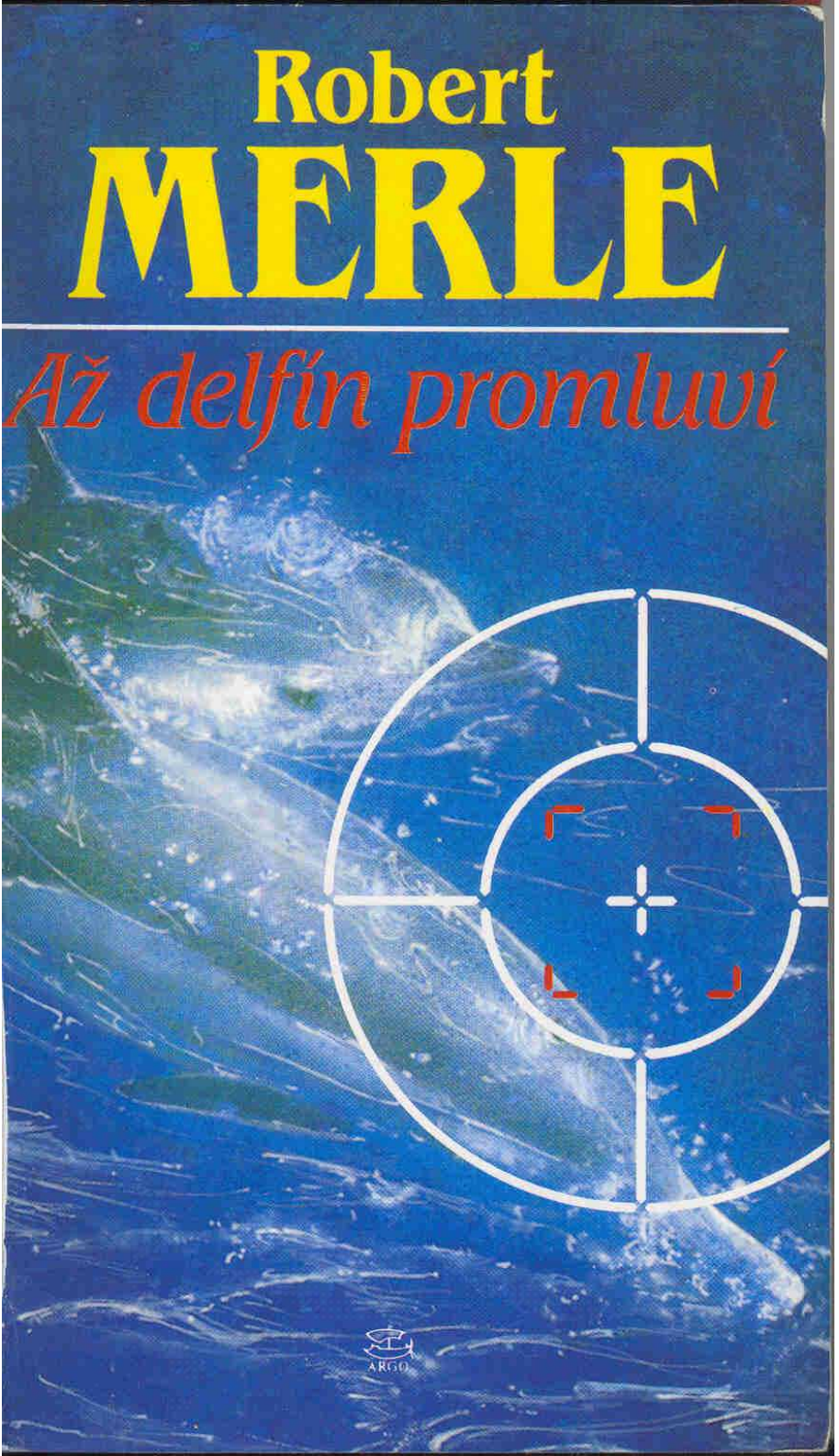
Robert

MERLE

Až delfín promluví

ARGO

ROBERT MERLE:
Až delfín promluví

Paulu Budkerovi a René-Guy Busnelovi

Nakladatelství ARGO
Translation © Miroslav Drápal
© Editions Gallimard, 1967

ISBN 80-901198-5-9

Hodně času uplynulo od vydání knihy *Smrt je mým řemeslem*. Ale dodnes si vyčítám, že jsem z neodpustitelné nedbalosti opomněl dát knize předmluvu. Každá lenivost se vymstí a moje až krutě, když čtenáři patnáct let po vydání upřímně pochybují o historické pravdivosti mého vyprávění. A bylo by přece tak snadné zastavit čtenáře na pár okamžiků na prahu knihy a říci mu: všechno, až na jméno, je na příběhu Rudolfa Langa pravdivé. Jeho život, jeho vzestup. A abych mohl vylíčit zrod továrny na smrt v Osvětimi, pustil jsem se předtím do historického bádání: zrekonstruoval jsem ji kámen po kameni, dokument po dokumentu, pomocí archívů z norimberského procesu.[1]

U knihy *Až delfín promluví* problém pravdy a imaginace existuje také, ale z jiného úhlu. Spíše je nesnadné stanovit „žánr“, pod nějž román spadá, přičemž ovšem tento žánr, jakmile ho určíme, určuje zase také proporci „faktu“ a „fikce“, proporci, na niž se čtenář právem ptá. Přiznám se, že zde jsem na rozpacích. Nejsem si jist, zda mohu jednou zřetelnou čarou vyznačit definici této knihy. Za této situace je snad nejúčelnější, postupujeme-li metodou aproximativní, a nemůžeme-li stanovit tento typ díla určitěji, řekneme aspoň, čím je téměř nebo čím není.

Čtenáři, kteří neví o cetologii, vědě o kytovcích, vůbec nic, zdá se *Až delfín promluví* na první pohled jako zvířecí mýtus. Je to pravda? Ano i ne. Mám dojem, že je to odpověď pramálo uspokojující, ale přesto správná, a že v sobě neobsahuje ani nejmenší zlehčování žánru, do něhož zařazujeme nejušlechtilejší díla; Cyrano z Bergeracu, Swift, Mac Orlan, Karel Čapek a Vercors, tato jména vybavují v paměti strhující díla, v nichž jsou utopicky sledovány vztahy mezi člověkem a zvířetem. Ve většině případů tu jde o ukázku, jak zvířata — ptáci, koně nebo vepři — nabývají rozum, ochočují si člověka a dělají z něho jakýsi druh živočicha, bytost degenerovanou, chlípnou a krutou, jejíž děsivý obraz nám podal Swift ve svém *Yahoo*.

Zcela odlišný je záměr Vercorsův. Vybírá si ve svých *Nepřirozených zvířatech* tvora tak blízkého člověku, že se může naučit naší řeči a že se jeho rod může křížit s naším. Nejde tu o nadřazenost zvířete nad člověkem, ale o snahu zabránit člověku, aby vykořisťoval

[1] Byly mi roku 1951 zapůjčeny na řadu měsíců Ústředím nrezinárodní židovské dokumentace.

objeveného předchůdce těžkou prací; soudní tribunál má uznat, že *tropi* — jméno, které mu dává Vercors — je lidská bytost, nikoli živočich. Román se tedy stává originálním a znepokojivým pokusem, jak dospět k definici člověka.

Ve *Válce s mloky* Karla čapka je zvíře taky mytické, ale podobnost s dílem Vercorsovým tady končí. Mlok vymyšlený Čapkem je mořský savec pocházející z Asie, velmi inteligentní a velmi mírný, vybavený rukama. Po převozu do Evropy se aklimatizuje, naučí se anglicky a člověk ho pak hromadně používá k podmořským stavbám za podmínek, jež připomínají zacházení s černochy i svět koncentračních táborů. Střídmý, plodný a velice pracovitý mlok, přestože je podroben „rasovým“ diskriminacím, zlepšuje postupně své postavení i vědomosti, staví vlastní podmořské továrny a využívá svých surovin až do doby, kdy naléhavě potřebuje zvětšit životní prostor, protože příslušníci jeho druhu, bydlící podél břehu, neustále početně vzrůstají; nakonec získává pobřeží, které mu chybí, odstřelováním značných kusů pevniny v Americe, Asii a Evropě, už předtím provrtaných a podminovaných… Postupně jsou pohlcovány nejúrodnější roviny s městy a vesnicemi a člověk s hrůzou sleduje, jak se pevnina pod ním scvrkává jako šagrénová kůže.

Kniha, která vyšla roku 1936, překvapuje svou uměleckou formou i prorockým tónem. Poválečné koloniální boje, svět koncentračních táborů, atomová puma a snad také nesmírně prudká modernizace čínského lidu (já osobně ji nepokládám ani trochu za zneklidňující), všechno je tu vylíčeno osm, devět až dvacet let předem. Apokalyptický ráz poslední části ohlašuje také válečné destrukce: Čapek cítil blízkost války a zemřel na samém jejím prahu, čímž připravil nacisty, když pak vstoupili do Prahy, o radost ze svého zatčení.[1]

V knize, kterou budete číst, se nemusím hájit, že napodobuji Swifta nebo Čapka. Ani nepokládám za jejich zásluhu, že se nově vracím k tomuto tématu. Vybrala je pro mne naše doba a přinutila mě, abych se jím nově zabýval. Psal jsem svou knihu třicet let po Čapkovi a nemusel jsem jako on vymýšlet mořského savce nadaného

[1] Ve Francii začínáme uznávat české divadlo a český film, ale s lítostí zaznamenávám, že francouzský překlad *Války s mloky*, který vyšel ve Francii před několika lety, našel sotva tisíc čtenářů.

rozumem a schopného naučit se řeči lidí, protože věda od dob Čapkových postoupila, a my teď už víme, že zvíře, o němž on snil, dnes existuje: je to delfín. I v tom se Čapek projevil jako prorok.

Má kniha je tedy také „zvířecí román“, rozumíme-li pod tímto označením dílo, které se zabývá vztahem člověka a zvířete, ale živočich, kterého uvádím na scénu, není mytický a jeho vztah k člověku je popisován v realistickém kontextu. Dokumentární ráz, který jsem dal svému vyprávění, není tedy stylovou rafinovaností. Pod moudrým, vědeckým a přátelským vedením dvou vynikajících francouzských cetologů, Paula Budkera a René-Guy Busnela, jsem shromáždil zoologické údaje o delfínovi skákavém (*Tursiops truncatus*) a sám jejich výklad je látkou pro román: všechna fakta jsou pravdivá — až po práh, který odděluje dokumentárnost od fikce.

Ovšem tento práh musím upřesnit. Neboť je-li pravda, že delfín je schopen pronášet jednotlivá lidská slova a chápat jejich smysl, lze v současné době doufat, že jednoho dne může postoupit od slova k větě, což je rozhodující pokrok, který mu v krátké lhůtě umožní plně ovládnout artikulovanou řeč.

A právě tento skok vpřed uvádím ve svém románě, jako by se zrovna uskutečňoval. Představivost se tak ujala práva osedlat si posloupnost faktů a promítnout budoucnost do přítomnosti. Z toho důvodu mé vyprávění začíná 28. března 1970 končí v noci z 8. na 9. ledna 1973. Román s futurologickým námětem? Science-fiction? Na povrchní pohled ano. Ve skutečnosti nikoli. Nebo předbíhám nikoli dvacet nebo třicet let, ale velice krátké období — sotva tři až pět let — a ještě si nejsem úplně jist, že skutečně předbíhám. I ve Spojených státech existuje vždycky lhůta mezi vědeckými objevy a jejich zveřejněním. Tím větší, jde-li o výzkumy zajímající obranu státu. Bohužel tak je tomu i v našem případě. Toho roztomilého, rozkošného delfína, toto zvíře tak mocně vyzbrojené přírodou a přesto tak mírné, tak hodné a tak přátelské k lidem, člověk ve svém šílenství zamýšlí zapojit do svých záměrů a posílat po něm hrůzu a pustošení na přístavy a flotily „nepřítele“. Co budou dělat nebo budou moci dělat tyto živoucí ponorky, až se díky artikulované řeči stanou, jak se říká, „schopnými operací“, pokusil jsem se románově vylíčit v politickém kontextu naší doby. Netušil jsem přitom, že se velmi přibližu-

ji typu románu, který se právě rodí a získává půdu v různých významných knihách[1] ve Spojených státech. Když jsem v červnu 1967 dokončil poslední kapitolu, dostal jsem od Clauda Juliena několik děl tohoto žánru s prosbou, abych o nich napsal do deníku *Le Monde*. Uvědomil jsem si tehdy, když jsem je četl: tak jako Jourdain psal prózu, já jsem, aniž jsem to tušil, už dva roky dělal „*politique fiction*“. To je totiž jméno toho *nového* žánru, jemuž jsem se, aniž jsem chtěl, věnoval. Podtrhuji *nového*, protože ve Francii od nedávné doby platí politický román bůhvíproč za „obstarožní“. Nový? Obstarožní? Přiznávám se, že jsou mi tyto pojmy cizí. Móda se mi nejeví jako oprávněné kritérium při výběru námětu nebo při hodnocení literárního díla.

Vystihuje termín „politický román“ definici, kterou hledám? Ne zcela. Uvědomuji si, že v knize *Až dclfín promltuví* zbývají prvky, které se nedají podřídit žánru politického románu v tom smyslu, jak ho chápou naši přátelé za Atlantikem: je to například zvířecí román a dlouhá filosofická tradice, která je s ním v Evropě stále spojena, směs vědecké a historické anticipace, analýza vztahů mezi vědcem a státem, souběžná studie chování delfínů a chování lidí. Výsledkem je dílo hybridní. Říkám to bez jakéhokoli studu, protože stejně jako v biologii, ani v literatuře se nestavím proti míšení krve. Tato směs není ostatně níc uměle vymyšleného. Nacházím ji i ve svých citech vůči Spojeným státům, o nichž se zde hodně mluví, protože můj román se tam odehrává. V kom ostatně nevyvolává dobrodružná politika vládců této velké země pocit úzkosti, pokud jde o budoucnost naší planety? Ačkoliv se situace, které líčím ve svém díle, opírají o historické obdoby, dobře vím, že někteří lidé je nebudou přijímat souhlasně. Ať aspoň uznají, že se nesnažím nic dokazovat. Tato kniha není tezí, ale románem. Odhaluje problémy. Nepřináší jejich řešení.

Robert Merle
Paříž 4. července 1967

[1] Například *Číslo čtyři* od Irwinga Wallace

I. 28. března 1970

Domú, Williame, budte tak laskav, řekla Mrs. Jamesonová s přchnanou zdvořilostí, které používala, když mluvila se svým šoférem (víte, Dorothy, moje služebnictvo mě zbožňuje, nikdy nezapomínám na jejich narozeniny a vždycky s nimi mluvím zdvořile), William sklonil tučnou a vyholenou šíji, ostatně nejmenoval se William, ale Mrs. Jamesonová tak říkala pro jednoduchost všem šoférům, kteří se u ní vystřídali po smrti jejího manžela, William položil baculaté ruce na volant a daleko vpředu měkce zavrčel motor, cadillac se nesmírně pomaloučku a opatrně rozjel,

Mrs. Jamesonová opřela mocná záda o opěradlo zadního sedadla ze žlutohnědé kůže, speciální souprava znamenité anglické sedlářské práce za příplatek, upravila si brýle s obroučkami z malých, ale pravých diamantů, postavila krokodýlí kabelku na objemná stehna, natočila těžkou hlavu doleva, spustila tlustý dolní pysk, rozevřela velké šedé oči a opět je přivřela na profesora Sevillu, zkoumala ho dlouze, mlčky a bez ostychu jako předmět, první dojem je potvrzen, temné oči, snědá tvář, vlasy jako havran, vypadá jako cikán, myslím, že je chlupatý jako chudák John, úplná gorila, chlupy až na záda a na prsou jako kožich, zase jeden z těch nadsamčích latinců s rudou krví, pořád rujný v bedrech,

Mr. Sevillo, vy jste cizího původu, ale vůbec ne, jsem stoprocentní Američan, jen můj dědeček z otcovy strany se narodil v Galicii, v Galicii, zeptala se a zvedla obočí, Sevilla na ni pohlédl a dvorně se usmál, ta ženská vypadá jako meruán, má zatrpklý spodní pysk jako meruán a jeho vypoulené a hloupé oči, Galicie, Mrs. Jamesonová, je španělská provincie, to je romantické, řekla a hrála si s uzávěrem kabelky, cítila se stísněně, je to přece jen nějaký cikán, proč ne, znovu stočila hlavu doleva a prohlížela si Sevillu, krásné ruce, temné oči, černé vlasy postříbřené na spáncích, ty bláznivé ženské budou po něm šílet, ale co, tu hodinu to vydrží,

ucítila nepatrnou bolest nad pravým prsem a potlačila chuť vsunout ruku pod blůzu, aby ucítila, jak se jí pod kůží převaluje bulka velká jako lískový oříšek, která se snad jmenuje smrt, Murphy ji uklidňoval, ale uklidňovat je jeho řemeslo, nic to není, Mrs. Jameso-

nová, vůbec nic, hluboký hlas, pronikavý pohled, tvářil se trpělivě a přitom přepracovaně, naklonila se dopředu, zaviela oči, pot jí stékal po zádech, zděšeně se sledovala, jak umírá, uběhlo několik vteřin, opřela se zády, otevřela víčka, její ocelově šedé oči se vynořily jako znepokojená zvířátka, zachytily se krokodýlí kabelky na kolenou, žlutohnědé kůže na sedadlech, Williamova oholeného zátylku, všechno je na místě, Pane, to není spravedlivé, není pravda, že Mrs. Jamesonová, vdova po Johnovi B. Jamesonovi, může zemřít. John zbledl, pohlédl na ni očima zalitýma krví, popadl dech, děsivě sípal a zhroutil se mrtev nad talířem, existuje spravedlnost, Pane, hodně pil, hodně kouřil, byl chlupatý a oplzlý, Mrs. Jamesonová je dokonalá, sedí na vrcholku hory v bleděmodrých květovaných šatech, lvi jí olizují křesťanské nohy, vztyčila hlavu, vystrčila spodní ret, aby zakryla dvojitou bradu, pak otevřela kabelku, vytáhla z ní zavřenou obálku, vzala ji mezi palec a ukazováček, přenesla ji přes celou šířku cadillacu a podala ji nataženou paží beze slova Sevillovi,

děkuji, řekl Sevilla, zčervenal pod snědou pletí, temné oči se přivřely, odolal chuti zasunout ihned obálku do kapsy, přinutil se k tomu, že si s ní roztržitě pohrával, jako by šlo o nepříliš důležitý předmět, který by mohl v nejhorším při vystupování nechat na sedadle ze žlutohnědé kůže, někteří z našich přednášejících jsou raději, když dostanou peníze v hotovosti, pronesla neutrálním hlasem, ale na tom vůbec nezáleží, Mrs. Jamesonová, zabručel Sevilla, Marian ho stála velké peníze, platil jí obrovské alimenty, má drahá, říkala Marian, když provázela návštěvu svým novým zařízením, to byste nevěřila, všechny ty peníze mi spadly z nebe jako zázrakem, ale ten zázrak byla ona při procesu, maximum požadavků a maximum zchytralosti, vždycky předtím žila v nadbytku a nadto, důvěřujte nebeským kozám a pustí vám žilou až do posledního dolaru, Sevilla pohlédl záštiplně na Mrs. Jamesonovou, 100 000 dolarů ročně na útratu, co s nimi dělá, manžel se v šedesáti udřel k smrti, aby se měla dobře, ukrácený život kvůli životu zbytečnému, to je dvojnásobný nesmysl, jste ženat, zeptala se Mrs. Jamesonová, rozvedený odpověděl krátce, máte děti, dvě, pohlédla na Williamův zátylek a zatvářila se odmítavě, nemyslíte, řekla svým hrdelním hlasem, že je to pro děti otřes, když vidí, jak se rodiče rozcházejí, myslím, Mrs. Jamesonová, že je pro děti mno-

hem větší otřes, když žijí v rozhašené domácnosti, a otřes mnohem ničivější, protože se denně opakuje, mám na to jiný názor, řekla Mrs. Jamesonová a suše zaklapla krokodýlí kabelku, jak je vidět, v tom se asi neshodneme, řekl Sevilla, William posunul tlusté ruce na volantu, mrskl okem do odrazového zrcátka, měl klidnou a nezúčastněnou tvář a pomyslel si, ta stará fena pořád jen nasírá lidi, kolik je vám let, Sevilla otočil hlavu, dvaapaclesát, a měl na sebe vztek, že tak ochotně odpověděl, vždycky lidem až moc ustupujeme v zájmu zdvořilosti, využívají toho, aby nás pak pošpinili, můj muž zemřel ve čtyřiapadesáti, řekla Mrs. Jamesonová, byl to vynikající člověk a naše manželství bylo, bohudíky, velice vyrovnané, měla jsem vždycky velmi přísný smysl pro společenské závazky a lituji jedině toho, že jsem se málo těšila z jeho přítomnosti, ale John odcházel ráno hodně brzy do továrny a dbal o to, aby mě neprobudil, a když se večer vrátil, velmi pozdě, vždycky velmi pozdě, drahoušek ubohý, obyčejně jsem byla pryč,

a zdraví máte v pořádku, poměrně ano, řekl Sevilla a neustále byl na stráži, napjatý a nespokojený, Mrs. Jamesonová zmlkla, spodní ret meruána měla trochu převislý, ptala se jen tak a odpověd jí nic neříkala, podobala se slepici, která při zobání vyhrabe kousek skla a ze strany na něj hledí kulatým okem, nastalo ticho, přivřela oči a zapomněla na Sevillu, byla to věc, která leží vedle ní na sedadle a po použití ji odveze tam, kde ji sebrala, povzdechla, klub, předsednictví klubu, piednášky, taková dřina, čas plyne, plyne, každý rok jaro, kolik jar v životě, cadillac zpomalil, odbočil v pravém úhlu a pomalu zajel do aleje modrých cypřišů, pod pneumatikami skřípěl štěrk, profesore, smím vám doporučit, abyste nepřekročil čtyřicet minut a vyjadřoval se srozumitelně?

Mrs. Jamcsonová nabídla profesorovi obrovský ušák potažený červeným sametem. Octl se před posluchačstvem: uchopilo ho čtyřicet párů očí, Sevilla pokynul hlavou a usedl. Sedadlo pod ním měkce ustoupilo, zapadl až do poloviny těla. Usilovně se snažil vyprostit, ale nepodařilo se mu odlepit kyčle. Čekal, že bude sedět na židli za stolem, kde si bude moci rozložit poznámky. Ale nebylo tam nic, ani před ním, ani vedle něho, ba ani nízký stolek. Byl ponořen do nacho-

vého sametu, byl jím téměř pohlcen, ten přepych ho ochromoval. Nemohl ani položit paže na opěradla: seděl příliš nízko. Také nepřicházelo v úvahu, že by držel list papíru na skloněných kolenou. Sevilla sáhl rukou ke kapse, zaváhal a rozhodl se, že bude mluvit bez papíru.

Kolem něho sedělo v půlkruhu čtyřicet dam nejrůznějšího stáří a všechny na něj hleděly. Sevilla je také pohladil vlídným zrakem a usmál se na ně. Byl to úsměv docela roztomilý, upřímný a mladistvý, věděl, že se na něj může spolehnout. Ale nikdo ho neopětoval. Tváře proti němu zůstaly nehybné. Nepohlížely na něho nepřátelsky. Ale také ne laskavě. To, že byl jediným mužem v místnosti, mu zřejmě nepřinášelo žádné výhody. Sevilla pohlédl podruhé na své protějšky a měl z toho potěšení. Mohl téměř pozorovat, jak pracuje duch jeho posluchaček: členky *klubu* se jednou týdně shromažďovaly, aby vyslechly přednášku a otevřely se světu. Z hlediska tohoto vznešeného účelu bylo pohlaví přednášejícího nedůležité. *Klub* je nevnímal.

Sevilla si uvědomil, že Mrs. Jamesonová stojí po jeho pravici a právě načrtává jeho životopis podle papíru, který držela v ruce. Překvapivě se změnila: byla k němu medově laskavá. Zářic všemi křesťanskými ctnostmi, udělovala je i jemu. Rozplývala se v horoucím optimismu. Všechno bylo dokonalé a čisté: Amerika, stát Florida, *klub*, velkolepé město, v němž vznikl, členky *klubu*, předsedkyně *klubu*, řečník. A co manželé, pomyslel si Sevilla, co dělají v téhle chvíli ti nešťastníci? Peníze, aby svým ženám umožnili vzdělávání? Nakonec proč ne? Mohly by si počínat hůř. Tenhle *klub*, když se to tak vezme. jim slouží ke cti, a dokonce ke cti celého našeho národa.

Zatímco Mrs. Jamesonová překypovala láskou k bližnímu, tváře naproti Sevillovi se pomalu rozlišovaly. Tři nebo čtyři byly krásné: hezká rusá Iroameričanka s mléčnou pletí a zelenýma očima, jedna židovka s jemnými a ušlechtilými rysy, velmi impozantní a velmi sošná, a jedna mladá dáma pocházející pravděpodobně z jižních států; měla velice něžnou oválnou tvář, snědou pleť, unylé černé oči a svůdný, pomalý způsob, jak klopit při pohledu oční víčka. Ostatní mladé ženy byly docela hezké, docela elegantní, ale mnohem zatrpklejší, mnohem ustaranější, vydechoval z nich nedostatek sebedůvěry. Ty nad padesátku byly otylé, měly brýle s diamanty a trvalou kolem

hlavy jako škeble. Sevillův pohled se zarazil. Kolik prázdnoty, kolik skrývané sklíčenosti. Stárnout není nikdy směšné, ale stárnout bez zaměstnání, když přejde šedesátka nebo sedmdesátka, bez pocitu, že pracujeme, hledáme, děláme pokroky… A tenhle *klub* je nakonec komické alibi. Dnes poslouchají o delfínech, za týden o Marcelu Proustovi, za dva týdny o jihovýchodní Asii. Všeobecná kultura ve čtyřicetiminutových týdenních dávkách. Ode všeho trošku jako v cukrárně.

Mrs. Jamesonová umlkla, překypujíc taktem a dokonalostí. Chvilku zůstala nehybně stát, mohutná a s vystrčenou bradou, jako by byla modelem pro vlastní sochu. Zazněl potlesk, ona poděkovala, sklopila zrak a usedla. Zaujala místo na nízké, vypolstařované židličce. Mohla si lépe než jiná dovolit skromnost, byla doma. Ta stolička sloužila ostatně dvěma účelům: hlásala její skromnost a dávala odpočinout jejím nohám.

„Jsme napjaté jako struny, profesore," řekla a tvářila se zchytrale a vyzývavě, jako by právě to rčení vymyslela.

Mrs. Jamesonová si sedla. Otočila se ke *klubu* zády. Už ho nedržela v kleštích svých šedých očí a v té chvíli Sevilla ucítil, jak u mnoha posluchaček oživl pohled a uvolnilo se chování, což bylo pravým opakem počátečního nezájmu. K značnému ulehčení pocítil, že znovu existuje jako muž, i on pohlédl přátelsky na své posluchačky a čile začal.

„Delfín je už několik let předmětem tolika článků, prohlášení, předpovědí, karikatur, kreslených filmů a hollywoodských scénářů, že podle mého názoru už vám o něm nemohu říci nic nového (*protesty*). Myslíte-li si, že tomu tak není, neprotestujete-li jen ze zdvořilosti (*ne, ne*), pokusím se vám tento problém trochu oživit, pokud to dokážu. Ale prosím vás, neočekávejte nic senzačního ani úplně nového. Vědecké bádání postupuje pomalu a delfínologie je v pouhých počátcích.

Američané," pokračoval Sevilla, „jsou známi tím, že milují zvířata a že je s nadšením studují. Ale není sporu, že za posledních deset let nevyvolává v nás z různých důvodů žádný živočich tolik zájmu jako právě delfín. Neexistují jiná zvířata, která by se víc studovala. Americké námořnictvo a rozličné státní instituce vynakládají každo-

ročně značné částky na financování prací mnoha skupin badatelů, mezi nimi i skupiny, kterou řídím já. Na druhé straně věnují bohaté prostředky k rozvoji delfinologie i různé soukromě společnosti, jako je *Lockheed California Company* nebo *Sperry Gyroscope Company*. Nemohu udat zcela přesné číslo, ale neudivilo by mě, kdyby celková částka vynakládaná ročně těmito společnostmi i státními institucemi dosahovala v současné době úhrnem pěti set miliónů dolarů.“ (*Oživení.*)

Sevilla učinil přestávku, aby tato imponující cifra pronikla do posluchačstva.

„Pět set miliónů dolarů,“ opakoval Sevilla, „to je pořádné množství centů, ale delfín si je zaslouží, o tom jsem přesvědčen. Pokusím se vám vysvětlit srozumitelně a stručně, jak mi to doporučila vaše předsedkyně (*pobavení*), proč se delfín stal nejdražším a nejstudovanějším živočichem Spojených států.

Nemějte mi za zlé, že vám řeknu nejprve několik slov o jeho fyziologii. Delfín není ryba, ale kytovec. Nemá žábry, ale plíce. Dýchá ze vzduchu kyslík a připlouvá na povrch, aby ho načerpal. Ryba jako všichni živočichové s nevhodným názvem studenokrevní přijímá teplotu svého okolí: je ledová ve vodách Antarktidy, teplá v Karibském moři. Delfín je živočich s teplou krví, to znamená, že jeho teplota zůstává stejná, ať je teplota vody, v níž pluje, jakákoli: odtud vrstva tuku, jímž je obalen stejně jako jeho velká sestřenice velryba, aby odolával chladu. Tato vrstva obalená hladkou kůží, která se podobá kaučuku, dává jeho tělu zakulacený a profilovaný tvar, který je do vody velmi vhodný. Delfín neklade vejce jako ryba. Je to savec a se všemi savci včetně člověka má společný způsob rozplozování, který je nám dobře znám (*oživení*): páření, těhotenství, porod a kojení mláděte. Tyto procesy jsou u delfínů velice malebné napohled, protože se odbývají ve vodě, ale fyziologicky neskýtají nic výjimečného, a nehodlám je popisovat (*potlačené zklamání*).

Je pravděpodobné, soudíc podle jistých charakteristických znaků jeho anatomie, že delfín byl v pradávných dobách zvíře suchozemské a že mořskému prostředí se musel přizpůsobit. Ale přizpůsobil se velkolepě. Rychlostí plavby, abychom dali pouze jeden příklad, předčí většinu ryb.

Proč věda Spojených států chová takový zájem o tohoto mořského savce?“ pokračoval Sevilla trochu zvýšeným hlasem. „Protože má onu vlastnost, kterou my lidé nazýváme inteligencí. To znamená, že jeho inteligence se nám zdá dostatečně blízká naší, abychom posuzovali jeho činnost analogicky.“

Sevilla udělal malou přestávku, pohlédl na své posluchačky a zauvažoval, zda s nimi neztrácí kontakt.

„Všichni kytovci jsou inteligentní,“ pokračoval, „a ze všech těchto kytovců jsme si vybrali za předmět zkoumání delfína, protože je nejmenší, a budiž dovoleno říci ovladatelnější než jeho bratranci a sestřenice velryby, vorvani nebo kosatky. *Tursiops truncatus* neboli delfín skákavý, kterému dáváme přednost před všemi ostatními, nepřesahuje délku tří metrů. Průměrné exempláře měří dva metry padesát a váží sto padesát kilo. Dají se tedy snadno převážet autem nebo letadlem. Potřebují pouze nádrž velkou jako menší koupaliště, a jestliže mají patřičný dohled, jejich chov nevyžaduje přílišné náklady: dvanáct kilo ryb denně.

Ale hlavní důvod, proč je delfín ideální zvíře pro výzkumy, je jeho mimořádná roztomilost. Tato roztomilost neznamená slabost. Dokáže jednou ranou své mohutné čelisti zabít pořádně velkého žraloka tím způsobem, že ho udeří do žaber. Má kromě toho dvojitou řadu velice zaostřených zubů, a kdyby chtěl, mohl by rozdrtit paži nebo nohu lidem, kteří ho chytají. Ale pokud lidská paměť sahá, nikdy neobrátil své zbraně proti našemu rodu. Ba ještě víc: většina domácích zvířat, když se musí podrobit trochu bolestivějšímu zákroku, kouše nebo škrábe. Delfín přijímá bolest, kterou mu způsobujeme, bez odporu a nikdy neohrožuje. Mohli bychom říci, že chová vůči člověku nevyčerpatelnou laskavost. Ostatně od nejdávnějších dob je známo, že vyhledává naši společnost, a zvláště společnost dětí. Žije-li volně a ulovíme-li ho, dá se překvapivě rychle ochočit a s radostí přijímá naše laskání.“

Sevilla se odmlčel. Začínal pozorovat v očích svých posluchaček jistou rozněžnělost, a protože sám byl velkým přítelem zvířat, vychutnával toto pohnutí a udělal přestávku, aby je mohl sdílet.

Jsme dobrý národ, říkal si nadšeně.

Za chvilku pokračoval. „Alpers vypráví velmi pěknou historku o roztomilosti delfínů. O vánocích roku 1955 se na Novém Zélandě nedaleko pláže zvané Opononi objevil delfín, nebo přesněji řečeno delfínka, vmísila se mezi koupající a k všeobecnému úžasu si s nimi začala hrát. Očividnou přízeň chovala k dětem a nechala si od nich líbit všechno možné, aniž projevovala netrpělivost. Když jí házely míč, chytala ho mezi zuby, vrhala ho úžasně vysoko a daleko před sebe, pak rychle vyrážela, aby se dostala pod něj, a vždycky se jí ho podařilo chňapnout, než se dotkl moře. Oddávala se také hře, kterou jí nikdo neukázal. Dávala si míč pod břicho, ponořovala se s ním pod vodu, a když dosáhla určité hloubky, pouštěla ho. Míč pak vždycky vyskočil nad vodu, delfínka prudce vyplouvala, aby se dostala přímo pod něj, a ve chvíli, kdy míč dopadl zpátky, mocně ho odrážela ocasní ploutví jako kriketovou pálkou. Když neměla míč, vynašla si na mořském dně láhev od piva, kladla si ji na tlamu a udržovala ji v rovnováze… Zkraítka nespokojovala se tím, že si hrála s dětmi, ale bavila je.

Ani vám nemusím říkat, že pověst Opo — tak děti delfínku pojmenovaly — se rozšířila po celém Novém Zélandě. Přijížděli se na ni dívat ze všech koutů ostrova i z ostrovů sou sedních. Podle očitých svědků pak došlo k zvláštnímu jevu. Dobrota zvířete lidi nakazila. Večer na pláži se neznámí lidé oslovovali a prokazovali si laskavosti. Padaly sociální i rasové přehrady. Opononi se stalo vesnicí přátelství.“

V duchu Mrs. Jamesonové, v této chvíli poněkud ospalém, slovo *sociální* a hned po něm *rasové* rozeznělo poplašný signál: napřímila se na své nízké židličce, stiskla rty a pohlédla na Sevillu přísně a současně vyděšeně, jako by ho chtěla varovat před propastí, která se mu rozvírala pod nohama. Ale Sevilla nic neviděl. Byl cele zaujat svým výkladem. Pokračoval a jeho temné oči zářily něhou.

„Rád bych vám toho řekl víc o přátelských schopnostech delfínů, ale to není účelem mé přednášky. Chci ostatně zdůraznit, že pokládám za obrovskou výsadu, mohu-li trávit svůj život studiem tohoto skvělého zvířete. Je to druh roztomilý, inteligentní, vtipný a upřímný. Ačkoliv jste všechny viděly delfíny, mám tady — vytáhl z aktovky fotografii a podal ji Mrs. Jamesonové — obrázek jednoho ze

svých svěřenců; nemohu odolat pokušení, abych vám ho neukázal. Hraje si v bazénu s mou asistentkou Arlette Lafeuilleovou (je kanadského původu, proto má francouzské jméno). Fotografie dobře ukazuje kresbu úst. Myslím delfínových… (*smích*). Jsou hodně široká, zakřivená, v koutcích zdvižená. Jejich zvláštní tvar jim dodává výraz úsměvu, a to úsměvu čtveráckého. A opravdu," pokračoval, zatímco fotografie kolovala z ruky do ruky, „tento výraz, af jakkoli subjektivní, není klamný: delfín je nejveselejší a nejhravější tvor na světě"

Sevilla počkal, až se k němu fotografie vrátí a až se uklidní šepot.

„Řekl jsem, že delfín je nesmírně inteligentní, a rád bych vám dokázal, jak jsme k tomu závěru dospěli. První údaj: váha mozku. U delfína činí v průměru 1700 gramů, u člověka 1400 gramů, u šimpanze 350 gramů. Podle tohoto údaje můžeme správně odhadovat schopnosti delfína, ovšem je zatím obtížné přesně je interpretovat. Od vztahu mezi vahou mozku a celkovou vahou těla, jak to zastávali někteří badatelé, aby mohli zavést srovnávací inteligenční zařazení člověka, delfína, opice a slona, se dnes, myslím, už upouští. Anatomický průzkum se zdá průkaznější. Dopadá právě tak ve prospěch delfínů. Jeho mozek je totiž stejně jako mozek člověka složitý, pevný, bohatý na buňky. Podobnost s mozkem lidským je zvlášť nápadná, pokud jde o důležitou členitost malého mozku a mozkové kůry."

Sevilla se zarazil. Malý mozek, mozková kůra, měl by ty výrazy vysvětlit? Pohlédl na Mrs. Jamesonovou, ale seděla sklesle s přivřenýma očima a zdálo se, že se stáhla do svého nitra, takže jí na prostém slovníku u přednašeče už vůbec nezáleželo.

„Dalším důvodem, proč usuzujeme na inteligenci delfína, je samozřejmě jeho chování. Víte, jak mnohonásobně se zvýšil počet mořských akvárií od jednoho konce Spojených států k druhému a s jakým úspěchem se setkávají představení, kde se předvádějí delfíni. Jestliže jste spatřily aspoň jedno takové představení, budete se mnou souhlasit: v delfínových výkonech není nic z té pochmurné rutiny cirkusového zvířete. Zvíře v cirkuse je otrok, je potrestáno, pracuje-li špatně, a odměněno, pracuje-li dobře: poslouchá slepě a jako stroj člověka, který je vycvičil, a jenom jeho. Delfín přijímá odměnu, protože , je částí hry, a odmítá každý trest. Je tak spokojen, povede-li se

mu jeho kousek, že ho provádí s každým, pokud mu dá jen trochu správná znamení. Navíc se baví, rád pracuje, těší se z potlesku. Člověk, který mu ukazuje, co má dělat, není krotitel, ale přítel. Například ho naučí, že má chytit míč mezi zuby, vymrštit se polovinou těla z vody a prudkým pohybem krku vhodit míč do basketbalového koše, který vyčnívá nad bazénem. Jakmile delfín pochopí, co se od něho očekává, nemusí se pobízet, aby pokusy opakoval. Bude je opakovat sám, kolikrát to bude třeba, aby opravil chyby. Není to zvíře, které se drezíruje, ale atlet, který trénuje.

Inteligence u delfína je ještě patrnější, když se baví. Víte, jak okouzlující je pohled na hru zvířecích mládat. Jsou vážná i šibalská, půvabná i nemotorná, a ta směs je obdivuhodná. Ale v delfínově hře je něco jiného.

Mladý delfín náhodou objeví, že když pustí pero z pelikána pod kohoutek, z něhož vtéká voda do bazénu, proud je odnáší na druhý konec nádrže. Potom stačí plout za ním, aby je dostihl. Je nadšen, že objevil takovou zábavu, začíná ji znovu desetkrát, dvacetkrát, třicetkrát. Hru pozoruje mladá samička a přispěchá, aby ji zdokonalila. Místo aby pouštěla pírko pod vodu, háže je doo víru, který tvoří vtékající voda. Při styku s vodou se pírko začíná točit na okraji víru, a než se dostane do středu a pluje po proudu, uplynou dvě tři vteřiny, kterých delfínka využije, aby se mu postavila do cesty a chytila je při plavbě. Mladý delfínek ji napodobí. Brzy se k sobě přidruží. Jeden střídavě odnáší pírko do víru, druhý čeká několik metrů dále. Zajisté, u některých druhů hmyzu pozorujeme velmi složitou kolektivní činnost, ale je to činnost stereotypní, nezdokonalitelná, a nemá původ v iniciativě jednotlivce. U delfínů vytváří hru jednotlivec, ostatní ji zdokonalují, hraje si jich přitom mnoho. Jde tu o inteligentní tvůrčí činnost, organizaci hry ve skupině a pozorovací schopnost, která je ve zvířecím světě velmi vzácná.“

Sevilla učinil přestávku a poprvé od doby, co začal mluvit spočinul pohledem na dvou či třech hezkých tvářích, kterých si všiml na začátku. Byl stále stejně zaujat tématem, ale cítil potřebu trochu se rozptýlit, než se znovu rozproudí. „Tahle dívka,“ pomyslel si, když

se podíval na Jižanku,[1] „má skvěle oválnou tvář“ Ve stejný okamžik otočila Jižanka; hlavu o několik stupňů vpravo, delikátní křivka její tváře se ze tří čtvrtin odrážela od stěny potažené temným sametem, žena vrhla na Sevillu ze strany rychlý pohled a vzápětí pomalu sklopila řasy nad černýma očima, jako by se uzavírala nad tajemnými poklady. Všechno bylo podivuhodně odměřeno: natočení tváře, rychlý pohled i pomalé stažení opony. „Je potměšilá,“ pomyslel si Sevilla a lehce se zachvěl rozkoší. Přerušení netrvalo víc než vteřinu, ale když se znovu ujal slova, cítit se značně osvěžen.

„Jistě jste se setkali s lidmi, kteří vám říkají o svém psovi: ‚Ten je chytrý, jen promluvit!‘ V této větě je samozřejmě nevinný protimluv. Neboť právě řeč je testem opravdové inteligence. Pokoušíme-li se změřit stupeň delfínovy inteligence, musíme se zabývat otázkou, je-li schopen komunikovat se svými druhy.

Delfín nevydává zvuky ústy, ale průduchem, což je malý otvor vzadu na čele, který slouží k dýchání a který se zavírá pomocí chlopně, když delfín pluje pod vodou. Jeho zvukové orgány se tedy liší od našich, dovolují však při používání jistou pružnost.

Zvuky, které delfín je s to modulovat, jsou totiž četné a rozmanité. Rozeznáváme skřípání — dosti podobné tomu, které vyluzují veřeje špatně namazaných dveří —, štěkání, vrzání, bručení, časté pískání a nakonec i jiné zvuky, které bych kvalifikoval jako nezdvořilé (*úsměvy*).

Problém je takový: jsou delfíni schopni sdělovat si informace pomocí zvuků? Mám na mysli komplexní informace, mezi něž nezařazuji výzvy o pomoc, kterými se obrací raněné zvíře ke svým druhům, nebo v době milostného páření prudké volání, které adresuje samec své družce, když ona předstírá, že se od něho vzdaluje nebo že se zajímá o někoho jiného. K tomu by stačilo — přeloženo do lidské řeči — prosté zabručení (*smích*).

Rozumí se, že skutečná řeč předpokládá sdělování na úrovni méně primitivní. Dnes jsme nakloněni věřit, že delfíni jsou schopni

[1] Vůbec nepocházela z jižních států, její pradědeček byl Ital, člověk náramně otylý a všedního zjevu, který ale nadělal jmění velkoobchodem. Jemu však vděčila za svou tvář madony a za hrdlo hodné prerafaelistů.

dorozumění tohoto druhu. Jsou to ovšem jen domněnky, ale tyto domněnky jsou samy o sobě dosti přesvědčivé.

Řeknu vám o jednom z pokusů, o něž se tyto předpoklady opírají. Dva delfíni, samec a samička, jsou odděleni sítí nataženou od jednoho konce bazénu k druhému. Nad každého z nich se umístí tabule s třemi světly různých barev a pod vodou na jejich dosah tři páky. Když se na tabuli rozsvítí zelené světlo, delfín se musí opřít tlamou o pravou páku; rozsvítí-li se červené světlo, o levou páku; a když světlo přeběhne na bílou barvu, o páku prostřední. Rozsvěcují se postupně tři světla v různém pořadí, ale v sériích, a když se delfínovi podaří ve správné sérii mačkat páku, dostane rybu.

Několik minut poté, co jsme předložili jednu sérii samičce, předložíme stejnou sérii samci v jeho části bazénu a na tabuli, kterou má před sebou. Zjistíme, že samec předbíhá světla, která se objevují na tabuli, a mačká příslušné páky, ještě než se světla rozsvítí. Toto zjištění se stává východiskem nových pokusů. Mezi samce a samičku natáhneme neprůhlednou plátěnou stěnu, aby samec nemohl vidět a tudíž ani „napodobit“, co samička dělala před ním. Začneme nový pokus. K našemu překvapení má pokus stejný výsledek. Samec vždycky předběhne otázky. Znamená to tedy, že samec nezískal informace zrakem.

V té chvíli postoupíme ještě dál. Po celé délce bazénu postavíme mezi samce a samičku zvukovou stěnu, abychom mezi nimi zabránili jakémukoli slovnímu dorozumění. Všimli jsme si totiž, že když samička odpovídá na test, neustále vydává zvuky. Nato předložíme samičce sérii světel a ona na ně odpovídá. Ale tentokrát samec, když na něho přijde řada, poprvé vyčkává, až se rozsvítí na tabuli světla, a teprve potom na ně reaguje.

Poté vyvrtáme ve zvukové stěně otvor, který umožňuje dvojici dorozumívat se hlasem. Opakujeme testy a samec znovu předbíhá otázky. Byl tedy opravdu informován zvuky vydávanými samicí (*živý zájem*). Všechno tedy probíhá tak, jako by samička při mačkání různých pák říkala svému muži, který ji nemůže vidět: Tlačíme levou páku, teď pravou páku, teď zase střední páku, a znovu pravou a tak dále, a pospěš si a dělej to stejně, protože nakonec dostaneš rybu… (*Smích a oživení*.)

Jestliže taková komunikace existuje, a těžko nepřipustit, že existuje, předpokládá pojmy tak abstraktní, jako je pravá strana, levá strana, střed, a zahrnuje v sobě skutečný dorozumívací jazyk.[1]

Někteří vědci se zabývají tím, že zaznamenávají různé zvuky vydávané delfíny a přeměňují je ve světelné znaky, které fotografují na desky. Podaří-li se nám jednou odkódovat tyto desky pomocí souvislých experimentů nebo situací prožívaných delfínem, dostaneme se možná na cestu aspoň základní znalosti řeči delfínů.

Druhá etapa, ale snad je příliš domýšlivé mluvit o ní už nyní, bude záležet v tom, že na základě znalosti delfínštiny naučíme delfíny zvukům řeči lidské. To samozřejmě předpokládá, že delfín dokáže napodobit lidské zvuky. Jak víte, je to hledisko doktora l.illyho, který se v současné době snaží naučit delfíny angličtině.

Ovšem přechod od delfínštiny k lidské řeči znamená u zvířete tak zázračný skok vpřed, že by bylo rozumné zastavit stupňování oněch *kdyby*, jež nás zavedlo až sem, a zříci se dalších kroků na cestě domněnek."

Sevilla skončil, pohlédl s úsměvem na své posluchačky, uklonil se a řekl: „Děkuji vám za laskavou pozornost." (*Dlouhotrvající potlesk*). Pak dodal: „Rád vám odpovím na otázky, pokud se vám nezdá, že jsem vás příliš neokradl o čas." (*Námitky.*)

Mrs. Jamesonová povstala. Zkřížila na hrudi tučné ruce se spoustou prstenů a překypujíc něhou a taktem, začala svým hrdelním hlasem řečníkovi děkovat. Všechny posluchačky k ní pozorně obrátily zraky a okamžitě přestaly naslouchat.

„…A jsem přesvědčena," končila Mrs. Jamesonová, „že jsme všechny profesorovi Sevillovi vděčny za jeho návrh, abychom mu kladly otázky." (*Potlesk.*)

Mrs. Jamesonová usedla. Rozhostilo se ticho, trvalo dlouho, bylo až trapné. Tu a tam se šuškalo, pokašlávalo, vyměňovaly se pohledy. Kostnatá dívka v první řadě pohlížela na profesora Sevillu upřeným zrakem za silnými kostěnými brýlemi.

„Dám sama dobrý příklad," pravila líbezně Mrs. Janiesonová, jako by nevěděla, že všechny dámy čekají, až ona promluví jako prv-

[1] Tento pokus provedl dr. Bastian.

ní. „Mr. Sevillo," obrátila k němu svůj ret meruána. „mluvil jste o oceanáriích a jak jsou ta jejich představení úspěšná. Řekl jste také, že se množí od jednoho konce USA na druhý: předpokládám tedy, že to jsou podniky výnosné?"

„Velmi výnosné," odpověděl Sevilla a v hloubi očí se mu vesele zajiskřilo. „Jen pro zajímavost uvedu, že jedno z nich letos vydělalo čtyři milióny dolarů. Samozřejmě režie je značná. A organizátoři musí mít čas a trpělivost, chtějí-li sestavit program, který lidi láká. Obecenstvo se přesytí vším, i delf íny."

Kostnatá dívka zvedla ruku, ale Jižanka ji předběhla:

„Mr. Sevillo," natočila ze tří čtvrtin svůj rozkošný ovál a z poloviny sklopila oči, „je možné chovat delfína v soukromém bazénu?"

„Zajisté, je-li váš bazén vyhříván."

„Ale co s problémem sladké vody?"

„Můžete koupit mořskou sůl ve slatině a pak ji v bazénu rozředit: důležitý je jen správný poměr."

„Kolik stojí takový delfín?"

„1200 dolarů s dodávkou do New Yorku."

„Ale to je zadarmo!" zvolala Jižanka s pohrdavým údivem. Sevilla se usmál.

„Péče o delfína je přece jen dost nákladná," uklidňoval ji. „Podle mého názoru musíte mít jednu osobu, která se delfínem neustále zabývá. Jinak se zvíře nudí a chřadne. Ledaže byste koupila párek."

„Je to možné?"

„Ovšem. Ale máte-li děti, musím vás upozornit, že by se v době páření mohly stát svědky trochu divokých scén."

Mrs. Jamesonová zamrkala, kostnatá dívka zvedla ruku, ale Jižanka pokračovala:

„A kde se dá koupit párek delfínů?"

„U specialistů, kteří je chytají."

„Můžete mi dát adresu?"

„Já… Já ji nemám u sebe," zalhal Sevilla. Přehodil nohy a dodal neutrálním hlasem:

„Ale jestli mi zítra ráno zatelefonujete, dám vám všechny informace. Moje číslo je v seznamu."

Jižanka pomalu sklopila oči a Mrs. Jamesonová stiskla tlusté rty. Ti dva jí skoro před nosem, jako zvířata, ret jí poklesl a cítila v sobě jakousi křeč, John byl při svatbě tak milý, ležela, ruce měla ledové, na koloniálním lůžku s nebesy z bílého mušelínu, šaty, které si právě svlékla, byly také bílé, vyšel z koupelny jako gorila, ach, Johne, Johne, já vás nenávidím, ale je mrtev, pomyslila si s údivem, smutek mi hezky slušel, utrácela jsem tolik peněz, dům byl tak smutný, tak zpustlý, chtěla jsem všechno vyměnit, Dorian, jestlipak se jen jmenoval Dorian, Mrs. Jamesonová, ten červený samet dodá vašemu domu důstojnost, plavé kadeřavé vlasy lehce spočívaly na šíji, dlouhé jemné ruce, sladký a hudební hlas, v bazénu měl hladkou hruď, dlouhé půvabné nohy, přeházel dům vzhůru nohama, šílené sumy, šílené, úplně báchorečné, Mrs. Jamesonová, mám nápad, vypadal jako básník s těmi kadeřavými vlasy, byl při každém pohybu tak půvabný, ty jeho nápady mi přišly draho, drahá Mrs. Jamesonová, je mi velice líto, musím odjet, moje maminka churaví, a od té doby ani slovo, ani řádek, dopisy mi přišly zpátky, na telegramy neodpověděl, mizerný podvodníček, příval hořkosti v ní praskl jako vřed, cítila v ústech chuť žluči a zabolelo ji nad pravým prsem, bolest opadla, Mrs. Jamesonová se narovnala, pozvedla hlavu a hleděla na Sevillu, jako by ho nikdy předtím neviděla, zvířata, pomyslela si pohrdavě, všichni jsou zvířata…

Asi padesátiletá dáma s mahagonovými vlasy, jejichž barva nebyla moc přesvědčivá, zvedla ruku a zeptala se:

„Co myslíte, stane se z delfína domácí zvíře?“

Sevilla pohlédl na tazatelku přívětivě. Kdyby byl mluvil jen pro ni, nebyla by to ztráta času.

„Vaše otázka je velice zajímavá, ale než ji zodpovím, měli bychom definovat pojem domácího zvířete.“

„No dobrá, pokusme se o to,“ řekla dáma živě. „Řekněme, že je to živočich, který se dává živit člověkem.“

„To není ono,“ namítl Sevilla, „skoro všechna zvířata v zajetí se dávají živit člověkem, včetně lva, tygra, hroznýše… Spíš bych řekl, je to ovšem můj názor, že určitý druh živočichů je domácí, když souhlasí, aby s ním lidský druh manipuloval. V tom se domácí zvíře liší od zvířete zkroceného. To sice přijímá styky se svým krotitelem, ale

jenom s ním a ještě k tomu velice nespolehlivě a se všemi nahodilostmi, které tato nespolehlivost může přinést. Kromě toho ve zdomácnění jsou ruzné stupně. Například u druhu hovězího dobytka je samice stoprocentně domácí, ale býk zůstává poměrně nebezpečný. Definice zdomácnělosti je tedy snad takováhle: možnost ovládat zvíře bez nebezpečí.“

„Mám dojem,“ řekla dáma s mahagonovými vlasy, „že tahleta definice se dá stejně dobře použít také na ochočené zvíře.“

Sevilla uvažoval. Ochočené zvíře je vždycky jenom jednotlivec. Zdomácnění se týká celého druhu.“

V tom případě delfín ještě není domácí zvíře,“ řekla dáma pohotově, „protože většina delfínů žije volně.

„Ale jakmile je ulovíme,“ Sevilla na ni pohlédl se zájmem, „všichni se hned velice spřátelí.“ A za chvilku pokračoval: ,.Ano, v současné době mluvíme o tomto problému v termínech zdomácnění nového živočišného druhu, jestli se však jednoho dne člověk a delfín dorozumí řečí, delfíny už nebudeme moci pokládat za zvířata a bude třeba definovat jiné svazky.“

„Možná to budou bohužel svazky mezi pánem a otrokem.“

„Doufám, že nikoli,“ řekl Sevilla se zaujetím.

Pokývla hlavou a usmála se na něj. Usmál se na ni také a smutně si pomyslel: Nic není dokonalé. Pod těmito nabarvenými vlasy je vynikající mozek. Škoda že se raději neusídlil v hlavě té Jižanky. Jak já ji dobře znám, tu Jižanku, jako kdvbych ji už někdy měl, snobismus a pýcha, citlivost uvízla na infantilním stupni, narcisistní smyslnosti je v ní právě tolik, že se nechá ráda hýčkat, můj bože, proč musím být přitahován tímhle kusem těla bez duše, nemá to smysl, tahle žízeň ve mně, tahle horečka, tahle posedlost druhým pohlavím (všichni Sevillové byli katolíci, Sevillova maminka chodila každé ráno na mši se svými dvěma chlapci, sloužili faráři jako ministranti, ona se zatím s otlačenými koleny modlila na klekátku nenávistně za spásu duše svého bývalého manžela, který žil v Miami s nějakou Kubánkou).

Kostnatá dívka zvedla ruku, ale Iroameričanka byla pohotovější:

„Řekl jste nám, že o vaše výzkumy se zajímá námořnictvo Spojených států. Je delfín schopný sloužit k vojenským účelům?“

Sevillovo tělo neznatelně ztuhlo, ale tvář se stále usmívala:

„Tuhle otázku byste měla položit spíš nějakému admirálovi," řekl vesele. (*Úsměvy*.)

„Přesto se dá předpokládat," naléhala Irka, „že zájem amerického námořnictva není zcela nezištný.

„Neznám plány amerického námořnictva," řekl Sevila. „Jsem v téhle oblasti naprostý laik. Musel bych pronášet pouhé domněnky. Mohu říci jedině toto: policie využívá psů; proč by námořnictvo nemohlo používat delfínů?"

„Kladete-li po tom všem, co jste říkal, delfíny do stejné kategorie se psy, znamená to, že je asi silně podceňujete."

Pohlédl na ni. Měla pomněnkově modré oči, neuvěřitelně čisté, nevinné a neoblomné. Dovedl si ji velmi dobře představit v Římě za Nerona, zahalenou do dlouhého bílého šatu, jak plane zaživa na kříži, protože nechtěla zapřít Krista.

„Máte pravdu," řekl Sevilla. „Lze od nich čekat jiné služby. Ale nemohl bych vám přesně říci jaké. Není to moje věc. A nechci vymýšlet domněnky."

„Přesto myslím," namítla Irka, „že byste se už nyní měl zajímat o praktické využití svých výzkumů, abyste později nemusel litovat, že jste v nich pokračoval."

Mezi posluchačkami to zašumělo a Mrs. Jamesonová se zachmuřila.

„Nepřehánějme." Sevilla mávl rukou. „Naši milí delfíni nemají nic společného s vodíkovou bombou."

Tu a tam se objevily úsměvy, ale tvář irské krásky zůstala vážná, napjatá a zaujatá. Mám dojem," zakročila Mrs. Jamesonová, „že tamhle už dlouho žádá někdo o slovo. Miss Andersonová?"

Kostnatá dívka se zachvěla a tlusté brýle jí sklouzly na špičku nosu. Narovnala je zpátky nezměrně dlouhým palcem, vypjala prudkým pohybem plochou hrud a upřela na Sevillu obrovské oči.

„Říkal jste," začala vážně a snaživě, „že způsob rozplozování delfínů je stejný jako u ostatních savců. Já si přesto myslím, že všechny ty operace, páření, plození a kojení, musejí probíhat dost obtížně, protože se odbývají ve vodě bez pevné podpory a často jistě i za prudkého vlnobití. Snad byste nám mohl vysvětlit…"

Mrs. Jamesonová vstala:

„Navrhuji,“ prohlásila nesmlouvavě a taktně, „abychom už nezneužívaly trpělivosti profesora Sevilly a abychom přešly do vedlejší místnosti, kde je pro nás i pro něho připravené malé občerstvení.“

II

Hygienicky prázdná místnost, ani časopis, ani jediný papír, tři křesla, stolek s popelníkem a na stěnách natřených olejovou barvou tři rytiny znázorňující Ocean Clippers, všechny za bouřlivého počasí s nataženými plachtami, C. pohlédl na plachetnice rozmrzele, cítil křeč v krajině žaludku, bolest nebyla ostrá, ale stálá, zdálo se, že nestoupá zevnitř z orgánů, ale z jejich obalu, byla to spíš tíže; bolestné stahování svalů, vystřelovala dolů až k břichu a nahoře pod žebry chvílemi zachvacovala obratle, C. měl dojem že kdyby se mu poštěstilo lehnout, natáhnout ruku a uvolni svaly, rozbolavělé orgány by se mu zas vrátily na místo, ale bylo to klamné, trápení neustávalo nikdy, ostatně nebyla to pravá bolest, spíš neurčitý, rozptýlený, trvalý a nesnesitelný tlak, mohl na něj třeba přes hodinu zapomenout, když se jeho pozornost soustředila na něco jiného, ale vracel se s trapnou pravidelností; dokonce i v noci, spánek mizel, všechno se rozbolelo, nervy byly k prasknutí, rychleji se unavoval, pomaleji se zotavoval, C. se zhroutil v křesle, zavřel oči.

V téže chvíli se mu skulila na paži Johnnieho plavá hlava, krátký záchvěv, oba rty nabraly dech s křečovitým vzepětín nohy se prudce uvolnily a bylo po všem, leželi v rýžovišti obklopeni mračnem fialových komárů, střel, minových střepin, jeden GI za mnou řekl „*Dostal to*“, museli čekat do noc až budou moci přistát vrtulníky, lapiduch ve vrtulníku sundal mrtvým štítky totožnosti, jeho zrak se setkal s mým, tvářil s soucitně a trpce, pohodil štítky v dlani a řekl: „*Jak málo místa zabere deset Američanů*.“

„Dovolte, abych se představil,“ pronesl jakýsi hlas, „jmenuji se David Keith Adams, Mr. Lorrimer na vás čeká,“ velký, a čtyřicetiletý muž, protáhlý obličej, černé oči hluboko v důlcích, zakřivené rty, těší mě, že vás poznávám, Mr. Adamsi, řekl C., kráčeli mlčky úzkou olejově natřenou chodbou, nekonečnou jako chodbička na lodi, otevřely se jedny dveře, těší mé, že vás poznávám, Mr. C., řekl Lorrimer, nechcete se posadit?

C. měl dojem, že klade úsměv na rty jako masku, dovolí řekl živě, vstal a podal Lorrimerovi nad stolem pouzdro s doutníky, Lorrimer na něj vrhl krátký pohled, tvář jako loutka, tvrdé oči, srdečný a falešný úsměv, upmann! zvolal Lorrimer, doutníky v pouzdře byly

sražené těsně k sobě, nedařilo se mu vytáhnout ten, který si vybral, C. se usmíval, sklopil a přelétl živým, odborným pohledem kancelářský stůl, museli zamontovat mikrofon do některé jeho zaoblené nohy, protože stůl je naprosto neposkvrněný, žádný papír, poznámkový blok nebo pero, zázrak důstojné nahoty jako krásná tvář Mr. Lorrimera, jemná, hnědá a neproniknutelná, přísná elegance, dokonalá fyzická forma, černé vlasy s krásným bělošedým odstíněním na spáncích, ušlechtilé vrásky, téměř orlí nos, vypadá jako herec, C. s nataženou paží nad stolem se dál usmíval na Lorrimera a tvářil se roztomile, zas jeden z těch odporných bostonských náfuků, co vyslovují *a* po anglicku.

„Upmann," řekI Lorrimer a ohmatával doutník v jemných prstech. „Dáváte si je posílat z Paříže, Mr. C.?"

„Budete se divit, dostávám je přímo ž Havany."

„Vída," Mr. Lorrimer zvedl jedno obočí, „jak je naše blokáda neúčinná."

„To bych neřekl. Mr. Adamsi, upmanna?"

„Děkuji, já nekouřím."

„Moje úřední činnost," řekl C., „mě často přivádí do styku s lidmi, kteří odjíždějí na Kubu a zase se vracejí."

„Vidím," řekl Lorrimer a tvář se mu uzavřela.

C. se usmíval. Jeho světlá a uhlazená tvář měla jako u loutky onen vzhled vážné bodrosti, který velmi prospíval jeho kariéře. Lorrimer s odměřeným a soustředěným pohledem vytáhl z kapsy nožík a začal přesnými a jemnými pohyby odřezávat zaoblenou špičku doutníku, samozřejmě nečekám, že se zakousne do doutníku a vyplivne špičku na koberec, ale tenhle obřad mě dráždí, vychechtává se mi, dává si na čas, předvádí mi snobismus, podle něho existují dva způsoby, jak sloužit USA; jeden způsob, ten jeho, je důstojný, druhý, ten můj, nedůstojný, sázím se, že ta vyřezávaná špička ze slonoviny pochází přímo z Hongkongu, a zapalovač je nejspíš ze zlata? ale ne, ne, obyčejný železný *utilitylighter*, dárek britského přítele z války, téměř prototyp slavné památky a rafinované chudoby, podrážděný C. otočil hlavu a vyhlédl z okna, pod javory valila Anacostia své bahnité vody čokoládové barvy, ta jejich znamcnitá řeka je nakonec samé hovno a ta záliba ve staré veteši, děla pokrytá měděnkou a v hlavni

jednoho z nich, ani nemohu věřit svým očím, ptačí hnízdo, jaký to symbol pro pacifistickou pakáž, podívejme se, naše děla budou posílat Číňanům vlaštovčí hnízda!

„Prosím Mr. C.," řekl Lorrirner a zatáhl z upmanna. „Co pro vás mohu udělat?"

„Mysleli jsme," řekl C., „že by bylo načase zajímat se o delfíny všeobecně a nikoli pouze o delfíny americké, jestli rozumíte, co tím chci říct…"

Lorrimer přikývl.

„A protože jsem v tom laik, rád bych vám položil několik otázek."

„Bezevšeho," prohodil Lorrimer chladně.

C. si přehodil nohu přes nohu, žaludek se mu stáhl, cítil podráždění, zachází se mnou, jako bych byl prašivý, sviňák, najednou jako by se v něm rozsvítil poplašný signál, jako by měl v hlavě nějaký knoflík, všechno se smazalo, naučil se kontrolovat své pocity tak, že je podle vůle potlačoval, ve zlomku vteřiny pohlédl na Lorrimera a jeho světlá, vyhlazená a přičinlivá tvář se přátelsky usmívala.

„První otázka: zajímají se o delfíny Sověti?"

„Ovšem. Uveřejňují v ruštině překlady našich prací."

C. se na něho pozorně a vlídně podíval, však jsem si to myslel, bostonský přízvuk, rafinovaná intonace, přesná výslovnost, nanejvýš zřetelné samohlásky.

„A jak jsou oni daleko se svými výzkumy?" zeptal se.

„Podle toho, co publikují, a publikují toho hodně málo, se nezdá, že by byli zvlášť daleko.

C. pohlédl na Lorrimera.

„Jestli dobře rozumím, Sověti využívají našich výzkumů a my jejich nevyužíváme."

Lorrimer se usmál. Když se usmíval, pravá strana jeho horního rtu se nadula a stočila do oblouku, což dodávalo jeh tváři nevýslovně nadřazený výraz.

„Není to tak hrozné, jak se to může jevit. Jsme s delfíny teprve u základních výzkumů. V tomto stadiu by bylo utajování nejen zbytečné, ale i škodlivé."

„Proč?"

„U nás v USA pracuje s delfíny několik skupin, některé jsou subvencovány státními institucemi, jiné velkými soukromý podniky, jako je *Lockhced*. Kdyby ty skupiny neuveřejňovaly své výsledky, výzkumy by vázly.“

„Ale nemohli bychom omezit zveřejňování jen na vědce?“

„To by bylo obtížné. V USA je nyní množství delfinologů. Kromě toho pro nás pracuje značný počet cizích badatelů ve svých zemích.“

C. se podrbal na nose.

„Promiňte, že se opakuji, ale jestliže všichni badatelé, které podporujeme, ať cizí nebo američtí, zveřejňují své práce, kdežto Sověti svoje práce nezveřejňují, Sověti nás doženou a kdoví, třeba nás i předstihnou.“

„V žádném případě.“

„Proč?“

„Lorrimer zvedl hlavu, krásnou jako monstranci.

„Jsme jedinou zemí na světě, která může vydávat na delfíny stamilióny dolarů ročně. Ba co dím: jsme jedinou zemí na světě, která může vydržovat na svém území sto padesát delfinologů, opakuji, sto padesát, a to nepočítám delfínology, které podporujeme ve spojeneckých zemích.“

Odmlčel se, podíval se na C., jeho krásná tvář náhle zpřísněla a řekl, aniž zvýšil hlas: „Nikdy nás nikdo nedostihne.“

„Ani když budeme všechno zveřejňovat?“

Lorrimer se pousmál.

„Ve Spojených státech jako všude jinde vždycky existuje určitý časový odstup mezi okamžikem, kdy vědci dospějí k výsledkům, a okamžikem, kdy je uveřejňují.“

„Uklidnil jste mě jen napůl.“

„Uklidním vás úplně. Pravděpodobně přijde doba, kdy už nedovolíme, aby laboratoře posuzovaly samy, co mají nebo nemají zveřejňovat, ale místo toho zavedeme utajení.“

„A to bude…?“

„Až nastane nebezpečí, že úspěchů našich delfinologů by někdo mohl využít.“

C. se rovněž na chvíli odmlčel a pohlédl na Lorrimera:

„A ta chvíle ještě nenastala?“

„Ne.“

Lorrimer na zlomek vteřiny zaváhal, ale C. byl příliš zkušený, aby to zaváhání nepostřehl.

„Chápu,“ mluvil pomalu, „že až jednoho dne zavedete v těchto otázkách cenzuru (*black-out*), bude platit pro každého včetně mne. Ale na druhé straně hych chtěl být ubezpečen, že budu mít stále dostatečné informace a že je budu mít vždycky dostatečně včas abych mohl orientovat svá šetření v cizině.“

„Budete je mít,“ řekl Lorrimer stroze.

C. přivřel oči a pohlédl na Lorrimera, krásná drsná tvář, do každého z jejích rysů vepsáno deset přikázání, a přesto z nás dvou drsný není on, ale já, on si ještě dovoluje přepych osobních emocí a morálních aspirací.

„Mr. Lorrimere,“ pokračoval, „ted bych se rád dověděl několik podrobností, které by mi umožnily, abych dal svému šetření vymezený směr. Například bych rád věděl, co na studiu delfínů nejvíce zajímá ozbrojené síly.

Lorrimer se usmál, pravá strana horního rtu se nadula, podíval se na Adamse a úsečně pronesl:

„Kůže.“

„Kůže?“ zeptal se C.

Jeho zrak sklouzl z Lorrimera na Adamse a vrátil se k Lorrimerovi.

„V této kůži je skryto hluboké tajemství,“ řekl Adams a tvářil se pobaveně.

C. se podíval z ednoho na druhého. Lorrimer udělal neurčitý pohyb doutníkem:

„Vysvětiete to Davide,“ řekl shovívavě.

„Mr. C.,“ zeptal se Adams, „co víte o kůži delfína?“

„Vůbec nic.“

„A o rvchlosti jeho plavby?“

„Myslím, že je opravdu značná.“

„Byla změřena, Mr. C. Může dosáhnout třiceti uzlů v hodině.“

„To je podivuhodné.“

„To je úžasné.“

„A co s tím má co společného kůže?“ řekl C. za chvilku.

„Jsou domněnky, že delfín vděčí za tuto rychlost vlastnostem své kůže. Jsou o tom dvě teorie: jednu zastává Max Kramer…“

„Max Kramer?“ zeptal se C. oživeně. „Řekl jste Max Kramer? To je ten odborník na rakety?“

Adams vrhl rychlý pohled na Lorrimera.

„Ano.“

„A co říká Max Kramer?“ zeptal se C. a okamžitě získal svůj dřívější klid.

„Že delfín má vlastně dvojí kůži. První kůže, vnitřní, obaluje vrstvu tuku, a druhá kůže na povrchu pokrývá drobné svislé kanálky naplněné houbovitou hmotou, která je prosáklá vodou. Právě tato vrchní kůže podle Kramera umožňuje delfínovi obrovskou rychlost plavby. Je velmi měkká, velmi pružná, velmi citlivá na nejmenší tlak a smršťuje se a stahuje při dotyku s vodním prouděním.“

C. přivřel oči.

„Odpusťte, že vás přerušuji. Čemu říkáte vodní proudění?“

„Každé těleso při pohybu ve vodě nebo ve vzduchu vytváří proudění, nebo jestli chcete, drobné víry, které je brzdí. Podle Kramera vrchní kůže u delfína odstraňuje tyto víry svou mimořádnou pružností.“

„To je důmyslný výklad.“

„Existuje ještě jeden. Badatelé zjistili, že vrchní kůže u delfína je velmi silně prostoupena množstvím krevních cévek. Při vysoké rychlosti dochází v těchto cévkách k prudkému prokrvení, při němž se uvolňuje dostatečné množství kalorií, aby se povrchová vrstva vody při styku s pokožkou ohřála. Toto zahřátí odstraňuje proudění.“

Adams se zarazil. Pohlédl na Lorrimera a dodal:

„Tady vidíte, Mr. C., praktický užitek těchto výzkumů.“

C. přivřel oči. „Já se omlouvám, ale ten užitek nevidím.“

Adams se podíval na Lorrimera a naznačil úsměv.

„Dejme tomu, že zásluhou delfínů si dnes lépe uvědomujeme, že hydrodynamismus a aerodynamismus není pouze otázkou tvaru, ale také otázkou obložení. Předpokládejme, žu pronikneme tajemství delfínovy kůže: pak se dá tato kůže napodobit průmyslovým postu-

pem a můžeme do ní navléci předměty, které se mají pohybovat ve vodě nebo ve vzduchu. Přírůstek rychlosti by byl obrovský.“

Chcete říci přírůstek rychlosti raket?“

Nejenom raket: i letadel, ponorek, torpéd.“

Chvíli bylo ticho a C. řekl:

„To je všechno?“

„To je všechno,“ odpověděl Adams.

C. pohlédl na Adamse a Lorrimera s naivním výrazem:

„To mě zklamalo. Myslel jsem, že se od vás dovím bůhví co: třeba že delfíni mluví anglicky.“

„Mr. C.,“ Lorrimer našpulil horní cet, „nesmíte věřit všemu, co říkají novináři.“

„Na těch historkách tedy nic není?“

Lorrimer pohnul rty, což by se u méně vznešeného jedince mohlo pokládat za úsměšek.

„Navštivte doktora Liliho, Mr. C., ten vám to řekne.“

Podíval se na hodinky.

„Už jenom dvě otázky,“ řekl C. s vlídným úsměvem.

„S radostí.“ Lorrimer si položil palec pravé ruky na rty a díval se do stropu.

„Je to pravda, že delfín se výborně vyzná ve vodě i za nulové viditelnosti?“

„Slyšel jsem to.“

Bylo ticho. Darebák, pomyslel si C. Slyšel to…!

Poslední otázka. Může se delfín opravdu ochočit?“

„Záleží na tom, co rozumíme ochočením,“ odpověděl Adams.

Například, když ho jeho cvičitel pusti na volné moře a za několik minut ho zavolá, vrátí se?“

„Pokud vím, takový pokus se ještě neprováděl,“ řekl Lorrimer.

Vstal.

„Račte mě omluvit, Mr. C., ale mám ted nějakou poradu a už jsem se opozdil.“

C. se zvedl také:

„Já se omlouvám. Připravil jsem vás o spoustu drahocenného času.“

„David vás doprovodí.“ Lorrimer se rychle usmál. „Na shledanou, Mr. C.“

Dveře se zavřely. Dlouhá chodba natřena bílou olejovou barvou. Adams uchopil C. za paži.

„Tak co,“ obrátil hlavu doprava, „jak se vám líbí starý?

„Trochu strohý.“

„Myslíte vůči vám?“

„Ano.“

„Je strohý ke každému.“

Dodal:

„Abych byl upřímný, pokládá vaše průzkumy za zbytečné.“

C. se podrážděně napřímil.

„Za zbytečné, proč?“

„Řekl vám to. Podle jeho názoru ani nestojí za to strkat no do sovětské delfinologie. Nikdy nás nedostihnou.“

„Co kdyby Rusové měli nějakého geniálního vědce, který by provedl ve studiu delfínů rozhodný krok,“ řekl C.

Adams otevřel dveře výtahu a dal mu přednost.

„Starý by vám řekl, že jste pozadu. Období géniů, kteří vykonávali sami senzační objevy s náhodným materiálem, je za námi. V současné době vědecký pokrok předpokládá obrovské investice a četné týmy badatelů: jinak řečeno spoustu peněz. Problém záleží v kvantitě. Nejbohatší země nutně vykoná největší objevy.“

„Věříte tomu?“

„Ano.“

„Kdybych tomu věřil, musel bych spáchat harakiri,“ odpověděl C.

Adams se rozesmál. „Děkuji vám, že jste mě doprovodil,“ dodal C. „A smím vám případně zatelefonovat, budu-li potřebovat dodatečné informace?“

„Samozřejmě,“ odpověděl Adams a přátelsky ho plácl přes rameno.

Jakmile se Adams objevil v kanceláři, Lorrimer se živě zvedl a vyšel mu naproti. Zachovával si důstojný vzhled, ale ani v jeho rysech, ani v chování nebylo stopy po oné strohosti, kterou C. tak nelibě pociťoval.

„Tak co," zatvářil se pobaveně. „Co tomu říkal?"

„Jste trochu přísný. Já jsem přístupnější a dá se se mnou lépe vyjít. Příště se obrátí na mne."

Dodal:

„Moc se mi líbilo, jak jste se ho pokoušel přesvědčit, že vám sovětská delfinologie nedělá žádné starosti."

„A podařilo se mi to?"

„Myslím, že ne. Má intuici a ví toho víc, než říká"

„Správně. Právě mi telefonovaly naše služby. Za prvé: C. není malý obyčejný agent, jak se tvářil, ale jeden z šéfů vědecké zpravodajské sítě…"

„Cítím se dodatečně náramně poctěn," pousmál se Adams.

„Za druhé, C. má diplom přírodních věd na yaleské universitě…"

„A ptal se na proudění!"

„A v tomhle se, řekl bych, prozradil. Ignorant by se tvářil, že to ví."

Někdo zaklepal na dveře.

„Dále!" zvolal Lorrimer.

Objevil se muž, podal Lorrimerovi zvětšenou fotografii a odešel.

Naši mládenci si pospíšili," řekl Lorrimer. „Pojdte se podívat, Davide."

Adams obešel stůl a naklonil se přes rameno svého šéfa. „Vynikající fotografie," řekl s úsměvem.

Za chvilku dodal:

„Ta bodrá tvář loutky vypocuje každým pórem faleš."

Přeháníte," řekl Lorrimer. „

„Takový žoviální vzhled si pěstuje spousta průměrných Američanů.

Hodil ještě vlhkou fotografii na stůl.

„Vidíte," povzdechl „Tahá nás za nohu a my zase jeho. Všechno je absurdní."

„Rád bych věděl, jestli se mu podařilo z našeho rozhovoru něco vytáhnout"

„Asi ne. Ale přesvědčíme se o tom."

Otevřel zásuvku, objevil se telefon, zvedl sluchátko:

„Přehrajte mi pásku. Od začátku.“

Zvrátil se do křesla, vzal fotografii, zdálky si ji prohlížel a naklonil hlavu na stranu.

„Je to otrava, tahle špionáž mezi službami. Co to krade času! Až se ten chudák C. vrátí večer domů, musí se podívat klíčovou dírkou, aby ho nikdo nepřistihl, když si bude vyprazdňovat kapsy.“

Adams se rozesmál. V té chvíli ze skříně ve zdi vystoupil Lorrimerův hlas a rozezněl se po místnosti.

„Upmann! Dáváte si je posílat z Paříže, Mr. C.?“

„Budete se divit, dostávám je přímo z Havany.“

„Vida, jak je naše blokáda neúčinná.“

„To bych neřekl. Mr. Adamsi, upmanna?“

Když páska dozněla, Lorrimer se zvedl:

„Tak Davide, co říkáte tomu našemu povídání?“

Adams se usmál:

„Je to mistrovské dílo dotykové analýzy…“[1]

Jakmile vystoupil z letadla, sneslo se mu na lebku kalifornské slunce, ležel nahý a ochablý na lůžku hotelového pokoje v patnáctém poschodí, patnáct set stejných pokojů, stejné sprosté lampy s podstavci ve tvaru obrovitého ananasu, stejný závěs se žlutými a zelenými květy, stejná koupací vana obklopená zasunovacími zrcadly — když se sprchujete, máte dojem že jste ryba v akváriu —, C. se potil na své kovové posteli, kovové byly i trámy obrovského buildingu na spaní, bylo skličující představit si nesmírný úl a bezvýznamné lidičky, kteří se zmítají v každé buňce na kratičkou chvilku před smrtí, každý ve svém hnízdečku pro spánek, nespavost, lásku, peněžní starosti, sebevražedné plány, k čemu to všechno je, můj Bože, je to nesmyslné, že bych řval, C. spočíval na lůžku, bezvládný a zemdlený, jaká hovadina, Bože můj, že jsem se sprchoval dvakrát za sebou, ten blažený stav trval sotva pět minut a potom to bylo ještě horší, potil se, dusil, ale přitom mu foukal na hlavu a na dosud mokré vlasy studený proud klimatizačního zařízení, vstal, zatáhl knoflík zařízení, pokusil se otevřít okno, nešlo to, nemám na vybranou, ledový vzduch

[1] Skin-deep analysis

nebo zadušení, hodil sebou na lůžko, vyčerpaný, všechny nervy se chvěly, žaludek se roztahoval a stahoval, potměšilá, vytrvalá bolest pod žebry, vystřelující až do jater, břicho nafouklé, že do něho bořil prsty jako do těsta, aby se namasíroval, cítil se tak opuštěn, že div nešel k telefonu a nezavolal Bessie do New Yorkú, byla to blbost, co by si asi řekli, co je vlastně spojovalo, pár zašklebení, pár slov, hodně ticha, dítě spolu nemají, už se jí nechci dotknout, mám hrůzu z jejích tučných prsů, z toho měkkého masa, s jakou chutí bych to udělal některé z těch kurev, vypráskal bych jí zásobník do tlustého břicha, už před pěti lety jsem přestal platit životní pojistku, jak rád bych ožil několik vteřin po smrti, abych viděl, jak se bude tvářit, vdá se znovu za prvního kreténa, který se jí naskytne, bude vyrábět další kretény, vida, k čemu slouží tyhle štěnice, k udržování rodu, není se čím chvástat, natáhl ruku, pod žebry ho bolela játra, vzal obálku, kam mu jeho agent napsal na stroji rozmluvu mezi Lorrimerem a Adamsem podle magnetofonové pásky, kterou natáčel dál, když C. odešel z kanceláře, a přečetl si text od začátku do konce, ti dva ho pokládali za bažanta, taková komedie, abych se toho dověděl víc, musím se flákat Spojenými státy od východu k západu a cpát nos do Point-Mugu, můj Bože, dokonce až do Saigonu, už je to ták dost podělané a komplikované, taková spousta agentur, služeb a policií, které tráví čas tím, že se tahají za nos a dělají stejnou práci, místo aby se soustředily na Vietnamce, Sověti dělají voloviny, protože přehánějí centralizaci, my to zase přeháníme naopak, kdy už se přestaneme rozptylovat, rozhazovat prostředky, jsme samá špionážní služba, máme mánii špehovat sami sebe, všichni skončíme v blázinci z přepracování a z elektrických šoků, zvedl telefon, požádal aby ho vzbudili zítra v sedm hodin, vzal dvě pilulky a spolkl je, teď už nemůže v noci zavřít oči bez prášků a zítra se bude cítit tak zblblý, že spolkne dvě pilulky *No-Doz*, aby byl v Point-Mugu ve formě, povzbuzení pro den, uklidnění pro noc, pořád nějaké drogy, a to nepočítám koňak a doutníky, není divu že mě bolí játra, všechno to skončí v dřevěné bedně na dně hrobu, a pak, co potom?, kašlu na to, ani mi nezáleží na nějakém vzkříšení, paže mu ležely na v lůžku, hlava se nehýbala, nerv v noze se uvolnil, cítil se líp, jel po silnici na Floridě v otevřeném fordu, po pravici holku a Johnnie za ním s druhou holkou, co to

bylo za krávy, vždyť už jsem všechno zapomněl, i jejich jména, všichni čtyři ožralí, já trochu míň, řídil jsem hodně pomalu, Johnnie vyskočil vzadu na sedadlo a křičel: „Počkej, Bille, já ti pomůžu!“, házel rukama a chechtal se jako blázen, holka na něm visela, tahala ho zpátky na sedadlo, ve vile jsme chlastali a chlastali, trochu jedli, bylo vlaho, hluboké modré nebe a kulatý měsíc jako žlutý pomeranč, Johnnie se zvedl, „kruci, já se svlíknu do naha! A ty taky, Bille, koukni na ten měsíc, vypadá jako zadnice!“ Holky ječely a já se smál, smál, strhával jsem si šaty, konec civilizace, volal Johnnie, všichni do naha, holky se zavřely do pokoje a kvičely, druhý den jsem se probudil v posteli s Johnniem, hlavu měl na polštáři vedle mne a ruku přes mou hrud, nehýbal jsem se, zasklené dveře na terasu byly rozevřené, svítilo slunce, viděl jsem, jak se hořejšek bíle omítnuté zdi odráží od nebe, nikdy jsem si nevšiml, jak je ta bělostná zeď proti modrému nebi krásná.

Okrouhlý bazén se leskl v kalifornském slunci a C. se díval, jak v modré vodě s blýskavými odlesky tančí delfín. Neúnavně se točil na ploše sotva jednoho metru, a když nabíral dech, velmi elegantně se nahrbil, aniž se přestal pohybovat, takže se vynořila jenom část s průduchem. Ocasní ploutev nebyla kolmá jako u ryb, ale vodorovná, a když se pohybovala, hýbaly se s ní celé lesklé a svalnaté části těla před ní. C. delfína pozorně sledoval: tato vodorovná ocasní ploutev vlastně vysvětluje, že se delfín tak obratně pohybuje v kolmém směru a především, že dokáže vyskočit nad vodu do výšky prvního poschodí, jak jsem to viděl v Miami. Stačí, když je bazén dost hluboký, takže má dost místa, aby se vztyčil pod vodou, odrazil se vzhůru a vyletěl nad hladinu. Ale co se mi zdálo naprosto nevídané na tom představení v Miami, to byl tanec delfína, když vynoří tělo ze tří čtvrtin z vody, udržuje v této poloze rovnováhu a prudkými pohyby ocasu couvá z jednoho konce bazénu na druhý. Vypadá jako člověk, který jde pozpátku. Když se to uváží, je to mnohem působivější, než když panáčkuje pes nebo když provazolezec kráčí po napjatém laně, protože kolmý postoj delfína ve volném vzduchu spočívá jedině na pohybu ocasní ploutve ve vodě, což předpokládá opravdu úžasnou sílu svalů a neméně úžasnou kontrolu této síly.

Delfín se přestal točit dokola, zamířil k C., zastavil se metr od zdi, natočil mohutnou hlavu do strany a podíval se na něj. Nebylo to kulaté a nevýrazné rybí oko, ale oko jakoby lidské, pohyblivé, lstivé, milé, plné zvědavosti. Delfín otočil hlavu na druhou stranu a prohlížel si C. druhým okem, potom lehce pootevřel čelisti, jejichž zakřivený tvar působil, jako by se na C. čtverácky usmíval.

Uplynulo několik vteřin. Když delfín skončil prohlídku a zjistil, že C. nemá v úmyslu si s ním hrát ani ho pohladit, otočil se kolem své osy, odplul a znovu se začal obracet v kruhu. Zřejmě ho pohání jen jeho ocasní ploutev. Boční ploutve mu slouží jen k otáčení a zajišťování rovnováhy jako u lodi, aby se nepřevrátila. A pokud jde o hřbetní ploutev, hraje asi stejnou úlohu jako kormidélko na malé plachetnici: zajišťuje stabilitu plavby a umožňuje rychlejší otáčení.

Pružnost, lehkost a síla jeho plavby budí úžas. Když se pohybuje ve vodě, nevytváří takřka žádný vír, nanejvýš slaboučké víření nikoli v brázdě plavby, ale na povrchu bazénu, kde je vidět mírné vlnění: tento jev lze snadno vysvětlit, protože ocasní ploutev je vodorovná a rozráží vodu směrem zdola nahoru. Naopak ve vrstvě vody, kde se pohybuje delfín, nelze rozeznat žádné víry. Delfín se potřebuje nadechnout při hladině a dělá to tak, že nahrbí hřbet; zdá se, že to nijak nebrzdí jeho plavbu, tak pružný a oblý je pohyb, jímž vynořuje svůj průduch na vzduch. Bazén byl příliš malý, než aby umožnil delfínovi využít jen desetinu vlastní rychlosti, ale v jeho naprosto nedbalé plavbě bylo cítit skrytou sílu.

„Už jste se seznámil s Dashem?“ ozval se za C. žoviální hlas.

C. se otočil.

M. D. Morley,“ řekl příchozí a podal mu ruku červenou jako šunka. „Jsem pověřen, abych vás uvítal. Srdečně vás zdravím na námořní základně v Point-Mugu, Mr. C.,“ pokračoval a tvářil se slavnostně a srdečně, ale s nádechem posměchu. „A smím-li vám dát radu, vykašlete se na protokol a sundejte si vestu.“

„S radostí,“ řekl C.

Morley sám byl v košili s vyhrnutými rukávy, kulatá tvář, kulaté tělo, kulaté oči, krátké kadeřavé vlasy, přímo obraz pevného zdraví a dobré nálady na reklamní tabuli pro značku rozšířeného piva.

„Musí se nudit tak sám“ řekl C. a ukázal rukou na Dashe.

„Ale on není sám!“ řekl Morley. „Je spojen telefonem nebo spíš hydrofonem s Doris, která je v druhém bazénu.“

„Oni se znají?“

„Žili spolu nějakou dobu v jednom bazénu. Rozdělili jsme je kvůli pokusům: chceme zaznamenat jejich rozhovory.“

„A mluví?“

„A jak! Jako dva milenci, každý na jiném konci telefonu.“

„Ale jak víte, že je to opravdová rozmluva?“

„Nemluví nikdy současně, ale jeden po druhém, jako když v hovoru následují otázky a odpovědi.“

„Mr. Morleyi,“ řekl C. „vzpomínám si, že delfíni vydávají nejrozmanitější zvuky, skřípání, brumlání, štěkání…“

„Ano, ale v rozhovoru užívají hlavně pískání. A toto pískání se liší délkou, rozpětím, frekvencí a modulací. Je možné, že delfínština je řeč pískaná,“ dodal Morley a na kulaté tváři se mu rozhostilo uspokojení.

„Tak ji rozšifrujeme,“ řekl C. žertem, ale jeho chladné oči ozorně sledovaly Morleyovu tvář.

„Už se na tom pracuje, odpověděl Morley stejným tónem. „Ale nejdřív musíme zvuky roztřídit.

Bylo ticho a C. pak řekl:

„Jsem optimista, ale předpokládám, že to nebude tak brzy.“

„Ne. Ale buďte klidný, nezabýváme se jen studiem pískání. Zabýváme se problémem po vsech stránkách.“

„Například?“

„Například se pokoušíme naučit delfíny anglickým samohláskám, a to tak, že jim je dáváme odposlouchávat ve frevenci a modulaci, které vnímají. Jinými slovy delfinizujeme angličtinu, abychom jim ji zpřístupnili.“

„Zkrátka se snažíte vytvořit *delfin-english*, jakousi analogii k *pidgin-euglish*, kterou mluví domoiodci v Pacifiku. A máte úspěchy?“

„To bych zatím netvrdil. Ale počkejte, něco vám ukážu.“

Morley se sklonil, rychle sebral tři předměty stojící u vnější strany bazénu a hodil je doprostřed vodní hladiny. C. je rozeznal,

teprve když dopadly: byl to starý nažloutlý klobouk podobný sombreru, červený míč a krátká, modře zbarvená hůl.[1]

„Dashi," zvolal Morley a několikrát krátce zatukal na vnitřní stěnu bazénu, aby přilákal delfínovu pozornost. Dash okamžitě zamířil k Morleyovi, a když připlul asi na metr od stěny bazénu, vystrčil hlavu nad vodu.

„Klobouk!" křikl Morley. „Chyť klobouk!"

Dash bez váhání zamířil k sombreru, ponořil se, posadil si ho na tlamu a donesl ho Morleyovi. Ten ho vzal, hodil ho zpátky doprostřed hladiny a křikl:

„Hůl! Chyť hůl!"

Dash vzal hůl do čelistí, donesl ji a Morley ji okamžitě vrátil do hry.

„Míč!" křikl Morley. „Chyť míč!"

„Výborně," řekl C. „Jestlipak se někdy zmýlí?"

„Někdy ano. Ale nevím, jestli to nedělá schválně, aby mě škádlil. To se ví, tenhle pokus je ještě na dost nízké úrovni. Ale jeho pedagogický význam není zanedbatelný. Upoutáváme Dashovu pozornost, učíme ho, aby se učil, zvykáme ho také na lidské zvuky. Navíc, až budeme rozšiřovat pokus na další předměty, bude velmi zajímavé vědět, kolik slov dokáže shromáždit a rozeznat."

Morley se zarazil, podíval se na hodinky a řekl:

„Pojďte, Mr. C., přicházíte jako na zavolanou. Ukážu vám něco, co vás asi překvapí."

Odtáhl ho rychlými kroky k betonovému bazénu, který byl oddělen od Pacifiku úzkou hrází. Dva muži v černých potápěčských kómbinézách se pachtili tím, že navlékali jednomu delfínovi jakýsi postroj.

„Představu i vám Billa „ řekl Morley. „Byl podroben zvláštnímu výcviku. Naučili jsme ho, aby připlul, jakmile cvičitel rozezvučí pod vodou *buzzer*. To je tenhle přístroj," vzal ho z rukoa jednoho pomocníka, který stál u rumpálu. „Jak vidíte. *buzzer* se podobá baterce, je vodotěsný, a když ho spustíme, vydává pod vodou vibrující zvonění; jeho zvukové vlny se šíří hodně daleko. Když Bill uslyší zvuk, byl

[1] Tyto předměty byly vybrány, protože mají jednu společnou vlastnost: v angličtině se nazývají jednoslabičnými slovy *hat, ball, sick.*

vycvičen, že připluje k tomu, kdo ho vydává, ať už je cvičitel ve vodě nebo v člunu. Dostává za odměnu rybu…“

„Udivuje mě, jak si to nechá líbit,“ řekl C. „Nasazují mu krunýř a on se ani nepohne.“

„Je to zvíře náramně příchylné. Chová k nám velkou náklonnost. Všichni pozorovatelé si všimli a zaznamenali, že delfín miluje lidi. Bůhví proč,“ dodal po vteřině mlčení.

Ta úvaha se tak málo shodovala s jeho dobromyslností a optimisticky kulatou tváří, že se C. na něho podíval.

„Ale co, dobře je živíte a nezacházíte s nimi špatně.“

Morley pokrčil kulatými rameny:

„Věřte mi, Mr. C, až budou umět mluvit, určitě budou mít dost připomínek k tomu, jak jsou jejich bazény malé a jak je nutíme k samotářství. Uvidíte, že se okamžitě začnou organizovat, a snad budeme mít i stávky a požadavky.“

C. se dal do smíchu, pak se jeho pozornost soustředila na cvičitele. Položili delfína na nosítka, v nichž byly proraženy dva otvory pro boční ploutve. Nosítka spočívala na čtyřech dlouhých nohách z rour, připevněných ke spodku jako souběžné tyče. Cvičitele upevnili lano od rumpálu k držadlům nosítek, dali znamení svým druhům a delfín se začínal zvedat do vzduchu. Potom se rumpál otočil kolem své osy a začal sestup k otevřenému moři. Dva cvičitele odběhli od bazénu a rychle sestoupili po betonových schodech do moře, aby zachytili zvíře. Voda jim sahala asi ke kyčlím.

„Vy ho pustíte?“ řekl C.

„Vypadá to tak,“ řekl Morley a jeho kulatá tvář byla trochu napjatá.

„A to je poprvé?“

„Ano.“

Morley hleděl na cvičitele. Delfín byl ve vodě, dva muži ho odvázali od nosítek a pak připevnili k postroji řetízek dlouhý asi metr padesát, na konci s malou bójkou oranžové barvy ve tvaru jelita.

„Vidím, že se přece jenom zajišťujete,“ řekl C.

„Ano,“ odpověděl Morley stručně.

Cvičitele zvedli oba současně hlavu a podívali se na Morleye. V černých kaučukových kombinézách se zdály jejich krátké vlasy pla-

vější a oči světlejší. Stáli každý z jedné strany delfína, oběma rukama svírali postroj a drželi ho pevně mezi sebou tak, že byl hlavou obrácen k obzoru; ústa měl delfín pootevřená. Voda z širého moře musí být příjemná, pomyslel si C.

„Začněte," zvolal Morley s napjatou tváří.

Cvičitelé spustili ruce. Delfín zůstal půl vteřiny nehybný, pak úžasně prudce švihl ocasem a vyrazil, jako by ho vymrštil obrovský prak. Asi v metrové hloubce uháněl na širé moře. C. za necelou vteřinu ztratil z dohledu obrys jeho šedého těla, ale bójka, kterou delfín táhl za sebou, skákala po hladině a vyznačovala jeho plavbu. Její oranžová barva se odrážela od temně modrého oceánu.

„Letí jako šíp," řekl C.

„Dokáže letět ještě rychleji," řekl hrdě jeden cvičitel. „Bójka ho brzdí."

Morley neříkal nic. Boje tančila po hladkém moři, Morley s vážnou tváří a sevřenými rty hleděl, jak se od něho každou vteřinu vzdaluje víc a víc.

„Je jako rozpustilý kluk, celý šťastný, že si může zadovádět," řekl C. „Být na jeho místě, cítil bych se ohromně. A na vašem místě bych začal být neklidný," dodal za vteřinu.

Morley neodpověděl.

„Mám?" zeptal se nervózně jeden z cvičitelů.

„Začněte," řekl Morley.

Cvičitel ponořil buzzer do vody a spustil ho. Uběhla plná vteřina, pak oranžová bójka zpomalila běh, poskakovala sem a tam, jako by váhala, a otočila se. Bill se vracel k pevnině.

„Podařilo se to," řekl Morley přitlumeným hlasem.

Bylo ticho. C, Morley a oba muži upřeně sledovali oranžovou bójku. Fascinovaně hleděli, jak poskakuje po vlnkách oceánu a jak se delfín vrací plnou rychlostí do společenství lidí.

Za dvě vteřiny se Billova usměvavá a čtverácká hlava zjevila metr od cvičitele a ten mu dal rybu.

„Vytáhněte ho zpátky," řekl Morley a oddechl si. „Pro dnešek to stačí."

C. se na něj podíval, vypadal šťastně a uvolněně.

„Pojďme," řekl Morley. „Zavedu vás do kafetérie. Rád bych něco snědl."

„Na něco se vás zeptám," řekl C. a mechanicky srovnal svůj krok s jeho. „Proč myslíte, že se vrátil? Ano, proč se vrátil, mílsto aby využil svobody, což by bylo nakonec u zvířete v zajetí normální. Já vím, vy mi řeknete, že se vrátil, protože je to podrníněný reflex na buzzer a na rybu. Když jde o zvíře tak inteligentní jako delfín, není to vysvětlení úplně dostatečné. Bill si přece mohl říci, že ryb je nakonec v moři dost a že nepotřebuje ty vaše…"

Morley na C. vážně pohlédl.

„Já si tuhle otázku kladu taky, Mr. C. A odpovídám si na ni takto: delfín je živočich společenský, není to samotář. Žije v moři v rodině a tato rodina je částí určité skupiny, která má pravděpodobně vymezený úsek v moři a z toho nikdy nevybočí, má hierarchii má organizaci. Dejme tomu, že bychom ztratili Billa několik kilometrů od pobřeží. Kam by šel?"

„Mohl by se pokusit vyhledat jinou skupinu."

„To by nebylo snadné. A vůbec není jisté, že by se mu podařilo do ní začlenit."

„To vím." Kdežto tady, na Point-Mugu, se začlenil, zabýváme se jím, živíme ho, hrajeme si s ním, zná nás."

„Vrací se tedy protože s vámi navázal citové vztahy."

„Ano," řekl Morley. „Právě to si myslím. Jeho rodinou jsme teď my."

Z Washingtonu do Los Angeles, z Los Angeles do Miami z Miami do Seattle, jaký je to nesmysl, jaké obrovské mrhání časem, silami, penězi, mozky, a to jen proto, že ti darebáci chtějí mít přede mnou tajnosti, týden, celý týden abych se honil po americkém kontinentě, skákal z letadla do letadla, z hotelu do hotelu, z jednoho výzkumného střediska do druhého, abych pracně, kousek po kousku sháněl informace, které mi mohli dát za necelou hodinu, prokoukl jsem, mohu říci, to vaše „mistrovské dílo dotykové analýzy", vaše blbost je opravdu bezedná, džentlmeni, protože když jsem teď strčil nos do vašich záležitostí, už ho nevytáhnu, budu vědět všechno včetně rodokmenů badatelů, z lišáctví jste mi chtěli zatajit i jejich jména,

teď budou ti vaši miláčkové žít jako pod sklem, za necelých šest měsíců je budu znát do puntíku, a vy, dotykoví analytici, vy to sakra poznáte, vy zkusíte, budete litovat, že jste se narodili, od nynějška ani nepohnete malíčkem, abych se to nedověděl, ani se neuprdnete, abych to neslyšel, ani nezvednete těžítko, abych nebyl pod ním, budete prosáknuti, zaplaveni, otráveni, zmanipulováni, takže nebudete ani sami vědět, kdo u vás poroučí, jestli vy nebo já.

„Mr. C.?“ řekl nějaký hlas za ním, otočil se, „W. D. Hagaman,“ C. stiskl nataženou ruku, čtyřicet let, hodně velký, uzoučký v ramenou, protáhlý krk, dlouhý bledý obličej, tak úzký, že se zdál skoro jen dvojrozměrný, světle modré oči bez života, když C. stiskl Hagamanovu ruku, hned dopadla zpátky k tělu, našla za zády levici, připojila se k ní a už se nepohnula.

„Mr. C.,“ řekl zčistajasna Hagaman, jako by vyslovení jména a stisk ruky vyčerpaly příděl, který si určil pro lidské vztahy, „víte samozřejmě, co je to sonar?“

C. se naivně usmál:

„To je myslírn ta věc na bocích našich lodí, co odkrývá nepřátelské ponorky.“

Ta naivnost byla zbytečná námaha. Hagaman se na něj nedíval. C. je dvojnožec s nálepkou C., nic víc.

„Přesněji řečeno je to přístroj, který ve vodě vydává ultrazvuky. Zvukové vlny se odrážejí při dotyku s ponořenými předměty a přístroj je pak znovu zachycuje. Protože rychlost zvuku ve vodě je známá, elektronický počítač okamžitě zjišťuje vzdálenost a tvar překážky pod vodou. Ovšem uvědomte si, že tento přístroj včetně elektrického počítače je těžký a složitý a údaje, které podává, jsou mnohdy nejisté, protože ve vodě jsou rozptylující zvukové vlny, které ozvěnu ruší.“

Jeho ruce byly uvězněny, jedna v druhé za zády, Hagaman končil pokaždé větu, ať byla jakkoli dlouhá, a při řeči se ani nepohnul, nekýval tělem, ta ani nemrkal, jeho dlouhá nehybná tvář byla vysoko napíchnutá na bidle krku, bezvýrazné oči se upíraly na hlavu C., rty se sotva pootvíraly, když propouštěly zvuky, řeč pomalá, přesná, profesorská, bez nejmenšího přeřeknutí, jediným znatelným pohy-

bem kromě rtů bylo stoupání, klesání a opětné stoupání nesmírně vystouplého ohryzku skoro v úrovni návštěvníkových očí.

„To je sonar vyrobený průmyslově," řekl Hagaman. Udělal přestávku.

„Přirozený sonar delfínův," pokračoval týmž pomalým, strojeným a neosobním hlasem, „je mnohem dokonalejší. Váží jen několik setin gramu, vyznačuje se podivuhodnou přesností a delfín ho nosí celý v hlavě."

Znovu učinil přestávku a za několik vteřin C. pochopil, že tato přestávka není kvůli němu. Hagaman se nezastavuje v řeči proto, aby mu umožnil zaznamenávat slova, která pronášel, nebo aby mu dal čas na kladení otázek. Zastavoval se, kdykoliv chtěl měnit předmět hovoru. Přítomnost lidské bytosti nazývané C. měla hodnotu pouze abstraktní. C. byl někdo, komu byl pověřen vysvětlit sonar u delfínů: vysvětloval ho. Vysvětloval by ho týmiž výrazy a se stejnými přestávkami kterékoli jiné osobě.

„Není nad demonstraci," začal znovu Hagaman. „Pojďte se mnou, Mr. C."

Kruhovitá nádrž jako na Point-Mugu, palčivé slunce a delfín. Vedle nádrže muž ve vodotěsné kombinéze.

„Tohle je Dick. Vycvičil jsem ho, že dostane rybu, když splní tyto podmínky: na jednom místě zábradlí kolem bazénu připevním zvonek, který se rozezní stisknutím páky ponořené do vody. To místo pokaždé měním. Zapískám. Na zapísknutí musí delfín páku vyhledat a vrazit do ní tlamou. V té chvíli začne zvonit zvonek a na jiném místě bazénu, které také vždycky měním, ponořím rybu, kterou držím hlavou dolů za ocas. Delfín musí rybu najít. Počet zdařilých výkonů po výcviku: sto procent."

Hagaman se odmlčel. „Karle, přidělej mu baňky," pokračoval.

Karl překročil zábradlí a vlezl do vody. Dick byl dvěma údery ocasu okamžitě u něho, otřel se o něho a žebronil o pohlazení. Karl ho přejel rukou a za několik vteřin přiblížil k jeho pravému oku baňku. Tato baňka vypadala jako polovina kachního vejce z bílé plastické hmoty. Karl musel prokázat trpělivost a obratnost, protože Dick se několikrát za sebou vytrhl, než svolil, aby ho baňky dočasně oslepily.

Karl pak vylezl z bazénu a přemístil zvonek na zábradlí. „V bazénu je hydrofon," řekl Hagaman, „který zaznamenává zvuky vydávané delfínem a umožňuje nám slyšet je tady venku. Poslouchejte: jak zapískám, Dick uvede v činnost svůj sonar. Karle, jste připraven?"

Karl vytáhl z vědra rybu, přešel na druhou stranu bazénu a přichystal še, že rybu ponoří. Hagaman zapískal. C. uslyšel v pravidelných intervalech řadu skřípavých zvuků: kr, kr, kr, když vtom oslepený delfín bez jediné vteřiny nejistoty zamířil k páce a strčil do ní. Zacinkal zvonek. Na druhém konci bazénu Karl držel za ocas rybu a ponořil ji. Delfín se obrátil znovu zazněly skřípavé zvuky a bez jakékoli námahy, bez nejmenší okliky, bez sebenepatrnějšího zaváhání delfín přelétl přes celou šířku bazénu, připlul k rybě a lapil ji.

To je úžasné," řekl C. „Ani bych nevěřil, že nevidí."

„Pojďme ke Karlovi," pronesl Hagaman svým typickým neosobním tónem. „Uděláme druhý pokus. Tentokrát Karl ponoří současně dvě ryby. Dobře si je prohlédněte: náleží k dvěma různým druhům, ale jejich délka a tvar jsou téměř totožné."

„Nejvýš by se dalo říci, že jedna je o málo širší než druhá."

„Správně. A právě tu širší Dick jí strašně rád. Té druhé se nikdy nedotkne. Pozor. Přenesu zvonek podle zábradlí. A zapískám."

Na zapískání Dick spustil svůj sonar, našel páku a stiskl ji. Zacinkal zvonek. Karl ponořil naráz obě ryby ve vzdálenosti asi dvaceti centimetrů od sebe. Dick zase nejdřív zaskřípal kr-kr-kr-kr, pak připlul přímo k rybě, kterou měl rád, a zhltl ji.

„Stane se mu, že se zmýlí?" zeptal se C.

„Nikdy."

„Snad ho vede k rybě, kterou si vybral, čich?"

„Kytovci nemají čich."

„To je tedy neslýchané," řekl C. „Přesnost jeho sonaru je neslýchaná. Vidí ušima."

„Přesněji," řekl Hagaman pomalým, neústupným hlasem, „vidí dechovým otvorem, vidí ušima a vidí vlastním elektronickým minipočítačem, který mu přetlumočí zvukové vlny zachycené ušima."

Hagaman vyčkával, ruce měl sepjaté za zády, tělo a tvář nehybné, bledé oči upřené kamsi dvacet centimetrů nad hlavu C. Splnil

svou povinnost. Ale nebránil svému návštěvníku, aby mu kladl otázky.

„Jestli tomu dobře rozumím," řekl C, „příroda obdařila delfína sonarem neskonale dokonalejším, než je náš, a my se snažíme proniknout jeho tajemství."

Hagaman zauvažoval.

„Chceme-li zdůraznit praktickou stránku otázky, soudím, že můžeme formulovat účel našich výzkumů tak, jak to říkáte."

„Ale nedalo by se využít sonaru u delfínů přímo?"

„Jak přímo?"

„Nu, například že bychom použili delfínů jako podmořských detektorů."

Bylo ticho a za okamžik Hagaman odpověděl:

„Tato stránka problému je mi cizí."

ZPRÁVA C.

KL/257 21. TAJNÉ.

(Poznámka C.: Zaznamenávám tento rozhovor zpaměti, protože osoba, kterou nazývám *informátor*, mě naléhavě žádala, aby nebyl nahrán na magnetofon. Ze stejných důvodů nebyla pořízena jeho fotografie a bylo dohodnuto, že jeho jméno budu znát pouze já.)

INFORMÁTOR: „Rozhodl jsem se s vámi spojit, jakmile jsem se dověděl o vašem rozhovoru s Atalantem. Ale dalo mi hodně práce, než jsem vás nalezl."

C.: „Já vím. Srdečně vám děkuju za vaši námahu."

INFORMÁTOR: „Abych řekl pravdu, nemohu pochopit, že Atalante projevil tak malý zájem o spolupráci. Ty neprostupné přehrady mezi službami by neměly existovat. Zvlášť když sloužíme stejné věci."

C.: „Ale sloužíme úplně stejné věci? Mýlím se snad, když se domnívám, že světový názor některých osob ve službách Atalanta není asi úplně totožný s naším?"

INFORMÁTOR: „Ano, rozumím. Řekněme tedy, že osobně moje názory jsou bližší vašim."

C.: „Myslel jsem si to. Ale jsem šťasten, že to od vás slyším. V okolí Atalanta je příliš mnoho holubic nebo polovičních holubic…"

INFORMÁTOR: „Myslím si to taky."

C.: „Byl byste ochoten mi o nich případně něco říci?"

INFORMÁTOR: „Kvůli tomu jsem s vámi nevstoupil do styku. Podle mého názoru nemělo jít o otázku osob, s nimiž pracuji, ale o delfíny."

C.: „Jedno nevylučuje druhé. Pravda je, že si dělám ho starostí, pokud jde o Atalantovo okolí. Ta věc je možná mnohem vážnější, než si myslíte. Koneckonců nevylučujeme domněnku, že už v blízké budoucnosti může vypuknout světová válka. Všechno, co byste nám mohl říci, by za těchto předpokladů bylo neocenitelné."

INFORMÁTOR: „Nepojímal jsem svou úlohu takto. Po mém soudu by bylo trochu nízké obviňovat lidi, s nimiž pracuju. Nemohu je pokládat za zrádce proto, že nesdílejí mé názory."

C.: „Dovolte, prosím, ale v době války nebo těsně před válkou je obtížné poznat, kde začíná zrada. Ti lidé jsou vašimi přáteli?"

INFORMÁTOR: „Vůbec ne.“

C.: „Vidíte, v tom případě vaše ohledy dobře nechápu. Nakonec vůbec nejde o jejich obviňování. Jenom vás žádám, abyste mi pomohl učínít si o nich názor.“

INFORMÁTOR: „Ale nevyjde to vlastně nastejno?“

C.: „Je v tom jistý odstín. Vezměte teba případ Atalantovy pravé ruky. Nazývejte ho Azur, chcete-li. Víte, koho myslím?“

INFORMATOR: „Ano.“

C.: „Vidíte, v případě Azura jsem trochu na rozpacích. Pořád ho nemohu určit. Zdá se mi velice uhýbavý. Co si o něm myslíte? Do jaké kategorie ho zařadit?“

INFORMÁTOR: „Podle mého úsudku není ani ryba, ani rak.“

C.: „Nu vidíte. Víc od vás nežádám. Máte dojem, když tohle říkáte, že Azura obvňujete?“

INFORMÁTOR: „Ani ne.“

C.: „Pravda je, jestli se na tom shodneme. že Azur je oportunista a že se vždycky nakonec zařadí do tábora, který zvítězí.“

INFORMÁTOR: „Snad ještě s jistou apriorní zálíbou pro světový názor, který my nevyznáváme.“

C.: „Ano. Já si to myslím taky. To je přesně ono. Velmi dobře jste vycítil ten odstín. A skoro jsem v pokušení říci totéž o Atalantovi.“

INFORMÁTOR: „Ba ne, Atalante je jiný problém. Nikdo u nás neví, co se děje v Atalantově hlavě.“

C.: „Abych byl upřímný, proto se mi zdá tak důležité, abych dobře znal jeho okolí. Ale přejděme k delfínům. Mohu vám položit několik otázek?“

INFORMÁTOR: „Právě kvůlí delfínům jsem s vámi navázal kontakt. V této oblasti jsem ochoten vyjít vám maximálně vstříc.“

C.: „Mám vlastně jen jednu otázku. Jak lidé jako Atalante a Azur chápou praktické použití delfínů?“

INFORMÁTOR: „V tom je výklad jasný. Při všech podmořských stavbách nebo destrukcích, kde používáme potápěčů, by bylo mnohem výhodnější použít detfínů.“

C.: „Proč?“

INFORMÁTOR: „Delfín má nad lidským potápěčem velvyhodu: nevadí mu dusík, a když se vrací na hladinu, nemusí překonávat změnu tlaku. Víte přece, že Sealab používal delfína Tuffy, aby udržoval spojení mezi lidmi v podmořském domě a plavidlem na hladině. Tuffy jim nosil noviny,:… „ poštu, lahve s pivem . J a ,, nínám si. Někde jsem to četl e to úžasné : : „Ano, vzpo ;, ale nejde tu o píáci ve vlastním smyslu. Delfín nemá ruce nemáte obavy, že to silně omezuje jeho použití při podmořských pracích?“

INFORMÁTOR: „Ano i ne. Delfín má velmi obratnou tlamu. Tlačí páky, háže míčem, udržuje v rovnováze různé předměty. Kromě toho kosti jeho bočních ploutví jsou stejné jako u odumřelé paže zakončené rukou, což je památka na dobu kdy žil na zemi. Tyto ploutve do jisté míry dokážou uchopit předměty. Snad dospějeme k tomu, že je vychováme a rozvineme. Zatím budeme nuceni používat postroje nebo speciální výzbroje.“

C.: „Dobře. Řekněte mi něco o těch postrojích. Počkejte, já tu otázku upřesním: počítá se s tím, že by se dala na tentc postroj piipevnit mina, kterou by delfín mohl položit u vjezdt do přístavu nebo dokonce upevnit na kýl lodi.

INFORMÁTOR „Ano. Tato otázka se studuje. Ale víc než vy o tom nevím. Mohu vám říci jen to, že někteří delfíni jsou už nyní cvičeni v tom, aby rozeznali lodi »přátelské« od lod »nepiátelskvch«dokonce i za tmy.“

C.: „Jak?“

INFORMÁTOR: „»Přátelské« lodi mají na přídi pod ponorem malou destičku. A tato destička je vyrobena z odlišného kovu, než je kov kýlu.“

C.: „A delfíni rozeznají tuto destičku ve tmě?“

INFORMÁTOR: „A dokonce i když je zakryta stejným nátěrem jako lodní kyl.“

C.: „Jak to poznají?“

INFORMÁTOR: „Používají svůj sonar. Mezi zpětným odrazem destičky a zpětným odrazem ostatního kýlu je asi nepatrný rozdíl.“

C.: „To je ohromné. Co myslíte, jaká by byla úloha delfína v útočném a obanném boji?“

INFORMÁTOR: „Vysvětlím vám naši doktrínu: Delfín je ponorka, která se nedá odhalit, a současně inteligentní torpédo.“

C.: „Proč se nedá odhalit?“

INFORMÁTOR: „Pro nepřátelské sonary je to ryba. A pak, kdvž útočí, dokonce i za plného světla, překazí všechny manévry nepřátelských lodí, které by mu chtěly uniknout. Uvědomte si jeho mimořádnou rychlost pod vodou. Uvědomte si také, jak rychle a snadno se dokáže potopit do obrovské hloubky.“

C.: „Jak toho chtějí využít vaše služby takticky?“

INFORMÁTOR: „Předpokládejme, že se nám podaří shromáždit a vycvičit četná hejna delfínů a že je necháme hlídkovat ve vodách Pacifiku nebo Atlantiku. Díky svým sonarům by mohli odhalit postup flotily atomových ponorek a pomohli by nám je zničit tím, že by jim do cesty nakladli miny. Mohli by také útočit na lodi tím způsobem, že by umístili miny pod jejich ponornou čáru. Mohli by dokonce v krajním případě dopravit atomové pumy až do přístavu protivníka. To by samozřejmě znamenalo, že bychom tyto zvířecí nosiče předem obětovali.“

C.: „Pomyslím-li na délku jejich výcviku a náklady s ním spojené, mám dojem, že to je značná oběť.“

INFORMÁTOR: „Kloním se k názoru, že vycvičíme mnoho set těchto zvířat. Mohli bychom tedy z tohoto počtu vyčlenit takových dvacet delfínů kamikazé — rozumí se kamikazé bez jejich vědomí — a náš potenciál by tím nebyl ani piíliš ochuzen.“

C.: „To všechno má obrovský význam.“

INFORMÁTOR: „Ovšem tak složitá spolupráce předpokládá, že se nám podaří dorozumět se s delfíny pomocí řeči. Je to podmínka *sine qua non*.“

C.: Atalante mi říkal o doktorovi Lillym.“

INFORMÁTOR: „Dr. Lilly je velice inteligentní, vykonal znamenité věci, ale je ještě daleko od cíle. Podle mého názoru mnohem dál dospěl Sevilla.“

C.: „Sevilla?“

INFORMÁTOR : „Dám vám jeho souřadnice. Celý úspěch projektu Delfín záleží vlastně na Sevillovi.“

C.: „Ví o tom?“

INFORMÁTOR: Vůbec ne! Sevilla nemá tušení o vyhlídkách, o kterých jsme před chvílí mluvili. Sevilla je idealista. Zajímá ho jediná věc: aby dosáhl komunikace mezi živočišnými druhy. Domnívá se, že by to byla pro lidstvo obrovská záležitost“

C.: „Není to snad náhodou jeden z těch…“

INFORMÁTOR: „Ne. Nemyslím si to. V politice je naprostý ignorant. Tato oblast je mu nesmírně vzdálená.“

C.: „Nu dobrá, děkuji vám. Vaše spolupráce je pro mě neocenitelná.

INFORMÁTOR: „Vždyť jsem vám řekl jen docela všední věci. Z pera některých vědeckých žurnalistů čtete mnohem senzačnější zprávy.“

C.: „Ano, ale ti musí vždycky pracovat s hypotézami a obrazotvorností. Zdroj vašich informací zaručuje serióznost.“

INFORMÁTOR: „Jsem potěšen, že jsem vám mohl prospět. Zůstávám vám plně k službám.“

C.: „Děkuju vám. Jsem vám opravdu nesmírně vděčný. Dovolíte mi, abych se vrátil k jednomu bodu? Kdybyste si laskavě občas aspoň trošku vzpomněli na mé starosti, tykající se Atalantova okolí, prokázal byste nám obrovskou službu.

INFORMÁTOR: „Budu o tom přemýšlet.“

III

Mr. C.? řekla Maggie Millerová, devětadvacet let, malá, statná, ruměná, oční koutek jí věčně vylučuje bělavý mok, červené skvrny na lících, řídké a mastné vlasy, rty a brada jako by se chtěly spojit, rty tlusté, červené, našpulené, stále nasliněné, nedbale navlečená do víc než těsných texasek a do košile s velkými zelenými a červenými kostkami, stále zaujatá a nezdolná, vystrkující tvář dopředu v obraně proti bídákům, kteří ohrožují její bohy živé i mrtvé, profesora Sevillu, Jamese Deana, Boba Manninga, nemluvě o bozích nižších a přechodných, jak se vám vede, Mr. C.?, můj asistent Jim Foyle, hello, Mr. Foyle, ale není to nějaké nedorozumění, Mr. C.? podle mého záznamu byla vaše návštěva ohlášena na sedmnáct hodin třicet, a nikoli (pohlédla na velké náramkové hodinky z vodotěsné oceli) na patnáct třicet, to mě mrzí. Miss Millerová, ale ne, ale ne, Mr. C.. profesor Sevilla tu bohužel není, ale všechny potřebné informace vám dá jeho asistentka Miss Lafeuilleová,

chvíli bylo ticho, Maggie Millerová sklopila oči ke svému zápisníku, poprosila Pána za odpuštění, že lhala, a věnovala myšlenku plně ryzí a nezaujaté nenávisti Mrs. Fergusonové, jestlipak ona může vůbec chápat profesora, taková snobská ženská, a proč neříci to slovo, taková děvka (odpusť mi, Bože můj, tu hrubost), chudák profesor, ženské mu nikdy nedají pokoj, a tahleta se svým sladkým výrazem a pokryteckýma očima je nejhorší ze všech, bytost naprosto zkažená a cynická, zajede si pro něj do laboratoře a unese nám ho před nosem v plné práci, však jsem viděla, že Arlette byla taky vzteklá, ten strašný hlupák sebou nechá orat, ona jen trochu sklopí řasy a hotovo, už sedí vedle ní v tom malém snobském autě, vypadá tak útlý, když se složí do té krabice, ona ho vodí za nos, jak říká Bob Manning, je to tyranie slabého nad silným, ale nakonec kdyby byl silný, opravdu silný, nikdyby se nedal tyranizovat slabým, Mr. C., já zavolám Miss Lafeuilleovou, je v bazénu s Ivanem, prosím?, ano, Lafeuilleová, je to Kanaďanka francouzského původu, proto má takové jméno, promiňte laskavě, já vám nepředstavila Boba Manninga, Bob je jeden z našich spolupracovníků, Bob se přisunul a C. na něm spočinul pohledem, velký mladý člověk, štíhlý, protáhlý, půvabný ve

všech pohybech, dlouhé ruce, jemné a ohebné, jak se daří, Mr. C.?, řekl Bob s úchvatným úsměvem,

když Maggie vyšla z montovaného baráku, který jim sloužil za laboratoř, udeřilo ji do tváře slunce a mořský vzduch, a naráz jako by ji strhl do náručí a přimáčkl k sobě vlahý vánek Floridy, cítila se krásná a štastná, hluboce se nadechla, vykročila dlouhými rychlými kroky po malých zavalitých nožkách, její těžká, zarudlá a bojovná tvář trčela vpřed, Arlette ležela v plavkách na jednom ze dvou polyesterových vorů připoutaných ke kraji nádrže, skláněla se nad delfínem Ivanem, měla ruku ve vodě a zarudlé oči, když se Maggie přiblížila, nasadila si brýle proti slunci, má drahá, to je strašné, profesor zapomněl, že má dnes přijít ten chlap C., víte, musí to být nějaké velké zvíře, protože naše pokusy jsou v zásadě přísně tajné, říkám si, jestli by nemohl profesorovi uškodit, vůbec se mi nelíhí ty jeho oči, jsou chladné, úsměvné, ale potměšilé a výhružné, jestli víte, jak to myslím, nemohla byste ho přijmout a vysvětlit mu naše pokusy a být na něj roztomilá, ačkoliv to není ten typ, co by se dal oblafnout ženskou, ani se na mě nepodíval nechala jsem ho i toho jeho asistenta s Bobem, znáte přece Boba, je úžasný, dovedl by zaklínat celý pluk chřestýšů, přiveďte je sem, Arlette povzdechla, nechci být nápadná, kdybych se objevila v laborce v plavkách,

samozřejmě, navázala Maggie uspěchaným a udýchaným hlasem, jako by život byl příliš krátký k tomu, aby se dalo vypovědět všechno, co se vypovědět má, víte, jak to s námi vypadá, s Bobem Manningem a se mnou, je to dítě, beze mne by byl ztracen, když se na mě dívá, jeho výraz mi připomíná Jamese Deana několik měsíců před smrtí, chudák James, seděl ve starém křesle tety Agáty v Denveru, držel mě za ruku, najednou unaveně zavře oči a říká, bez tebe, Maggie, bych se cítil ztracen, nevšimla jste si Bobových očí, Arlette, je to naprosto bezbranné dítě, strašně zranitelná bytost, jsem bez sebe, když si vzpomenu, jak krutě s ním zacházel jeho otec, je to hnusné, myslím, že už brzy svolím a učiním ho šťastným a oznámíme zásnuby, byl by tak spokojený, kdyby měl ode mne dítě, neřekl mi to, ale já to cítím, jak vidí nějaké dítě, hned se na něj směje nebo dělá opičky, to se ví, pokračovala tajemně, bude s tím spousta problémů, mluvila jsem o tom s Sevillou, ale sotva mě poslouchá, pořád má

naspěch a je roztržitý, a potom, vy víte, že ho obdivuju, ale ted zrovna se chová jako malý kluk, Sevilla je dost velký, aby věděl, co dělá, řekla Arlette, ale kdepak, má drahá, nezapomínejte, že ho znám pět let, v jistých vztazích je úplné dítě, nebudete mi povídat, že miluje tu bláznivou ženskou, to je nemožné, vždyť ona má mozeček jako slepice, vsadila bych se, že neváží ani dvě stě gramů, profesorovi to dělá dobře, nic víc, nebo je to „smyslové“ okouzlení, vystrčila své tlusté červené rty opuchlé jako jizva, tak jděte pro ty chlapy, řekla Arlette a odvrátila hlavu ráda už bych to měla z krku,

nevím, co tam provádí, řekl Bob Manning, víte, je strašně upovídaná, byl zmaten těžkým a upřeným pohledem C. na svou tvář, měl dojem, že šedomodré oči C. se ho zmocňují, půjdu se za ní podívat, dodal a červenal se, ne děkuju, nekouřím doutníky, odešel, Bille, řekl Foyle a obrátil k C. nevinnou boxerskou tvář, co to je za magnetofon, proč se pořád točí, toho si nevšímejte, Jime, je připojen na hydrofon a ten chytá v bazénu zvuky, které vydává pod vodou některý z jeho delfínů, viděl jsem stejné zařízení před třemi dny na Point-Mugu, C. se sklonil nad stůl Maggie, přitáhl si její zápisník, podíval se do něho a odstrčil ho zpátky, to jsem si myslel , Jime, ta malá zrůdička lhala, je tam správně napsáno patnáct třicet, ať jde někam s tím nedorozuměním, Sevilla se docela prostě vypařil, musíme se trochu mrknout na spisy toho zmetka a zároveň i na tu jeho asistentku, ta holka má francouzské jméno, Bille, přece si nemyslíte, že by gaullisti…, já nevěřím nikomu, jak říká správně Lorrimer, večer před spaním se dívám klíčovou dírkou, abych viděl, co tahám z kapes, chachá…

Miss Lafeuillová vás čeká u bazénu, řekla Maggie, s dovolením bych vám poradila, abyste si vzali klobouky a sundali saka, není tam stín, Arlette vstala a blížila se podle bazénu, snědá a drobná na slunci a v zamlžené modři nebe, C. se žoviálně a falešně usmál, Foyle stiskl teplou a pevnou ručku, zaplavil ho příval vděčnosti, čekal někoho jako Maggie a byl to skvost, tathle malá, štíhlá a oblá holka, kulatá tvářička s trochu ohrnutým nosíkem, hebká pleť, nádherné černé oči, živé, zářící, výmluvné, překrásná ústa, v pohledu cosi čistého, smyslného a ušlechtilého, než k nim došla, udělala tři kroky, byly to drobné krůčky, protože byla drobná, není v ní nic strojeného, celé její zakulacené a štíhlé tělo se sladce vlnilo v kyčlích, byla tak oblá, tak

něžná a tak hebká, že slovo „děťátko“ dostávalo jiný smysl, ta se mi líbí, říkal si Foyle, spánky mu bušily, v krku měl vyschlo, sakra, ta se mi líbí, a přitom je to milá holka, vidím jí to na očích, není blbá, není vypočítavá, není otravná, takovou holku najdeš jednu mezi sto tisíci, a to ještě musíš mít kliku, a zítra ráno se vracím do Washingtonu.

C. se na Arlette žoviálně usmíval, velice mě těší, že vás poznávám, Miss Lafeuilleová, jeho chladné a usměvavé oči jí spočívaly na tváři, ta opička plakala, je vidět, že jí tekly slzy po obličeji.

„Jestli tomu dobře rozumím, Miss Lafeuilleová, profesor Sevilla tu provádí velice zvláštní pokus.“

Arlette se na něho podívala. Usmíval se, ale jeho oči zůstávaly chladné. Ten chlap je naštvaný, že musí jednat jen s asistentkou, potlačila chuť plakat a roztomile se na něj usmála. V zásadě není nijak originální, Mr: C., už se prováděl na šipanzovi ale s delfínem se provádí poprvé.“

„Narážíte na pokus, který dělali Hayesovi s opičí samičkou Viki?

„Správně.“

„Znám ho jen z doslechu, Miss Lafeuilleová, byl jsem, myslím, v cizině když vyšla kniha Hayesových.“

„Hayesovi, jak víte, si vzali domů samičku, když jí byly dva dny, a vychovávali ji jako dítě.“

„To byl hrdinský pokus,“ řekl Foyle.

„Máte pravdu. Dovedete si představit, že to byla pro ně krutá zkouška. Odnesly to záclony, nábytek, lampy, nádobí všechno. Ale přišli na to, že pokus stál za tu námahu. Rozhodli se, že vychovají Viki jako lidské dítě, a protože hlasivky u šimpanzů jsou podobné našim, že ji naučí mluvit.“

„A myslím, že neuspěli.“

„Řekněme spíš, že se pokus nepodařil.“

C. se dal do smíchu:

„Jaký děláte rozdíl mezi neúspěchem a mezi tím, že se pokus nepodařil?“

„Pokus, který se nepodařil, nás může mnohému naučit.“

„Například?“

„Především tomuhle: šimpanz nemůže vydávat zvuky podle libosti. Vydává sice jistý počet hlásek, ale vždycky po nějakém vydráždění, nikdy z vlastního popudu. Jinak řečeno, jeho hlas nezávisí na jeho vůli, asi jako váš reflexívní pohyb je nezávislý na vaší vůli, když třeba vám lékař klepne kladívkem do kolena. První úkol Hayesových spočíval tedy v tom, aby naučili Viki vydávat zvuk z vlastního uvážení. Aby dostala jídlo, Viki se musela naučit *a*.“

„A podařilo se jí to?“

„S velkou námahou. Hayesovi pak přešli k druhému stadiu vzali si příklad z metod používaných ve školách, kde se uči mluvit zaostalé děti. Když Viki říkala *a*, Mr. Hayes jí stiskl k sobě rty a hned je pustil. Takhle se Viki po dvou týdnech úsilí naučila říkat *mama*. To jí bylo čtrnáct měsíců. Ve dvou letech se jí podařilo říkat *papa*, v osmadvaceti měsících se naučila říkat *cup* a ve třech letech vyslovovat slovo *up*[1].“

„Její aktivní slovník se tedy omezuje na čtyři slova?“

„Ano, a ještě k tomu je nepoužívá vždycky ve správném významu. Ty čtyři výrazy jsou pro Viki slova žádací. Když mají Hayesovi návštěvu, Viki na nich žebrá lahůdky slovy *mama* nebo *papa* zcela náhodně. *Cup* je specializovanější, Viky ho používá, když chce pít. Lze z toho vyvodit, že šimpanz nespojuje nebo spojuje špatně naučené slovo s předmětem, který se tím slovem označuje.“

„A co její pasivní slovník?“

Hayesovi ho odhadují asi na padesát slov. Ale i tady je spojení mezi slovem a předmětem velice nejisté. Některé dny Viki ukazuje bez chyby nos, uši i oči, když se před ní vysloví příslušná slova. Jindy se mýlí. Když Mr. Hayes řekne „oči“, ukáže si na nos a podobně. A když se nakonec Viki naučí novým slovům, má tendenci zapomínat ta, která už znala.“

Bylo ticho a Foyle tiše řekl:

„Čtyři slova za tři roky! To se mi zdá dost smutné.“

„Smutné pro koho?“ C. na něho pohlédl výsměšně i omrzele. „Pro Hayesovy nebo pro Viki? Pro člověka nebo pro šimpanze?“

[1] Šálek, vzhůru (pozn. překl.).

„Pro oba,“ řekla Arlette a přátelsky se usmála na Foyla. „Člověk poprvé v historii podstoupil vážné, dlouhodobé a metodické úsilí, aby navázal slovní komunikaci se zvířetem, a nepodařilo se mu to.“

„Měli jste větší štěstí se svým delfíním děťátkem?“ zeptal se C. a hnětl si žaludeční dutinu.

„Už to není děťátko, Mr. C, je už dospělý. A pokus ještě není u konce. Ale jestli dovolíte, vezmu to od začátku.“

„Nemohli bychom si sednout?“ zeptal se C. bezbarvým hlasem. „Stání je v tom horku trochu namáhavé.“

„Promiňte, Mr. C,“ řekla Arlette zahanbeně. „Měla jsem si to uvědomit sama. Maggie, zůstala byste laskavě u Ivana, my půjdeme do laborky.“

C. tiše povzdechl, když se svezl do plátěného skládacího křesla, které mu Arlette nabídla.

„Chcete se něčeho napít, Mr. C?“ zeptala se Arlette starostlivě.

„To nic není,“ řekl C, „trochu přepracování, ale napil bych se docela rád.“

Objevil se Bob, byl půvabně nedbalý.

„Neobtěžujte se, Arlette,“ zazpíval svým flétnovým hlasem. „Budu dělat paní domu. Doufám, že Mr. Foyle si také vezme visku?“

„Jestli dovolíte, neodmítnu,“ řekl Foyle oživeně.

Arlette se posadila naproti nim. Cítila se v laboratoři v plavkách stísněně, ale na druhé straně se jí zdálo trochu pokrytecké, aby odběhla a vzala si šortky.

„Pokračujte, prosím vás, Miss Lafeuilleová,“ řekl C, „cítím se už báječně.“

„Musím nejdřív předeslat,“ začala Arlette, „že máme dva bazény kousek od sebe. V jednom máme samce a dvě nebo tři samice, jak kdy. Druhý, který jste právě viděli, nám v případě potřeby umožňuje některého z našich svěřenců izolovat. Všechno to začalo, jak uvidíte, docela náhodně: před necelými čtyřmi lety dvě naše samičky v několikahodinovém intervalu porodily. Jedna z nich při slehnutí zemřela, ale předtím dala život čilému delfínkovi; druhá porodila mrtvé mládě. Všechno nasvědčovalo tomu, že se samice, která přežila porod, ujme delfínka bez matky. Nestalo se tak, odmítla ho. Takovéto chování není nijak vzácné ani u jiných živočišných druhů: pozorujeme je

u ovcí; když ztratí ovce své mládě při narození, odmítají kojil osiřelé jehňátko.“

Arlette se zarazila. Právě vstupoval Bob, nesl podnos s lahvemi a skleničkami. V té chvíli C. vytáhl malou krabičku a spolkl dvě tabletky. Arlette si všimla, že se mu lehce třese ruka, když si dává sklenku visky k ústům. Ten člověk bere drogy, to je jasné.

Za okamžik pokračovala: „Tedy profesor Sevilla pojal úmysl, že delfínka sám vychová. Proto jsme ho museli izoloval v druhém bazénu. Chtěli jsme ho ochránit, aby ho samec neporanil při prudkém skotačení — byl právě v plném období páření. Potom jsme museli odebírat mléko druhé samici a krmit mládě. Když to takhle vykládám, zdá se to jednoduché, ale ve skutečnosti tu bylo několik problémů. Nejobtížnější pro nás, laboratorní skupinu, bylo zajišťovat po první týdny neustálou službu ve vodě; museli jsme delfínka izolovaného v bazénu chránit před pocitem opuštěnosti. Oblékali jsme potápěčské kombinézy a střídali jsme se v dvoučlenných skupinách. Za měsíc dal profesor sestrojit dva polyesterové vory, na něž si mohli delfínkovi adoptivní rodiče lehnout. Delfínek byl ovšem napojen podmořským ampliónem na hlasy své lidské rodiny a udržovali jsme s ním styk také hlazením. Ivan přija1 bez potíží zvýšenou péči svých rodičů. Ve dne a někdy dokonce i v noci byly oba vory z pohodlnosti přivázány k okraji bazénu.“

„Proč dva vory, slečno Laffeuilleová,“ zeptal se C. „Proč ne jeden?“

„Protože delfínek má dvě matky. Jednu přirozenou, mohu-li to tak říci, a druhou dobrovolnou, která je společnice pravé matky po dobu těhotenství, asistuje jí při porodu, odhání zvědavce a pomáhá jí pak chránit mládě proti řádění samců. Profesor Sevilla se pokusil tuto situaci napodobit: když jsrne vázali vory ke kraji bazénu, nechávali jsme vždycky mezi nimi prázdný prostor a Ivan se tam skoro pokaždé uvelebil, zvláště první měsíce. Když někdo z nás v noci ponořil ruku do vody, Ivan ihned pokládal hlavu pod prsty svého »rodiče«, i ve spánku.“

Foyle se usmál:

„To je milé zvíře.“ Míchal přitom ledem ve sklenici.

„Ivan vás pokládá za svou rodinu?“ zeptal se C. Zas nabyl rovnováhu i barvu a do očí se mu vrátila tvrdost.

„Myslím, že pokládá za svou rodinu celou skupinu a profesora Sevillu a mě za svou vlastní a dobrovolnou matku.“

„Proč?“

„Protože jsme s ním strávili mnohem víc času než ostatní členové skupiny, a hlavně proto, že jsme ho sami od začátku krmili, nejdřív z láhve s dudlíkem, potom rybami.“

„Miss Lafeuilleová,“ Foyle se usmíval, „od začátku této rozmluvy nás udržujete ve strašlivém napětí: ještě jste nám neřekla, jestli už delfín začal mluvit…“

Arlette na něj pohlédla, v tmavohnědých očích se jí objevilv jiskřičky. Pomyslel si: „Ta holka má úsměv, takový, upřímný. dobrý, dělají se jí při něm důlky v tvářích.“

„Já k tomu dojdu,“ řekla Arlette. „Ale nejdřív chci zdůraznit tohle: princip pokusu profesora Sevilly spočívá na jevu, který poprvé osvětlil dr. Lilly a který pak byl potvrzen jinými badateli — že delfín je schopen z vlastní vůle napodobit lidský hlas. Protože jsme ustavičně na Ivana mluvili, protože jsme ho od rána do večera nořili do »rodinné zvukové lázně«, jak to nazývá profesor Sevilla, mohli jsme doufat, že začne napodobovat zvuky, jimiž jsme ho sytili — v první době jim nebude rozumět (jako novorozeně, které žvatlá a brouká si v kolébce), a teprve později začne pozvolna chápat jejich smysl.“

Arlette se odmlčela, pohlédla z jednoho muže na druhého a Pronesla s vítězným úsměvem:

„A to se také stalo.“

„On tedy mluví!“ vykřikl C. Vztyčil se v křesle a vrhl na Foyla rychlý pohled.

Foyle se předklonil, prudce stiskl rukama sklenku a zvolal tlumeným hlasem, v němž se jevilo vzrušení:

„Podařilo se vám to!“

„Částečně,“ řekla Arlette a zvedla pravou ruku. „Za chvilku vám řeknu, jaké jsou meze našeho úspěchu. Ale nejdříve bych vám chtěla upřesnit okolnosti. Hlasový, orgán u delfínů je velmi odlišný od našeho. Delfín nevydává zvuky ústy — ta mu slouží jen k jídlu —, ale průduchem, dýchacím orgánem; Nemá rád, když se průduchu někdo

dotýká, a není proto možné jím manipulovat, jako manipulovali Hayesovi se rty šimpanzice Viki. Ostatně zjistili jsme, že tento postup není nutný protože Ivan měl hned od začátku ve srovnání s Viki dvě přednosti: je schopen vydávat zvuk, kdy se mu zachce, a dovede z vlastní vůle napodobovat lidský hlas. Ale nejsenzačnější úspěch, Mr. C., úspěch, který dává naděje do budoucna, ačkoliv zrovna v této chvíli je jeho další vývoj na mrtvém bodě, záleží v tomhle: Ivanovi se podařilo navázat jasné a stálé spojení mezi slovem, které opakuje, a mezi věcí, kterou toto slov označuje. Jinak řečeno, Ivan dospěl k specificky lidskému pojetí slova jako symbolu.“

„Ale to je zázračný skok vpřed!“ zvolal Foyle. „Já si to myslím taky,“ řekla Arlette a oči jí plály. „I kdyby se pokus profesora Sevilly zastavil na tomto místě, znamenal by rozhodující obrat ve stycích mezi živočišnými druhy.“

Nastalo ticho, pohled C. chladně klouzal po Arlettině tě jak je ženské tělo oplzlé, ty tučné prsy, ten zadek, všechno tak křehké, tak měkké, přivřel oči: „rozhodující obrat ve stycích mezi druhy“, tohle je od Sevilly, je zamilovaná do svého šéfa, ovšem, všechny jsou stejné, pořád sex, pořád za sebou táhnou svou vagínu. „Miss Lafeuilleová,“ řekl vlídně, „kolik slov ovládá Ivan. „ Současně se ozval Foyle: Hodně slova deformuje?“

„Bob Manning se perlivě zasmál a obrátil se k Arlette: „Měla byste určovat pořadí!“

„Odpovím na první otázku,“ řekla Arlette. Vrhla na Boba letmý pohled. Blbeček, ráda bych věděla, proč má tolik řečí. Pokračovala:

„Ivanův aktivní slovník dosahuje čtyřiceti slov.“

„Ale to je hodně! řekl Foyle. „Čtyřicet slov, to je desetkrát víc než Viki!“

C. dodal: „Můžete nám některá říci?“

„Miss Lafeuilleová neodpověděla na mou otázku, jestli deformuje slova,“ řekl Foyle a pohlédl na C. trochu nakvašeně.

Arlette zvedla ruce do výše a začala:

„Než odpovím na vaše otázky, chtěla bych zdůraznit jeden bod: Ivan bezpečně zachází s nejabstraktnějšími lingvistickými symboly. Například umí říkat: *right, left, in, out*, a používá těch výrazů bez

chyby. Užívá slov go, come, listen, look, speak[1] a říká je ve správném významu.“

„Rád bych tedy, věděl,“ namítl C., kde jsou ty meze, o nichž jste se zmínila…“

„Řeknu vám to. A současně odpovím Mr. Foylovi.“

„Konečně!“ zvolal Foyle.

Arlette se na něj usmála.

„Začnu tím méně podstatným: jak se dalo očekávat, Ivan lidské zvuky v široké míře delfinizuje. Hlas má ostrý, nosový, štěkavý, a není mu vždycky dobře rozumět. Bohužel je tu něco mnohem vážnějšího než tyto drobné nedostatky.“ Na chvilku se odmlčela a pokračovala: „A jaké jsou meze: Ivan dokáže vyslovit jen jednoslabičná slova. Když se ho pokoušíme naučit slovo o dvou slabikách, zachycuje jenom poslední, ať už je na ní důraz nebo ne. Tak místo *music* říká *zic*, místo *Ivan Fa*, místo *listen sen*. A tady se dotýkáme prstem nesnáze, která podle profesora Sevilly brzdí v této chvíli každý další postup: Ivan nedokáže spojovat slabiky.“

„Dovolíte, abych odnesl vaši sklenku, Mr. C.?“ řekl Bob.

„Velmi rád,“ řekl C. a významně se na něj pousmál, ale nepohlédl na něj.

Bob se k němu půvabně přisunul, s roztomilým výrazem uchopil jeho sklenku a vzal ji také od Foyla. Lehce přitom zakroutil tělem v hýždích a prohnul zápěstí. Arlette mlčela: podrážděla ji, že byla přerušena, a ještě víc, že C. hned nenavázal rozhovor otázkou. Bob ji schválně přerušil, aby se zalíbil C., a C. schválně mlčí, aby ji uvedl do rozpaků.

„Miss Lafeuilleová,“ začal Foyle, „vy jste říkala, že Ivan nedovede spojovat slabiky.“

„Ale je tu ještě něco vážnějšího, Mr. Foyle.“ Arlette na něho vděčně pohlédla. „Ivan nedovede spojovat slova. Dovede vyslovit a pochcpit slovo *give*. Je s to pochopit a říct slovo *fish*, ale ještě nedospěl k tomu, aby řekl *give fish*[2]; jestli se mu to podaří, překročí podle profesorova názoru rozhodující etapu.“

[1] Vpravo, vlevo, uvnitř, venku; jít, přijít, poslouchat, hledět, mluvit (pozn. překl.).

[2] Dát rybu

„Jinými slovy," řekl C., „Ivan se naučí mluvit, až se mu podaří přejít od slova k větě."

„Správně."

Chvíli bylo ticho a Foyle řekl:

„Už to je zázrak, že dospěl k jednoslabičným slovům.

„Ano," řekla Arlette, „jsem stejného názoru jako vy, je to opravdu zázračné."

C. vytáhl z kapsy pouzdro s doutníky, podal je Foylovi, ten mávl rukou, že nechce, C. si sám vybral upmanna a zapálil si.

„Předpokládám," řekl, „že Sevilla se už o něco pokusil, aby překonal nesnáz, kterou jste nám právě vylíčila…"

Jeho věta se mohla zdát jako nevinná otázka, ale pronesl ji s nedefinovatelným výrazem, jako by Sevillu obviňoval.

„Ano," řekla Arlette, „a moc dobře si vzpomínám, jak k tomu došlo. Profesor Sevilla si nás jednou svolal do laboratoře a řekl nám, Bobe, opravte mě, jestli se mýlím, dejme tomu, řekl, že jsem vězeň nějakého vyššího živočišného druhu, než je lidský, ale vězeň, s kterým se velmi dobře zachází, a na nějakém příjemném, ale uzavřeném místě. Moji strážci mi nabídnou úkol, který znamená značné tvůrčí mentální úsilí. Já se do něho pustím. Zdá se, že v dobrých podmínkách. Mám všechno pohodlí, jaké si mohu přát, výbornou stravu, a jsem obklopen láskou svých strážců. Ovšem nejsem úplně šťastný Protože jsem, jak se říká, *jediný svého druhu*. Chybí mi společník: buďme přesnější, společnice. Teď předpokládejme, že moji laskaví strážci mi tuto společnici dají, že se mi líbí, že s do ní zamiluji. V té chvíli se všechno změní. Můj život dostane novou dimenzi. Dostávám mocné psychické stimulans, které rozvíjí mou sebedůvěru, moji podnikavost a mé tvůrčí nadšení. Nemyslíte, že z této změny bude mít prospěch předevšít má práce?"

„Výborně!" vykřikl Bob Manning a úkosem pohlédl na C. „Jak jste báječně zopakovala Sevillův projev!"

Pranesl slovo „projev" s nepostřehnutelným odstínem výsměchu.

Arlette se na něho pohrdavě podívala: „Mvslela jsem, že jste souhlasil s tím »projevemem«, jak tomu říkáte."

„Vždyť já souhlasím," řekl Bob a potměšile se usmál na C. „Kdo vám říká, že ne?"

C. se přidušeně zasmál, ale vypadalo to, jako by chtěl dodatečně ten smích potlačit.

‚Jestli tomu dobře rozumím," zatvářil se přehnaně vážně, ,,profesor Sevilla se domnívá, že přítomnost samičky pomůže Ivanovi rozřešit lingvistické problémy. A nakonec proč ne" Naivně se rozhlédl po svých společnících. „Proč by neexistoval nějaký vztah mezi filologií a sexualitou?"

Bob se podíval na C., jako by také potlačoval výbuch smíchu, a opakoval patetickvm hlasem:

„Proč ne?"

Foylův zmatený pohled přeběhl z Boba na C., pak se přenesl na Arlette. Poznal, že se cítí pokořena, a nadšeně se zeptal:

„Miss Lafeuilleová, honem nám řekněte, jak ten pokus dopadl."

Arlette se na něj usmála:

„Tak, jak jsme to nejmíň čekali…"

Drahá Margaret, řekla Mrs. Fergusonová, představuji vám profesora Sevillu, Henry, Mrs. Margaret Mandevillová, přitiskněte se ke mně, Henry, jestli vám to není příliš protivné (*r* vyslovované vzadu v ústech a hodně otevřené *o*), jsme štíhlí, na předním sedadle je místo pro všechny tři, dvířka zaklapla, dostala mě, pomyslel si vztekle Sevilla, nachytá mě na špek, že se jedem podívat na její malý opuštěný bungalov na pláži, jsem poctěna, že vás poznávám. řekla Mrs. Mandevillová a vrhla na něho krátký, zkušený a ncsmírně necudný pohled, je to stejný typ ženy jako Grace Fergusonová, velká, štíhlá, dlouhý krk hodný prerafaelistů, oválná tvář, protáhlé řasy, obě jsou tak elegantní, že se jim podařilo přesvědčit přírodu, aby jim potlačila ňadra, boky i zadek a aby jim nechala jen chlapeckou kostru, mohou na ní nosit asexuální róby z nejdražších pařížských salónů, Henry, řekla Grace Fergusonová a vyslovovala přitom hrdelní a hrčivé *r* jako shakespearovské herečky, věty jí plynuly z úst v pomalém a melodickém, vybraně ušlechtilém a sotva slyšitelném šepotu, Margaret Mandevillová mluvila stejným unylým způsobern, naučily se tomu nejvybranějším *setu* Vassar College, tam získaly tenhle hlas a

tenhle přízvuk, slova artikulovaná někde vzadu v hrdle, věty velice zpěvné, ale minimálního rozpětí, které unaveně vypadávaly ze rtů, Henry byl tak milý, že se nechal unést z laboratoře, drahá Margaret, jeho čas je tak cenný pro vlast, cítím se *tolik* nevlastenecká, když mu bráním v práci, mám dojem, že ho kradu Washingtonovi, Lincolnovi a Spojeným státům americkým, usmála se, pomalu sklopila řasy, a spustila dlouhé prsty bez jediné ozdoby kromě obrovského démantu na rychlostní páku, která trčela z podlahy a tlačila Sevillu do levého stehna (přece byste nechtěli, aby tahleta značka auta měla prosté automatické řazení jako buick), Sevilla mlčel, obklopen nahými pažemi a drahými parfémy, zmáčknutý, zmatený, vzteklý, takový pitomý maličký vůz, poslední výkřik nepohodlí, nemám ani kam strčit nohy, už měsíc ho tahá za nos, nedostal od ní nic, ani polibek, ale podívejte se, drahý Henry, přece nebudete flirtovat, je to *tak* sprosté, buď nic, nebo všechno, dejte mi čas na rozmyšlenou, řasy se pomalu sklápěly po pohledu plném příslibů, ale zatím nedošlo k ničemu, elegantní neživá panna, jakou vídáme ve výkladu za tlustým sklem, ledová a nepřístupná, drahá Margaret, hlavně se, prosím vás neptejte Henryho na delfíny, jsou to jeho miláčkové, má je radši než mne, jsem *tak* žárlivá, nikdy mi o nich nic neříká, mlčí o nich jako hrob, já mám dojem, řekla Mrs. Mandevillová, že je vůbec němý, mám strach, drahá Grace, že neoceňuje mou půvabnou přítomnost, jak náleží, ale nikoliv, řekl Sevilla se stisknutými zuby, jsem okouzlen zleva, jsem okouzlen zprava, je toho na mne skoro moc, Margaret, neříkala jsem vám je to rozkošný člověk, tak vtipný, *tolik* připomíná starou Evropu, já ho miluju, že skoro ztrácím hlavu, ani z toho v noci nespím, mně se zdá, řekla Mrs, Mandevillová, že jeho kouzlo působí i na mne, to je ohavné, drahá Grace, způsobím vám strašné trápení, vždyť já se do profesora určitě bláznivě zamiluju, když to říkala, položila ruku na Sevillovo stehno a nechala ji tam, to je úděsné, vy, moje nejlepší přítelkvně, vy mě zradíte, staneme se sokyněmi a budeme se koupat v krvi, Sevilla mlčel, zkroucený, zlomený na dvě půlky, ve všem, co říkaly, byl nedefinovatelný tón posměchu a dvorské komedie, jako by se bavily tím, že na chvíli uklidily své krinolíny a navlékly si selské způsoby jiných žen, jejich mužové mají ještě styky se skutečnými lidmi, s řediteli společností, tajemníky společností, ale ony, to je

konec, nemají už pravé vztahy k nikomu, ani k sobě navzájem, ani ke svému služebnictvu (anglický *butler* se stará o všechno), stahují se do bezpečí svých peněz jako hlemýždi do ulit a dívají se odtud na svět neosobníma očima a s nepochopitelnou zábavou, jsou samy sobě vlastní neocenitelnou hodnotou, dokonce už ani necítí pohrdání k lidem, stojí tak vysoko nad lidským údělem, a přece, myslil si vzteklе Sevilla, odvažuji se domněnky, že vyměšování není pro ně úplně cizí problém, drahá Margaret, tady máte klíč, buďte tak hodná a otevřete bungalov, já zatím zavezu s Henrym vůz do garáže, dvířka zaklapla, Margaret si uhladila sukni dlaní, odkvačila a půvabně poskakovala po štěrkované cestě, drahoušku, řekla Grace a nechala spuštěný motor, vy jste celou cestu neotevřel ústa, co si Margaret pomyslí, vy jste úplně nemožný, musím se vám přiznat, řekl Sevilla, vmáčkl se do kouta ke dveřím, obrátil k ní hlavu a upřel na ni temné oči, nepožádal jsem vás, abyste mě vysadila na cestě jen proto, že jsem vás nechtěl shazovat před vaší přítelkyní, a teď už nebudete dlouho trpět mým špatným chováním, chcete říct, že si je napravíte?, chci říct, že tohle setkání je poslední, zvedla obočí, zašklebila se, řekla povýšeně: skutečné? Skutečně, odpověděl Sevilla, zachovala pohrdavou pózu, jednu ruku na volantu, druhou na rychlostní páce, zvednuté obočí, pohled upřený přímo před sebe, Kalibán se odvážil vzbouřit, a je jenom jediný způsob, jak ho potrestat, vyslovit ihned své zatracení, Henry, lituji, naše styky jsou skončeny, ale to nemohla říct, protože on to řekl první, rozhodně by měl prvenství, myslel to vážně, jaké to měl oči, temné, hrdé a vzteklé, oči Španěla, vždyť by mě zardousil, někde se v ní cosi pohnulo, podobalo se to pocitu podrobení, ale ne, musí být odhodlaná, uchovat si chladnou hlavu, je to přece tak příjemné, zavěsila si ho k pásku jako přívěsek, ty jeho rozpálené oči vpíjely každý můj pohyb, měla jsem dojem, že mě zahaluje teplý vánek, pomalu sklopila řasy, vrhla na něho úkosem kradmý pohled, Henry, pronesla trochu drsným, udýchaným a melodickým hlasem, vy mi působíte *tolik* bolesti, vy se *naprosto* mýlíte, Margaretina přítomnost vůbec nemá význam, jaký jí přikládáte, pojdte, hned to nedorozumění napravím, vystoupila z auta, ani nevytáhla klíček z motoru, vystoupil také, počkejte na mě, věnovala mu lichotný úsměv, odcházela a kroutila zadkem, bungalov byl malý, prostý, ale šíleně

drahý domek z leštěného mahagonu na kamenné podezdívce, jediná místnost s kuchyňkou a koupelnou, venku byla veranda a garáž s přístřeškem, domek stál takřka na břehu oceánu, jehož poslední vlna se k vám přižene až domů olíznout vám bohaté nohy, viděl Grace, jak mluví na pláži s Mrs. Mandevillovou, podrážděn se svezl do křesla, všechny nervy se mu chvěly, Grace přimhouřila oči k zářivému nebi, má drahá, stalo se něco strašného, Kalibán mi udělal hroznou scénu, je to obluda, bil mě a doslova zmlátil, jsem tak pohmožděná jako ta chudák holka, pamatujete se, jak ji držel v chlupaté ruce King Kong na střeše Empire State Building, nemůžete mi pomoci?, můj ubohý drahoušku, mohu, ale nevím, jestli mám… ne, ne, Grace, já žetuji, samozřejmě, já to pochopila, ano, ted si najednou vzpomínám, že tady mám nedaleko staré přátele, prosím vás, půjčte mi vůz, musím je zlíbat, ty ubohé staroušky, bouchla dvířka, zahučel motor, Sevilla vstal, zamířil ke dveřím, půjčila jsem vůz Margaret, řekla Grace, když se objevila na prahu se zářícím úsměvem a falešnýma očima, zachtělo se jí navštívit známé, rychle k ní přiskočil a vzal ji do náručí, moc mě pomačkáte, Henry, řekla a odstrčila ho, vypadáte, jako byste si myslel, že všechno půjde samo, přešla kolem něho s vystrčenou bradou, sedla si na pohovku a přehodila dlouhé nohy, elegantní a nadřazená, znehybněl a upřel na ni vzteklé oči, ne, řekl tak prudce, že toto „ne“ překrylo vlnobití, ne, nepůjde to samo, ale nechci se už zdržovat, buďto ano nebo ne, a jestli ne, odejdu okamžitě pěšky, Henry, vy jste hrozný, vstala a přiblížila se k němu s vytaženým obočím, opravdu, vy mé děsíte, máte strašné způsoby, a náhle povolila, jako by její pýcha byla křehká skořápka, kterou Sevilla právě rozlomil nehtem, nechala se svléci, Sevilla se zatnutými zuby, stísněný, naprosto bez žádostí jí hladil, zůstala nehybná, netečná, a já taky, pomyslel si Sevílla zahanbeně, čas plynul, slyšel, jak se příliv na pláži utišuje, nedařilo se mu soustředit, ale Henry, říkala, vy po mně netoužíte, ani nevypadala uraženě, ale ano, má drahá, prosím vás, nemohla byste být trošku aktivnější, ale samozřejmě i to vybouchlo, neuměla nic, ani tohle, zasklenými dveřmi viděl kus písku a pěnivé třásně přílivu, poslyšte, Grace, nerad bych se vás dotýkal, ale děláte to moc špatně, cože, řekla poprvé popuzeně, ale to se mi nikdy nevytýkalo, Sevilla se zvedl na loktu, to „se“ asi nedělaly drahoty, to

je všechno, a vy si myslíte, že je vrcholem taktu mluvit v této chvíli o „se“, já vás ted kritizuji a ne nějaké „se“, současně si pomyslel, co je to za pitomou rozmluvu, jak jsou tyhle pohyby smutné, když tu není ani přátelství, a jakou radost z života si může užít tahle ubohá blbá milionářka, sklonil se uad ní a najednou se jí dokázal zmocnit, ale špatně, rychle, na rohu pohovky, nepohodlně, uspěchaně, špatná poloha, naprostý nedostatek něhy, bylo to zvrzané, odbyté, prohrané, bez radosti a vlastně i bez pravé rozkoše, zvedl se, řekněte děkuji, ozvala se Grace se vzdorným ússněvem, podíval se na ni, to je neslýchané, ještě abych jí poděkoval, nemá v sobě ani špetku humoru, říkám děkuji, pronesl zachmuřeně, nechcete se vykoupat, řekla, jako by mu tabízela šálek čaje, ne, nemusí to být, ale jestli máte něco jiného na nohy než tyhle jehly, můžeme se projít po pláži, ale ano, půjdu bosa, řekla Grace, je to *hrozně* zdravé pro kotníky, procházeli se dobrou půlhodinu a povídali si, Sevilla si později už nikdy nevzpomněl, o čem vlastně rnluvili, jediná věc se mu vybavovala, poznámka, kterou pronesla, když se shýbal pro lastury, Henry, měl byste si dát ostříhat vlasy, máte je moc dlouhé, nevypadáte elegantně, byla to sama o sobě poznámka všední, vedlejší. nebyla ani špatně míněná, narovnal se s lasturou v ruce a náhle pocítil, jak je z ní unaven, znechucen až do morku kostí, tak zhnusen, jako kdyby vedle ní kráčel deset let v mrazu a prázdnotě, a právě v té chvíli, když se na něho způsobně usmívala, pochopil, že se rozhodl a že ji vyvrhne ze svého života.

„Bylo nám jasné, říkala A1rlette, „že Ivan snáší samotu čím dál tím hůř, byl neklidný, podrážděný, roztržitý, soustřeďoval se mnohem míň na hlasová cvičení; dokonce se dá říci, že začínal být líný. Kromě toho vůčí nám měnil chování, stávalo se mu, že se před námí stavěl do S, což je charakteristický svůdcovský postoj, když se delfín dvoří samici. Čím dál častěji se také o nás třel, hladil nám hlavu horními ploutvemi a kousal nás do nohou a do paží. Toto erotické chování se opakovalo hojnější a nabývalo na prudkosti, už jsme se neodvažovali s ním plavat, protože jsme měli strach, že nás svým kousáním poraní — i když předpokládám, že pro samici jeho rodu je příjemné…“

(Foyle se usmál,)

C. zvedl doutník.

„Ke komu se takto choval?“

„Na tuhle otázku odpovím já,“ pousmál se Bob a přimhouřil oko na C. „V první době skoro ke každému. Později nejčastěji k Arlette.“

„To chápu,“ řekl Foyle.

Arlette pohlédla na Boba Manninga a zamračila se.

„Mluvte dál, Miss Lafeuilleová,“ řekl C.

„Všechno tedy nasvědčovalo tomu, že samice, kterou jsme mu hodlali dát a kterou jsme překřtili Mina, bude dobře přijata. A to se taky stalo. Ivan ovšem na začátku jevil jisté obavy, když jsme pustili jiné zvíře do bazénu, který pokládal za své výlučné území. Znehybněl a chvíli ji pozoroval, ale to pozorování ho asi uklidnilo, protože za několik okamžiků přešel od nejobezřelejší opatrnosti k nejbláznivějšímu dvoření. Hlazení, tření a kousání se začínalo stupňovat a tento svatební balet pokračoval v dychtivém crescendu celý den. Delfíni se páří obvykle v noci a v prvních hodinách za úsvitu. Nikdy jsme se už nemohli dovědět, jestli se Mina a Ivan spářili, ale příštího dne se chování našeho delfína vůči družce od základu změnilo. Nejenže ji už nepronásledoval, ale co nejrozhodněji odmítal její dorážení. Jakmile se k němu blížila, výhružně cvakal čelistmi. Potom se k ní obracel zády, vzdaloval so od ní a prudce tloukl do vody ocasem. Mina se pak před ním postavita do S, ale bez úspěchu, protože když se potom chtěla o něho třít udeřil ji bočními ploutvemi a znovu cvakal čelistmi. Jeho chování k ubohé Mině se ani příští den nezlepšilo. Byl dokonce ještě nepřátelštější a nebezpečnější. Když si ho Mina nepřestávala předcházet, dokonce ji kousl do ocasu — tentokrát to by lo opravdové kousnutí — a od té chvíle se k němu už neodvážila přiblížit. Když bylo zřejmé, že Ivan nemůže Minu snést, profesor Sevilla se o ni začal bát: rozhodl se, že ji vytáhneme z bazénu a že ji umístíme do bazénu číslo 2, kde byla mimochoden okamžitě přijata samcem a dvěma samicemi, které tam chováme.

„Co se vlastně stalo?“ zeptal se C.

„Dlouho jsme o tom diskutovali a diskutujeme o tom stále ale v téhle oblasti nám zbývají pouhé domněnky.“

„Například?“

„Musítne si především uvědomit," řekla Arlette, „že páření u delfínů je akt nesnadný. Předpokládá ze strany samičky hodně trpělivosti a ochoty. Dejme tomu, že Mina byla neobratná, že stále uhýbala, když se měla nehybně zastavit, a i Ivanovy pokusy skončily nezdarem. Je možné, že nad tím pocítil kruté zklamání."

„A dostal na ni vztek," usmál se Foyle. „Třeba moc dlouho jen koketovala a jeho to naštvalo. Ale proč tedy nepokračoval ve svých pokusech druhý den?"

„Spíš bych věřil," řekl C., „že když tahle zkušenost zkrachovala, zhnusil si samičky jednou provždy."

Arlette se usmála.

„Snad to není tak vážné. Snad Mina jen nepatří k druhu samic, které se Ivanovi líbí…"

Foyle se rozesmál:

Miss Lafeuilleová, mám dojem, že tentokrát přeháníte!"

„Ale vůbec ne. Delfíni jsou v milostných vztazích nebo antipatiích stejně vybíraví jako lidé. Měli jsme před časem v bazénu dva samce; vzniklo mezi nimi přátelství a nakonec začali projevovat všechny charakteristické jevy homosexuálního chování."

„Opravdu?" zeptal se C. „A jaké byly ty charakteristické jevy?"

„Střídavě se jeden druhému dvořili se vším všudy, hladili se, třeli, kousali, dokonce se pokoušeli spářit. Pak jsme k nim dali samici, oni jí nevěnovali nejmenší pozornost. Ba ještě víc, když se k nim snažila přiblížit a chtěla si s nimi hrát, odháněli ji. Mysleli jsme si tehdy, že jejich homosexualíta je až příliš zakořeněná, než aby dovolila heterosexuální vztahy, a samici jsme z bazénu odstranili. Ovšem za nějakou dobu jsme k nim museli pro nedostatek místa dát jinou samici, a jaké bylo naše překvapení, když ji jeden jako druhý přijali s největším nadšením a okamžitě se jí začali dvořit."

C. zdusil doutník v popelníku před sebou.

„Myslíte tedy, že neúspěch Miny u Ivana se dá vysvětlit osobní antipatií?"

„Jsou to ovšem jen domněnky."

C. pokračoval, jako by zastíral ironii:

„Domníváte se tedy, že terapie, která má dovést Ivana od slova k větě neutrpěla nezdar."

„Nevím, proč bychom měli mluvit o nezdaru," odpověděla Arlette se stínem příkrosti v hlase. „Z jednoho pokusu se nedá takový závěr vyvozovat."

„Znamená to, že Sevilla to chce zkusit znovu s jinou samicí?"

„Neřekl mi to, ale předpokládám, že ano."

C. vstal, vzal klobouk a s úsměvem prohodil:

„Nu vida, je vytrvalý."

„Musí být," řekla Arlette důvěřivě. „Úspěch je výsledkem řady nezdarů, které je třeba překonávat"

„A od koho je ta hezká formulace, Miss Lafeuilleová?" zeptal se C. s nakyslým úsměvem.

„Od Sevilly," prohodil Manning na půl úst.

C. se už s Foylem dlouhými kroky blížil ke dveřím, ale otočil hlavu přes rameno a usmál se na něj. Arlette na Boba Manninga upřeně hleděla, a když pak šel kolem ní, chytila ho za ruku a řekla mu potichu a vztekle, proč jste tak zlomyslný proč jste tak pořád lichotil tomu hnusnému chlapovi, co vás tc napadlo?

C. byl nahý a skleslý, posadil se na lůžku, dvakrát si přejel rukama po tváři; byla to tvář dětské loutky, jako by z ní chtěl strhnout únavu, proboha, už ani nohy necítil, jak se mu chtělo spát, a to si myslel, že usne bez prášku, takový blbý nápad, proboha, co mě už může rozházet, dopovat se nebo ne, připadá mi směšné, když se lidi v mém věku odříkají tabáku, alkoholu a všech výstřelků a když se začínají točit kolem svých výkalů, takoví volové, k čemu jim pomůže ten boj proti stáří, dřív nebo později stejně pojdou, ale umřou po malých kouscích, na plíce, na játra; na srdce, na rakovinu prostaty, C. se zašklebil, cítil nenávist bez přesného cíle a ta nenávist dává jeho myšlenkám vzlet, sílu a rychlost, které mu působily rozkoš,

ať mě s tím neotravují, cvičit, žít na čerstvém vzduchu, hygiena, zdravý a pravidelný život, a co to vlastně je, bídný ústupový boj, nic víc, na konci je porážka, naprosto jistá porážka, jediná jistota — smrt nebo život, jaký je v tom rozdíl, jde jen o slova: život, vždyt je to výsměch a blbost nazývat životem těch několik zasraných minut mezi dvěma nicotami, vždyt je to pitomost, všechno je zvorané a zešvindlované předem, na konci je smrt, co za voloviny nám předhazují

s tím „úspěšným životem“, jaký život, jaký úspěch, já jsem tomu na universitě taky naletěl, věřil jsem na úspěch a později jsem si říkal, že jsem jenom vrchní fízl a že jsem mohl být vědec, dokonce i dnes jsem si na to vzpomněl, když se mnou mluvila ta kravka — mít laboratoř, asistenty, tvůrčí práci jako ten parchant, kravina, kravina, nikdo v životě nemá úspěch, jsou jen zkrachovanci, všichni lidé jsou zkrachovaní, protože umírají,

já taky, Johnnie taky, ale co, ať pojdou všichni, všichni co nejdřív, ať je vyčistí vodíkovou bombou, ať jich shoří pár miliónů na uhel, i se mnou, co mi to udělá, copak jsem se prosil, abych se narodil, mou jedinou radostí byla dobře udělaná práce, kdyby Johnnie žil, naverboval bych ho k naší siužbé, prožili jsme spolu správné chvíle, byl to krásný pocit ráno se probudit jako středověcí baroni, bota vedle boty, ostruha u ostruhy, opojná svoboda, život každou minutu na vlásku. Johnnie stojí na slunci ve vesnici, kterou jsme právě zabrali, široká ramena, rozkročené nohy, atletické tělo, které se zdá nezničitelné, vidíš to staré hovado, jak se zrovna modlí před tou svou slaměnou boudou, zahraju si o něj pannu nebo orla, když padne orel, neudělám mu nic, když panna, tak ho složím, vyhodí niklák do vzduchu, peníz se leskne a točí na slunci, chytí ho do dlaně a prudce ho v letu připlácne druhou rukou, panna! projel to, řekl a odjistil závěr, dědek se svalil do prachu, pošel, jako když se rozmáčkne blecha, v té chvíli Johnnie vypadal jako bůh, jasný, neosobní, pohlédl na mě s nehybnou, naprosto bezvýraznou tváří a řekl lhostejným hlasem dnes on, zítra já, a zítra to byl on,

sakra, teď je mi lhostejné i moje řemeslo, půjde-li to tak dál, už to ani nedokážu dělat, myslel jsem si, že mě klepne pepka před chvílí před tou malou děvkou a tím jejím delfínem Ivanem, a vůbec, proč Ivan, kdo dal ruské jméno americkému deifínovi, žaludek se mu stáhl, položil se s roztaženýma nohama na záda a usilovně si masíroval břicho, prsty se mu bořily dovnitř a pomyslel si, všechno to maso, ta střeva, ty nervy, ta krev, vždyť jsem jen zvíře, nic víc, měkké, zpocené, oplzlé zvíře, ten zmetek bude mít možná úspěch, rozhodně už je blízko, to je jasné, zas jedna věc, kterou mi Lorrimer zatajil, kecáš, že dají uveřejnit výsledky, kecáš, že to „není tajné“, můžete si strčit za šos sire, to vaše „není to tajné“, nevím, jaká udělali opatření, ale

nemůžou mi zabránit, abych neudělal jiná, a vsadil bych se o všecky prachy, že ten hezký teploušek mi bude dělat spojku u Sevilly,

v pokoji zadrnčel hlasitě a pronikavě telefon, do prdele, řekl C., zrovna když jsem se chystal usnout, vzal sluchátko, Bille, tady Keith, dovolil jsem si tě vyrušít, teď jsem dostal zprávu z agentury, řeknu ti ji ve dvou větách: Sověti právě přísně zakázali lov delfínů ve svých vodách. Každý rybář, který zabije nebo poraní delfína, se vystavuje vysokým trestům. No dobrá, no dobrá, řekl C., a ze kdy je ta depeše? Z 12. března. Díky, Keithe, zavěsil.

Za okamžik vstal, chuť na spaní ho přešla, natáhl si pantofle a začal přecházet po pokoji.

IV

To bylo tenkrát to odpoledne, co nás tady otravoval ten chlap C., řekla Maggie, vzpomínáš si, přišel s tím svým asistentem, co měl hlavu jako boxer, ale rozhodně byl sympatičtější než on, ten C. měl pohled, který mě mrazil v zádech, pamatuji se, řekla Lisbeth, ležela na posteli, stály v pokoji dvě vedle sebe, bydlela s Maggie, bylo ještě horko, roletou se prodíralo slunce, Lisbeth byla v kalhotkách a podprsence, velká, statná, plavá, atletická, měla hezky zformovanou tvář, široké čelo, hranatou čelist, vypadala jako překrásný chlapec, inteligentní a svéhlavý, který se v poslední chvíli zmýlil v pohlaví, ani její mohutná ňadra jí nedávala úplně ženský vzhled, opírala se o loket a táhla z cigarety jako kanonýr, upírala modré, pozorné oči na Maggie, moc dobře se pamatuju, řekla Lisbeth jasným hlasem, Arlette šla s nimi do laboratoře, měla nové plavky, její hezké tělo v nich báječně vyniklo, a já jsem byla s tebou na vorech v bazénu, no vidíš, ten den se s ní rozešel, řekla Maggíe, vrátil se strašně pozdé, měl tvrdý pohled a řekl mi: až bude zase telefonovat Mrs: Fergusonová, řekněte jí, že tu nejsem, vstala jsem, dalo mi hroznou práci, abych se nesmála; a řekla jsem: na jak dlouho; odměřeně zvedl obočí, no víte, povídám, musím přece vědět, jestli je to příkaz dočasný nebo trvalý, to poznáte, řekl, a podle toho, jak vypadal, jsem poznala, že je konec, to víš, jak jse byla šťastná, nevím, co mu udělala, ale byl vzteklý, když jsem o tom trochu později přemýšlela, říkala jsem si, jestli je ta roztržka opravdu k něčemu dobrá, já si to říkám taky, ozvala se Lisbeth, obočí měla zachmuřené, podívaly se na sebe a zmlkly, nevěděly přesně, jestli si myslí obě stejnou věc, i jejich oči se přestaly zkoumat, uplynulo mnoho vteřin, ležely proti sobě jako dvě opatrné kočky, které najednou zastrčí drápky do tlapek, schovají tlapky pod hruď, sedí a přivírají víčka, Bob je stejného názoru, řekla Maggie, víš, jak je chytrý, rozumí mi dřív, než promluvím, to je nevídané, jaká je mezi námi komunikace, stačí pouhý pohled, vlastně už ani nepotřebujeme slova, úplně mi to připomíná vztahy, co jsem měla s Jamesem Deanem, chudák James, pořád ho vidím, jak sedí ve starém koženém křesle tety Agáty v Denveru, upírá na mě smutné oči a mlčí, pamatuješ si, jaké měl patetické oči, byl v nich takřka všechen

smutek světa, ale abych se vrátila k Bobovi, to je zas úplně jiný problém, je tak plachý, má takovou hrůzu z citových projevů. že ani nevím, jestli mám ohlásit naše zásnuby letos v létě, jak jsem to měla v úmyslu, Lisbeth zvedla jedno obočí, ale copak on opravdu…?, ale ne, co si myslíš, řekla Maggie a vystrčila vpřed ruměnou tvái a tlusté našpulené rty, to není vůbec Bobův způsob, ani se mě nepokusil políbit, je tak jemný, nikdy se neodhodlá k činu, je samý náznak a půltón, víš, nedávno jsme si spolu zajeli do města jen tak se projít, tam se mu strašně zalíbila taková bílá košilová blůzka s černými pruhy. říkal: ta je roztomilá, má báječnou fazónu,, hned bych ji koupil, začnu se chechtat, Bobe, copak bys nosil takovou věc, má drahá, zrůžověl, pak zrudl až po uši, otočil hlavu na druhou stranu a hrozně rychle mi povídá, myslel jsem na tebe, myslel jsem, jak by ti slušela, zůstala jsem s otevřenou pusou. celá pryč, to je jeho způsob, jak naznačit společný život, víš, později, až se vezmeme, byla jsem tak dojatá, že jsem ho vzala za ruku a beze slova jsem ji stiskla, ale i to bylo na Boba moc, vyprostil ruku a suše řekl: poslouchej, Maggie, ty ses zbláznila, co to s tebou je, on je rozkošný, nezdá se ti, ano, ano, řekla Lisbeth a sklopila oči k cigaretě, pot se jí perlil na čele, mezi ňadry, v podpaží, v pokojích není klimatizační zařízení, vtáhla do sebe kouř z mentolové cígarety a s povzdechem si pomyslela: a teď mi začne znovu vyprávět o Jamesi Deanovi, a znovu o Sevillovi a pak znovu o Bobovi, je posedlá, je to opravdová nemoc, kdyby to nebyla tak hodná holka, nakopla bych ji, a je tak ošklivá, že se mi z ní skoro zvedá žaludek, mám vždycky chuť vzít kapesník a vytřít jí oční koutky, posadila se na lůžku a řekla, myslím, že si vezmu plavky a vlezu si do bazénu, Ivan tě bude otravovat, řekla Maggie, víš, začíná být vyloženě neslušný, a jak kouše a bije ocasem, to se ví, je rozkošný, takový silný, takový přítulný, to ano, nedávno mi chytil kotník do huby, jak víš, on si mě trochu oblíbil, a už mě nechtěl pustit, málem jsem polykala andělíčky, Lisbeth vstala, stočila pravou ruku za záda, aby si rozepnula podprsenku, ráda bych věděla, jestli si Sevilla nechystá zklamání, když čeká zázrak od nové samice, jestli Ivan pořád ještě nemůže přejít od slova k větě, nevím, proč by mu mělo pomoci vydařené manželství, to je, jako bych uznávala, že ně-

jaký muž najednou zmoudří, protože se ožení, obyčejně to bývá obráceně,

ale Lisbeth, řekla Maggie a odvrátila pohled, neměla ráda, když se Lisbeth procházela nahá po pokoji, Lisbeth byla naprosto beze studu, když si měnila podprsenku, ani si nezakrývala prsa, Lisbeth, pokračovala Maggíe, tak to vůbec není, Sevilla nikdy nic takového neřekl, řekl, že samička dodá Ivanovi sebedůvěru a znásobí jeho tvůrčí elán, tak vidíš, řekla Lisbeth, to je sobecké hledisko, jako by opravdu žena byla nástroj, který má pomáhat samci v práci, když mu předtím posloužila k rozkoši, uvidíš, pokračovala, teď, když Sevilla zapudil tu svou mondénu, brzy se odškodní na některé z nás, na Arlette, na Suzy, na mně — na tobě (přidala „na tobě“, protože Maggie se na ni dívala), aby, jak říká, znásobil svůj tvůrčí elán, zbožňuji takový eufemismus, dodala a krátce se zasmála, ale nepovídej, řekla Maggie svym vážným a silným hlasem, její těžká ruměná a skautská tvář plála nesouhlasem, to je u ženy už takový instinkt, pomáhat muži, kterého miluje, byla bych si Sevillu vzala — vždyť přece víš, že jsme se málem před rokem brali, ale on se nemohl nikdy rozhodnout, je v zásadě taky tak plachý, musila bych to vzít sama do rukou, ale ty mě znáš, mám hrůzu z toho, aby se nezdálo, že se druhým vnucuji — vidíš, kdybych svolila stát se jeho ženou, věř mi, Lisbeth, celá šťastná bych pro něj ve dne v noci pracovala, ty pracuješ i takhle až moc dobře, řekla Lisbeth, a Arlette taky, a Arlette nemá tvou fyzickou odolnost, dává se od něho vykořisťovat, ano, dělám si o ni velké starosti — a o tebe taky dodala s půlvteřinovým zpožděním, obě se zblázníte s tím Seviilou, a ona je tak milá, tak jemná, určitě to pro ni skončí zklamáním, ty ji máš moc ráda, že, řekla najednou Maggie, no ano, řekla Lisbeth a její počestná a hranatá tvář mírně zrudla, je to nejpříjemnější děvče, jaké jsem kdy poznala, nechci tím jen říct, že je hezká, chápeš, má kouzlo osobnosti, je tajemná, někdo zaklepal na dveře pokoje a ozval se hlas Boba Manninga: Maggie, smím dál?, ale ovšem, otevřel dveře a zastavil se na prahu, nikdy nevcházel do místnosti, ale zahrál vstup jako herec, velký, štíhlý, půvabný, kaštanová aristokratická hlava, jemný, trochu orlí nos, krásné pohyblivé oči hnědé barvy pod černými brvami, dlouhé jemné ruce, ohebné paže (nikdy nedával ruce do kapes, nikdy nepřehazoval nohu přes

nohu, když si sedal, a vždycky všechno znal, ezoterické romány, avantgardní filmy, symfonickou hudbu, čerstvě vylíhnuté básníky), sakra, řekla Lisbeth s pažemi za zády, dovol, já ti pomohu, řekl Bob a roztomile se usmíval, dvěma kroky došel doprostřed místnosti, bez zaváhání na první ráz přitáhl oba konce podprsenky a zapnul je, tyhle plavky jsou úchvatné, řekl a naklonil hlavu k rameni, já, to víš, tyhle poklony, řekla Lisbeth, chvilku si dal načas, zvedl jakoby teatrálně hezkou hlavu, plnou vteřinu stál nehybně, pokleslý v bocích a nedbalý, pak opřel dlouhou paži o stěnu a pronesl flétnovým hlasem: poslouchejte, drahoušková, nesu vám důležitou novinu, právě přijela nevěsta, kterou profesor Sevilla vybral Ivanovi teď ji uvádíme do domu jejího příštího manžela a domnívám se, že z lásky k Ivanoví a z ohledu k jeho otci Sevillovi se rády zúčastníte slavnostního obřadu, kromě toho vás profesor obě dvě už pět minut shání a je dost nedočkavý, to jsi nemohl říct dřív? řekla Lisbeth a pokrčila širokými rameny.

Delfínka ležela na nosítkách, byta nervózní a neklidná, ale sledovala zvědavým okem všechno, co se dělo kolem ní, a nosítka se houpala na lanu, které se rumpálem spouštělo do bazénu. Ivan se zdržoval na druhém konci nádrže asi dvě stopy pod hladinou, nehybný, napjatý, rozrážel vodu neznatelným pohybem ocasní ploutve. Měl zvednutou hJavu a otáčel ji za delfínkou pružnými a prudkými pohyby vpravo a vlevo, aby ji mohl pozorovat každým okem. Vydával přitom pisklavé zvuky, které byly zesilovány venku ampliónem, a chvilkami byl potichu. Delfínka ještě neodpověděla zvukem, snad proto, že v zavěšené poloze a při houpání cítila neklid, ale jakmile se ozvalo Ivanovo pískání, její oční víčka, ve chvílích ticha téměř nehybná, se začala pohybovat.

Sevilla byl oblečen v bílých plátěných kalhotách a pólové košili, měl mladou tvář, havraní vlasy, černé oči a stál, čilý a netrpělivý, vpravo od rumpálu; po jedné straně měl Petra, po druhé Michaela, oba chlapci ho převyšovali nejméně o hlavu. Byli v plavkách, Petr plavovlasý a Michael tmavě kaštanový, ale oba dva byli stejně atletičtí, opálení, uvolnění, nakrrátko ostříhaní a po stranách vyholení,

měli důlky v tvářích, upřímný úsměv a bezvadné zuby, prostě vzor báječného zdraví, síly a důvěryhodnosti.

Jakmile se na prahu baráku objevily Lisbeth a Maggie a za nimi dlouhá postava Boba, Sevilla na ně netrpělivě zamával, aby šli blíž, Lisbeth a Bob zrychlili krok a Maggie začala utíkat, cítila nejasnou vinu, protože vedle obou chlapců spatřila Suzy a Arlette. Celá skupina byla shromážděna.

„Svolal jsem si vás," začal Sevilla a prohlédl si je postupně černýma, rozzářenýma a veselýma očima, „protože bych nechtěl opakovat chybu, které jsem se dopustil s Minou. Vzpomínáte si, byl jsem přesvědčen, že se Mina s Ivanem dohodmou, a tak mi ani nenapadlo zajistit sledování dvojice od samého začátku. Vysledek znáte: nikdy jsme se nedověděli, k čemu mezi nimi v noci došlo, zkrátka skutečný důvod jejich rozvodu nám unikl. Tentokrát musíme být obezřetnější a sledovat je ve dne v noci ve střídavých službách. Bazén bude osvětlen zapuštěnými reflektory, jakmile nastane tma. Seřadil jsem vás do dvoučlenných skupin, jeden bude pozorovat dvojici na povrchu. druhý okénkem pod hladinou, oba pozorovatelé se budou moci domlouvat telefonem a zaznamenávat svá pozorování na magnetofon. Oba budou mít k dispozici kameru. Skupiny se budou střídat po dvou hodinách.

„Tady je rozvrh," pokračoval Sevilla a vytáhl z kapsy list papíru. „18—20 hodin: Povrch Suzy, okénko Petr. 20—22 hodin povrch Michael, okénko Lisbeth. 22—24 hodin povrch Maggie, okénko Bob. 0—2 hodiny: povrch Arlette, okénko já. 2—4 hodiny: povrch Suzy, okénko Petr a tak dále… Počítám, že se budeme střídat do zítřejšího poledne, ale možná že budeme muset službu ještě prodloužit. Maggie vyvěsí rozvrh na tabuli."

Udělal přestávku a dodal:

„Má někdo nějakou připomínku?"

Suzy zvedla ruku a Sevilla na ni přátelsky pohlédl. S Michaelem a Arlette patřila k nejlepším členům skupiny. Suzy byla štíhlá a plavá a měla onen harmonický profil, který se často spojuje se snobismem a chladem, ale který u ní díky výrazným očím vyvolával příjemný pocit upřímnosti.

„Doufám, že se počítalo s materiálem pro kamery a magnetofony?“

„Pověřil jsem Petra, aby se o to postaral.“

„A Petr se o to postaral,“ řekl Petr.

Usmál se na Suzy a ta mu úsměv vrátila. Nastalo ticho a pak se ozvala Lisbeth; v jejím hlasu byl odstín útočnosti: „Všimla jsem si, že každá skupina je složena z jednoho chlapce a jedné dívky…“

„Proč ne? Sevilla zvedl husté černé obočí.

„A většinou jste dal dívku na povrch a chlapce pod vodu.“

„Ve vašem případě tomu tak není, Lisbeth, určil jsem vás pod vodu.“

„Ale je tomu tak u ostatních tří děvčat,“ pokračovala Lisbeth a tvářila se, jako by Sevillu obviňovala.

Sevilla se podíval na papír.

„Ano, máte pravdu. Nu a?“

„Místo u okénka pod hladinou je důležitější než na povrchu, a tak se ptám, jestli váš výběr nebyl ovlivněn antifeministickým předsudkem.“

„Myslím, že ne,“ usmál se Sevilla. „Nejsem si vědom, že bych choval takový předsudek. Musel jsem vyhradit okénko pod vodou chlapcům a sobě, protože je trochu nepohodlnější než hladina.“

„Proč jste v tom případě,“ řekla Lisbeth, „vybral pod vodu mne?“

„Podívejte se, Lisbeth, nemůžete mi vytýkat antifeminismus, protože jsem určil tři dívky na hladinu, a současně antilisbethismus, protože jsem vás určil pod vodu. Měla byste si vybrat.“

Všichni se usmívali, ale Lisbeth na nikoho nepohlédla a pokračovala:

„V tom případě si tedy vybírám a opakuji otázku: proč jste mě jako jedinou dívku umístil pod hladinu?“

Sevilla zvedl obě ruce a netrpělivě řekl:

„Ale já nevím proč, to je náhoda.“

„V psychologii neexistuje náhoda, jsou jen podvědomé pohnutky,“ namítla Lisbeth.

„Tak vidíte,“ ozvala se živě Arlette, možná že Mr. Sevilla vás dal pod vodu z podvědomé úcty k vašim atletickým kvalitám.“

Znovu se všichni usmívali. Lisbeth pohlédla vyčítavě na Arlette, oči se jí zalily slzami, odvrátila hlavu a vzdorovitě zmlkla. Sevilla ji půl vteřiny pozorně zkoumal, pak přejel pohledem celou skupinu a neutrálním hlasem řekl:

„Chcete-li si navzájem vyměnit složení dvojic, samozřejme vám v tom ponechávám naprostou volnost.

„Nemám nic ke složení dvojic," řekla Lisbeth zarputile. „Je mi naprosto jedno, jestli jsem s X, Y nebo Z."

Otočila se ke skupině zády a upřela pohled na baráky, jako by ztratila zájem o to, co se děje v bazénu.

Chvíli bylo ticho a Sevilla se znovu ujal slova:

,.Než spustíme tuhle mladou dátmu do vody, chci dodat ještě toto: nemyslete si, že musíte mluvit oficiálně a strojeně, protože vaše pozorování budou zachycena na magnetofonu. Vyjadřujte se co nejpřirozeněji a nejvolněji. Říkejte naprosto všechno. co se vám zachce. Ty pásky v žádném piípadě neopustí laboratoř. A až z nich později budeme dělat psaný záznsm, provedeme podle potřeby nutné škrty. Vždyť přece chceme provádět studii chování, a není vyloučeno, že spontánní poznámka někoho z vás může k naší analýze ledačím přispět. Začněme, Michaeli. Je čas představit budoucí manželku Ivanovi."

„Neřekl jste nám její jméno," ozvala se Maggie.

„Vidíte, to je pravda!" Sevilla zatleskal.

Rozhlédl se a řekl s úsměvem: Lisbeth, rád bych vám dokázal, že nejde o komplot proti vašemu pohlaví nebo proti vám samotné, a tak vás prosím, pokřtěte Ivanovu ženu."

Lisbeth se prudce otočila a pohlédla mu do tváře.

„Mluvíte, jako bych trpěla stihomatnem," řekla zakysle.

„Ale vůbec ne," zvolal Sevilla. „Takhle jsem si vaše poznámky nevysvětloval."

„Tak jak jste si je vysvětloval?" řekla vyzývavě.

Sevilla znovu zvedl ruce.

„Vůbec nijak jsem si je nevysvětloval!"

Bylo ticho, Maggie vystrčila těžkopádnou ruměnou tvář a nadurděně řekla: „Poslouchej, Lisbeth, nezačínej znova. To zvíře chudák čeká, pospěš si a dej mu nějaké jméno."

„Tak jí říkejme Bessie,“ pronesla Lisbeth otráveně.

ZÁPIS POZOROVÁNÍ IVANA A BESSIE
NA HLADINĚ I POD HLADINOU PODLE
MAGNETOFONOVÉHO ZÁZNAMU JEŠTĚ PŘED
ŠKRTY PROFESORA SEVILLY. 6. KVĚTEN 1970
A NOC ZE 6. NA 7. KVĚTEN.

SUZY: „Tady hladina, 18.05. Rumpál spouští Bessie do vody. Ivan se nehýbá. Michael sestupuje do vody a vyproštuje boční ploutve ze dvou otvorů vystřižených v plátěných nosítkách. kudy má ploutve prostrčeny. Bessie se nebrání. Zdá se klidná a nejeví už nervozitu.“

PETR: „Tady okénko pod vodou, 18.10. Haló, Suzy, slyšíš mě?“

SUZY: „Ano.“

PETR: „Vidím výborně Bessie, ale kde je Ivan? Není v mém zorném poli.“

SUZY: „Je od tebe vpravo. úplně v rohu. Nehýbá se. Pozoruje Bessie. (*Ticho.*) Kolik máš hodin?“

PETR: „18.11.“

SUZY: „Nařídím si hodinky podle tebe. Slyšíš hvízdání? On hvízdá a ona odpovídá.“

PETR: „Neslyším odtud amplión. Ale moc dobře vidím Bessie. Zdá se mi útlejší a menší než Ivan. Je naprosto nehybná, jenom chvílemi vystrčí hřbet nad hladinu, aby se nadýchla. Zřejmě čeká, až se k ní Ivan přiblíží, a nechce dělat první kroky. (*Ticho.*) Oko se jí blýská ženskou Istivostí.“

SUZY: „Ale Petře!“ (*Směje se.*)

PETR: „18.15: Už bych rád, kdyby se rozhodl. Co dělá?“

SUZY: „Dívá se na ni střídavě pravým a levým okem a hvízdá. (*Ticho.*) Pohnul se. 18.16.“

PETR: „Už ho vidím! Proplul dva metry od ní, minul ji a točí se kolem ní. Ona se stále nehýbá.“

SUZY: „On opisuje pořád menší kruhy.“

PETR: „Když pluje kolem okénka, tak ji nevidím. Omyl když se skloním, mohu ji vidět. Nehýbá se, sleduje ho koutkem oka.“ (*Ticho.*)

SUZY: „18.20. Kruhů už má dost. To je okolků!“

PETR: „18.22. Udělám si fotografii. Doufám, že bude vidět, jak se na něj dívá koutkem oka.“

SUZY: „Pozor. Zastavuje se a zůstává vedle ní. Vypadají jako dvě lodi zakotvené u sebe. 18.25.“

PETR: „Bessie mi zčásti zakrývá Ivana. Ale rozeznávám za ní Ivanův ocas. Mají hlavy u sebe?“

SUZY: „Ano.“

PETR: „Tak je jasně větší než ona. Vidím ji velice dobře. Mrká víčky.“

SUZY : „Děláš si legraci.“

PETR: „Vůbec ne. Říkám, co vidím: mrká víčky. Co děla on?

SUZY: „Tře se hlavou ze strany o její hlavu. Udělám sl fotogratfii. Nestačila jsem to. Ona odplouvá.“

PETR: „Výborně ji vidím. Vzdaluje se od něho, Ivan se nehýbá.“

SUZY: „Nehýbá se, ale štěká. Není spokojený.“

PETR: „Jak štěká?“

SUZY: „Krátce, prudce, ostře. Volá ji. Nevypadá přívětivě. Ona se vrací. 18.30. Staví se vedle ní bokem.“

PETR: „Moc dobře je vidím. Ivan je skoro proti mému okénku. Bessie je za ním. Ivan se na mě dívá. Málem bych řekl, že mě sleduje. Vyfotografuji si to. Chtěl bych zachytit její výraz.“

SUZY: „Odplouvají spolu.“

„LiZ le neVldlm“

SUZY: „Plavou podle obvodu bazénu ve směru hodinových ručiček. 18.35.“

PETR: „Vidím je, plavou kolem mne.“

SUZY: „On plave mezi ní a stěnou bazénu, snad ji chce chránit, aby se neuhodila o zed. Zřejmě myslí na to, že ona nezná bazén tak dobře jako on.“

PETR: „Asi máš pravdu. Drží se trochu před ní. Vypadá, jako by ji chránil a vedl.“

SUZY: „Ráda bych věděla, kdy se přestanou točit. Vypínám magnetofon.“

PETR: „Já taky.“

SUZY : „Tady povrch. Petře, zkouším magnetofon.“

PETR: „Oukej.

SUZY: „18.45. Pořád plavou dokola. To vypadá na dlouho. Co děláš?“

PETR: „Sedím, kouřím a otravuji se. Pískají?“

SUZY : „Ano, pořád.“

PETR: „Zkrátka se procházejí a povídají si. Jestlipak někdo z nich píská častěji?“

SUZY: „Ano, Ivan. Ona píská dost málo.“

PEtr: „Tak to je jasné: on ji balamutí a ona poslouchá“

SUZY: (*směje se*): „Vypínám magnetofon.“

PETR: „Já taky.“

SUZY: „Tady povrch, pouštím magnetofon, chci zaznamenat čas. Je 19.45.“

PETR: „Správně. Jsem napůl mrtvý nudou, a co je horší, mám hlad. Plavou dokola už hodinu deset minut. Píská Ivan pořád?“

SUZY: „Pořád.“

PETR: „Ten do ní dělá!“

SUZY: „Nevěřila bych, že doba flirtování může trvat tak dlouho.“

PETR: „Nebuď tak netrpělivá.“

SUZY: (*směje se*): „Myslím, že raději zastavím magnetofon. Ale ty můžeš povídat dál.“

PETR: „Oukej.“

SUZY: „Tady povrch. Dávám ti Michaela, je dvacet hodin.“

PETR: „Přijdu za tebou do jídelny, až mě vystřídá Lisbeth. Haló, Michaeli, budeš zklamaný. Už hodinu pětadvacet minut plavou kolem dokola. To nejsou novomanželé, ale závodníci na dlouhé tratě…“

MICHAEL: (*směje se*): „Nebylo nic zajímavého?“

PETR: „Bylo, na začátku. Když se seznamovali. Je tady Lisbeth. Předávám ti ji.“

LISBETH: „Tady okénko. Co je nového?“

MICHAEL: „Tady povrch. Petr říkal, že takhle krouží už hodinu pětadvacet minut“

LISBETH: „To je veselé“ (*Ticho*.)

MICHAEL: „Jsou milí, tváří se kamarádsky.“

LISBETH: „Mám z nich závrať. Doufám, že se nebudou takhle točit celé dvě hodiny. (*Ticho*.) Vypínám magnetofon.“

MICHAEL: „Já taky.“

LISBETH: „Tady okénko. 20.25.“

MICHAEL: „Tady povrch.“

LISBETH: „Ivan se právě odtrhl a ona pluje za ním.“

MICHAEL: „Potvrzuji pozorování. Projevují trochu života. Kroužení už nemá ten klidný průběh jako na začátku. (*Ticho*.) Nebe se rozjasňuje, vyšel měsíc. Je příjemněji.“

LISBETH : „Máš štěstí.“

MICHAEL: „Jestli chceš, můžeme se vyměnit. Přejdu do kabiny a ty pojď na hladinn.“

LISBETH: „Oceňuji tvůj takt, ale je mi dobře, kde jsem.“

MICHAEL: „Kvůli tomu na mě nemusíš být naštvaná.“

LISBETH: „Já nejsem naštvaná.“

MICHAEL: „Ale jsi… Chtěl jsem ti jenom udělat radost.“

LISBETH: „Jako by se stalo.“

MICHAEL: „Děkuju. (*Ticho*.) Poslouchej, Lisbeth, jestli jsi chtěla být ve dvojici s někým jiným, klidně mi to řekni, mě to nebude mrzet.“

LISBETH: „Říkám ti, že je mi to jedno. Ty nebo někdo jiný?“

MICHAEL: „Ty jsi roztomilá.

LISBETH: „Nezlob se, ale připadáte mi všichni otravní s těmi narážkami.“

MICHAEL: „Kdo všichni?“

LISBETH: „Ty, Sevilla, ostatní… Všude cpete sex.“

MICHAEL: „Ty ne? To máš kliku.“

LISBETH: „Ať je to jak chce, nevím, proč musím být ve dvojici s klukem, když mám pozorovat delfíny.“

MICHAEL: „Ty bys byla raději ve dvojici s holkou?“

LISBETH : „Kdo to říkal?“

MICHAEL: „Pokud vím, jsou jenom dvě pohlaví.“

LISBETH: „To jsou pitomé řeči, pořád jen pohlaví, vypínám.

MICHAEL: „Tady povrch. Haló, Lisbeth, zapínám magnetofon. 20.30.“

LISBETH: „Já taky.“

MICHAEL: „Myslím, že se Ivan začíná stavět do S.

LISBETH: „Já nic neviděla.“

MICHAEL: „Možná že jsem se spletl. Bylo to moc rychlé. (*Ticho*.) Už se cítíš líp?“

LISBETH: „Líp ne, ale ujde to, děkuju.“

MICHAEL: „Podívej se, ted to nemůže být mýlka.“

LISBETH: „Máš pravdu.“

MICHAEL: ,.Musí to být pro delfína pořádný svalový výkon, když kroutí takhle tělo do S.“

LISBETH: „Mně to připadá k smíchu.“

MICHAEL: „Není to o nic směšnější, než když se holub natřásá před holubicí.“

LISBETH: „Ráda bych věděla, kolik vteřin to v takovém postoji vydrží.“

MICHAEL: „Spočítal jsem mu čas: dvě vteřiny osm desetin.“

LISBETH: „Udělala jsem fotografii. Všimla jsem si, že přitahuje boční ploutve.“

MICHAEL: „To nevím, neviděl jsem to., (*Ticho*.) Pročpak asi delfíni pokládají tenhle postoj za svůdný a proč ne jiný?“

LISBETH: „Co dělá kohout? Už si nevzpominám.“

MICHAEL: „Točí se kolem slepice, roztahuje jedno křídlo a spouští ho až na zem, aby jí ukázal, jak je krásně oblečený.“

LISBETH: „To je komedie! Začínají se znovu točit. Vypínám magnetofon.“

MICHAEL: „Já taky“

LISBETH : „Tady okénko, 20.45. Vidíš Ivana?“

MICHAEL: „Dost špatne.

LISBETH: „Právě se staví pod Bessie, hlavu má v úrovni jejích ploutví.“

MICHAEL: „Nevidím ho, Bessie mi ho zakrývá.“

LISBETH: „Michaeli…“

MICHAEL: „Ano!“

LISBETH: „To je zajímavé. Hladí mu hlavu ploutvemi.“

MICHAEL: „Určitě?“

LISBETH: „Naprosto. Počkej, udělám si fotku. Hotovo.“

MICHAEL: „Jakým způsobem ho hladí?“

LISBETH: „Jak to myslíš?“

MICHAEL: „Musíš se ještě hodně učit. Prudce nebo něžně?“

LISBETH: „Děkuji za informace.“

MICHAEL: „Tak tak tedy?“

LISBETH: „Něžně.“

MICHAEL: „Vidíš mu na oči?“

LISBETH: „Zavírá je. Vydává nějaký zuuk?“

MICHAEL: „Ne, žádný. Změnil jsem polohu, lehl jsem si na břicho a už je vidím. Hladí ho velmi něžně. Myslím, že je to až dojemné. Za okamžik začne Ivan přist.“

LISBETH: „Začínáš být sentimentální.“

MICHAEL: „To ne, ale překvapuje mě to. Řeknu ti, že bych nikdy nečekal tolik něžnosti od dvou zvířat“

LISBETH: „Nevím, proč by mě to mělo dojímat. (*Ticho*.) Začínají se znovu točit dokola. Výpínám manetofon.“

MICHAEL: „Já taky.“

LISBETH: „Tady okénko, 21.30. Třikrát se postavil do S.“ MIC:H.EL: „Správně. Čas je tenhle: dvě vteřiny čtyři desetiny, dvě vteřiny šest desetin, tři vteřiny. V 21.25 ji kousl do ocasu.“

LISBETH: „To mi uniklo. Pozor! Staví se pod ni.“

MICHAEL: ,,Vidím je, když se skloním, ale ne moc dolře. Co dělá?

LISBETH: ,,Jako předtím, jenomže si vyměnili úlohy. Ted jí on hladí hlavu ploutvemi“

MICHAEL: „V jejich bláznění je metoda.“

LISBETH: „To už jsem někde slyšela.“

MICHAEL: „*Hamlet*.“

LISBETH: „Ona se zdá dost rozčilená. Vidíš, to jsem čekala, utíká mu.“

MICHAEL: „On ji pronásleduje.“

LISBETH: „Zase se hladí.“

MICHAEL: „Ted se mi to zdálo dost nejasné. Co se stalo?“

LISBETH: „Když ji dohonil, vplul pod ni, převrátil se na záda a když ji podplouval, třel se o ni po celém těle. Potom se zase vrátil do normální polohy.“

MICHAEL: „Takové hlazení se mi zdá tedy pořádně akrobatické.“

LISBETH: „Poror, vrací se k němu.“

MICHAEL: „Pravděpodobně ho chce vydráždit, aly začal znovu. Musím se hodně sklonit, abych něco viděl.“

LISBETH: „Už zase.“

MICHAEL: ,,Ted jsem to viděl. Je to krásné, když se obrací, aby se o ni otřel. Je to moc krásné, ta pružnost.“

LISBETH: „Vyfotografovala jsem si to.“

MICHAEL: „Zase se vrací, líbí se jí to.“

LISBETH: „On začíná znovu.“

MICHAEL: „Mám dojem, že se rytmus zrychluje. Taková energie! Jsou neúnavní. Láska u delfínů je náramně akrobatická.“

LISBELH: „Michaeli!“

MICHAEL: „Ano?“

LISBETH: „Dávám ti Boba.“

MICHAEL: „Už!“

BOB: „Můžeš mi dát stručnou zprávu?“

MICHAEL: „Postavení do S, hlazení, kousání, tření.“

BOB: „Nic definitivního?“

MICHAEL: „Ne. Dávám ti Maggie. Přicházíte, když to začíná být zajímavé.“

MAGGIE: „Bobe, tady povrch. Je 22.03. Mám správný čas.“

BOB: „Nařídím si hodinky podle tebe.“

MAGGIE : „Chci tě o něco požádat. Od Sevilly je to hrozně milé, že mě zařadil do skupiny. Ale já bohužel nejsem zoolog. Budeš mě laskavě informovat, kdybych něčemu nerozuměla?“

BOB: „No samozřejmě.“

MAGGIE: „Co dělá Ivan? Já ho skoro nevidím, protože je zčeřená voda.“

BOB: „Podplul pod Bessie a kousá ji do ocasu. Ted ji pouští a bere do huby její pravou boční ploutev.“

MAGGIE: „Zdá se mi, že Bessie ohýbá krk na stranu a snaží se mu chytit ocas.“

BOB: „Správně. On uhýbá, ponořuje se, rozvírá hubu. Počkej! Zavírá hubu a drží v ní její tlamu.“

MAGGIE: „On asi ví, jak jí zavřít pusu.“ (*Směje se*.)

BOB: „Vydává Ivan zvuky?“

MAGGIE: „Nejrůznější: štěká, píská, skřípe, a dokonce chvílemi jako by se chechtal.“

BOB: „Pouští ji, mění polohu. Ne, to jenom tak dělá; vrací se… Znovu ji chytá za hřbetní ploutev a ted ji pouští a kouše ji do ocasu.“

MAGGIE: „Jí se to podařilo také.“

BOB: (*směje se*): „Nikdo z nich nechce druhého pustit; házejí sebou ve vodě jako dva zápasníci. Viděla jsi, jak spolu zápasí dva delfíní samci?“

MAGGIE: „Ne.“

BOB: „Jsou to stejné hmaty, ale kousání je vážné. Někdy se navzájem strašně poraní, voda je za chvilku červená od krve.“

MAGGIE: „Krev nevidím.“

BOB: „Ne, ale když plují kolem okénka, piece jenom rozeznávám na ploutvích stopy po zubech. (*Ticho*.) Myslím, že má-li být kousnutí erotické, musí být na hranici opravdové bolesti.“

MAGGIE: „Řekla bych, že se uklidňují. Plují kolem bazénu, Bessie ve vnitřním kruhu.“

BOB Zotavují se po zápase. (*Ticho*.) Vypínám.“

MAGGIE: „Já taky,“

BOB: „Tady okénko, 22.45. Ivan právě vklouzl pod Bessic a hladí jí břišní otvor koncem ploutve.“

MAGGIE: „Jasně vidím, že Bessie má jediný otvor, a on má dva.“

BOB: „U samičky jsou genitální partie a řiť v jednom otvoru. Samec má dva břišní otvory, jeden pro řiť, druhý pro penis. Pozor! Odplouvá. Bessie ho dohání a staví se pod něj. Doráží tlamou na Ivanův genitální otvor a okusuje ho.“

MAGGIE: „Znovu ho kouše po celém těle. Musíme popisovat všechna ta kousnutí? Jsou stále stejná“

BOB: „Ne. Zase začínají kroužit. Tím se uklidňují. Po divokých chvílích následuje vždycky uvolnění.“

MAGGIE: „Mohu toho využít a zeptat se tě na něco?“

BOB: „Můžeš.“

MAGGIE: „Už jsem se tě na to chtěla optat mockrát: jsi katolík?“

BOB: „Ještě ne. Ale moc mě to láká.“

MAGGIE: „Co tě láká na katolictví?“

BOB: „Kázeň a zpověď.“

MAGGIE: „Nevím, jestli jsem tomu dobře rozuměla. Nechme toho, ted není čas o tom diskutovat.“

MAGGIE: „Ale když nemáme co zaznamenávat…“

BOB: „Právě… Vypínám magnetofon a vykouřím si cigaretu.“

MAGGIE: „Tady povrch, 23.35. Začínají být čilí.“

BOB: „Ano, vidím. Bessie vklouzla pod Ivana, Ivan znehybněl. Bessie ho kouše kolem břišního otvoru. Ivan má erekci. Vyfotografuji si to. Poprvé to vidím tak zřetelně a tak zblízka. Velmi zajímavé.“

MAGGIE: „Co je zajímavé?“

BOB: „Neřekl jsem, že je to zajímavé.“

MAGGIE : „Teď jsi to zrovna řekl.“

BOB: „Ale ne.“

MAGGIE: „Promiň, ale pusť si znovu magnetofonovou pásku a uvidíš.“

BOB : „Hele, nechceš přestat s tím otravováním?“

MAGGIE: „Nezlob se. Chci se poučit. Vždyť jsem ti říkala, že nejsem zoolog.“

BOB: „Já se nezlobím. (*Přestávka*.) A rád ti všechno řeknu. Jak sis mohla všimnout, erekce je okamžitá.“

MAGGIE : „A u ostatních savců není?“

BOB: (*směje se*): „Ne.“

MAGGIE: „Proč se směješ?“

BOB: „Ale já se nesměju… Chceš, abych ti to vysvětlil nebo ne?“

MAGGIE: „Chci.“

BOB: „Penis u delfína má dvě zvláštnosti. Za prvé: není cévní, ale vláknitě elastický. To znamená, že se ani nezduřuje, ani neprodlužuje. Penis vystupuje z genitálního otvoru, jako když čepel zavíracího nože vyskočí ze svého ložiska.“

MAGGIE: „To přirovnání je tvoje?“

BOB: „Ne, Sevillovo.“

MAGGIE: „Vidíš, to je zajímavé.“

BOB: „Hele, nezačínej zase!“

MAGGIE: „Co ti zas je? Ty jsi tak nedůtklivý! Když ses před chvílí smál, tak se mě to vůbec nedotklo.“

BOB: „Já jsem se nesmál.“

MAGGIE: „Ale smál!“

BOB: „Promiň, nesmál jsem se.“

MAGGIE: „Ale to už je jedno. Řekl jsi dvě zvláštnosti. Jaká je ta druhá?“

BOB: „Tu druhou můžeš vidět. Penis není rovný, ale natočcný asi dvacet stupňů doleva. Proto se ted Ivan snaží přiblížit k Bessie i z pravé strany, kolmo k směru její plavby, a trochu se stáčí na bok. Podívej se, aby ji mohl pojmout, musela by hodně zpomalit a otočit se na Ievý bok.“

M.AGGIE: „Vypadá, že to nepochopila.“

BOB: „Ne. (*Ticho.*) Nepovedlo se to. 23.45.“

M.AGGIE: „Začínají znovu kroužit. Ona si snad myslí, že se jí dost nedvořil.“

BOB : „To už je dohad.“

MAGGIE: (*Ticho.*) „Nemůžu pochopit, proč lidi tak rádi do těchto věcí pletou hřích. Vypadá to tak nevinně…“

BOB: „Je to nevinné u delfínů. U nás ne.“

MAGGIE: „Proč?“

BOB: „To bych ti musel dlouze vysvětlovat“

MAGGIE: „Říkal jsi, že tě láká katolická zpověd. Musím se přiznat, že to taky nechápu.“

BOB: „Podle mého názoru je moc důležité, když můžeš říci, co jsi a co děláš, někomu, kdo ti odpustí.“

MAGGIE: „A vidíš, to se mi právě zdá nebezpečné, že ti odpustí. To je, jako bys stavěl své svědomí mimo sebe.“

BOB: „Ty jsi puritánka. Tvůj Bůh není Bůh. Je to tvoje svědomí.“

MAGGIE: „Ale kdepak. Vůbec nejsem puritánka.“

BOB : „Víš co, ted není vhodná chvíle, abychom o tom mluvili. Vrátíme se k tomu jindy. (*Ticho.*) Využiju toho a vypnu magnetofon. Zajdu si pro cigarety, už nemám co kouřit.“

MAGGIE: „Oukej.“

BOB: „Tady okénko, 23.50. Další představení zápasu, kousání a okusování. Nebudem to popisovat, ale zaznamenám si dobu podle hodinek.“

MAGGIE: „Mám dojem, že chvíle klidu jsou mnohem delší než chvíle vypětí.“

BOB: „Určitě. Jinak by byli vyčerpaní. Podívej se na ně! Ti jsou divocí!“

MAGGIE: „V jistém smyslu je to zábavná podívaná. Vypadají tak spokojeně. Úplně jako by se smáli.“

BOB : „To je tvůj výklad.“

MAGGIE: „Nejsou ještě divočejší než před chvílí? Nemyslíš, že se to stupňuje?

BOB: „Taky se mi zdá, ale dá se to těžko odhadnout.“

MAGGIE: „To je energie! Když si představím, že je půlnoc že ta schůzka trvá už od šesti hodin! Tahle zvířata mají neuvěřitelnou vitalitu. Bobe, dávám ti Arlette.“

ARLETTE: „Bobe, můžete mě krátce informovat?“

BOB: „Promiňte, ale zrovna to říkám Mr. Sevillovi.“

SEVILLA: „Tady okénko, 0.03“

ARLETTE: „Tady povrch, 0.03.“

SEVILLA: „Kousání probíhá od 23.50. Erekce ve 22.45, ale nedošlo ke spáření, Nedala k němu souhlas.“

ARLETTE: „Začali skákat?“

SEVILLA: „Ještě ne. Jenom se hladí a koušou. (*Ticho.*) Vydávají zvuky?

ARLETTE: „Spoustu. Ustavičně.“

SEVILLA : „Rozeznáváte u Ivana nějaká anglická slova?“

ARLETTE: „Ne, žádné.“

SEVILLA: „Jak byste definovala ty křiky?“

ARLETTE: „Foneticky?“

SEVILLA: „Ne, lidsky. Podle analogie.“

ARLETTE: „Řekla bych, že to jsou výkřiky nadšení. Samozřejmě, že je to výklad.“

SEVILLA: „Znáte moje stanovisko. Antropomorfickou interpretaci nelze apriorně vylučovat. Je omyl pokládat člověka za bytost

odlišnou od vyššího savce. K takovému názoru vede člověka povýšenecká pýcha. (*Ticho*.) 0.10. Znovu se uklidnili. Doba zápasu a kousání trvala dvacet minut.“

ARLETTE: „To je vitalita!“

SEVILLA: „Ano, je to obdivuhodné. Z toho hlediska člověk zdegeneroval. (*Ticho*.) Přiznám se vám, že mám trochu trému. Bojím se, že se to nepodaří.“

ARLETTE: „Není důvodu. Ivan uposlechne instinktu.“

SEVILLA: „V případě Miny instinktu neuposlechl. Uvědomte si, že Ivan je delfín vychovaný lidmi. Je to Mauglí naopak. A už je možná příliš utlumený. Neumíte si představit, jaký mám na sebe vztek, že jsem nezorganizoval pozorování, když jsem mu přivedl Minu. Myslel jsem, že úspěch je zaručený. To je chyba. Erotika u delfína je pravděpodobně stejně složitá jako u člověka, jsem teď o tom přesvědčen.“

ARLETTE: „Jestli jsme udělali chybu, aspoň se z ní poučíme. Copak vám musím připomínat, že *úspěch je výsledkm řady nezdarů, které se musí překonávat?*“

SEVILLA: (*směje se*): „Nedělejte si ze mne legraci!… Uklidňují se. Vypínám magnetofon.“

ARLETTE: „Tady povrch, 1.05. Začínají být čilí.“

SEVILLA: „Ano, pozoruji. Myslím, že se to podaří.“

ARLETTE : „Proč?“

SELILLA: „Obě zvířata se spřátelila. Je to patrné ve chvílích klidu.“

ARLETTE: „Ted začínají být znovu divocí.“

SEVILLA: „Ano, vyráží a vrhá se proti ní, jako by chtěl hlavou vrazit do její hlavy.“

ARLETTE : „Takhle zabíjejí žraloky, že ano?“

SEVILLA: „Ano. Ale při páření se tanec smrti stává milostnou hrou. Viděla jste? V posledním okamžiku se jí o chloupek vyhnul a využil svého rozběhu k tomu, že se celým tělem otřel o její tělo po celé délce.“

ARLETTE: „Nevím, co by se stalo, kdyby se mu ve stejný okamžik vyhnula na stejnou stranu.“

SEVILLA: „Nemusíte se bát. Delfíní svou prudkost úžasně kontrolují. Podívejte se, začíná znovu.“

ARLETTE: „Je to strašně divoké hlazení.“

SEVILLA: „Ano. Je to jako útok. Vražedný útok, který končí hlazením.“

ARLETTE: „A jakým hlazením! Člověk by málem čekal, že budou létat jiskry.“

SEVILLA: „Všimněte si, že ve chvílích tření se Ivan točí na bok. Mvslím, že brzy začnou skoky.“

ARLETTE: „Podívejte se! Ona taky ustupuje a vrhá se proti němu.“

SEVILLA: „Mám dojem, že si přeje, aby znásobil sílu tření.“

ARLETTE: „Nebo prostě chce mít pocit, že je taky aktivní.“

SEVILLA: „Udělám si fotografii. Až začnou skákat, nezapomeňte na svou kameru.“

ARLETTE : „Ne. Chystá se nový útok. (*Směje se*.) Obdivuji to jejich předstírané líné chování, když se oba dva stahují před útokem do svých koutů.“

SEVILLA: „Ano. Jsou velmi vzrušení a přitom uvolnění.“

ARLETTE: „Znovu se rozjíždějí.“

SEVILLA: „Doslova se vymršťují jeden proti druhému. Nakonec možná uvidíte i ty jiskry…“

ARLET1E: „Vyfotografovala jsem si to.“

SEVILLA: „Začínají znovu. Točí se oba ve svých rozích jako boxeři.“

ARLETTE: „Jsou neúnavní. Ach, podívejte se! Ona vyskakuje do vzduchu.“

SEVILLA: „Ano, vyhnula se mu ve chvíli, kdy se jí měl dotknout. Vyskočila z vody.“

ARLETTE: „Proč to udělala?“

SEVILLA: „Je to jen varianta. Když padala zpátky, postavil se tak, aby byl přímo pod ní a aby se o ni mohl třít celou dobu, co se ponořovala pod vodu.“

ARLETTE: „Myslím, že hlazení je ještě prudší.“

SEVILLA: „Ano, protože on vyplouvá ode dna vzhůru. Míjejí se v polovině cesty. Vypadá to jako balet. Je to překrásné.

ARLETTE: „Neviděla jsem to, jen samou vodu. Bessie mě strašně postříkala.“

SEVILLA: „Chcete sem dolů? Půjdu místo vás na hladinu.“

ARLETTE: „Ne, nechci. Vyfotografujte ten podmořský balet. Umíte to líp než já. A já mám proti vám výhodu: slyším vykřiky.“

SEVILLA: „Jaké jsou to křiky?“

ARLETE: „Opojení.“

SEVILLA: „Vracejí se do rohů.“

ARLETTE: „Připravuji si kameru. (*Ticho*.) Velkolepé! Vyskočili oba dva. Brr!“

SEVILLA : „Co se stalo?“

ARLETTE: „Postříkali mě od hlavy k patě. Jsem celá mokrá.“

SEVILLA : „Jděte se honem převléknout“

ARLETTE: „Ale kdepak! Ani za celý svět. Je to vzrušující. Vidíte je? Vidíte jim na hlavy? Smějí se. Smějí se jako v sedmém nebi. Vypadají tak šťastně, že bych si to s nimi hned vyměnila.“

SEVILLA: „Zrovna mi to taky napadlo. (*Ticho*.) Je 1.25. Už dvacet minut se udržují v takovém vzrušení. Mají ocelové srdce a svaly“

ARLETTE: „Ted se chvstají přejít ke kousání.“

SEVILLA: „Blíží se konečná fáze. K páření dochází obyčejně po skocích a po nejprudším tření. Podívejte se, ona mu okusuje břišní otvor, erekce je okamžitá, on ji pronásleduje.“

ARLETTE: „Ta je pitomá, jako by nepochopila, že má zpomalit a otočit se na levý bok.“

SEVILLA: „Ale ona zpomaluje.“

ARLETTE: „Ale myslím, že ne dostatečně.“

SEVILLA: „Zpomaluje a teď se obrací na bok.“

ARI.EIIE: „Dohání ji. Pokouší se o to? Víte, na hladině toho moc nevidím.“

SEVILLA: „Několikrát došlo k dotyku, ale nikoli ke vsunutí.“

ARLEITE: „Vracejí se k hladině, musí se nadechnout. Doufám, že budou pokračovat.“

SEVILLA: „Určitě. Dotýkání pokračuje. (*Ticho*.) Neúspěšně.“

ARLErTE: „Začínám mít dojem, že voda není ideálním prostředím k milostným stykům.“

SEVILLA: „Určitě ne. Musí po celou dobu aktu plavat, chvílemi dýchat na hladině. nemají opěrný bod a samozřejmě nemají ruce. Představte si bezrukého, který by se pokoušel souložit ve dvoumetrové hloubce.“

ARLETITE: „Mám na hodinkách 1.15. Udělal jste fotografie?“

SEVILLA: „„Ještě ne. Nepřišla byste sem ke mně? Kdyby došlo ke spojení, rád bych, kdybyste to stopla, a já bych to zatím fotografoval.“

ARLETTE: „Už jdu.“

SEVILLA: (*Ticho*.) „Vemte si mé stopky. Umíte s nimi zacházet?“

ARLETTE: „Ano.“

SEVILLA: „Začíná znovu. Zas několik dotyků. (*Ticho.*) Už je to! Konečně!“

ARLETTE: „1.46.“

SEVILLA: „Udělal jsem pěkné snímky. Jak dlouho trval styk?“

ARLETTE: „Šestnáct vteřin a pět desetin.“

SEVILLA: „Vida, to je přesnost. Pět desetin, to mám rád. (*Směje se*.)

ARLETTE: (*směje se*): „Chtěl jste, abych to stopla. Musím být přesná…“

SEVILLA: „Ale vždyt je to v pořádku. Začínají znovu kroužit kolem bazénu, jsou šťastní a veselí. To jsou borci! Jsem zmoženější než oni dva.“

ARLETTE: „Já taky!“

SEVILLA: „A ještě k tomu jste celá mokrá!“

ARLETTE: „Běžím se převléknout a uvařím vám šálek kávy.“

SEVILLA: „A já zatím vzbudím Petra a Suzy.

ARLETTE: „Já jsem celá rozčilená. (*Směje se*.)

SEVILLA: „Jste skvělá. S tou svatozáří vlasů kolem hlavy vypadáte jako Venuše, která vystupuje z vody… Víte, ta od Botticelliho.“

ARLETTE: „Moc vám děkuju. Taková milá poklona! Mám s ní aspoň jednu věc společnou: jsem promáčená!“

SEVILLA: „Běžte se převléknout. Zatím udělám kávu já. Šálek kávy mi přijde náramně vhod.“

ARLETTE: „Mně taky. A kromě toho se mi chce povídat, moc povídat…“

V

Dne 14. května, tedy týden po milostném styku lvana a Bessie a tři tisíce kilometrů od jejich poklidného bazénu se v pásmu nízkého tlaku Karibského moře, asi ve vyši kolumbijského města Baranquilly, bezcílné prohánělý hravé a nevinné větry,

bez jakéhokoli předchozího náznaku jejich prohánění přestalo být najednou nevinné, větry začaly proudit v nepřiměřených rychlostech a nikoli v kruhu, nýbrž ve spirále zdola nahoru a proti směru hodinových ručiček, v devět hodin vytvořily obrovitý trychtýř vysoký dvanáct kilometrů a široký sto kilometrů, už dost prudký, aby bičoval moře do obludných vln, jedna z nich vysoká dvanáct metrů prorazila ocelové pláty na přídi kolumbijské nákladní lodi *Tiburón*, průrvou vnikla. voda, *Tiburón* začala vysílat SOS, signál byl zachycen a okamžitě přenášen severoamerickým letadlem od *Weather Bureau*, stroj ihned letěl prozkoumat cyklón, Henry, řekl W. D. Dickenson, když jeho letadlo začalo strašlivě tancovat a když je otáčel vzhůru, aby nabralo výšku, máš tu čest tuhle kmotru pojmenovat, nazvu ji Hana, řekl Larski, na památku své první schůzky, byla to *coed*[1] z Cleveland Heigts High School, zasmál se, bože, taková hezká baculatá holčička italského původu s vykulenýma očima, mám dojem, řekl Dickenson, když se s pocitem úlevy dostal z trychtýře, že Hana si zaběhne na slovíčko na Kubu a ke Castrovi, ledaže by se mu o chlup vyhnula, a v tom případě ji bude mít na krku Florida, bylo deset hodin třicet pět, cyklón jménem Hana, jehož rychlost dosahovala už sto padesáti kilometrů v hodině, započal svou intenzívní oficiální existenci na rozhlasových vlnách Střední Ameriky a Spojených států, přičemž pokračoval ve své ničivé křivce od jihozápadu k severozápadu Karibského moře, lodě se zoufale hnaly k přístavům, všechny lety v Mexickém záliv byly zakázány, v provincii Pinar del Río na Kubě byl vyhlášen stav pohotovosti, rozhlasová stanice Miami sdělovala každou hodinu poplašná hlášení, ve dvanáct hodin Hana zasáhla brazilskou kocábku, která pašovala tabák na pobřeží Nicaraguy, a dvěma údery ji potopila, ve dvanáct hodin padesát překvapila

[1] Studentka koedukační školy (pozn. překl.).

nedaleko Puerto Cabezas malý mexický člun pobřežní plavby a zničila ho i s posádkou deseti mužů, po nichž nezbyla nejmenší stopa, v šestnáct hodin dorazila na ostrov Cozumel a potopila tři rybářské bárky, které se vracely k mexickému pobřeží, v osmnáct hodin přeletěla Yucatánský průliv, obešla provincii Pinar del Río, kde kubánští *guajiros* zalezlí ve svých *varas en tierra*[1] už čekali na její děsivý příchod, odbočila k severovýchodu, otřela se o Key-West, hnala se šílenou rychlostí floridskou úžinou, ponechala po levici Palm Beach a po pravici Bahamské ostrovy a ztratila se v Atlantiku, kde přestala existovat jako cyklón, bylo devatenáct hodin třicet, jedna větrná vlnka — ztracené dítě, které se zaběhlo obrovitému uragánu — si nicméně odletěla zaskotačit na Severoamerické pobřeží severně od Palm Beach, strhla z rošťáctví pár střech a několik palem, vrhla padesátimetrový příboj do nitra pobřeží v šířce deseti kilometrů, pak se naráz stáhla a nechala za sebou průtrž mračen, bylo devatenáct hodin čtyřicet, silnici zaplavila temnota černá jako smůla, Sevilla rozsvítil světla svého starého buicku a zapnul stírač, ale voda ohlušující silou bušila do karosérie, zalévala skla, stékala jako vodopád po svahu silnice, buick v ní začal klouzat, Sevilla zastavil, zacouval a pomalu se odsunul doprava, zadní kolo opřel o zvýšený okraj vozovky, doufám, že to brzy přejde, řekl a obrátil se k Arlette, vypnul motor a rozsvítil světlo na čtení mapy, intimní osvětlení ihned vyvolalo v autě ovzduší tajemnosti, tepla a důvěrnosti, paprsky namířené dolů osvítily Arlettina kolena, načrtly její stehna pod lehkou plátěnou sukní, ozářily v rozptýleném odrazu nad bleděmodrou blůzkou její bradu, líce, čelo a ponechaly ve stínu oči kromě bělma, zachytily v černé svatozáři vlasů několik lehkých zvlněných kadeří, Sevilla přeskočil zrakem na přední skla zpěněná vodou jako lodní okénko při mořské hladině, sklem, do něhož bušily vodopády deště, viděl dvě světlé skvrny reflektorů a proud hrnoucí se po asfaltu silnice, kalný jako řeka při povodni, vpravo za černým sklem, od něhož se odrážel Arlettin profil, rozeznal dvě nebo tři bílé skvrny bungalovů a obrys osamoceného palmovníku, vlevo a vzadu za ním všude tma, rachocení deště do střechy buicku připomínalo údery bubnů v džungli,

[1] Malé chýše z větví, postavené při zemi; venkované (*guajiros*) se v nich skrývají při cyklónech.

máte ponětí, kde jsme, řekl Sevilla, povídal jsem a nedával jsem pozor na cestu, ale ano, řekla Arlette klidným a vzdáleným hlasem, sotva slyšitelným ve hřmotu vodní smršti, bičující kapotu a skla, ty bungalovy vpravo patří k tomu motelu ve španělském stylu, můžeme být sotva patnáct kilometrů od laboratoře, přesto jsem udělal dobře, že jsem zastavil, řekl Sevilla, svah je sice dost prudký, takže voda po něm stéká, ale mohl bych zapadnout do nějaké prohlubně, kde se nahromadila, a potopil bych motor, kromě toho přední sklo je skoro neprůhledné, nevidím ani na dvacet metrů, ale mně je takhle moc příjemně, řekla Arlette, vždyť můžeme počkat, podíval se na ni, byl překvapen, jak sedí báječně slastně a pahodlně, tělo má uvolněné ve všech křivkách, tvář klidnou a úsměvnou, je jí dobře, zřejmě tu prožívá jeden z těch okamžiků dokonalého fyzického blaženství, tyhle okamžiky patří snad k nejlepšímu a nejvzácnějšímu, co nám skýtá život, její oči něžně zářily v polotmě, ústa měla pootevřená, měl dojem, že i dech se jí zpomalil, tak se zdála ponořena do svého uvolnění, sála déšť jako rostlina, natáhl pravou ruku a sebral do prstů kadeř černých vlasů, které se třpytily jako vlhké listí v tropickém dusnu, nepohnula se, pohlédla na něho zraky plnými důvěry, pootevřela rty, koutky se jí pozvedly, jaký má kouzelný úsměv, tak něžný, tak důvěřivý, upřímná bytost, hluboká ušlechtilost, odpor proti nízkosti, proč se člověk v životě tak pozdě naučí nemýlit se v pohledu a úsměvu, jak to, že jsem nerozpoznal v nelidských očích Marian neurózu, která jí musela vnukat šílenou neúávist vůči mně, sebezničující nenávist, která ji dokázala rozežírat zevnitř jako kyselina, vysušila ji a sežehla v necelých pěti letech, jako by jed, který v sobě chovala, spálil už dávno neužitečné maso a ponechal jí jen kostru, dostatečnou oporu pro její strašlivou vášeň škodit, zamrkal, jeho zrak se vrátil k hladině jejích očí, spatřil Arlette znovu, bylo skoro škoda poničit její úsměv rty, jež na ně položil, ale křivka ňadra se také stlačí, když je hladíme rukou, rozkoše smyslů se nikdy nesčítají, ale následují po sobě a tím se navzájem ničí, dlouze na ni hleděl, jeho prsty stále držely úžasné rouno, není na tom nic zvláštního, že mu bude patřit, ale je zvláštní, že příležitost přišla tak pozdě, uvědomovat si své přátelství k ní po všechny ty měsíce, kdy vedle sebe pracovali, vzájemnou a tak hlubokou shodu, že dokonce zastřela jeho touhu, slyšel, jak do auta buší

proudy vod, potopa je oddělovala od světa v poloosvětleném teple buicku, bylo to měkké hnízdečko obklopené temnotami, jak sladká samota, jsou neviditelní ostatním lidem jako v kabině jachty uprostřed oceánu bez vln, unikají obviňujícím pohledům, trpké závisti, která se schovává za morální předsudky, hněvu vykastrovaných, kteří se dali připravit o radosti života, přitiskl rty na její ústa, sytil se jí, pil ji, v motelovém pokoji přehnali snahu o venkovskou prostotu, strop byl z nepravých trámů, krb z nepravých kamenů, Sevilla se shýbl, škrtl zapalovačem, vyšlehl plamen, Sevilla zhasl nepravé svíce ve svícnech z tepaného železa, byli promočeni od hlavy k patám, přistrčili lůžko co nejblíže ke krbu, šaty nasáklé vodou rozložili na dvě židle vpravo a vlevo od krbu, aby viděli na praskající plameny, střecha také praskala, jak na ni dopadal déšť, těžké rolety z červeného plechu se chvílemi zvedaly ve větru, který profukoval oběma okny, až se třásly zástrčky, položil si její hlavu do podpaží, zavřela oči, spodní ret se jí našpulil, vypadala, jako by se stáhla do sebe v hlubokém klidu, zdála se tak mladá, dětská, odevzdaná, položil levou tvář k její líci, Arlettina ruka svíralala prostěradlo, odlesky plamenů prorážely černými hustými vlasy rozprostřenými na polštáři, její hlava se zavřenýma očima náhle znehybněla, ruka pustila prostěradlo, obrátila se a rozevřela. Sevilla znovu slyšel přívaly vod bušící do střechy, jako by se nebesa roztrhla v potopě světa, sklouzl na bok a asi usnul, protože za okamžik ji ucítil za sebou, její ňadra se mu tiskla k zádům a její teplé rty k šíji, vy taky nespíte, řekla, ne, odpověděl, otočil se a znovu ho přímo do tváře udeřily její sladké oči a něžný úsměv, štěstí je tak neobvyklé, že těžko rozpoznáme, kdy je zde, kdy se nabízí, kdy je připraveno dát se zachytit mezi dvěma hekatombami, v krátkých dvaceti letech, která oddělují světové války, první od druhé a druhou od třetí, té naší, která nám už klepe na dveře a která je už opravdu poslední, protože po ní už nezbude nic, co by se dalo zničit, ale v této minutě, v posledním křečovitém záchvěvu bouře už o tom nemůže pochybovat, dobře poznává to štěstí, které mu skýtá život, bije mu triumfálně v žilách, uvolňuje se jako smršť, jež buší do střechy nad hlavou, jež naráží na tašky jako vlny, jako údery bucharu, který otřásá křehkou stavbou, zástrčky v oknech se nepřetržitě třesou v ložiscích, červené rolety se zvedají a nadouvají jako balóny.

venku proudí a hřmotí voda kolem malého bungalovu takovou silou, že si představuje, jak ho rve ze základů a unáší přes louky přeměněné v jezero uprostřed plovoucích trámů, utopených zvířat a zaplavených aut, jen královské palmy vyčnívají nad hladinu, mají ohnuté kmeny a rozcuchané koruny, pláž je vyznačena jen střechami lázenských kabin, dorazili k moři, to je vtáhlo na širou hladinu, jejich malá nezničitelná archa neustále pluje, jediný ostrůvek světla a tepla v chaotickém světě.

„To je průšvih," prohlásila Lisbeth neodvolatelně a odstrčila talíř. Sevilla a Arlette odjeli hned po jídle, ale zbytek týmu se zdržel v jídelně. Byla to jediná klimatizovaná místnost, noc nepřinesla ani trochu svěžího vánku, horko bylo k zadušení, všichni mlčeli, Lisbeth opakovala: „To je průšvih," její svalnatá stehna napínala kraťoučké šortky, div nepraskly, krátké byly i její světlé kudrnaté vlasy, vypadala s tím účesem jako pastýř, když mluvila, cigareta se jí pohybovala v koutku úst, objemná ňadra jí překypovala z temně zelené podprsenky, jako by ani nepatřila k téže osobě s širokými rameny a štíhlou postavou.

„Abych si vzal košili," řekl Petr. „V tomhle klimatizovaném vzduchu nikdy nevím, jestli je mi horko nebo zima."

Natáhl dlouhé světlé nohy a položil je na kraj prázdné židle.

„Nevím, jak jsi na to přišla, že je to průšvih," pokračoval, „vždyť Bessie je tady sotva čtrnáct dní."

Bob Manning vstal a půvabně si protáhl dlouhé ohebné paže. Petr a Michael byli v šortkách, on měl na sobě jediný z chlapců nikoli texasky, ale bleděmodré kalhoty s ostrými puky, všechny knoflíky u košile zapnuté, široký shelleyovský límec rozhalený na půvabném krku, hnědé vlasy a orlí nos zahnutý trochu doprava, tenká anglická pěšinka mu rozdělovala lesklé vlasy slepené brilantinou Yardley, nepotil se, voněl levandulí, vypadal, jako by chtěl někam vyrazit, byl svěží a vyžehlený, jako ze škatulky.

„Jsem téhož názoru jako Lisbeth," pronesl flétnovým hlasem. „Pohledme na věci přímo: je to průšvih. Co jsme čekali od toho spojení? Blahodárný šok měl Ivanovi vrátit sebedůvěru."

„A znásobit jeho tvůrčí elán," řekla Lisbeth a v hlase měla náznak ironie. „Nezapomínej, prosím tě, na tvůrčí elán. Měl Ivanovi umožnit, aby překročil rozhodnou etapu a přešel od slova k větě. A výsledek? Úplný opak!"

„Jaký opak," ozvala se Suzy, která položila oblou paži na Petrovo opěradlo. Petr k ní otočil hlavu a nadšeně na ni pohlédl, jaký má profil, tak pravidelný, přísný, ostrý. Ten profil byl celá Suzy, její přímost, její poctivost, je jako maminka, ale mnohem mladší, Petr odporoval Lisbeth, protože neměl rád její tón, její útoky ho vlastně štvaly, když se však Suzy postavila na jeho stranu proti ní, všechno se mění, je to důkaz, že on má pravdu.

„Že to není opak?" řekla Lisbeth s pohrdavým opovržením. „A co ti do toho chybí?"

„Promiň, že se ti odvažu u odporovat," řekla Suzy a Petr se pousmál, „ale Ivan je po páření opravdu takový, jak jsme to předvídali. Je šťastnější, dynamičtější, útočnější…"

Odmlčela se a pohlédla na Maggie, ošklivější a zarudlejší než jindy v šatech s velkými červenými a žlutými květy. Neřekla ani slovo, klopila oči, je podivné, že se už nevrhla do útoku, aby bránila svého boha Sevillu.

„Ano," řekla Lisbeth, „tak dynamický, že už nechce ani mluvit! Suzy, nemůžeš přece popřít, že už čtrnáct dní neřekl ani slovo anglicky."

„Nepřeháněj," řekl Petr, „výborně pochopil, že jsme pojmenovali jeho ženu Bessie, a říká jí »Bi«."

„Nikdy jsem neslyšela že by jí říkal »Bi«."

„Já ho slyšela" řekla Suzy, „a kdyby ses nerozhodla předem, a jednou provždy, že se pokus nepodařil, slvšela bys ho i ty."

„Budiž, říká Bessie »Bi«. Výborně. To je pokrok! Jedno slovo. Za čtrnáct dní promluvil jedno slovo. Než přišla Bessie pardon, Bi –, používal jich denně čtyřicet."

„Je tu ještě něco horšího" Bob natáhl vláčnou paži a opřel ji o stěnu, „všichni jsme to zjistili, Ivan ted odmítá každý dotyk, nechce si už hrát dokonce. ani neodpovídá, když ho zavoláme jménem. A když chceme vlézt do bazénu, kouše nás do nohou."

Bylo ticho. Když Bob mluvil, do jeho slov se vždycky mísil trochu teatrální tón. Na ostatní to působilo tísnivě.

„Myslím, že Ivanova reakce je docela normální," řekl Michael zachmuřeně. Na nikoho se nedíval, hlavu měl skloněnou k hrudi.

Suzy na něho prudce pohlédla. Každý tvrdil, že se podobá Petrovi, protože má stejnou postavu, stejnou chůzi, stejné důlky v tvářích, ale Petr, a proto ho měla ráda, dokáže povzbudit, nedovede se pohroužit do smutku, tak jako korek se nikdy nepotopí do vody. Michael moc myslí. Suzy na něho vrhla několik rychlých pohledů, je to udivující, Michael je krásný, ještě krásnější než Petr, má vyhraněnější povahu. určitě je skvělejší, ale přesto pro mě je Petr, jak bych to řekla, vždyť on je tak bezbranný. Lisbeth chtěla něco říct ale Michael ji hlasitě přerušil:

„To je jednoduché, musíme si uvědomit jedno: Ivan žárlí.

A co on, pomyslila si Suzy, on taky žárlí? Ale na koho, Kriste pane, na tuhle kobylu, která vypadá jako šampiónka v basketu a je tak útočná, suchopárná, špatně vychovaná?

„Poslyšte," řekl Petr, zvrátil hlavu dozadu a otíral si šíji o Suzinu hebkou paži, „snad se to dá vysvětlit i jinak: nevím, jestli se delfínština vybavuje delfínovi sama od sebe nebo jestli se jí musí učit jako lidské dítě, ale nemůžeme aspoň předpokládat, že Ivan ted objevuje s Bessie svůj vlastní jazyk, že toto učení zabírá všechny jeho schopnosti, ale že se dnes nebo zítra vrátí zase ke své lidské rodině?"

„To je ale optimismus!" zvolala Lisbeth. „Až se k nám vrátí, nejspíš už dávno zapomene těch čtyřicet anglických slov, co jsme ho s takovou námahou naučili."

Suzy se vzpřímila na židli a v hlase jí zaznělo utajované podráždění: „Pronášet hypotézy o budoucnosti mi piipadá velmi nevědecké."

„S hypotézami začal Petr," odpověděla Lisbeth chladně.

Odlepila cigaretu ze rtů, rozložila ramena a přejela zrakem po svých druzích. Suzy byla překvapená, jak její pohled působí. Lisbeth se nedal upřít jistý talent v tom, jak umí obviňovat své okolí.

„To se ví," řekla Lisbeth, „každý má právo na svůj názor. Nechcete-li uznat, že se pokus nepovedl, dobrá. Máte na co právo. Ale co zatím děláme? Nic. Ano, já vím," hlas se jí nenávistně třásl, „jsou

různé způsoby nečinnosti. Můžeme být velmi zaměstnáni, dokonce náruživě zaměstnáni, a přitom nic nedělat.“

Nastalo mrazivé ticho. To je mrcha, myslela si Suzy, to je strašná mrcha! I Bob Manning vypadal rozpačitě. A Maggie, proč Maggie nic neříká? Za okamžik uslyšela svůj vlastní hlas, který hněvivě volal:

„Ty neříkáš nic, Maggie?“

Maggie se zachvěla, zvedla oči a rozpačitě odpověděla:

„Ale já nevím, co bych k tomu řekla.“

Michael se vzpřímil na židli, zastrčil obě ruce za opasek šortek a podíval se na Maggie:

„Byl to můj přítel. Upřímný a věrný.
Však Brutus říkal, že byl panovačný,
a Brutus, toť se ví, je poctivec.“[1]

„Výborně,“ řekl Petr.

Bob Manning se posadil. Naráz zalezl do své ulity. I jeho pohyby, obvykle tak rozmáchlé, se stáhly. Na nikoho se nedíval. Ustoupil do pozadí.

„Jsou lidé,“ řekla Lisbeth týmž nenávistným a provokujícím hlasem, „kteří ovládají umění stavět se vždycky na stranu mocnějšího. Prosím, mně na tom nezáleží. Ale nikdo mi nemůže zabránit, abych neprohlásila, že jsme čtrnáct dní nedělali nic jiného, než že jsme se dívali na souložení — mluvím o Bessie a Ivanovi,“ vypískla.

Bylo ticho, jen Maggie povzdechla. Bob Manning hleděl před sebe, vypadal zahanbeně a vyplašeně; oči Maggie se vyhýbaly všem.

„Nechtěla bys zavřít hubu?“ řekl náhle Michael, hlas se mu chvěl vztekem a upíral na Lisbeth blýskavé oči. „Mám už těch tvých keců plné zuby…“

Lisbeth vyskočila: „Jestli si myslíš, že…“

„Zavři hubu; opakoval Michael prudce. „Neho tě chytím a hodím tě do bazénu!“

„Já ti při tom rád pomůžu,“ přidal se Petr.

---

[1] Shakespeare: Julius Caesar. Překlad E. A. Saudek (pozn. překl.).

Lisbeth se podívala z jednoho chlapce na druhého, berou to vážně, jsou celí žhaví, nejraději by to skutečně provedli. Couvá, pomyslela si Suzy a radostně se zachvěla, couvá, aspon jednou jsem viděla, jak Lisbeth couvá před chlapci, na chvilku k ní pocítila málem lítost, Bob a Maggie ji zbaběle opustili, Lisbeth tu seděla mlčky a zkoprněle na židli, sama proti všem, a snažila se čelit jejich příkrému odsouzení.

„Vy jste surovci," řekla. Pokusila se o pohrdavý tón, ale bylo to marné úsilí.

„Ale nejsme," Michael se trpce usmál. Naklonil se nad stůl a nalil si do sklenice zbytek coca-coly. „Nejsem surovec, jsen jenom ten *výkvět americké mládeže*, kterou president s lítostí posílá do Vietnamu, aby se tam nechávala pobíjet na bojištích…"

Zarazil se, zvedl před sebe slavnostně sklenici, jako by čemusi chtěl připít, a vyprázdnil ji.

„Jdu si lehnout," řekla Lisbeth a vstala. „Příděl pitomostí, které jsem ochotna za večer vyslechnout, je už vyčerpán."

„Já jdu s tebou," řekla Maggie a taky vstala. Lisbeth zamířila ke dveřím, byla velká, pružná, atletická, Maggie ji sledovala krok za krokem, zdála se za ní absurdně maličká a nepůvabná.

„Sbohem, ctihodný Brute," řekl Michael a ironicky zamával čtyřmi prsty pravé ruky ke dveřím.

Jak jsem se v tom mohla zmýlit, pomyslela si Suzy udiveně, vůbec do ní není zamilován, pohrdá jí, jeho případ je úplně opačný.

Bob Manning se obrátil k Michaelovi. „Ty mluvíš, jako bys měl jít příští rok na vojnu."

„A ty, nevinný mladý muži," odpověděl Michael, „jako by válka v jihovýchodní Asii měla skončit za tři roky…"

Zadrnčel zvonek domácího telefonu. Petr zvedl sluchátko, pak je přikryl dlaní a řekl:

„Michaeli, volá tě Sevilla."

„Michaeli, nechtěl byste se se mnou trochu projít po silnici"

„Moc rád."

Silnice, jež ústila k laboratoři, byla kamenitá stužka plazící se mezi skalami. Moře bylo nedaleko, přesto byl vzduch teplý. Obrov-

ský oranžový a zářící měsíc, zvedající se několik stop nad obzorem, kreslil jim u nohou dlouhé výseče stínů.

„Michaeli, rád bych vás požádal o drobnou službu. Ale předtím, jestli dovolíte, mám jednu otázku.“

Sevilla se odmlčel.

„Chci se vás zeptat: stává se vám, že v obvodu laboratoře někdy kritizujete zahraniční politiku Spojených států?“

Michael se prudce zastavil a pohlédl na Sevillu.

„Stalo se mi to dnes večer, zrovna před chvilkou.“

Dodal trochu nakvašeně:

„Ale mám dojem, že mám právo vyjadřovat své mínění.“

„Nejenže na to máte právo,“ řekl Sevilla, „ale to právo je zakotveno v ústavě Spojených států.“

Pokračoval:

„A ted tu službu, o kterou bych vás rád požádal. Dodávám, že jde o službu čistě osobní. Michaeli, když jste v obvodu laboratoře, zdržujte se napříště takovéto kritiky.“

„Je to rozkaz?“ zeptal se Michael napjatě.

„Vůbec ne. V téhle oblasti vám nemám právo rozkazovat. Je to osobní služba a já vás o to žádám.“

Nastalo ticho.

„Chcete říct, že slova, kteraí jsem dnes večer pronášel, snad budou někde opakována a že vám v tom případě mohou uškodit?“

Sevilla řekl pomalu a důrazně:

„Budou určitě opakována a určitě použita proti mně.“

„Nevím proč.“

„Protože já jsem vás přijal.“

„Já vím; iekl Michael. „Ale piiznám se vám, že jsem dost…“

Pol:račoval změněným hlasem:

„Jestli tomu dole rozumím, je mezi námi práskač?“

Sevilla neodpověděl.

„Promiňte,“ řekl Michael, „neměl jsem se vás na to ptát. Ovšem chtěl bych se vás zeptat na něco jiného.“

„Já vím, na co,“ řekl Sevilla. „Na to vám taky neodpovím.“

Bylo ticho. Po chvíli Michael nuceně veselým hlasem řekl:

„Tak vidíte, tohle náš rozhovor trochu omezuje.“

A dodal:

„To, oč jste mě žádal, vám slibuji.“

Sevilla mu položil ruku na rameno.

Marian mu trpelivě, proradně a den po dni odcizovala syny, vlévala do nich vlastní jed, podařilo se jí pomalu mu je vzdálit, nu což, pomyslel si Sevilla a vzpamatoval se, rukou se stále opíral Michalovi o rameno, proč se uzavírat do kruhu jedné rodiny? Michael je taky můj syn.

Bylo ticho. Michael pochopil Sevillovo mlčení a byl jím povzbuzen. Řekl trochu napjatě:

„A co si vy myslíte o naší politice v Asii?“

„Víte,“ řekl Sevilla a spustil ruku podle těla, ,,nijak pro ni nehoruju, ale říkám si: volil jsem presidenta Spojených států, ať si dělá starosti o Vietnam on. Já se zase starám o své delfíny. Každý má svou povinnost.“

„A co když president provádí v Asii nešťastnou politiku?“

„Já si myslím,“ řekl Sevilla po chvilce přemýšlení, „že nemám dost informací, abych vyslovoval takové soudy. Co byste říkal, kdyby se president chtěl bez předběžného studia míchat do elektroniky?“

„Tohle není tak složité. Stačí číst pozorně noviny, spousta věcí z Vietnamu přímo bije do očí.

Michael strčil ruku do kapsy a cítil se nesvůj. Nezašel příliš daleko? Vypadalo to, jako by Sevillu poučoval a jako by se sám dával za vzor.

„Ano, já vím,“ řekl Sevilla, „vy to děláte. A snad je to správné. Ale já nemám kdy. Já si vlastně nemohu dovolit přepych, abych se zajímal o zahraniční politiku Spojených států.“

„I když vede k třetí válce?“

„Ale vy přeháníte, tak daleko zatím nejsme.“

Michael neodpověděl, byl sklíčený. I takový člověk, jako je Sevilla, i on… Bože, ten svět je podělaný, pomyslel si vztekle. Jsme pštrosi, všichni jsme pštrosi…

„Mám starost o Ivana,“ začal Sevilla po chvilce. „Nevím, jak dál.“

Michael pocítil zvláštní ironii. Ivan, jde o Ivana, svět je na pokraji záhuby a my se zajímáme o řeč delfínů. Současně pocítil dojetí:

Sevilla si vybral zrovna jeho, alw mu svěřil své trápení. Prosté doznání předpokládající důvěru, naprosto žádná póza. Byli si citově tak blízcí a politicky tak vzdálení, ach, jak rád bych ho přesvědčil, pomyslel si Michael s novým záblesk em naděje.

„Snad bychom mohli Ivana odloučit od Bessie; řekl trochu nazdařbůh, protože cítil, že Sevilla čeká na odpověˇ.

Sevilla ušel pár kroků mlčky.

„Myslel jsem na to. Dokonce bych řekl, že to řešení se přítno nabízí. Ale musím vám říct, že se k tomu nemohu odhodlat.“

Po chvilce dodal: „Snad se vátn tenhle postoj bude zdát nedůstojný vědce, ale připadá mi to strašně kruté.“

Jediná místnost nájemného bungalovu neměla aklimatizační zařízení, ale široké otvory ve zdech naproti sobě — z jedné strany skály, z druhé moře — a nebylo v nich sklo, nýbrž mahagonové latě, které se mohly podle potřeby posunovat rovně nebo šikmo podle toho, kolik čerstvého vzduchu si kdo přál. Modrá, hustě síťovaná záclona byla zárukou, že tam zvenčí není vidět, o čemž se snadno přesvědčili, když vyšli na terasu a obešli dům. Bylo zvláštní, že otvory bez oken nestačily architektovi v jeho snaze o přirozené větrání. Žádná ze čtyř stěn nebyla spojena se střechou, kolem bungalovu byl pod krovem ponechán asi čtyřicetimetrový otevřený prostor pro proudění vzduchu. Konstrukce bungalovu byla neméně revoluční. Stavba se zvedala na betonové podlaze, kterou podpíraly železné tvče ve tvaru H a která čněla odvážně jako most v průrvě mezi dvěma skalami mořského pobřeží. Podlaha visela dvacet metrů nad maličkou skalnatou zátokou, k níž se sestupovalo po schodech vytesaných ve skále. Protože dům byl mezi zátokou a pobřežními útesy, ten, kdo přicházel od silnice, musel nechat auto na malém krytém parkovišti, otevřít objemná vrata mezi dvěma obrovskymi skalisky a sestoupit asi sto metrů po příkré stezce. Tato stezka tvořila jediný přístup k bungalovu a nábytek se zřejmč musel stěhovat shora pomocí kladek a lan. Betonová podlaha byla na obvodě ohraežena kovovou rampou, což vyvolávalo dojem, že jste na lodním můstku. Když si pomyslím, řekla Arlette, opírala se lokty o zábradlí a ramenem o Sevillu, že máme pod nohama dvacetimetrovou propast, mrazí mě v

zádech, ale ne, to neříkej, odpověděl Sevilla, vybral jsem si tenhle dům pro víkend právě proto, že vypadá jako pevnost, a abych byl upřímný, taky proto, že nemá okna, podívej sc na něj, protože nemá okna, ale proč?, víš, usmál se, to je strašně důležité, přímo nad domem nad nimi začal kroužit racek, rád bych věděl, co tu dělá, řekl, je tu sám, myslím, že tu asi vznikl kolmý proud vzduchu, který stoupá z trhliny v pobřežních skalách, on se nechává unášet, řekla Arlette, to musí být příjemné, zvedla k Sevillovi něžnou a dětskou tvář, přitiskl ji k sobě, dovedla se opojivě rozplývat v objetí, ale co kdybychom mluvili nejdřív o vážných věcech, řekl Sevilla a trochu zachraptěl, proč nejdřív, zeptala se a zvedla obočí, podívali se na sebe a dali se do smíchu, Sevilla ucítil, jak ho téměř nesnesitelnou silou zaplavuje štěstí, všechno v jejich vztazích je rozkošné, radost, hraní, výborná shoda, nezměrná důvěra,

cítíš ještě pod podlahou propast, řekl, když ji pokládal na lůžko, ano, ale je mi to jedno, jen když spadnu s tebou, prorazíme beton, octneme se dole ve vodě jako Fa a Bi, smích a hlas se ztlumily, poslední zvuk, který slyšel Sevilla, byl vítězný křik rackův, podařilo se mu zachytit proud vzduchu, který stoupal z průrvy, a nehybně se vznášel nad bungalovem, konce křídel se téměř nezachvěly, kolébal se podoben uschlému listu v teplém večerním vánku, jako by ani nehlídal směr letu, každou vteřinu vyrážel krátký, ječivý výkřik, skřípající jako lanovi v kladce u plachetky, když Sevilla položil hlavu na polštář, uslyšcl ho znovu, často se mu zdávalo, že plachtí, býval to tak živý a tolikrát opakovaný sen, při probuzení nikdy nemohl uvěřit, že to není pravda, běhal po tvrdém písku na pláži v silném větru s rozpaženýma rukama, prudce se odrážel patou, lehce vzlétal, rozrážel vzduch několik metrů nad vodou, v uších mu hvízdalo, nehybně se vznášel, pociťoval zázračný dojem lehkosti a síly, otočil hlavu doleva a pohlédl na Arlettc, ležela na lůžku jako na oblaku, upírala na něj něžné a čtverácké oči, netrpělivě čekal, kdy se objeví její úsměv, vždycky se jí zachvěly koutky rtů, stále ochotných stočit sc vzhůru, jako by celý její obličej byl prohněten radostí, a když zazářil její úsměv, nořila se v něj cele, upřímně a něžně, vztyčil se na lokti a sklonil se k ní, zbývá ještě kousek dne, řekl a zajel rukou do vlasů za Arlettino ucho, bylo by škoda toho nevyužít, usmála se na

něj, mohli bychom se jít natáhnout na podlahu terasy, to ne, navrhuji trochu pohybu, sejdeme až k zátoce, kdybychom přestali chodit, skončili bychom jako kentauři, nahoře jako lidi a dole jako buick, s tím dolejškem by to bylo škoda, řekla Arlette, Sevilla se dal do smíchu, nikde a nikdy v životě, ať se vracel co ncjdál do minulosti, se nesmál tak často a tak opravdu radostně,

seděli v malém trojúhelníčku zátoky na kulatých oblázcích, když zvedli hlavu, měli nad sebou působivý pohled na betonovou podlahu bungalovu, která přeskakovala průrvu ve skále, zdola to vypadalo, že podlaha je směšně tenoučká, jako čepcl šavle, vlnobití jim haslo tři metry u nohou a valilo kamínky, když zavřeli oči, měli dojem, že jsou v obrovském kornoutu, kde o sebe narážejí desítky kostek, než je vyhodí všechny najednou vzteklá ruka hráče, jsem otrávená, řekla Arlette, cítím, že v týmu jsou neshody, vím o jedné, řekl Sevilla a pokrčil rameny, Lisbeth se stala opozicí Jeho Veličenstva, Maggie s ní drží krok, obviňují mě z nečinnosti, Arlette na něj pohlédla, přiznám se, že obdivuji tvou mírnost, myslím, že na tvém místě bych je, ale ne, řekl, věř mi, byla by to vážná chyba, často je moudřejší a daleko statečnější neodpovídat na útoky, Arlette řekla s rozhořčením, nemohu pochopit ty dvě holky, Sevilla zvedl obě ruce, ale to je jednoduché, miláčku, jsou žárlivé, ještě že nežárlí obě na jednu osobu, pohlédl na Arlette a zvedl obočí, opravdový problém je Ivan, kdybych ten problém rozřešil, vůbec by nezáleželo na tom, co provádějí nebo říkají ty dvě pitomé ženské, bohužel řešení nenacházím, a co je horší nedovedu se soustředit, jsem jako Ivan, dodal s pousmáním, jsem tak šťastný, že už nemám chuť pracovat, já vím, zdá se to úplně jednoduché, Ivan nemluví od té doby, co má Bessie, tak dobrá, zase mu ji vezmeme, ale předně, řekl s náhlou vášnivostí, až se mu zablýsklo v temných očích, hnusí se mi představa, že bych je od sebe oddělil, od té doby, co Ivan mluví, mé vztahy k němu nejsou už vztahy člověka k zvířeti, ale člověka k člověku, a za druhé, pokračoval prudce, já *cítím*, že to není řešení, jestliže mu vezmu Bessie, budu ho strašně traumatizovat, a čeho tím docílím, přinejmenším svolí, že se znovu naučí a znovu bude opakovat těch čtyřicet slov, která ovládl, a to bude všechno, nedostaneme se ani o krok dál, musíme udělat něco jiného, ale co, neumím si to představit, několik vteřin mlčel,

vrhl krátký pohled na Arlette a pokračoval, Lisbeth by řekla, že se můj tvůrčí elán neznásobil, maličko se zasmál, ale já tak negativní hledisko nepřijímám, a potom, co o tom ta nešťastnice ví, patří k lidem, kteří si celý život kladou otázku, jakého jsou vlastně pohlaví, je tedy svou přirozeností odsouzena k ideologiím, hlásajícím sebeobětování, ale podle mne člověku pomáhá k plnému vyžití jedině štěstí a nic jiného, nikdy bych nemyslel, že ve frustraci je nevím jaká magická ctnost,

seděli vedle sebe na kamenech, zády se opírali o obrovskou zaoblenou skálu, Sevilla držel Arlette kolem ramen, hlavy měli tak blízko u sebe, že se slyšeli bez velikého úsilí i v hukotu příboje, jestlipak ti Maggie vyprávěla o Bobovi, zeptala se Arlette, myslíš o tom, že se nemohou shodnout na datu zásnub, povzdechl Sevilla, poslouchám to už pět let, jen snoubenec se mění, jinak nic, byl jsem jeden z nich, James Dean taky, a když si vzpomenu, řekla Arlette, že tak dobře znala Jamese Deana, vždycky mě to překvapuje, Sevilla se rozesmál, loni jsem měl příležitost projíždi Denverem, mohu tě ujistit, ze Denver (Colorado) existuje, mapy Spojených států nelžou, teta Agáta existuje, dlouho jsem s ní mluvil, staré kožené křeslo existuje taky, viděl jsem je a dokonce jsem v něm seděl, ale tady skutečnost končí, to není možné, zvolala Arlette, Sevilla kýval hlavou, živý sen, nic víc, chudák Maggie, jsou s ní strašné problémy, tím strašnější, že o ošklivou holku se nikdo nezajímá, a ošklivá holka nakonec touží stejně jako každá jiná, aby ji vzal nějaký muž do náručí,

chvíli bylo ticho a Arlette řekla, nechtěla jsem ti povídat o jejích zásnubách, ale o jedné příhodě, slíbila, že ti o tom poví: předevčírem, když jsem vešla k Maggie do kanceláře, bylo to v době svačiny, přistihla jsem Boba, jak se jí hrabe v papírech, zbledl a trvalo mu takové tři vteřiny, než mi řekl, že Maggie ho poslala pro nůžky, byla to ovšem lež, přesvědčila jsem se o tom ihned u Maggie, Sevilla se zamračil, Maggie mi nic neřekla, ostatně by mi nepověděla nic nového, pokračoval, vím o Bobově úloze od neděle 15. května, za chvilku dodal, ten den, jestli si vzpomínáš, jsme všichni kromě hlídačů odjeli z laborky na piknik a hlídačům jsem řekl, že až budeme pryč, přijdou dva „elektrikáři“, dva elektrikáři? opakovala Arlette, přikývl hlavou, já vím, vypadá to jako špatný špionážní film, stejně nejapný, jako

takový Flint nebo stejně hloupý jako James Bond, bohužel, miláčku, je to pravda, *jamesbondismus* se stává naším denním chlebem, ti dva odborníci objevili, že celá elektrická instalace *všech* místností laborky byla zdvojena tak maličkým zařízením, že je sotva viditelné, a zařízení zaznamenává všechny rozhovory na miniaturní magnetofonek, který je zabudován v příčce za Bobovou postelí, ale to je strašné, řekla Arlette, to je ještě horší, než jsem si myslela, upokoj se, řekl Sevilla, Bob není ruský špión, je to dobrý Američan, právě z amerického vlastenectví přijal nabídku, aby se stal tykadlem pro Mr. C.,

pro Mr. C., ale co ti „elektrikáři"? řekla užaslá Arlette, říkejme jim „*modří*" a přátelům Mr. C. „*zelení*", chceš-li, odpověděl Sevilla, zrovna si říkám — rychle se ohlédl kolem sebe mohu-li se opravdu spolehnout na tyhle kameny, co na nich sedíme, všude tuším neviditelná odposlouchávací zařízení, a ty se tomu směješ? řekla Arlette, musím, vždyť bych se pomátl, kdybych to všecko nebral jako nějakou frašku, a abych dokončil, *modří* úzkostlivě ušetřili zařízení *zelených*, takže Bob hraje úlohu dál, omezili se jen na to, že k němu přidali stejné zařízení, které vede do mé kanceláře, takže já mohu zase přenášet *modrým* to, co Bob vysílá *zeleným*, ale to je šílené, řekla Arlette, mám dojem, že jsem se octla ve světě bláznů, vždyť je to úplně jasné, řekl Sevilla, jsme hlídáni souběžně dvěma službami, které se při našem hlídání vzájemně špehují, ale to je absurdní, zvolala Arlette, proč si konkurují? Sevilla se usmál, pokud jsem to pochopil, vnitřní konkurence je zlaté pravicllo každé špionáže, v jedné zemi není nikdy *jediná* tajná policie, je jich vždycky víc, a někdy dokonce jsou uvnitř každé policie kliky, které se navzájem potírají, policie jsou jako hadi, když se stáčejí do kruhu, nakonec se koušou do vlastního ocasu.

Arlette si mu opřela hlavu o rameno, nevím, jestli děláš dobře, když mi to všechno říkáš, miláčku, jsem možná odporná hnědovlasá špiónka ve službách SSSR, mohu tě uklidnit, řekl Sevilla, *zelení* si tě prověřili, ostatně mě taky, a to do nejmenších podrobností, vznikly z toho dva důkladně proštourané životopisy, *modrým* se ho podařilo opatřit, sám nevím jak, tvůj mi nedali k nahlédnutí, ještě štěstí, řekla Arlette, ale oznámili mi, že závěr je naprosto příznivý, Arlette se rozesmála, nevím, jestli se mám cítit uklidněná, třeba se mýlí, nikdy!

zvolal Sevilla s hořkou ironií, ti se nemýlí nikdy, *modří* mi ukázali můj životopis, je neuvěřitelně přesný a podrobný, dokonce jsem se z něho dověděl věci, o kterých jsem neměl ponětí, v jistém směru je to dost děsivé, mám dojem, že jsem žil nahý jako červ před očima vševědoucího Boha, a závěr? řekla Arlette, Sevilla se ušklíbl, celkem příznivý, ale jsou tam přece jenom maličkosti, které neklapou, tak například můj původ, dali si obrovskou námahu, aby vyšťárali mé předky, ale nepodařilo se jim to úplně, mají tedy problémy, jsem cikán, jsem trochu žid, jsem dokonce trochu Arab, nebo mám dobrý a počestný španělský původ, jak to tvrdil můj dědeček?, a je to pro ně tak důležité, smála se Arlette, asi ano, protože jim to dělá starostí, jiný příklad důkladnosti mých životopisců: v roce l936 jsem se svěřil studentům Kolumhijské university, že věřím ve volnou lásku, a to je špatné, moc špatné, a opravdu, dodává počestně můj životopisec nebo životopisci, oženil jsem se dvakrát po sobě, ale je tu ještě něco horšího, na jakousi anketu, zda věřím v nesmrtelnost duše, jsem roku 1955 odpověděl: „*Nejde o to věřit, měli bychom vědět,*“ a to je strašně zlé, Arlette zvedla htavu, proč? protože z toho usuzují, že jsem ateista, a být ateistou v zemi, v níž každý předstírá, že věří v Boha, znamená už být podezřelý ze svmpatií ke komunismu, naopak v roce 1958 jsem měl tři měsíce (data jsou tam uvedena na den přesně) poměr s jednou maďarskou hraběnkou, o níž jsem ovšem nevěděl, ani že je hraběnka, ani že je Maďarka, ani, a to hlavně, že je agentkou CIA, tato dáma podala velmi podrobnou analýzu mé povahy, mých zálib, mých zvyků včetně mých zvyků milostných, to je hanebné, řekla Arlette, ale co, namítl Sevilla, já vím, že důležití politici nebo atomoví vědci jsou na tom stejně, já jsem do toho spadl, když jsem se začal zajímat o delfíny, od toho okamžiku, mohu-li se tak vyjádřit, probíhaly souběžné dva průzkumy, já pozoroval delfíny a oni pozorovali mne,

mluvím o *modrých*, pokračoval Sevilla, protože *zelení* se o mne zajímají teprve od nedávna, od návštěvy Mr. C., je to stejně zázrak, že se *modrým* dařilo mě skrývat před *zelenými* tak dlouho, vraťme se k Maďarce, řekla Arlette, dobrá, ta Maďarka mezi jiným tvrdí, že nejsem opravdový ateista, jsem podle ní katolík, který se vzdálil víry, ale kterému se po ní hodně stýská, a je to pravda? zeptala se Arlette,

nejsem si toho vědom, ale to nic neznamená, někdy mám dojem, že mě znají líp, než se znám sám, ale ta Madarka mi prokázala největší službu, když co nejpřesvědčivěji potvrdila, že jsem v politice vlastně analfabet, a to je výhorné, Arlette zvedla obočí, člověk, který se živě zajímá o politiku a přitom ji nedělá jako své povolání, je pro *zelené* už trochu podezřelý, politická nevinnost je jako panenství: když se jednou ztratí, lze se nadít nejhoršího, takové je aspoň podle *modrých* hledisko *zelených*, nechápu, řekla Arlette, proč ti *modří* dali k nahlédnutí tvůj vlastní životopis, přece abych jim písemně sdělil, co si o něm myslím, Arlette se dala do smíchu, to se zdá tak naivní!, kdepak, miláčku, naivní to není, jejich psychologové najdou v mých odpovědích hromadu věcí, at už jsou to odpovědi upřímné či nikoliv, bylo ticho, ráda bych věděla, zdali děláš mezi *modrými* a *zelenými* nějaký rozdíl, ano, *modří* mě hlídají a chrání s náznakem přízně, *zelení* mě hlídají a chrání s náznakem antipatie, antipatie? Ano, u Mr. C. mám hřích, že nejsem WASP[1], pro C. jsem přivandrovalec, jsem tedy a priori všeho schopný, točí se mi hlava, povzdechla Arlette, přemýšlím, jestli neodhalí, že jsem slovanského původu, ateistka, politicky deflorovaná, a že jsem právě začala pěstovat volnou lásku s profesorem Sevillou, tohle oni vědí, řekl Sevilla, cože, zvolala vyděšeně, víš to určitě řekli ti to?, to ne, ale je to jasné, dokonce si představuji, že jsou tím nadšeni, vždyť jim to usnadňuje hlídání, a ty si myslíš, řekla Arlette, že usnadňuješ práci těm pánům, když si pronajímáš na víkend takovýhle bungalov?, podrobuji se tomu špehování, řekl Sevilla, přijímám je jako nutnost, ale nemám důvod je usnadňovat, spíš bych řekl, že nemám rád, když se to přehání, od té doby, co vím, že CIA zachytila na magnetofonové pásky, jak se president Sukarno baví se svými ženami, Arlette zvedla obě ruce k tváři, ale to je odporné! Sevilla přikývl, a navíc to nemá smysl, nezdá se mi, že by Sukarno rozmlouval v takových chvílích o světové politice, abych se vrátil k tomu bungalovu, vybral jsem ho právě proto, že je tak opuštěný, že je k němu tak obtížný přístup, a nezapomeň, řekla Arlette, protože nemá okna, Sevilla se dal do smíchu, dojdu k tomu, *zelení* mají takovou věcičku, ta dokáže venku zachycovat rozmluvu, která

[1] White Anglo Saxon Protestant (běloch, Anglosas a protestant, to znamená příslušník majoritní skupiny).

se vede uvnitř domu, tá věc zesiluje chvění skla, způsobené hlasy rozmlouvajících, ano, vím, co chceš říct, je to dost hrůzné, staré pojetí soukromého života už neexistuje, žijeme ve skleněné kleci, jsme pozorováni, analyzováni, pitváni pod neúprosným drobnohledem, Arlette ho uchopila za ruku a stiskla ji ve své, necítíš se někdy jako vězeň?, zvedl hlavu, dříve ano, ale od té doby, co tě mám, na chvíli se odmlčel a dlouho na ni hleděl, moje svoboda jsi ty.

VI

„Svolal jsem vas za jistým účelem.“ Sevilla se tvářil chladně a odměřeně. Na chvíli se odmlčel. Arlette mu seděla po pravici, Maggie po levici, Petr, Suzy a Michael naproti němu, Bob a Lisbeth vlevo od Maggie. Uprostřed byl stůl s magnetofonem. Sevilla se rozhlédl po spolupracovnících, opozice Jeho Veličenstva se shromáždila na levé straně, pomyslel si netrpělivě, je to nesmyslná situace, tak snadno bych se mohl stát jako tolik jiných velkým šéfem podle božského práva, člověk musí být opravdu velmi trpělivý, má-li uznávat svobodu slova u svých spolupracovníků, dokonce i když jí zneužívají.

„Chtěl bych vám nejdřív připomenout příkaz naprosté mlčenlivosti, který jsme přijali za svůj a s nímž jste souhlasili, když jste sem nastupovali. Náš projekt, připomínám to, nevyžaduje žádnou reklamu, je subvencován státem, a jedině státu jsme povinni sdělovat výsledky svých prací. Každé porušení tohoto pravidla by bylo hrubým opomenutím našich závazků, vašieh stejně jako mých. Jak víte, vždycky jsem dbal toho, aby mezi námi vládla co největší svoboda mínění a kritiky bez jakýchkoli ohledů na hierarchii. Ale tato svoboda končí na prahu laboratoře. Ani naše úspěchy, ani naše nezdary nesmějí být sdělovány osobám, které nejsou zasvěceny do naší činnosti, ať mají jakkoli vysoké postavení. Opakuji, toto pravidlo nezná výjimky.“

Sevilla udělal přestávku, přejel pozorným zrakem přítomné a pomyslel si: cíle je dosaženo, Bob a Maggie jsou neutralizováni, protože mají špatné svědomí, Lisbeth izolována, nechtěl se zříci svého liberalismu, ale přesto neměl chuť dát se příliš otravovat diskusí.

Pokračoval: „Dnes je 3. června. Před čtyřmi týdny, 6. května, jsme Bessie vpustili do bazénu číslo 1. Pokus nedopadl tak, jak jsme očekávali. Ale přesto můžeme říci, že už ted přináší pozitivní prvky: za prvé jsme dokázali — a to nebylo nijak samozřejmé —, že delfíní mládě vychované od samého počátku člověkem a v lidském prostředí je schopno v dospělém věku dosáhnout komunikace se samičkou svého druhu a spářit se s ní. Za druhé jsme zjistili, že samec delfína, i když je vychován v naprostém osamocení, zůstává sexuálně velice vybíravý a neuznává za družku jakoukoli samici. Za třetí jsme potvr-

dili schopnost delfína vytvářet hluboké citové svazky. V současné době se aktivita líbánek zmenšila, není tak stálá a prudká, ale chování Ivana vůči Bessie svědčí o tom, že k ní cítí vášnivou náklonnost. Právě tato náklonnost a Ivanův zvláštní charakter jsou aspoň částečně důvodem, že s ním jeho lidská rodina nemůže teď navázat kontakt. Za čtvrté se zdá pravdpodobné, že Ivan s Bessie si vyměnili zkušenosti. Víme to s jistotou o Ivanovi: zasvětil Bessie do svých lidských her s míčem, kaučukovým kruhem, holí. Naopak Bessie naučila Ivana delfínštině, pokud vůbec můžeme tuto hypotézu vyslovit. Rozhodně je nesporné, že co do kvantity i kvalíty existuje značný rozdíl mezi pískáním, které vydával Ivan před 6. květnem, a mezi jeho pískáním dnešním. Až budeme dále ve studiu delfíního pískání, srovnání těchto dvou kategorií bude pro vědce nanejvýš prospěšné.“

Petr zvedl ruku a Sevilla ho vyzval očima, aby mluvil.

„Jestli tomu dobře rozumím, domníváte se, že Ivanovo pískání před 6. květnem, to znamená před jeho setkáním s Bessie, odpovídalo řádově dětskému žvatlání a že v současné době přešel od žvatlání k delfíní řeči.“

Sevilla přikývl.

„Předpokládám to. Bessie nahradila ve výchovném poslání matku. Zdůrazňuji, že je to jen hypotéza. Ale věřím, že Ivan se za čtyři týdny naučil od Bessie obrovské množství věcí a že je to pro něj další důvod, aby odmítal veškerý styk s námi: je mentálně příliš zaměstnán.“

Nezdá se mi užitečné dělat tento druh hypotéz,“ řekla Lisbeth, „protože je nemůžeme ověřit. Dosud ani nevíme, dá-li se mluvit o delfíní řeči.“

„Máme vždycky právo pronášet hypotézy,“ řekl Sevilla důrazně. „pokud je nepředkládáme jako ověřené pravdy. Jinak řeeno, kdybychom nedělali hypotézy, neprováděli bychom ani pokusv, abychom si je ověřili…“

Chvíli mlčel, aby dal možnost Lisbeth odpovědět, ale Lisbeth byla zticha. „Pokračuji,“ řekl Sevilla. „Jestliže pokus přináší určitý počet kladných prvků. které jsme snad všichni nepostřchli…“

Nedokončil větu.

„Všichni ne, řekla Suzy.

Michael, Petr, Arlette a Bob přikývli hlavou. Lisbeth se tvářila nepřístupně.

„Přesto je celkový výsledek negativní," dokončil Sevilla. „Přítomnost Bessie trochu sice pozměnila Ivanovo chování, Ivan je veselejší, sebevědomější a dynamičtější, ale…

„Ale neznásobilo to jeho tvůrčí elán," řekla Lisbeth.

Sevilla si ji změřil temnýma očima.

„Dám vám slovo, přejete-li si to," řekl chladně, „ale nerad bych, abyste mě přerušovala."

„Promiňte, prosím," řekla Lisbeth.

„Nic se nestalo."

Michael, Suzy a Petr se po sobě podívali.

„Jednu věc jsme nepředpokládali," začal znovu Sevilla, „totiž že se Ivan úplně vzdá své lidské rodiny ve prospěch delfínky. Podle mého názoru se Ivan nestal mentálně nečinným, ale styky s námi už ho nezajímají. Vrátil se k svému druhu."

Suzy zvedla ruku.

„Suzy?"

„Pokládáte to za krok zpátky?"

„Ne, jestliže připustíme, jak už jsem říkal, že existuje delfíní jazyk a moudrost, která se přenáší tlumočením z matky na dítě a v našem případě z Bessie na Ivana."

Lisbeth zvedla ruku.

„Lisbeth?"

„Znovu opakuji, že tyto úvahy se mi nezdají užitečné."

„Ale mně se užitečné zdají, a to docela očividně," řekl Sevilla. „Pokusme se pochopit, co se stalo."

„Po mém soudu by bylo daleko rozumnější, kdvbychom přiznali, že se pokus nepodařil."

„Pokus se prozatím nezdařil, ale my jsme ho časově nijak nevymezili."

„Trvá už čtyři týdny."

„To nic neznamená. Jsou pokusy, které trvají léta."

„Obdivuji vaši trpělivost."

„Vy jste skutečně ta pravá, která ji může obdivovat."

Všichni se usmáli. Lisbeth se vzpřímila na židli a řekla:

„Domníváte se, že překračuji hranice diskuse?“

Sevilla se na ni podíval, chvíli mlčel, aby zdůraznil svou odpověď, a pronesl: „Myslím si to.“

„Já si to nemyslím,“ řekla Lisbeth.

„V tom případě o tom budeme diskutovat později. Vaše chování ted nestudujeme.“

Bylo ticho. Lisbeth seděla na židli, jako by polkla pravítko, ramena měla vystrčená, hlavu s krátkými vlasy vysoce vztyčenou. Patří k typu Johanky z Arku, pomyslel si Sevilla, a nejhorší na tom je, že mě snad chce donutit, abych ji upálil.

„Přecházím k účelu naší schůzky,“ řekl Sevilla. „Chci vám položit otázku, kterou si kladu sám a kterou si klademe všichni už čtyři týdny. Ztratili jsme s Ivanem kontakt. Co bychom podle vašeho názoru měli dělat, abychom ho zase obnovili?“

Dost dlouho bylo ticho, pak zvedl ruku Bob.

„Bobe?“

„Chtěl bych něco navrhnout. Je to ovšem návrh dosti neurčitý, ale říkám, co mi napadlo. Když se cvičí nějaké zvíře, používá se obvykle systému odměny a trestu. Tento systém člověku dovoluje, aby na zvíře působil a aby od něho dosáhl, co chce. Až dosud jsme Ivana odměňovali, a to tím, že jsme ho živili, hladili, dali mu Bessie. Používali jsme pouze odměny. Nebylo by možné použít nyní trestu?“

„V tom, co říkáte, jsou dobré postřehy,“ řekl Sevilla. „Ale váš návrh je pro svou krutost neproveditelný.“

Na chvíli se odmlčel.

„Delfína nemůžeme trestat. Je to zvíře důstojné. Nepřijímá trest a okamžitě s vámi přeruší styky. Dokonce je otázka, zda pokládá rybu, kterou mu dáváte, za odměnu. Vemte si lachtany, jsou obrovsky žraví, za vytouženou potravu pro vás udělají cokoli. Ale delfín nikoli. Wood tvrdí, že viděl delfína, který celý den prováděl cirkusácké výkony, ale nepřijal žádnou potravu. Delfín vykonává své kousky, protože k vám chová přátelství nebo že má zájem o svou práci. Ryba je jen přídavek.“

Sevilla pokračoval:

„Má někdo jiný návrh?“

Bylo Ticho, pak zvedla ruku Lisbeth.

„Lisbeth?“

„Podle mého názoru je jen jedno řešení. Musíme Ivana vzít zpátky z bazénu a vzdálit ho od Bessie.“

Sevilla se na ni pobaveně podíval.

„Chcete říct, že musíme vzít Bessie zpátky z bazénu a vzdálit ji od Ivana. Protože konec konců nás zajímá Ivan.“

„Ano, tak jsem to chtěla říct, vždyť jsem pitomá. Celá zčervenala a poprvé se u ní projevil jakýsi zmatek. „Omlouvám se,“ přehodila jsem jména.“

„To se stává,“ řekl Sevilla a stále na ni pozorně hleděl. „Doufám, že k tomu chudákovi Ivanovi nechováte antipatii.“

„Ovšemže ne, jen jsem se spletla ve jménech. Abych to dokončila,“ pokračovala pevnějším hlasem. „Navrhuji, abychom je oddělili, protože jejich společný život nepřinesl předpokládané výsledky.“

„Myslel jsem na to řešení,“ řekl Sevilla pomalu. „Všichni jsme na ně mysleli. Ale strašně se mu vzpírám. Mám strach, aby toto odloučení nevyvolalo u Ivana vážné trauma.“

„No prosím,“ řekla Lisbeth téměř vítězoslavně, „to trauma je cena za to, že s námi znovu naváže styky.

Sevilla se zamračil.

„Chcete říci, že tu cenu budeme od něho požadovat *my* za to, že s námi naváže styky, po kterých netouží?“

Poprvé od začátku diskuse Sevilla vypadal podrážděně. Příkře dodal:

„Protivné je, že lidé, kteří doporučují určitou obět, ji skoro, nikdy sami nepodstupují.“

„To má být osobní útok?“ Lisbeth vyzývavě vysunula bradu. Sevilla netrpělivě zvedl ruce.

„Ale ne, to je útok na určité pojetí oběti. A přestaňte, prosím vás, přikládat otýpky ke své hranici, já nemám ani v nejmenším chuť ji podpálit.“

Sevilla cítil, že tento obraz je daleko jasnější pro něj než pro Lisbeth. Ale ať jí byl jasný či nikoliv, měl na ni nečekaný účinek: přiměl ji k mlčení.

A tak pokračoval:

„Jednu věc bych si přál zdůraznit: trauma, které bychomzpůsobili Ivanovi tím, že bychom ho oddělili od Bessie, je možná mnohem vážnější, než si myslíte. V roce 1954 byla ulovena mladá delfínka hákem, který ji poranil. Dostala jméno Paulina. Umístili ji do bazénu s dospělým samcem, který jí pomohl, aby se udržela nad vodou, a který k ní pocítil velkounáklonnost. Rána byla ošetřena penicilínem a aspoň navenek se zdálo, že je zranění vyléčeno. Ale za několik měsíců infekce způsobila vnitřní absces, který ji zahubil. Samec po její smrti jevil známky nesmírného zoufalství. Neustále kroužil kolem jejího těla odmítal od toho okamžiku veškerou potravu a za tři dny zemřel žalem. I když připustíme, že Ivanovo chování nezajde do takových krajností, těžko si umím představit, že by k nám nepocítil zášť, kdybychom mu vzali Bessie, a nevím, jak bychom s ním mohli potom navázat znovu nějaký kontakt.

Chvíli bylo ticho.

„Jiný návrh?“

Zvedl ruku Michael.

„Michaeli?“

„Připomínám, že dnes máme s Ivanem jediné pouto, a to potravu, kterou mu dáváme. Udržujeme s ním nepatrný kontakt jedině tehdy, když mu dvakrát denně přidělujeme ryby. Nemohli bychom se o něco pokusit v tomto směru?“

„Výborně,“ zvolal Sevilla. „Jestli dovolíte, upřesním vaši myšlenku, protože mi něco takového vrtalo taky v hlavě. Dejme tomu, že vynecháme příděl v jedenáct hodin a kvečeru příděl v osmnáct hodin: vyvoláme u Ivana hlad, který ho musí přinutit, aby s námi vyhledal kontakt a sám s námi navázal dialog, i když jen proto, aby od nás vymáhal ryby. Samozřejmě, že mu je dáme: bude to odměna za to, že je žádal lidskou řečí. Vracíme se tak k systému trestu a odměňováníak ho zastával Bob, ale ve formě netraumatizující, nepřímé, zastřené.“

Sevilla se zarazil a pohlédl na posluchače.

„Myslíte, že máme přikročit k tomuto pokusu?“

Všichni souhlasili kromě Lisbeth. Sevilla se na ni podíval. Rozhodně nechtěl, aby se zatvrdila.

„Lisbeth?

Chvíli bylo ticho.

„Ano," řekla Lisbeth s přemáháním. „Proč ne?"

Sevilla čile vyskočil. Podíval se na Arlette a jeho tvář vyzařovala uspokojení. Poprvé po čtyřech týdnech jednal a jeho tým stál znovu za ním.

Maggie? ozval se Bobův hlas dveřmi pokoje, jsi sama?, řekla ano a upravila si župan, ležela na lůžku s románem v ruce, Bob vešel, ruším tě?, víš dobře, že ne, měl na sobě světle šedé kalhoty, bílé plátěné střevíce a pomněnkově modrou košili, sedl si na Lisbethinu postel, byl zachmuřený kolena měl u sebe a na nich sepnuté dlouhé jemné ruce, Maggie, řekl, jako by přednášel roli v psychodramatu, řeklas to Sevillovi, ale to víš, že ne, vždyť jsem ti to slíbila, a mimochodem jsem nikdy v životě tolik nelitovala nějakého slibu, je to poprvé, co Sevillovi něco zatajuji, a nijak mě to netěší, tak to řekla Arlette, zvolal, protože *on to ví*, já jsem o tom přesvědčen, sama sis všimla, je ke mně chladný jako kus ledu, a kdyby jen on, ale taky Arlette, Petr, Michael a dokonce Suzy, už se mnou nikdo z nich nemluví, je mi jasné, že jsem se stal jakýmsi páriou, ale co můžu dělat, zkřížil dlouhé ohebné ruce, nemůžu se jich přece ptát, proboha, z čeho mě podezíráte?, vysmáli by se mi do očí, jak se mohu bránit, když jsem obžalován ze zločinu, který ani neznám, je to všechno tragicky absurdní, Maggie, četla jsi *Proces*? vidíš, situace, kterou ted prožívám, je úplně kafkovská, zarazil se, spustil obě ruce na lůžko, protáhlé uzlovité prsty elegantně spočívaly na pokrývce, pak sklopil dlouhé , černé řasy k očím a řekl tichým bezbarvým hlasem, Maggie myslím že se zabiju, díval se na Maggie zpod řas, položila knihu na noční stolek a klidně řekla, to je teda pitomost, co ti to leze na mozek, nikdo se na tebe tak nekouká, ani Sevilla, znám Sevillu líp než ty, když nasadí chladnou tvář, je to z důvodů taktických, včera se snažil postrašit hlavně Lisbeth, Bob pomalu zvedl víčka, a co tedy mělo znamenat to jeho kázání o tajemství?, zřejmě se bojí, řekla Maggie, aby se Lisbethiny kritiky neopakovaly někde na veřejnosti, dveře se zprudka otevřely, objevila se Lisbeth v šortkách a podprsence s osuškou v ruce a s cigaretou přilepenou na rtech, zabouchla za sebou dveře, zas je tady, řekla a pohlédla na Boba, proč tenhle chlap

pořád šmejdí u ženských, vypadni, prosím tě, musím se převléct, promiň, řekl Bob, usmíval se a zvedl se z lůžka, přelétl zrakem Lisbethina opálená atletická ramena, Maggie si podrážděně pomyslela, je takový nedůtklivý a ona mu může říct cokoliv, nikdy se nenaštve, skoro jako by mu dělalo potěšení, když ho ta potvora sekýruje, tak zmizíš? pokračovala Lisbeth, hodila osušku na lůžko a ani mu nevěnovala pohled, zamáčkla cigaretu v popelníku, sáhla si rukou za záda a rozepnul podprsenku, objevily se její obrovské a nalité prsy, Bob zbledl, líce se mu zachvěly, jako by dostal políček, a okamžitě zmizel, vypadalo to, že ho dveře samy přitáhly, ale Lisbeth, ty jsi nemožná, řekla Maggie pobouřeně, ty jsi ho úplně šokovala, on je takový stydlivý, já jsem doma, řekla Lisbeth vzdorně a stáhla si jedním pohybem šortky i kalhotky, Maggie odvrátila oči, měla hrůzu z těchhle způsobů, Lisbeth stála nahá u nočního stolku, vzala cigaretu a zkušenými pohyby ji zapálila, ty jsi taky stydlivá, obvinila Maggie a pohrdavě na ni pohlédla, všichni jste pokrytci, až je to k blití, víš, ta vaše stydlivost pochází z toho, že přeceňujete pohlaví, ale já na pohlaví kašlu, na svoje i u jiných, mne se vůbec netýká, dodala a vystrčila bradu, ledabyle si natáhla župan a lehla si na břicho přes lůžko, vždyť Bob za to vlastně nemůže, ozvala se Maggie, že je staromódní a má trochu strach z děvčat, nemá sestru a maminku ztratil ve dvanácti letech, jeho otec je sadistický puritán, který ho terorizuje, Bob byl vychován v internátě, kde zase nebyly žádné ženské, proto je v tomhle trochu pozadu, Bob je dítě, říkala jsem to vždycky, tak vidíš, vdej se za něj, řekla Lisbeth rozmrzele, můžeš mu dělat maminku, bohužel, řekla Maggie, jako by nezaslechla druhou část věty, chtěla jsem ti to říct, Lisbeth, všechno je zase ve vzduchu, ani nevím, jestli bych měla ohlásit na tohle léto naše zasnoubení, jak jsem to měla v úmyslu, mezi námi jsou vážné neshody, Lisbeth, musím ti to říct, Bob chce stůj co stůj děti a já je nechci, Lisbeth se obrátila na záda, zvedla se na lokti a přísně pohlédla na Maggie, to je mi ale novinka, ty nechceš děti? a proč nechceš děti?, no já nevím, začala Maggie rozpačitě, mám děti ráda, když je jim osm, deset let, ale vůbec nemám ráda batolata, to je kec, řekla Lisbeth opovržlivě, jestli je na světě samička, která něco takového zbožňuje, míchat kašičku a hrabat se v hovínkách, tak jsi to ty, ale kde, já ti přísahám, řekla Maggic

ochable, jenom nemluv, zvolala Lisbeth, mně už začínají lézt krkem ty vaše povídačky, všichni jste jenom savci, mne tohlo vůbec nezajímá, prudce a mužsky zatáhla z cigarety, vypustila nosem obláček kouře a ztichla, upírala oči na záclonu, nejsem si tak jistá, že tě to nezajímá, řekla Maggie nebezpečně sladce, naopak mám dojem, že jsi v jistém smyslu taky schopná se nadchnout, děkuji ti za tu skvělou analýzu, řekla Lisbeth silným hlasem, odvrátila oči a začala o oktávu níž, nezlob se, jestli jsem byla na tebe zlá, jsem asi trochu nervózní, podívaly sc na sebe, opatrně se usmály a zatáhly obě současně drápky, pod záclonou se mihl stín, Lisbeth vyskočila, co se děje, tys mě polekala, řekla Maggie, to je Arlette, už ji dlouho vyhlížím, chci s ní mluvit, Lisbeth vyšla a zalouchla za sebou dveie, Maggie sepjala ruce za hlavou a znovu se natáhla, jak umí být únavná, pořád předvádí chlapskou útočnost, pořád jako by chtěla dokazovat, že je muž, copak může někoho oklamat s těmi necudnými prsy, Maggic vytáhla pravou ruku a jemně ji vsunula pod župan, jsou malé a dokonalé, Arlette a já máme stejnou velikost, něžnou a ženskou, nedivím se, že Sevilla se vrhl na Arlette, když jsem ho pustila k vodě, Maggie se protáhla, zavřela oči, Bob seděl před ní na lůžku, tak elegantní, tak zjemnělý, nikdy nepřehazoval nohu přes nohu, vztyčil se před ní v celé své délce, byl velký, dlouhé nohy mu dodávaly vybraný půvab, měl na sobě frak, jeho hnědá a ušlechtilá hlava se skvěla nad oslnivč bílou náprsenkou, nabídl jí rámě, byla zahalena v rozkošném oblačku bílých závojů, vycházeli z kostela, musela změnit víru, aby si ho mohla vzít, teta Agáta sedí zhroucená ve starém koženém křesle v Denveru, já jiíklečím u nohou a snažím se ji utěšovat, Maggie, neříkej mi, že se budeš vdávat v kostele těch papeženců, Bob a já jsme přestoupili společně, chodili jsme na katechismus k Father Donovanovi, je to irský dobrák s modrýma očima a silnými bílými a křivými zuby, kostel je nový, bělostně září, zjevím se na chrámovém schodišti, malá a drobná pod bílými závoji, a Bob vedle mne, tak krásný, štíhlý, ruka se mi chvěje v jeho dlaní, jsme strašně dojati, praskají blesky fotografů, přistoupí k nám Sevilla v žaketu, má prošedlé spánky a vypadá jako kastilský vclmož, Maggie, říká mi zajíkavým hlasem, přijměte má přání všeho, nepodaří se mu dokončit, rty se mu křečovitě stáhnou vidím v jeho černých očích slzu, v té chvíli se na

něho podívá Alrlctte a pochopí, v mžiku má strhanou a povadlou tvář, strašně zestárne a zoškliví, cítím s ní obrovský soucit, stisknu Sevillovi ruku a pošeptám mu do ucha: *amigo*, jestli mě milujete, myslete na Arlette,

Arlette vstala, posaďte se, Lisbeth, nabídla jí židli, sama si sedla asi dva metry od Lisbeth, tvářila se trpělivě a zdrženlivě, Lisbeth hleděla na Arlette, pocítila úzkost, měla vždycky úzkost před půvabem, Arlette je tak vzácně dokonalá v každé nejmenší křivce, drobná a hezká, že má chuť posadit si ji na klín jako dítě, vyzařovalo z ní jak z dítěte kouzlo nedosažitelnosti, dívá se na vás klidnýma očima a mlčí, i ten její způsob mlčení je částí jejího tajemství, je tak něžná a tak prostá, že se zdá snadno přístupná, to je klamné, je jakoby obklopena pevnou zdí mlčení, ale nejde jen o to, Lisbeth cítila, že ji nikdy nemůže získat, měla dojem, že je od ní oddělena obrovskými hradbami, za nimiž žije Arlette se svým úsměvem, svýma očima, svým hezkým tělem v hrubém světě mužů, Arlette, pronesla Lisbeth tichým a rozechvělým hlasem, děsím se toho, že se zabývám záležitostmi jiných lidí, ale nakonec víte, jakou k vám chovám náklonnost, jsme přítelkyně, musím si s vámi promluvit, je to má povinnost, když vidím, jak se pouštíte na nebezpečnou dráhu, musím vás varovat, že vám hrozí pád, měla bvste si uvědomit, že cesta, kterou se dáváte, je bezvýchodná, něco jiného, kdvby to byl někdo vašeho stáří, takový Michael nebo Petr, uvážila jste, že je o pětadvacet let starší než vy, až vám bude čtyřicet, jemu bude pětašedesát, až vám bude padesát, jemu bude pětasedmdesát, je to šílenství, už jen ta čísla to dokazují, Arlette povytáhla obočí, nu ano, já vím, budete mi tu uvádět příklady z bible, řeknete mi, že v padesáti letech už sama nebudete tak mladá a že ostatně žena stárne rychleji než muž, ale proti aritmetice nic nezmůžete, Arlette, tak obrovský věkový rozdíl předem odsuzuje tuhle záležitost k jistému nezdaru, poslouchejte mě, Aalette, prosím vás, vždyť je to skandální, mohl by být vaším otcem, řeknete mi ovšem, že není, ale ta pohoršlivá stránka věci zůstává stejná, promiňte, nejsem nijak stydlivá, ale pokládám to za úplnou ohavnost, ne, Arlette, nikdy mi nenamluvíte, že můžete *milovat* člověka jeho věku, nebo snad nevíte, co je to láska, neměla byste se tomu smát, Arlette, vy to nevíte, vy to nemůžete vědět, už čtrnáct dní se kvůli vám dnem

i nocí trápím, nemohu už spát, drásá mi to srdce, když vidím, že takhle marně utrácíte svůj nejlepší věk, vy se zahazujete, věřte tomu, a on si zahrává s vaším životem, kdyby to aspoň bral vážně, ale je to Latinec, sukničkář, trpí komplexem sexuální nestálosti, jeho zájem o nějakou ženu nikdy nevydrží déle než pár týdnů, vzpomeňte si, prosím vás, na Mrs. Fergusonovou, jak byl do ní blázen a jak ji nakonec surově odkopl, ta neštastnice celé dny telefonovala, čeká vás stejný osud, Arlette, to je jasné, měla byste si přece sama uvědomit, že pro něj nebudete nikdy nic jiného než jedno číslo v řadě, Arlette, zapřísahám vás, vzpamatujte se, otevřte oči a uvědomte si, že pro něj nemůžete být nic než hračka na jeden den, rozbije vás a odhodí, až se nabaží vaší novosti, najde si jiné hračky, aby znásobil, jak říká, svůj tvůrčí elán, neříkejte mi, že si můžete vážit takového člověka, nikdy vám neuvěřím, že by tak chytré děvče obdivovalo takovou nulu, takového slabocha a lenocha, i když se mu někdy daří maskovat charakterové vady skvělým zevnějškem, Arlette vrhla rychlý pohled na náramkové hodinky, podívala se na Lisbeth, vstala a řekla pokojně, už je skoro osm hodin, nechala byste mě laskavě, musím se oblékat k večeři, vy jste mě neposlouchala, vykřikla Lisbeth zlomeným hlasem, právě naopak, řekla Arlette, poslouchala jsem vás velice pozorně, chtěla jste mě přesvědčit dvěma argumenty, které se navzájem potírají, jak to, že se potírají, to je přece jasné, pokračovala Arlette klidně, mám-li být za několik měsíců nebo dokonce za několik týdnů odtozena do starého železa jako rozbitá hračka, musíte laskavě připustit, že mě nemusí zajímat problém přílišného věkového rozdílu, jestliže naopak současný stav věcí potrvá ještě do mých padesáti let, nemusí mě zajímat otázka sexuální nestálosti, ach, vy už argumentujete jako on, vykřikla Lisbeth a se zoufalýma očima vyběhla z pokoje.

POKUS Z 5. ČERVNA 1970

(Zpráva diktovaná profesorem Sevillou)

Ivan a Bessie nedostali příděl ryb v jedenáct ani v osmnáct hodin a bazén je na celý den zavřen: delfíni nesmějí nikoho spatřit. Ovšem díky matnému sklu, které jsme předtím připevnili na pozoro-

vací okénko, pokračuje sledování dvojice, aniž delfíni mají možnost vidět pozorovatele. Jinak jsou i nadále zaznamenávány jejich různé zvuky jak pod vodou, tak na vzduchu. V poledne Ivan a Bessie jeví známky vzrušení. Ve dvanáct hodin deset Ivan vystrčí hlavu z vody a několikrát energicky volá „Pa“. Ve dvanáct třicet se vynoří ze tří čtvrtin z vody, udržuje se v této poloze mocnými pohyby ocasu a plave pozpátku, rozhlíží se na všechny strany, zřejmě doufá, že spatří někoho ze skupiny kolem bazénu. Pozoruji ho dalekohledem za mřížkovanými záclonami své kanceláře. Vykřikne pětkrát hlasitě „Fish!“ Ve třináct hodin se objeví znovu ve stejném postoji, rozhlédne se kolem dokola, ale nekřičí a zmizí pod vodou. Patrně se domnívá, že to je zbytečné; nikoho nevidí.

Bessie od jedenácti do tří hodin vyměňuje s Ivanem celou škálu velmi čilého pískání, ale neobjeví se nad vodou. V jejich dvojici obstarává styk s lidmi Ivan. Bessie není nepřátelská, ale drží si odstup, a za čtyři týdny jsme u ní v úsilí o sblížení neučinili žádný pokrok.

Od třinácti do osmnácti hodin se Ivan a Bessie znovu vracejí k obvyklým hrám.

V osmnáct hodin (doba druhého přídělu potravy) nepokoj oživuje. Třikrát za sebou (v osmnáct hodin jedenáct, dvacet šest a čtyřicet pět) se Ivan vynoří z vody jako předtím, obhlédne očima bazén, ale nic neříká. V osmnáct hodin padesát dva se objeví znovu a křičí pronikavým a ječivým hlasem: „Pa!“

Rozhodl jsem se, že se ukážu. Spatří mě, ještě než dojdu k bazénu, a křičí „Fish!“ Přiblížím se k němu. Zde je záznam rozhovoru:

S.: „Fa, what do you want?“[1]

I.: „Fish!“

S.: „Listen!“

---

[1] S.: Fa, co chceš?
I.: Rybu!
S.: Poslyš!
I.: slyš!
S.: Pa dá rybu večer.
I.: čer!
S.: Ano. Pa dá rybu večer.
I.: Kej!

I.: „‘Sen!“
S.: „Pa give fish tonight.“
I.: „‘night!“
S.: „Yes. Pa give fish tonight“
I.: „Kej!“ (Místo oukej)

Pokouším se ho pak zatáhnout do hry. Hodím mu míč:
„Fa, fetch ball!“[1]

On však zmizí ihned pod vodou za Bessie. Má můj slib a to mu stačí. Naopak ted nastává čilá výměna pískání mezi ním a Bessie. Nejspíš jí oznamuje, že dostanou jídlo při západu slunce. Za soumraku se objevím s vědrem ryb a postavím se na jeden ze dvou vorů. Ivan se ihned přiblíží. Nadšené hvizdy a rozmanité zvuky. Bessie se přiblíží taky, ale drží se ve vzclálenosti asi dvou metrů. Beru jednu rybu a říkám:

„Fa, give fish Bi!“[2]

Ivan řekne: „Bi!“, vezme rybu a podá ji Bessie. Beru další rybu a ukazuji mu ji:

„Fish for Fa!“[3]

Opakuje „Fa.“, vezme rybu a spolkne ji.

Pokračuji takto a střídám jednu rybu pro Bi a jednu pro Fa, pak předstírám, že jsem se zmýlil, a dávám mu dvě ryby po sobě, on to ihned velmi důrazně opraví a křičí „Bi!“, pak dá rybu Bessie.

Když je rozdílení skončeno, požádám Arlette, aby mi podala tranzistor, ukážu ho Ivanovi a říkám mu:

„Fa wants music?“[4]

(Před 6. květnem, jakmile viděl někoho z nás s tranzistorem v ruce, křičíval: *Sic!*)

Ale on se nedává zlákat, ponoří se a začne si hrát s Bessie. Ta si nechala poslední rybu a oba dělají, že se o ni perou. Několikrát ho volán, ale marně.

Závěr:

[1] Fa, přines míč!
[2] Fa, dej rybu Bi!
[3] Ryba pro Fa!
[4] Chce Fa hudbu?

„Jak jsme očekávali, půst vyvolal potřebu kontaktu. Z pokusu vyplývá první povzbudivé zjištění: Ivan nezapomněl anglicky. Rozuměl všem mým větám, pronesl sedm slov: „Pa. fish, ‘sen, (místo listen), ‘night (místo tonight), kej (místo oukej), Bi (místo Bessie), Fa místo Ivan).“ Naopak se ukazuje jiný jev, daleko méně uspokojivý: Ivan dobrovolně omezil styk s námi na nezbytně nutnou potřebu. Snad pochopil, že půst byl jakýmsi druhem vydírání, který ho měl donutit k obnovení dialogu. V tom případě nás „dostal“: vymohl si ryby s minimem slov. Snad by bylo vhodné, abychom vůči němu změnili mentálně stereotypní přístup, abychom s Ivanem zacházcli více jako s člověkem a abychom se ho snažili přesvědčit, že s námi má mluvit, místo abychom se ho pokoušeli k tomu nutit mechanickými prostředky.

Pokus musí být opakován, aby se tyto poznatky potvrdily nebo vyvrátily. Ale očekávám, že výsledky nebudou valné.

„Nepleť se,“ řekl Michael, ,,já nejsem odpůrce vojenské služby z důvodů svědomí,“ ležel na břiše na žhavém písku, hlavu měl opřenu o předloktí, tvář otočenou k Petrovi, Suzy seděla vedle Petra na druhé straně, sledovala očima pohybující se vlny, příboj byl slabý, oceán byl od břehu až po obzor rozdělen třemi rovnoběžnými pruhy, bělavým, petrolejově modrým a tmavočerveným, bylo vedro, lehká našedlá mlha filtrovala prudké sluneční paprsky, když člověk vstoupil do vody, ani neměl pocit osvěžení, ale bylo příjemné sedět tady s Petrem a Mikem a poslouchat, jak Mike vykládá své problémy, Suzy si ho nad Petrovou hlavou rychle přeměřila pohledem, je krásný, vkládá tolik víry do toho, co říká, plane, žije jen pro své myšlenky, snad proto nejsem vlastně do něho zamilovaná, nepotřebujc mě, pohlédla na obrovské růžové mraky, které visely na obzoru, nebyly vodorovné, ale kolmo stupovité jako nadouvající se atomový hřib, jestli má Mike pravdu, budoucnost není nijak růžová, Petr ležel na zádech mezi Suzy a Michaelem, levou rukou si chránil oči před bílými paprsky slunce, pravici měl na Suzině ruce, chvěla se pod jeho rukou jako teplé zvířátko, snažil se zajímat o to, co říká Mike, a občas otočil hlavu vpravo a podíval se na Suzy, seděla s tváří obrácenou k moři, viděl její krásný profil, všechny tahy její tváře se rýsova-

ly s dokonalou přesností, ale tato přesnost byla současně uklidňující, stačilo mu na ni pohlédnout a cítil, že by nedokázal zradit přátelství, lhát o svých citech nebo něco slíbit a nedodržet to, pokaždé, když na ni hleděl trochu déle, byl si jist, že se setká s jejíma očima, tolik se lišila od ostatních dívek, bylo jí cizí každé upejpání, vždycky by mu všechno prominula, vždycky by byla na jeho straně, moudrá a jistá až do konce života, a konec nenastane zítra, chudák Mike pořád předpovídá katastrofy, já tomu ani trochu nevěřím, jsme moc bohatí, moc silní a moc štastní, než abychom někomu vyhlašovali válku, a kdo by si proboha troufal vyhlásit ji nám, pohlédl na Suzy a najednou pocítil údiv, je o tolik menší, lehčí a slabší než on, a přece, když tady leží a já se jí dotýkám, když má tu svou malou ručku pod mou velkou rukou, dává mi neobvyklý pocit bezpečí.

„Ani nejsem z těch, co hlásají nenásilí," řekl Michael, byl zachmuřený, hlas měl tlumený, hnědou a přemýšlivou hlavu skláněl k rameni, má oči jako prorok, pomyslela si Suzy, a hlavu archanděla, vždycky je ochoten tasit meč a trpět pro věc spravedlivou.

„Ti, co hlásají nenásilí," pokračoval Michael, „neuznávají válku a já ji uznávám, s radostí bych byl sloužil jako voják v druhé světové válce, v té době bylo agresorem Japonsko a nacistické Německo," Petr se pozvedl na lokti, díval se, jak se vlna přílivu zakulacuje a vydouvá, vlna odlivu se stahuje z písčitého svahu a syčivě hučí, když ustupuje, naráží na vlnu přílivu a ta se zvedá,překrývá ji, vytváří hřeben, klesá a pěnivě se rozlévá, na okraji je bílá, vespod namodralá, chudák Mike, pořád je tak cáknutý, válka ve Vietnamu mu pocuchala nervy, už nedokáže myslet na nic jiného, Petr se vzepřel v bedrech a pohodlně natáhl dlouhé světlé nohy před sebe.

„Ale co, pro tebe to stejně není problém," řekl bezstarostně, ,,pracuješ v laboratoři subvencované státem."

Nastalo ticho a Michael řekl: „Chci dát vypověd z laboratoře a ten problém zveřejnit tím, že odmítnu jít na vojnu."

Petr se k němu prudce otočil:

„Výpověď! To je ale blbost! Vždyť tady děláme úchvatné věci!"

Michael zavrtěl hlavou: „Je to sice úchvatné, ale pracujeme pro válku."

„Pro válku?" zeptala se Suzy.

Michael na ni pohlédl a usmál se.

„Delfínů se dá použít k mírovým účelům," řekla Suzy.

Michael přikývl:

„Mezi jiným."

Pokračoval: Suzy, myslím, že nevidíš souvislosti mezi pokusy, které znáš stejně dobře jako já. Na Point-Mugu navlékají delfínovi postroj a pak ho cvičí, aby plaval na širé moře a vrátil se ke svým cvičitelům. V China-Lake učí delfína rozeznávat na lodním kýlu měděnou destičku od hliníkové. Klíčovým problémem našeho programu je naučit Ivana mluvit. Dejme tomu, že se nám to podaří, a co to bude znamenat? Že Fa půjde na stáž na Point-Mugu a pak do China-Lake, aby doplnil své školení. Potom mu nasadí postroj, Suzy, a ten postroj je totéž jako torna na zádech vojáka."

„No a?" řekl Petr. „Proč to pohoršení?"

Michael neodpovídal a Petr opakoval:

„Proč to pohoršení?"

„Nebude žádné pohoršení," řekl pomalu Michael, „jestliže válka, v níž ho hodláme použít bude spravedlivá."

„A nebude?" usmál se Petr. „Proč myslíš, že ne?"

„Vyplývá to ze souvislostí."

„Z jakých souvislostí?"

„Petře," Michael na něho vážně pohlédl, „tvá neznalost světa, v kterém žijeme, je prostě fantastická. Pořád ještě máš představy o ušlechtilé Americe, která ničí zlé nacisty a pobíjí japonské militaristy."

Chvilku mlčel, pak dodal se zadržovaným odporem:

„Agresoři jsme teď my"

„A když říkám teď," pokračoval za chviličku, „není to tak docela pravda. Americká expanze se vlastně datuje od začátku století, nemusím ti připomínat naše útočné války proti Mexiku a Španělsku.

„Poslouchej, Miku," řekl Petr otráveně, „nejsem snad takový hlupák, jak si myslíš, abych neznal současné souvislosti. Prosím, můžu ti přiznat jedno: americká expanze je snad opravdu formou kolonizace, ale v tom případě je za prvé nevyhnutelná, za druhé je lepší, jsme-li expanzívní my, než aby to byli Rusové nebo Číňani."

„Tomu se říká politický realismus," řekl Mike, „a ve jménu tohoto realismu se Hitler pokusil dobýt Evropu."

„Ty nás srovnáváš s Hitlerem! Uvědomuješ si tu nehoráznost?"

„Uvědomuji si ji. Co se Hitler pokusil dělat pomocí cynického slovníku a s omezenými prostředky, to my ted provádíme ve jménu morálky a s obrovskými prostředky."

„Tomu se nemůžeme vyhnout" Petr nabral hrst písku a pouštěl ho mezi prsty. „Jsme národ nejbohatší, nejmocnější, nejlépe vyzbrojený a technicky nejvyspělejší."

„To není důvod," řekla Suzy pevným hlasem.

Bylo ticho. Petr se podíval na Suzy, zaváhal, polkl a pokračoval:

„Nakonec… přinášíme národům civilizaci a přebíráme za ně odpovědnost"

„Nic takového neděláme," řekl Michael rozhořčeně. „Stavíme jim v čelo krvavé diktátory a udržujeme je v bídě."

„V bídě?" zeptal se Petr ironicky. „Měl jsem spíš dojem, že do nich cpeme dolary."

Michael pokrčil rameny a pokračoval:

„Dolary jdou vládcům a údělem lidu zůstává bída. Podívej se, co se děje v zemích Latinské Ameriky. Okrádáme je o suroviny a zaplavujeme je našimi výrobky, tím tyto národy odsuzujeme k trvalé zaostalosti."

Rozhostilo se dost dlouhé mlčení a Petr se pousmál:

„Mike, ty mluvíš jako komunista."

Michael pokrčil rameny, rozevřel ruce a znechuceně řekl:

„Tak vidíš."

Suzy se podívala na Petra, vyprostila ruku z jeho dlaně a klekla si do písku.

„Jak můžeš něco takového říct," pronesla pohněvaně.

Petr se zamračil a odvrátil hlavu.

„To byl jen žert," řekl rozpačitě a přiiom podrážděně.

„Dobře," řekla Suzy. „A nemohli bychom mluvit vážně."

„Bezevšeho," řekl Petr nazlobeně. „Mluvme vážně. Kdo začne?"

„Já,“ zvolala Suzy. Bylo ticho, Suzy vstala, šla si sednout mezi oba mladíky a objala si rukama kolena, Petr sevřel rty a upřeně se zadíval k obzoru.

„Miku,“ začala Suzy, „dejme tomu, že neuposlechneš povolávacího rozkazu. Co se ti za to může stát?“

„Můžu dostat pět let vězení a 10 000 dolarů pokuty.“

„Prakticky obětuješ svou vědeckou kariéru.“

„Ano.“

„Jakou to má cenu?“

„Dám tím najevo, že válka ve Vietnamu je nespravedlivá.“

„Myslíš, že takový projev je důležitý?“

„Ano. Myslím, že je důležitý. Na lidi vždycky působí, kdvi se dá někdo dobrovolně zavřít; aby dokázal své stanovisko.“

„Není to trochu teatrální?“ řekl Petr.

„Teatrálnost jen zvýší účinek.“

Suzy zavrtěla pobouřeně hlavou: „Nechme tenhle aspekt stranou. Rozhodně je vedlejší a docela podružný. Miku, už ses definitivně rozhodl?“

„V zásadě jsem se rozhodl, ale váhám, pokud jde o datum.“

„Proč?“

„Když se uváží, jakou dělám práci, bude z toho strašný průšvih, a já bych nerad uškodil Sevillovi. Bylo by lepší, kdyby se mu brzy podařil pokus s Ivanem, protože se v tom okamžiku stane tak slavným a tak důležitým, že si pak můžu dělat, co budu chtít, a skandál se ho už nebude týkat.“

„Mluvil jsi o svých plánech se Sevillou?“

„Nemluvil. Sevilla má pocit, že se ho Vietnam netýká. Ale já si myslím, že až budu ve vězení, bude o tom uvažovat jinak.“

„A že pak přijme tvé názory?“

„Ano, doufám. Vybral jsem si vězení přece proto, abych dokazoval, abych přesvědčoval. A nejen Sevillu. Přesto ti musím říct, že není na světě člověk, kterého bych chtěl víc přesvědčit“

„Proč jeho víc než ostatní?“

„Nu… protože má velkou popularitu.“

Michael dodal k tomu tišeji a jaksi ostýchavě:

„A taky protože ho mám rád.“

„Proč snyslíš,“ připojila Suzy, „že Sevilla se k těmhle problémům staví lhostejně?“

„Není informován.“

„Mám zato,“ řekl Petr, „že jeho neznalost světa, v němž žijeme, je fantastická.“

„Mlč, prosím tě, Petře,“ řekla Suzy.

„Opakoval jsem Mikova slova. Dobře jsem si jeho poučení zapamatoval.“

„Nechtěl jsem tě poučovat“

„Ale ano! Ve třech bodech. A přidal jsi morálku.“

„Petře!“ zvolala Suzy.

„Oukej,“ řekl Petr a otočil hlavu. Pak polkl a dodal jakoby lhostejně:

„Protože tu nejsem populární, jdu se vykoupat.“

Vyskočil, přeběhl několika dlouhými kroky vzdálenost, která ho dělila od břehu, a zarputile se vrhl do vln příboje.

O vteřinu později se vynořil z vody a začal kraulovat na širé moře, krauloval a krauloval až do vyčerpání sil, kdyby se spustil ke dnu s otevřenými ústy, krátký okamžik agónic a bylo by po všem, před několika minutami byl tak šťastný, a najednou po několika vteřinách a několika slovech všechno prohrál, už se mu nechtělo myslet, voda mu oblévala údy, dýchal pravidelně, plaval dokonale jako stroj, ale tělesný pohyb mu nedokázal vyrvat bolest z hlavy, prohrál, prohrál, je tak sám a opuštěný jako pes bez pána, znovu spatřil, jak se na něj upírají Suziny oči, „Mlč, Petře!“ měl pocit, jako by mu dala facku, uvědomoval si sílu svalů a rychlost plavání, ale v nitru statného těla se cítil slabý a měkký, zadržoval strašlivou chuť plakat a styděl se za to, najednou si vztekle pomyslil, co bych se štval kvůli Vietnamu a válce, proč bych se měl dát zavírat, co vlastně jsem proti Spojeným státům a těm, kteří jim vládnou, ubohé hovno, kterého se ani neptají na mínění, když je chtějí utopit, ztratil jsem ji, pomyslil si, pohrdá mnou, jako by se mu najednou hlava rozskočila vedví, bolest skoro převýšila schopnost cítění, byl tím úderem jako ochromený, zastavil se a ohlédl se na pláž, Michael a Suzy stáli, Sevilla vedle nich, mávali na něj rukama, cítil nesmírnou úlevu ze Sevillovy přítomností, začal plavat plnou rychlostí ke břehu, vteřiny ubíhaly, někdo ho popadl

za ruku, pak kolem krku, byla to Suzy, její tvář pokrytá kapičkami se vynořovala z vodv, stál ve vlnách dvacet metrů od biehu, sotva hýbal nohama, chytil ji do náruče, zkoumavě a úzkostlivě si prohlížel její rysy, přišel pro nás Sevilla, řekla Suzy, myslí, že našel řešení, potřebuje nás, musíme mu s něčím pomoci, pohlédla na něj, něžně a mateřsky se usmála, položil velkou hlavu k její tváři a zavřel oči.

Zařízení, které vymyslel profesor Sevilla, mělo za účel rozdělit na dvě části kruhovitý bazén, v němž byli umístěni Fa a Bessie. Sevilla rozhodl, že má být ze dřeva, že má být hodně pevné a má mít po straně dost široký otvor uzavřený dvířky, které se budou zasunovat shora dolů; dvířka se mají spouštět a zvedat jeřábem. Do betonu byly zabudovány trámky z tvrdého dřeva, které tvořily vyztužení přepážky, a samotná přepážka byla z pětatřicetimilimetrové lodní překližky přišroubované a přibité na trámky. Protože nebylo možné při stavbě vypouštět bazén, Petr si oblékl skafandr pro práci pod vodou. Pro Fa to byla příležitost k mnoha žertům; nejvíc se bavil tím, že se přibližoval k Petrovi zezadu a vrážel mu hlavou do boku, takže Petr ztrácel rovnováhu a padal na dno. Jindy zase, když a viděl, jak Petr šroubuje laťky, chytal mu do huby ruku se šroubovákem, takže jí nemohl hýbat, pak předstíral, že uvolňuje stisk, a když se Petr snažil ruku vyprostit, hned ji zase uchopil. Po deseti minutách tohoto hraní se šel Fa předvádět před Bessie a oba si spolu začali vesele pískat. Bessie se nikdy těchto čtveráctví nezúčastňovala, ale zdálo se, že je pobaveně pozoruje. Její chování, říkala Suzy, připomíná matku, která pyšně a shovívavě přihlíží uličnictví svého syna.

Po celém dni toho škádlení hodili do vody síť, kterou na obou stranách posunovali Bob a Michael, aby odtrhli Fa od Petra. Fa se ihned zase zúčastnil hry a zkoušel nejrůznější kousky, aby překonal překážku, buď ji tahal zespoda, třebaže byla zatížena olověnými závažími, nebo ji chtěl přeskočit. Určitě by z tohoto soutěžení vyšel jako vítěz, kdyby se Bessie, hned jak spatřila síť, neuchýlila na druhý konec bazénu, kde vydávala úzkostlivé výzvy a tolikrát je opakovala, že Fa nakonec odplaval k ní, aby ji uklidnil. Bessie stála na místě jako ochromená, nakláněla hlavu vlevo a vpravo, těžce pohybovala ocasní ploutví a pronikavě hvízdala. Síť jí asi připomínala chvíle,

kdy byla ulovena, a soudíc podle toho, jakou jevila úzkost, musely to být chvíle pro ni nejstrašnější. Teď už lépe chápali nepřiměřenou bázlivost delfínky ve vztahu k lidem.

Když bylo zařízení hotovo, vsadili dveře do drážek, ale nechali je vytažené, jeřáb je udržoval nahoře. Sevilla věděl, že delfín nerad proplouvá úzkým průchodem — vzpomínka na nedobrovolné uvěznění mezi dvěma skalami nebo na nešťastné zápasy v uzavřeném prostoru. Počítal s tímto odporem a rozhodl, že otvor musí mít velké rozměry. Také dal pečlivě obložit příčku a dveře z obou stran skelnou vlnou, kterou přidržoval obal z plastické hmoty připevněný na několika místech na dřevě. Tušil, že se Fa bude snažit rozbít přepážku hlavou, přesněji řečeno bradou. Dal ji udělat hodně pevnou, aby odolala jeho strašlivým beraním úderům, z nichž každý by dokázal zabít žraloka, ale chtěl se také vyhnout tomu, aby se Fa ve své zběsilosti nezabil sám. Přepážka, která vyčnívala dobré dva metry nad vodní hladinu, aby ji Fa nemohl přeskočit, a vycpávka v části nad bazénem byla mnohem tlustší, protože Sevilla předpokládal, že Fa se v zoufalém úsilí přeskočit na druhou stranu bude určitč vrhat na přečnívající část.

Sevilla přecenil Ivanovu nedůvěřivost. Za necelou hodinu po dokončení přepážky proplul delfín otvorem, který mu nastražili, obeplul druhou část bazénu a vrátil se k Bessie. Pak na sebe začali bouřlivě pískat, jako by Bessie odmítala jeho výzvy, aby plula za ním, a dráždila ho svým odmítáním. Znovu proplul otvorem, pak se vrátil a volal na ni, ale nepřiměl ji k rozhodnutí. Potom se zdálo, že ji chce naštvat, mnohokrát obeplouval svou část bazénu a nevracel se tam, kde se ubytovala ona. Tento manévr Bessie znepokojil a bylo slyšet, jak ho ustrašeně přivolává. Ale ani tehdy se neodhodlala přemoci svou bázeň. Protože Ivanovo vzdorování se prodlužovalo, Sevilla se rozhodl ho využít a začít pokus ihned. Dal znamení Michaelovi, ten spustil jeřáb, dveře hladce sklouzly dolů a uzavřely otvor: Fa a Bessie byli odděleni. Sevilla se podíval na hodinky a hlasitě řekl *„Čtrnáct hodin šestnáct.“* Potom jakoby slavnostně opakoval: *„12. června 1970 čtrnáct hodin šestnáct.“* Pohlédl na své spolupracovníky; stáli napjatě a mlčky po obou stranách bazénu.

Když dveře padaly, Fa byl otočen zády k otvoru. Protože dolní část byla už ve vodě, nebylo slyšet náraz, ale tichý klouzavý zvuk, po němž následoval tlumený úder ve chvíli, kdy spodní část narazila o drážku na dně. Fa se obrátil, neviděl padat dveře, ale spatřil, že otvor, kterým předtím připlut, je uzavřený stěnou, jež se přesně podobala ostatním částem příčky. Znehybněl, kýval hlavou ze strany na stranu, aby lépe viděl, pak se pomalu přiblížil ke dveřím a metodicky si je prohlížel zdola nahoru. Nevydával žádné zvuky. Když skončil prohlídku, stejně pečlivě prozkoumal celou přepážku zprava doleva. Pak trochu ucouvl, vynořil se ze tří čtvrtin do vzduchu, přičemž se udržoval v rovnováze veslovitým pohybem ocasní ploutve, a odhadoval výšku přepážky nad vodou. Potom mnohokrát obeplul v kruhu svou část bazénu. Ani na chvilku ho neopustily klid a sebedůvěra. Stál před ním nový problém a on uvažoval, jak ho má rozřešit.

Reakce Bessie byla od počátku zcela odlišná; hleděla na nebezpečný otvor, kterým zmizel Fa, a viděla, jak spadly dveře, které ho od ní oddělovaly. Okamžitě si myslela, že ho ztratila navždycky, propadla nezadržitelnému zoufalství, začala se točit kolem své poloviny bazénu a vyrážela úzkostlivé výkřiky.

Její výzvy na Ivana okamžitě zapůsobily. Vyrážel ze sebe mnoho sérií uklidňujících pískavých zvuků, mnohokrát se vztyčil na ocase nad vodu a pokoušel se spatřit Bessie, a když se mu to nedařilo, odhodlal se přejít k činu. Rozhodl se zaměřit úsilí na dveře, buď v nich poznal nejslabší článek, nebo si v nich chtěl prorazit průchod, kterým předtím proplul. Přejel na konec bazénu, vynořil hřbet, aby se nadýchl, znehybněl, vyrazil rychlostí blesku a vrhl se bradou vpřed proti přepážce. Uder jako beranidlem byl tak prudký, že se dveře otřásly v drážkách, ale protože měly správné rozměry a byly připevněny silnými měděnými šrouby ke kostře, nepovolily.

„Začne znovu," řekl Sevilla přidušeným hlasem.

Michael se na něho podíval a všiml si, že mu rozčilením cuká tvář.

„Blahořečím si, že jsem dal vycpat i dveře," řekl Sevilla, zpozoroval, že se mu třesou ruce, a strčil je do kapes. „I tak se bojím, aby se nezabil."

Arlette nespouštěla Sevillu z očí, přesně věděla, co cítí, a ve chvíli, kdy si schoval ruce do kapes, měla chuť vzít mu hlavu do rukou a přitisknout si ji k hrudi.

„Doufám," řekla Suzy a tvářila se nejistě, „že Fa dovede ty své údery náležitě odměřit"

„Určitě," odvětil Sevilla. „Ale přijde jeden velmi nebezpečný moment: až si uvědomí, že proti přepážce nic nezmůže."

Petr přimhouřil oči, pohlédl na Suzy a řekl:

„Myslíte, že by se mohl dobrovolně zabít ze zoufalství, že ztratil Suzy?"

„Chcete říct Bessie," zasmála se Arlette.

„Ano, ovšem, Bessie. Já jsem blbec."

„Nevím, jak mu v tom zabránit," řekl Sevilla. „Mám pocit , že si zahrávám s jeho životem."

„A vadí vám to, že si zahráváte s jeho životem?" zeptala se Lisbeth a měla v hlase tolik jedu, že se Sevilla zachvěl.

Otevřel ústa, rozmyslel se, mlčel a zůstal nepohnutě stát, obě ruce měl v kapsách a upíral pohled na Ivana.

„Neodpověděl jste mi na otázku," řekla Lisbeth.

„Nemám rád tenhle váš tón," řekl Sevilla a stále upřeně hleděl na Ivana. „Proto jsem vám neodpověděl. A teď bych vám byl povděčen," dodal unaveným hlasem a maličko pohnul rukou, jako by odháněl mouchu, „kdybyste mlčela, potřebuji se pozorně soustředit, abych mohl sledovat tenhle pokus."

„Má to být rozkaz, abych byla zticha?" ozvala se Lisbeth rozhořčeně.

„Tak jsem se nevyjádřil," řekl Sevilla, „ale jestli chcete znát můj názor, vychází to skoro nastejno."

Nastalo ticho.

„V tom případě tady už nemám co dělat," řekla Lisbeth a prudce se otočila.

„Jste v zaměstnání," řekl Sevilla.

Mluvil naprosto klidně a nezvyšoval tón,. ale jeho hlas působil jako šlehnutí bičem.

„Už nejsem v zaměstnání," křikla Lisbeth přes rameno. Dávám vám výpověď."

„Dokud ji nepřijmu, nejste zproštěna závazků.

„Přijmete ji?“ Lisbeth se zastavila a přeměřila Sevillu očima planoucíma hněvem.

„Dejte mi ji písemně,“ řekl Sevilla mrazivě, „oznámím vám, jak jsem se rozhodl.“

„To je ale pokrytectví,“ řekla Lisbeth.

Otočila se k němu zády a odešla, Sevilla sledoval očima její atletická ramena a povzdechl. *Exit* Lisbeth. Přišlo to příliš rychle a příliš brzy, ale teď, když bylo po všem, pocítil úlevu.

Fa přestal plavat kolem své poloviny bazénu, nadechl se, znehybněl a znovu se vrhl jako dělová koule proti dveřím. Zachvěly se v drážkách a nic víc. Fa tedy začal znovu obeplouvat svou půlku bazénu, uběhlo několik vteřin a Bessie na druhé straně bazénu znovu vyrážela úzkostlivé výzvy. Fa se tedy vztyčil na ocas a couval v tomto postoji až ke kraji nádrže, ale asi si uvědomil, že skok přes překážku je nemožný, protože sklouzl zpátky do vody a znovu se vyřítil s vystrčenou bradou proti dveřím. Potom si vyměnil s Bessie dlouhou sérii hvízdavých zvuků. Po chvíli, která snad měla být vyhražena odpočinku, potřetí vrazil prudce do dveří. Po desátém úderu bylo jasné, že už nedoufá vyvrátit dveře jedním úderem a že se rozhodl rozbít je postupně. Bylo také zřejmé, že si počíná metodicky a že ani na vteřinu neztrácí příkladnou chladnokrevnost.

„Patnáct hodin dvacet,“ řekl Sevilla. „Už přes hodinu bije do těch dveří. A nezdá se, že by ho to unavovalo. Budeme tu dlouho.“

Arlette zavrtěla hlavou:

„Je mi nápadná jedna věc. Reagoval jako rozumová bytost, klidně a uvážlivě, a vůbec ne poplašeně jako zvíře lapené do pasti.“

„Souhlasím s vámi,“ řekl Michael. „Ale přesto si myslím, že přeceňujete Ivanovu inteligenci. Člověk by si už uvědomil, žo jeho úsilí je marné.“

„Fa si to nemůže uvědomit,“ živě odporovala Suzy. „Neví, co jsou to dveře, neví ani, co je to dřevo, poprvé v životě se ocitá před hmotami, které mu jsou naprosto neznámé, jak by si mohl představit míru jejich odolnosti?“

Sevilla se podíval na Suzy.

„Dávám vám za pravdu, Suzy. Jak by mohl poznat pevnost dřeva, kdyby ji nevyzkoušel? Ale přesto mám dojem, brzy pochopí, že tu překážku nemůže zdolat.“

„A jak to poznáme?“ zeptala se Suzy. „Že bude vyplašený, že bude zoufalý?“

Sevilla zavrtěl hlavou. ,.Bál jsem se toho, ale teď se toho bojím mnohem míň. Moc na mne zapůsobil jeho klid. Jak poznáme, že upouští od svých pokusů rozbít přepážku? Asi se na nás obrátí, abychom mu pomohli ten problém vyřešit.“

V tom okamžiku Fa vystrčil hlavu z vody a zakřičel ječivým hlasem:

„Pa!“

Sevilla, který stál na druhém konci polovičního bazénu, se rychle rozběhl k Ivanovi, dal rukou znamení spolupracovníkům, aby byli zticha, a sklonil se nad vodu.

„Yes, Fa, what do vou want?“[1]

Proběhla celá vteřina a odpověd zazněla mimořádně prudce, labiála „B“ zaduněla jako výbuch a „i“ bylo prodlouženo do táhlého hvizdu.

„B-i-i-i!“

Sevilla znovu zamával pravou rukou, zůstal zticha a upřeně hleděl na Fa. Temnou pletí pronikala bledost, rysy měl napjaté a stažené, na čele se mu perlily kapky potu.

Fa naklonil hlavu vpravo a vlevo, aby viděl Sevillu, a opakoval zvolání, při němž jeho „B“ znovu prudce vybuchlo:

„Bi-i-i-i!“

Sevilla stále mlčel. Fa se rychlými údery ocasní ploutve přiblížil, a jak to dělával před příchodem Bessie, vystčil celou hlavu z vody a položil ji na okraj.

„Pa!“

„Yes, Fa?“ řekl Sevilla, poklekl k němu a pohladil mu hlavu.

„Bi-i-i-i!“

Sevilla mlčel. Fa ho sledoval okem, v němž se zračil údiv.

„Pa!

[1] Ano, Fa, co chceš?

„Yes, Fa?“

„Bi-i-i-i!“

Sevilla pokrčil rameny a neodpověděl.

Fa najednou řekl: „— stand?“

„No,“[1] řekl Sevilla.

Fa se na něj znovu udiveně podíval, zdálo se, že se soustřeďuje, potom řekl zřetelně s přestávkou desítiny vteřiny mezi každým slovem:

„Pa give Bi!“[2]

„ Proboha!“ zašeptal Sevilla.

V podpaží mu prýštil pot a třásly se mu ruce. Opakoval:

„Pa give Bi?“[3]

„— stand?“ zeptal se Fa pronikavým hlasem.

„Yes.“[4]

Fa stáhl hlavu z okraje bazénu a trochu ustoupil, jako by se chtěl lépe podívat na svého společníka.

„Listen, Fa,“[5] řekl Sevilla.

„— sen.“[6]

Sevilla se opřel jednou rukou o okraj bazénu a řekl pomalým, pronikavým a trhaným hlasem, jako by se pokoušel napodobit hlas delfínův:

„Fa, speak. (*Přestávka.*) Pa give Bi night.“[7]

„Pa give Bi night!“[8] řekl Fa a ihned ještě jednou opakoval s výbuchem neskonalé radosti: „Night!“

„Yes, Fa, night.“[9]

Fa se vztyčil nad vodu, obrátil se k přepážce a spustil celou sérii vzrušených hvizdů. Bessie mu odpovídala.

„Listen, Fa,“[1] řekl Sevilla.

---

[1] (Rozu)míš. Ne.
[2] Pa, dej Bi!
[3] Pa, dej Bi?
[4] (Rozu)míš? Ano.
[5] Poslyš, Fa.
[6] — slyš.
[7] Fa mluv. Pa dá Bi v noci.
[8] Pa dá Bi v noci.
[9] Ano, Fa, v noci.

„— sen!“[2]

„Fa speak. Pa give Bi ‘night.“[3]

„— stand!“[4] řekl Fa okamžitě.

A opakoval s výrazem jásavé radosti: „Fa speak. Pa give Bi night!“[5]

Znehybněl.

„-stand!“[6] vykřikl, prudce udeřil ocasem do vody, vystříkl na Sevillu a zmáčel ho od hlavy k patě. „-stand!“ opakoval, vyskakoval do vzduchu a jeho výraz se podobal triumfálnímu smíchu.

Sevilla vstal. „Pane Bože, pane Bože!“ řekl přiškrceným hlasem, pohlédl na spolupracovníky, trčící tu jako sochy, tekla z něho voda, sotva mohl mluvit. „Pane Bože,“ vyrážel každé slovo z hrdla, „vyhráli jsme, přešel od slova k větě!“ Obrátil se k Fa, zvedl obě ruce k nebi a křičel jako blázen:

„Pa give Bi night!“[7]

„-stand!“[8] opakoval delfín a mocným skokem se vyhoupl nad vodu.

---

[1] Poslyš, Fa!
[2] slyš!
[3] Fa mluví. Fa dá Bi v noci.
[4] (Rozu)mím!
[5] Fa mluví. Fa dá Bí v noci!
[6] (Rozu)mím! (Rozu)mím!
[7] Pa dá Bi v noci!
[8] (Rozu)mím!

VII

ZÁZNAM VÝSLECHU, KTERÝ VEDL ADAMS 26. PROSINCE 1970, DOKLAD 56-278, pŘÍLOHA: 3 FOTOGRAFIE, DŮVĚRNÉ

ADAMS: „Omlouvám se, že jste musel za mnou až sem, zvlášť teď v zimě. Bohužel tu nemáme stejné podnebí jako na Floridě. Jestli dostanete chřipku, mám nepříjemný dojem, že to bude mou vinou. Doutník?“

SEVILLA : „Děkuji, Mr. Adamsi, já nekouřím.“

ADAMS: „Neříkejte mi Mr. Adamsi. Říkejte mi Davide. Vždyt snad nemusíte být tak formální. Víte, já k vám mám velké sympatie, a jestli dovolíte, velký obdiv. Jste asi nejinteligentnější člověk, s kterým jsem se kdy setkal, a vůbec nejsem jistý, jestli z vás něco vytáhnu.“

SEVILLA: „Tak proto jste si pro mě vzkázal?“

ADAMS: „Snad to není ode mne příliš zlomyslné, že vám to říkám tak neomaleně hned na začátku naší rozmluvy.

SEVlLLA: „Vždyť já vím, že je to váš úkol.“

ADAMS „Ano. Řekněme, abych byl přesný, že mi svěřili jistou odpovědnost za ochranu dítěte, jehož jste otcem.

SEVILLA: „Je ohroženo?“

ADAMS: „Ano. (*Ticho.*) Lituji, že to musím říct: došlo k porušení tajemství. Sověti jsou informováni o části vašich .výsledků.“

SEVILLA: „Proboha, já… Je to možné? Odpusťte… působí to na mě jako šok…“

ADAMS: „Vzpamatujte se. Chápu vaše vzrušení.“

SEVILLA: „Ale jak je to možné? To je nesmysl. Co vědí Sověti přesně?“

ADAMS: „Podívejte se, vezměme to po pořádku. Dovolte mi laskavě, abych odložil zdvořilost stranou a abych vám kladl otázky na tělo.

SEVILLA: „Ale ovšem. Ptejte se mě, na co chcete. Rád bych vám pomohl ze všech sil.“

ADAMS: „Nechtěl bych, aby vás mé otázky nějak pohoršovaly. Ještě jednou opakuji, cítím k vám velké sympatie.“

SEVILLA: „Jsem připraven vám odpovídat.“

ADAMS: „No dobrá, začněme od začátku. 12. června oznamujete Lorrimerovi, že plán Logos překročil rozhodnou etapu: delfín Ivan postoupil od slova k větě. Současně nám sdělujete, že vaši dva spolupracovníci, Michael Gilchrist a Elisabeth Dawsonová, vám dali výpověď a že jste ji přijal. Dovolte, ale musím vám říct, že jste udělal chybu.“

SEVILLA: „Když jsem přijal jejich výpověď?“

ADAMS: „Ano.“

SEVILLA: „Nevím proč. Podle smlouvy mám právo přijímat i propouštět spolupracovníky podle svého uvážení.

ADAMS: „Ano, ale podívejte se, důležitý je duch smlouvy a nikoli ten či onen článek jednotlivě. Smlouva vám v prvém odstavci dává plnou odpovědnost za tajemství, které musíte udržovat kolem projektu. Kdybyste nás uvědomil o obou výpovědích dřív, než jste je přijal, mohli jsme zařídit, aby ti dva byli pod dozorem.“

SEVILLA: „Je mi strašně líto, nepomyslel jsem na to. Podezíráte někoho z těch dvou? Mají to porušení tajemství na svědomí?“

ADAMS: „Podezíráme každého.“

SEVILLA: „Chcete říct: všechny mé spolupracovníky?“

ADAMS: „Všechny osoby, které zblízka i z dálky mohly sledovat postup projektu Logos.“

SEVILLA: „Mne taky?“

ADAMS: „Do jisté míry ano:

SEVILLA: „Vy žertujete.“

ADAMS: „Ani zdaleka.“

SEVILLA: „Já… Na mou duši, tohle jsem nečekal.“

ADAMS: „Sedněte si, prosím vás, rád bych, abyste pochopil, že je mou povinností vás podezírat, ať k vám chovám jakékoli osobní sympatie.“

SEVILLA: „Jděte se vycpat s tou vaší… Adamsi, to je prostě hanebné! Nedoveclu to vyjádiit, jak kvalifikovat tuhle…“

ADAMS: „Je mi líto, že to tak berete. Slíbil jste mi, že mi budete odpovídat na otázky, ale jestli vás to moc rozčiluje, můžeme tu naši rozmluvu odložit na zítřek.“

SEVILLA: „Vůlec ne. Raději to skončeme hned.“

ADAMS: „No dobrá, když mě k tomu vyzýváte, přestanu se točit kolem horké kaše. Vraťme se k faktům: kolem projektu Logos došlo k úniku informací. Otázka číslo jedna: přispěl jste přímo nebo nepřítno k tomuto úniku?“

SEVILLA: „Tahle otázka je stupidní!“

ADAMS: „Upozorňuji vás, že se vyhýbáte odpovědi.“

SEVILLA: „Odpověd, je ne, ne a ne!“[1]

ADAMS: „Posaďte se zase, prosím vás, a věřte mi, opravdu mě strašně mrzí, když vám musím klást takovéhle otázky. Ale patří to k výkonu mého řemesla. Vidíte, život je na mou duši bizarní: když jsem vstupoval na universitu, snil jsem o tom, že se stanu slavným psychologem, a nikdy mi nenapadlo, že budu sedět v kanceláři a klást nepříjemné otázky velkému vědci. Dovolíte mi, abych pokračoval?“

SEVILLA: „Zajisté. Omlouvám se, že jsem tak vybuchl. A chci vás poprosit o laskavost“

ADAMS: „O jakou?“

SEVILLA: „Přestaňte ťukat špičkou toho nože na papír do stolu.“

ADAMS: „Promiňte, mám takovou hloupou mánii. Ale jestli vás to rozčiluje, přestanu. Můžeme pokračovat?“

SEVILLA: „Prosím.“

ADAMS: „Chtěl bych na svou otázku přesnější odpověď. Ptal jsem se vás: přispěl jste přímo nebo nepřímo k tomu úniku?“

SEVILLA: „Ani přímo, ani nepřímo.“

ADAMS: „Pokud jde o to nepřímo, odpověděl jste trochu rychle.“

SEVILLA: „Nerozumím.“

---

[1] Tři fotografie po sobě, pořízené bez vědomí fotografovaného, předvádějí Sevillu, jak je napůl vztyčen v křesle, má rozzlobenou tvář, oči z důlků, naběhlé žíly na krku, pravou ruku natahuje dopředu v odmítavém gestu. Hlas při trojím „ne, ne, ne“ stoupá ve vášnivém crescendu.

ADAMS: „Předpokládejme, že původcem toho úniku informací je jeden z těch dvou, co dali výpověď. Nedá se to formulovat tak, že jste nepřímo přispěl k prozrazení tajemství, protože jste je pustil k vodě dřív, než jsme je mohli dát pod dozor?“

SEVILLA: „K podobným formulacím je potřebí hodně zlé vůle.“

ADAMS: „Proč?“

SEVILLA: „Hledáte spoluvinu tam, kde šlo jen o neopatrnost.“

ADAMS: „Chcete říct, že jste svým jednáním neměl v úmyslu vyjmout ty dva z našeho dozoru?“

SEVILLA: „Přesně tak.“

ADAMS: „Něco vám namítnu. Vezměte případ Michaela Gilchrista. Loni 29. května při rozmluvě s kamarády v jídelně laboratoře kritizuje naši politiku ve Vietnamu. Jste u odposlouchávacího zařízení ve své kanceláři, hned vezmete telefon, zavoláte ho a odvedete ho na procházku po silnici. Proč?“

SEVILLA: „Abych si s ním promluvil.“

ADAMS: „Proč na silnici? Proč ne ve vaší kanceláři?“

SEVILLA: „Nechtěl jsem, aby ta rozmluva byla zaznamenána.

ADAMS: „Proč?“

SEVILLA: „Bál jsem se, abych nebyl kompromitován Michaelovými názory, protože jsem ho sám přijal. Chtěl jsem ho varovat čistě soukromě…“

ADAMS: „…dřív než se jeho případu zmocní naše tajná služba.“

SEVILLA: „Ano, dá se to asi tak říct.“

ADAMS: „Necháme-li stranou Miss Lafeuilleovou, nemýlím se snad v tom, že Michael Gilchrist byl vaším oblíbeným spolupracovníkem?“

SEVILLA: „Byl. Když dal výpověď, velmi mě to zklamalo.“

ADAMS: „Vraťme se k tomu rozhovoru, který jste s ním měl na silnici: pořád nechápu, proč jste se ho pokoušel vyjmout z našeho dohledu.“

SEVILLA: „Už jsem vám to vysvětlil. Měl jsem strach, že bych mohl být kompromitován Michalovými názory.“

ADAMS: „Ano, aspoň tohle jste mu řekl, abyste z něho dostal slib, že bude mlčet. Vaše pohnutka byla ve skutečnosti úplně jiná. Nesnažil jste se chránit sebe, ale Michaela…“

SEVILLA: „Já nevím. Snad. Neuvědomoval jsem si to.“

ADAMS: „Jste člověk velice inteligentní, ale nevím, jestli si uvědomujete dosah své odpovědi. Právě jste doznal, že jste chránil člověka politicky podezřelého, a to tím, že jste se snažil tajit před námi jeho názory.“

SEVILLA: „Doznal! Jaképak doznal! Zapomínáte, že jsem v době té rozmluvy nemohl vědět, že názory Michaela Gilchrista jsou natolik vyhraněné, aby ho přiměly k podání výpovědi.“

ADAMS: „O důvod vís, abyste to dal posoudit nám.“

SEVILLA: „Dovolte, musím vám říct, že je mi to všechno strašně nepříjemné. Tváříte se, jako byste mě obviňoval, proč to mám vlastně snášet?“

ADAMS: „Posadte se zase, prosím vás, hrozně mě to mrzí. Věřte mi, že bych se s vámi raději bavil o kytovcích. To by bylo daleko zajímavější. Víte, dovedu ocenit, že jste umožnil vědě zázračný skok vpřed, když jste jako první zavedl komunikaci s živočišným druhem. Záznam o vašich posledních rozmluvách s Fa, co jste nám poslal, Lorrimera nadchl.“

SEVILLA: „Fa už se od té doby podstatně zlepšil.“

ADAMS: „Ano? Zdá se mi, že od 12. června — bylo to 12. června, kdy přešel od slova k větě? — udělal za šest měsíců obrovské pokroky ve slovníku, ve skladbě i ve výslovnosti. A podle vaší poslední zprávy ho Bi dohání.“

SEVILLA: „Už ho dohonila“

ADAMS : „Skutečně! A říkáte, že se Fa od té doby zlepšil?“ Podrážděl jste mou zvědavost. Nakonec si budu myslet, že jste ho naučil číst.“

SEVILLA: „Abych byl upřímný, pokouším se o to.“

ADAMS: „Ale to je zázrak! Domnívám se, že je to pro vás hrozná smůla, když nemůžete ty báječné výsledky zveřejnit. Byl byste okamžitě nejslavnějším mužem Spojených států.“

SEVILLA: „Nikdy jsem nehledal reklamu.“

ADAMS: „Ano, já vím. V téhle souvislosti bych vás chtěl požádat, jaký je váš názor na badatele, jehož práce mají s vašimi výzkumy hodně společného: na Edwarda E. Lorensena.

SEVILLA: „Lorensen je výborný.“

ADAMS: „Žádám vás o čistě soukromý názor.“

SEVILLA: „Řekl jsem vám ho. Je výborný.“

ADAMS: „Ale?“

SEVILLA: „Zádné »ale« není.“

ADAMS: „Vzdáváte mu čest, ale neříkáte to nijak vřele. Cítím ve vaší odpovědi jistou zdrženlivost, a právě ta zdrženlivost mě zajímá. Poslyšte, prokázal byste mi opravdu službu, kdybyste mi víc důvěřoval. Vždyť víte, že všechno, co mi řeknete, zůstane za dveřmi této kanceláře.“

SEVILLA: „V mé odpovědi není žádná zdrženlivost. Jde jen o to, že Lorensen patří k určitému vědeckému typu, a já zase k jinému.“

ADAMS: „No dobrá, a k jakému vědeckému typu patří Lorensen?

SEVILLA: „Jak bych to řekl? Byl by zděšen, kdyby věděl, jak jsem pracoval s Fa.“

ADAMS: „Řekněme tedy, že jeho pojetí je konvenčnější a vaše umělečtější.“

SEVILLA: „Víte, nemám rád to slovo »umělečtější«. Vědecky má Lorensen hrůzu ze skandálu, jestli víte, jak to myslím.“

ADAMS: „Ano, vím, děkuju vám. Tohle všechno je nesmírně zajímavé a já se ted skoro stydím, že se musím zase vrátit ke svým nezpůsobům a nepříjemným otázkám.“

SEVILLA: „Jestli jsem to správně pochopil, chtél jste mi dopřát malý oddych.“

ADAMS: „Obdivuji váš smysl pro humor.“

SEVILLA: „Tak vidíte, jsme vyrovnáni: já zas obdivuji vaši obratnost, jak dovedete manipulovat s lidmi.“

ADAMS: „Zdá se mi, že to říkáte s jakousi hořkostí.“

SEVILLA: „A nepřipadá vám to přirozené?“

ADAMS: „Abych byl upřímný, ano. Ale začněme. Přestože jsme byli kvůli vám v jisté nevýhodě, podařilo se nám navázat styk s

těmi dvěma, co dali výpověď, a mohu vám s velkou radostí sdělit, že jsou nyní v našich rukou.“

SEVILLA: „Jsou ve vězení?“

ADAMS: „Neřekl jsem ve vězení. Řekl jsem, že jsou v našich rukou, lépe řečeno v rukou lidí, kteří nám umožňují, že je můžeme přednostně vyslýchat“

SEVILLA: „Výslech na utajeném místě bez obhájce, to se podobá inkvizici.“

ADAMS: „Ale profesore! Nebudte tak ironický! Žijeme v zemi, v níž mučení, zatýkání příbuzných a výstřel do šíje jsou metody nepřípustné.“

SEVILLA: „To doufám.“

ADAMS: „Vraťme se k těm dvěma. Snad vám ted mohu říci, že víme, kdo skutečně prozradil tajemství. Není to Michael Gilchrist, jak jsme se zpočátku domnívali. Je to Elisabeth Dawsonová.“

SEVILLA: „Lisbeth!…. Ale proč něco takového provedla?“

ADAMS: „Proč to provedla? Tady jsme u toho. (*Mlčení.*) Ona tvrdí, že jednala z vašeho popudu.“

SEVILLA: „To je sprostá pomluva!“

ADAMS : „Můžete nám to dokázat?“

SEVILLA: „Jak byste chtěli, abych dokázal svou nevinu? Jsem nevinen, víc vám říct nemůžu. (*Ticho.*) Mé vztahy k ní byly nakonec neudržitelné, vždyť to víte. Ostatně máte v rukou stenografické záznamy všech rozhovorů, které jsem s ní měl.“

ADAMS: „Známe rozhovory, které jste s ní měl v laboratoři. Ale nevíme, o čem jste se s ní bavil na silnici nebo v nepřístupném bungalovu.“

SEVILLA: „Mr. Adamsi, vaše slova o bungalovu mě na nejvyšší míru rozhořčují. Se záležitostí, která nás zajímá, nemá bungalov vůbec nic společného. Vy přece máte moc dobré informace a víte, že jsem tam byl vždycky jen s jedinou osobou.“

ADAMS: „Považujeme nájem toho bungalovu za druhý pokus, jak jste se chtěl vymanit z našeho dohledu.“

SEVILLA: „Poslouchejte, jste přece člověk. Musíte pochopit, že jsou v životě věci, které nejsem ochoten předkládat jako pastvu nějakým…“

ADAMS: „Fízlům. Jen to řekněte, mě to neuráží. Vraťme se k Elizabeth Dawsonové. Tvrdí, že vaše rozmíšky byly ve skutečnosti předstírané a že její náhlá výpověď jí umožnila, aby se ztratila, aniž byla sledována. A když pak od vás odešla, odjela skutečně do Kanády, kde podle vašich přesných instrukcí okamžitě vstoupila ve styk se sovětským zastupitelstvím.“

SEVILLA: „To je… To je dábelské! A navíc úplná pitomost! Jaký jsem mohl mít důvod, abych…“

ADAMS: „Podle Lisbeth jste byl nespokojen, že vaše práce je obklopena mlčením, a chtěl jste nás touto promyšlenou indiskrecí donutit, abychom příkaz mlčení zrušili.“

SEVILLA: „Zradil jsem svou vlast z ješitnosti? Vy tomu věříte?“

ADAMS: „Tomu nevěřím, ale mohl jste mít jinou pohnutku. Například jste mohl být v rozporu s vládou Spojených států, pokud jde o válku ve Vietnamu.“

SEVILLA: „Ale já nejsem v rozporu!“

ADAMS: „Víte to určitě?“

SEVILLA: „Naprosto.“

ADAMS: „Promiňte, že vám budu odporovat vašimi vlastními slovy. V době, kdy se buddhisté ve středním Vietnamu bouřili proti Kyovi, vy jste prohlásil: *»Když nás nechtějí sami buddhisté; nezbývá nám nic jiného než odejít.«*„

SEVILLA : „Já že jsem to řekl? Kde? Kdy? Komu?“

ADAMS: „Nevzpomínám si na přesné okolnosti. Ale řekl jste to. Je to někde zaznamenáno.“

SEVILLA: „Škoda že vaše paměť není tentokrát důkladnější, protože já si na to vůbec nevzpomínám.“

ADAMS: „Čestné slovo, věřte mi,“

SEVILLA: „Budiž. A co má být? Opakoval jsem jen frázi z novin. Znáte přece můj postoj: mám za to, že mi nepřísluší zabývat se otázkami zahraniční politiky, protože podle mého názoru zná skutečná fakta jedině president. Jen on sám může ty problémy rozřešit, protože jen on sám zná pravdivé údaje. To je moje stanovisko.“

ADAMS: „To je smýšlení přímo vzorné. A protože jste tak upřímný, budu upřímný taky.“

SEVILLA: „Když mi šéf bezpečnostní služby říká, že bude upřímný, budí to ve mně nedůvěru.“

ADAMS: „Mýlíte se. Já vám to řeknu: výpovědím Elisabeth Dawsonové, které se týkají vaší osoby, nepřikládám ani nejmenší význam.“

SEVILLA: „A to mi říkáte ted!“

ADAMS: „Když jsem ji viděl — několik hodin po jejím zatčení — přímo se na mě vrhla, jak byla nabitá snahou, aby se přiznala a aby vás zkoupala. Diagnóza je jasná: je nepříčetná. Spáchala ten vyloženě bláznivý čin jen proto, aby vám uškodila, a neodhadla, jaké důsledký může mít pro ni.“

SEVILLA: ,.Mohl jste mi to říct dřív, místo abyste mě hodinu otáčel na rožni.“

ADAMS: „Odpusťte mi to, prosím vás, ale měl jsem k tomu své důvody.“

SEVILLA: „Měl jste své důvody, abyste si se mnou hrál jako kočka s myší?“

ADAMS: „Ano, měl.“

SEVILLA: „A abyste mě vyslýchal jako zločince?“

ADAMS: „Nejste zločinec, ale dovolte mi, abych vám to řekl: jste člověk trestuhodně neopatrný. Je nesporné, že na tom, co se stalo, nesete obrovskou část zodpovědnosti. Znovu vám opakuji, že bychom určitě mohli zabránit úniku informací, kdybyste tak zbrkte nepřijal výpověd toho děvčete. Myslím, že vám navrhneme jinou smlouvu a vyhradíme si v ní větší účast při přijímání a propouštění vašich spolupracovníků:

SEVILLA: „Vypadá to, že proti mně používáte sankcí!“

ADAMS: „Co vás napadá. Prosím vás, takový nápad vyžeňte z hlavy. Neodpovídá skutečnosti. Řekněte si pouze, že vás zbavujeme zodpovědnosti za podřadné maličkosti ve chvíli, kdy věda vaší země učinila vaší zásluhou obrovský krok vpřed.“

SEVILLA: „Vy umíte znamenitě osladit pilulku, už jsem si toho všiml. (*Mlčení*.) Moje dosavadní smlouva dosud nevypršela. Mám proto právo novou náhradní smlouvu odmítnout.“

ADAMS: „Nerad to říkám, ale v tom případě bychom byli nuceni neobnovovat vám úvěry.“

SEVILLA: „Aha! Tady je to čertovo kopýtko. Teď už tedy vím, na čem jsem. (*Mlčení.*) V případě, že bych vaši smlouvu přijal, máte v úmyslu mě požádat, abych propustil někoho ze svých spolupracovníků?“

ADAMS: „Ne, žádného.“

SEVILLA: „Dáte mi své slovo?“

ADAMS: „Dám. (*Mlčení.*) Musíte připustit, že tento slib vrhá na můj návrh úplně jiné světlo.“

SEVILLA: „Budiž. Nechte mi laskavě osmačtyřicet hodin na rozmyšlenou.

ADAMS: „Velmi rád.“

SEVILLA: „Tenhle náš rozhovor nebyl příjemný a nerad bych ho zbytečně prodlužoval, ale přesto bych vám chtěl položit několik otázek.“

ADAMS: „Odpovím vám na ně, bude-li to možné.“

SEVILLA: „Lisbeth navázala spojení se Sověty okamžitě po své výpovědi, to znamená víc než před půl rokem, a jestli jsem vám dobře rozuměl, zatkli jste ji teprve nedávno. Proč?“

ADAMS: „Ztratili jsme její stopu a ještě jsme nevěděli o její zradě.“

SEVILLA: „Lisbeth mohla říct Sovětům pouze to, co věděla před šesti měsíci, to znamená: Fa postoupil od slova k větě. Usuzuji z toho, že Rusové nevědí, jak fantastický pokrok učinil Fa od té doby.“

ADAMS: „Ne.“

SEVILLA: „Prozrazení není tedy tak vážné, jak se vám to mohlo jevit na první pohled.“

ADAMS: „Máte pravdu, ale vážné je to, že Sověti vůbec něco vědí o našich delfinologických výzkumech, kdežto my o jejich výzkumech nevíme prakticky nic.“

SEVILLA: ,,To je mi jasné. (*Mlčení.*) Co chcete dělat s Michaelem?“

ADAMS: „Vidíte, nikdo vám nemůže vytýkat, že necháváte své přátele v bryndě!… Věříte, že vás obdivuji? Po všech těch mrzutostech, které vám Michael způsobil, ještě si o něho děláte starosti?“

SEVILLA : „Můžete mi na to odpovědět?“

ADAMS: „Myslím, že ano. (*Mlčení.*) Víte, případ Michaela Gilchrista je úplně jiný. Že odmítá odejít do Vietnamu, to moje služby nezajímá. Chceme zabránit jenom tomu, aly kolem toho nenadělal moc hluku a nevykládal o delfínech, kudy chodí. Ale jestli se rozhodneme vaše práce zveřejnit, nebudeme mít proti němu vůbec nic. Jeho případ se týká soudu.“

SEVILLA: „Snad nemám halucinaci. Vy že byste se rozhodli zrušit utajení mých prací?“

ADAMS: „Ano, není to vyloučeno. Je to snad jediný způsob, jak přimět Sověty, aby sami prozradili, jak jsou na tom.“

ZÁVĚRY Z ADAMSOVY ZPRÁVY
O VÝSLECHU DNE 26. PROSINCE DOKLAD 56-279
DŮVĚRNÉ

Je jisté, že vyšetřovaný projevil nevalnou snahu o spolupráci v oblasti bezpečnostních opatření, takže hypotéza o spoluvině na prozrazení tajemství, ať se zdála z důvodů zvláštní psychologie L. jakkoli absurdní, nemohla být a priori vyloučena. V tom smyslu však výslech obžalovaného odstranil naše poslední pochyby. Odhalil povahu a chování (které jsem dosud znal jen ze zpráv svého předchůdce), jež se mi zdají zcela neslučitelné s machiavelistickým a zbabělým postupem, jaký mu přičítá L. Během naší rozmluvy vyšetřovaný projevoval prchlivost, útočnost i trpkost, ale nesnažil še o vytáčky. Nikdy nepoužil svých skvělých dialektických schopností, aby chytračil, aby se vymlouval a vyvlékal z mých otázek. Vždycky se snažil na ně odpovídat pravdivě nebo tím, co za pravdu pokládal, i když se zdálo, že by mu tato pravda mohla přitížit. Zdaleka to není osobnost potměšilá, ale člověk přímý, živý, cholerický, který se bije s otevřeným hledím a bere na sebe riziko, někdy dokonce riziko zbytečné.

Jeho psychologie, zdá se mi, plně odpovídá omylům a neopatrnostem, které spáchal. Když mluvil o Edwardu Lorensenovi, podal tím ve skutečnosti velmi zdařilý vlastní portrét. Určitě totiž nelze vyšetřovaného obviňovat z toho, že je *„příliš komenční“* nebo že má hrůzu ze *„skandálu“* Nejednou musel čelit veřejnému mínění v soukromém životě a čelí mu ustavičně i ve svém oboru, kde byl dosud vždycky považován za osamělého střelce. Je-li jedna stránka jeho povahy nestálá a vrtošivá jako u umělce, je to zčásti pro jeho přehnanou senzitivnost, ale také proto, že zůstává věren své vnitřní podstatě, aniž se stará, jak to působí na okolní svět. Jsem v pokušení říci, že je v něm cosi ženského, protože je ustavičně zmítán svými emocemi. Ale jestliže jeho emotivnost působí navenek jako slabost, vyšetřovaný ve skutečnosti vládne obrovskými zásobami sil, jež vyplývají z toho, že zůstává věren sám sobě, že je odvážný a nezištný. Je zřejmé, že má raději své povolání než slávu a že nehledá peníze. Pro jeho osobnost je charakteristické, že nechává ležet v bance na kontě značné částky a nenapadne ho, aby je investoval, ani krátkodobě. Ačkoli

je sebevědomý a nedůvěřivý, jeho vystupování je prosté veselé a bez jakékoli arogance. I při naší rozmluvě, která, jak vtipně poznamenal nebyla nijak „příjemná“, chvílemi probleskla základní veselá nota jeho temperamentu.

Je-li vyšetřovaný sympatický po lidské stránce, přesto jeho použití představuje vážné nesnáze po stránce, která zajímá nás. Vyšetřovaný se dá těžko zvládnout, je to extrémní individualista, málo spolehlivý a za jistých okolností nebezpečný. Je to totiž člověk, který se nedá ani koupit, ani zastrašit, ba ani přesvědčit. Vždycky bude dělat to, k čemu se rozhodne podle vlastního uvážení, nikdy se nedá zlomit a nikdy si neuvědomuje nebezpečí, které mu hrozí, ani cenu, kterou musí zaplatit. Ačkoli v zásadě přijímá nutnost našeho dozoru, ve skutečnosti se mu nepodvoluje opravdově, pokládá ho za tyranství a inkvizici a je nejvýš pravděpodobné, že vyvine nové úsilí, aby se z něho vymanil, aspoň ve svém soukromém životě.

Ostatně už není politicky tak naivní, jak byl dříve, nebo jak se v dobré víře domnívá, že je dosud. Neschvaluje naše metody a jsou mu podezřelé naše záměry. V hloubi srdce je pacifista a cítil by se mnohem klidnější, kdyby se jeho prací nedalo využívat k válečným účelům. Protože je subvencován státem, musel od začátku vědět, že toto použití je samozřejmé. Ale raději v tom směru volí postoj dobrovolné slepoty, což asi nebude trvat stále, stejně jako jeho principiální důvěra v moudrost presidenta, kterážto důvěra je v praktickém životě nahlodávána vážnými pochybami, zvláště pokud jde o naši politiku v jihovýhodní Asii.

Škoda že není možné nahradit vyšetřovaného na místě vedoucího projektu Logos někým jiným, protože od začátku ho poutají s delfínem Ivanem citové svazky, které jsou nutným předpokladem pro úspěch pokusu. Pohrozil jsem mu zastřenými výrazy, že ho propustíme, a naznačil jsem mu, že ho můžeme nahradit Lorensenem a zrušit utajení jeho prací. Chtěl jsem mu tím samozřejmě říci, že Lorensen by v plné slávě sklidil to co on v potu tváře zasil. Byl to nejvyšší nátlak, který jsem na něho mohl vyvinout, a bohužel musím říci, že na něj působil velmi nepatrně. Typově je to poslední člověk na světě, ktery by podlehl hrozbám nebo slibům, a je příliš inteligentní, aby nevěděl, že je za současných okolností nenahraditelný. Pochybuji

dokonce, že přijme bez diskuse úpravu své smlouvy o přijímání zaměstnanců, ačkoli cítí plný rozsah své odpovědnosti v záležitosti L.

Na závěr se domnívám, že musíme zdvojnásobit ostražitost při dohledu a že bude rozumné postavit v příhodné chvíli neprostupnou zeď mezi vyšetřovaného a vojenská upotřebení, která z jeho pokusů vyplynou.

Henry! zvolala Arlette a vyběhla mu naproti na terasu bungalovu, čekala jsem tě později, vrhla se mu do náručí a náruživě ho líbala, miláčku, co se stalo, ale nic, nic, řekl s nucenou bezstarostností, běžný rozhovor, obvyklá idiotství, mohla bys mi pomoct, miláčku, mám pro nás oba překvapení ve starém buicku, vystoupili po příkré cestičce ke garáži z kulatin, víko kufru vyskočilo, co tomu říkáš, myslíš, že máš tolik síly, abys mi pomohla odnést ty dva pytle a věci z auta až do zátoky, jenom se na chvilku zastavíme na terase, než si na sebe vezmu něco jiného, bylo zázračně krásné a teplé počasí na 27. prosinec, když se převlékal, stála nehybně na slunci, opírala se lokty o zábradlí, byla bosa a v bikinkách, její štíhlá a vysoká postava byla zvýrazněna oblými boky a něžnými křivkami břicha, hleděla na něj a usmívala se, jestli jsi dost odpočatá, řekl, můžeme všechno odnést k zátoce, teď, zeptala se Arlette zklamaně, ty to chceš odtáhnout a dávat na vodu teď, před obědem, *antes de la siesta, seňor?*[1] pohlédla na něj, měl kruhy pod očima, strhané rysy, sevřené rty, víš co, řekl vesele a znělo to falešně, víš, co uděláme, chci ten krám hned vyzkoušet, pomůžeš mi ho snést, pak se vrátíš nahoru a přineseš piknik a svetry, když se objevila znovu v zátoce, nafukovací člun byl už sestaven, báječně se to dává dohromady, řekl mezi zuby a v hlase měl nedefinovatelně výsměšný tón, všechno je, jak má být, můžeš si ho prozkoumat ve všech švech, je to všechno tak důmyslné, jsme země ze všech nejprůmyslovější, technicky nejvyspělejší, nejbohatší, nejmocnější a nejctnostnější, podívala se na něj a mlčela, překvapená a znepokojená, neznala u něho ten trpký tón, spuštění na vodu bylo snadné, nebyl příboj, položil ruku na rukojeť kormidelní páky, člun vyjel na širé moře, nabral rychlost, motorek nad vodou strašně za-

[1] Před siestou, pane?

řval, vždyť nic neslyším, řekla Arlette, nastav ucho, řekl mezi zuby, blíž, ještě blíž, pravou rukou otočil pákou, motor zavyl, a teď, pousmál se, ted ti mohu říct všecko,

když mluvil, díval se, jak se bungalov vzdaluje, byla to už jen bílá skvrna v pobřežních skalách, už jenom vzpomínka, jako kdyby tam seděl racek, který chce odlétnout, voda byla temně modrá, odrážela se od pěny a bíle jiskřícího povrchu, člun skákal z vlny na vlnu a narážel do prohlubní, když Sevilla zamířil k výběžku na ostrůvku dvě až tři míle od pobřeží, natočil se k příboji takřka bokem a prudce odbočil z přímého směru, hrozba je jasná, jestli nepřijmu, propustí mě a vezmou místo mne Lorensena, Arlette rozevřela velké oči, Lorensen, toho dlouhého tenkého albína, co jsme ho viděli na posledním kongresu, aha, už si vzpomínám, byl mi strašně nápadný, vypadal jako funebrácká svíčka, Sevílla se rozesmál, kdepak, ty si ho pleteš s Hagamanem, Lorensen je malý, kulatý a plešatý, má některé dobré věci o pískání delfínů, ale Henry, koho by mohli dát místo tebe k Ivanoví, to není možné, ostrůvek byly jen strmé útesy a hromada skalisek, kde se zaráželo a vířilo moře, Sevilla se trochu vztyčil, až budeme za větrem, přiblížím se k němu, rád bych věděl, jestli je ten skalnatý ostrov opravdu nepřístupný, obeplul ho dokola a nenašel ani trhlinu, aní průjezd, zkusil to znovu, zdálo se, že okrouhlá skála se k němu obrovskou rychlostí přibližuje, zpomalil, otočil kormidlem, o chloupek ji minul, napravo se vynořilo jiné skalisko, vyhnul se mu a najednou byla voda před ním klidná, průzračná, nehluboká, šroub prudce poskočil, Sevilla vypnul motor, zvedl ho nad vodu, zasadil násadu vesel do ložisek, maličko a opatrně jimi pohnu, pod převisem obrovského skaliska se objevila malá plážička široká několik čtverečních metrú, Sevilla vytáhl člun na souš, to je báječné, řekla Arlette, měla dojem, že skály se za ní zavřely, tak dokonalý byl ten kruh kolem ní, napůl voda, napůl jemný písek, zplna osvětlený posledním sluncem, velká, zaoblená skaliska se tyčila asi patnáct metrů nad nimi jako ochranní bobři, usmála se, máš hlad, chceš jíst?, ne, ne, řekl, chci nejdřív, stáhl ledabyle pulóvr a šortky, vlezl do vody a obrátil se k ní, díval se na ni, když se svlékala z bikinek a vklouzla do vody, křivka vedle křivky, zdálo se, jako by samotná voda zženštěla, byl to vždycky hezký okamžik, když vystupovala ze šatů a ulé-

hala na lůžko, a tady byla modrá voda, bílé skály, slunce, křičeli rackové, ty se nebojíš žraloků, řekla a ušklíbla se, zavrtěl hlavou, vyhýbají se jemnému písku na dně, písek rozptýlený ve vodě jim leze do uší, leželi v zátoce pod převislým útesem, Sevilla měl dojetm, že slunce ho přímo vpíjí, bylo příjemné, když přecházeli ze svěží vlhkosti ve žhavé sucho, proč nemůžeme žít jen tělesným životem bez starosti o zaměstnání a bez toho bláznivého shonu, cítil se báječně, shledával postupně všechny své svaly, zaclonil si oči, obrátil hlavu, pohlédl na Arlette a poprvé se na ni usmál,

o chvíli později se opírali zády o vrásčitou skálu, měli natažené nohy a ramena u sebe, kousali hltavě sendvič jako šťastní živočichové, příliv stoupal, poslední vlnka bez pěny jim zpola škádlivé olizovala bosé nohy, pak se šumivě stáhla, hned nato mezi dvěma skalami zaduněl suchý výbuch otvírané láhve, k Sevillově noze se přiblížil malý růžový krab, Sevilla pohnul prsty, krab se nastražil se vztyčenými klepýtky a čekal, byl ve střehu jako malý boxer, Arlette se dala do smíchu, ach, jak je statečný, podívej! chystá se s tebou bít, tenhle krab je můj současník, řekl Sevilla, narodil jsem se o něco dřív, zemřu o něco později, to je celý rozdíl, nemám moc veselý pocit, když si pomyslím na miliardy krabů a miliardy lidí, kteří žili před námi, Arlette se otřela htavou o jeho hlavu jako kůň šíjí o svého druha, dělejme to jako tenhle roztomilý krab, nemysleme na to, rád bych, řekl Sevilla, ale jako bych měl v hlavě nějakou páčku, ve chvíli, kdy jsem šťastný, myslím na smrt, jde to tak daleko, že odmítám pocit štěstí, musel bych mít srdce primitiva, žít pro současnou chvíli, nenechat se mučit jako bílí lidé myšlenkou na budoucnost, ale budoucnost je tady, dýchá na nás, máme pocit, že nás míjí, když je člověk mladý, trápí se, že ještě nemá ženu, zaměstnání, peníze, nezávislost, ve zralém věku se mučí představou úspěchu, a když překročí padesátku, je to horší než všecko ostatní, je tu hrůza před stářím, člověk se cítí hnán dopředu roky, které ubíhají děsivou rychlostí, řítí se jeden na druhý, hubené a tenké jako hrací karty, už jich mnoho nezbývá, sotva člověk žil, už je tu konec, je to ponižující, jak klesají síly a mizí vitalita, ty medvěde, řekla Arlette, myslím, že se tomu bráníš docela dobře, pokývat hlavou, nabral hrst písku a hodil ho na kraba, ano, řekl se smutnýma očima, držím se docela dobře, ale nepřítel mě na-

konec stejně dostane, červený krab přešel ze střehu, tychle couval do strany a zmizel pod skaliskem, neřekl jsi mi, že chceš koupit nafukovací člun, řekla Arlette, Sevilla obrátil hlavu a pohlédl na ni temnýma a vážnýma očima, jako by ji neslyšel, vzpomínáš si, jak jsi mi popsala C., no vidíš, Adams je úplně jiný, je vtipný, vybrané slušný, zdvořilý, dokonce lidský, a přesto dělá stejné řemeslo jako C., a jaké řemeslo, vytýkal mi mezi jiným, že jsem řekl tuhle větu: *„Když už nás nechtějí sami buddhisté, nezbývá nám nic jiného, než odejít,“* v té chvíli jsem si vážně nevzpomínal, jestli jsem to někdy řekl, dokonce jsem si ani nevzpomínal, jestli jsem si to někdy myslel, tak jsem se ho zeptal, aby mi řekl přesné místo a datum, ale on nemohl nebo nechtěl, zdálo se mi to trochu podivné, protože má moje spisy v malíčku, dovede mi říci v ten den a v tu hodinu jste tohle řekl Michaelovi, proto jsem se ho zeptal, kde, kdy a před kým jsem se vyjádřil o buddhistických bonzech, neříkals to mně, zeptala se Arlette, správně. vykřikl Sevilla, já jsem věděl, že se mohu spolehnout na tvou paměť, řekl jsem to tobě a víš kde? na terase bungalovu, ty jsi prostírala stůl a já se houpal v křesle a četl *New York Times*, bungalov! zvolala Arlette, ale to je ohavnost, to znamená, rozevřela velké oči, zbledla, tvář se jí stáhla a ona ji skryla do dlaní, objal jí pravou rukou ramena a přitiskl ji k sobě, Arlette zoufale vzlykala, taková hanba, štkala, takové sprosťáctví, takové pohrdání lidmi, pozorují nás pod lupou jako dva brouky, objevil jsi to někde?, co si myslíš, řekl Sevilla a oči mu jiskřily, nezačnu si přece hrát na *sleuths*, proťukávat zdi a hledat nějaké posrané krámy těch *cobardes!*[1], dám výpověd, nikdy jim neodpustím to ponížení, už toho mám dost, už se nedám takhle odposlouchávat, sledovat, pitvat, brzy začnou počítat moje hovna, aby věděli, jestli nemám zácpu a jestli ta zácpa nezmění mou loajálnost ke Spojeným státům americkým, to je neuvěřitelná situace, stal jsem se vědcem hlavně proto, abych unikl z džungle, ve které žijeme, chtěl jsem, aby mi dali pokoj s politikou a politiky, v mých očích je nestranná věda jediná čistá záležitost, a vidíš, teď jsem právě kvůli svým výzkumům vržen přímo doprostřed všech těch sraček, nařizují mi, abych si vybral tuhle politiku a ne jinou, ohrožují mou vědeckou

[1] Zbabělců.

dráhu a dokonce mou pověst, když nebudu bezpodmínečně věrný vládě a jejím záměrům, které vůbec neznám, ostatně kdo je zná, po Michaelově odchodu jsem začal číst noviny a nevidím tam nic než průkazné lži, všichni ti lidé mají v hubě jen slovo mír a každý den zintenzívňují válku, kdo ví, jak se president nakonec zachová k Číně, kdo to může po pravdě říct, a co já mám s těmi machinacemi společného, nejsem odborník na mezinárodní otázky, jsem zoolog, proč se musím za každou ccnu plést do věcí, v kterych sc nevyznám?

náhle se uklidnil, vlezl po kolena do vody a ponořil se, okamžitě se objevil, obrátil se k Arlette, hleděla na něj s bázlivým, trochu křečovitým úsměvem, přijdeš?, zavrtěla hlavou, položil se na břicho, natáhl obě ruce před sebe a začal plácat nohama, za několik vteřin zvedl hlavu a zeptal se, hýbám se z místa?, dala se do smíchu, ne, miláčku, řekla náhle v dobrém rozmaru, to je důkaz, že plácání nohama mě nepohání, vylezl z vody, vytáhl hřeben ze zadní kapsy šortek, přisedl si k ní a pečlivě se česal, nedovedeš si představit, jak se mi ulevilo, že jsem se rozhodl, sláva to odnese a Lorensen si pomůže, víš, já nejsem skromný, pokračoval za chvilku, vím, že je to velká věc navázat dorozumění mezi druhem lidským a druhem živočišným, je to velké vítězství člověka, vítězství, které má význam morální. sociální. filosofický, a dokonce náboženský, a jaká je to skvělá výhoda pro delfína, že se řečí připojuje k lidskérnu rozumu, opřel se ramenem o Arlettinu paži, ty nic neříkáš, řekl za chvilku, poslouchám tě, odpověděla Arlette, ráda bych věděla, jestli úplně chápu tvoje stanovisko, zvedl husté, černé obočí. protože s ním nesouhlasíš?, snad ne, řekla, nebo aspoň ne docela, podíval se na ni, chvíli mlčel a pak začal s novým elánem, po mém soudu to mezi vědcem a státem nikdy nemůže hrát, nikdy a nikde!, jejich hlediska se příliš odlišují, pro vědce je věda poznáním, pro stát je věda mocí, pro stát je vědec pouhý nástroj, platí si ho, aby dosáhl moci, a samozřejmě protože si ho platí, očekává od nástroje naprosté podřízení záměrům, které sleduje, vědec sc pokládá za svobodného, protože hledá pravdu. ale ve skutečnosti je bez svého vědomí zařazen k pluku, ochočen, polapen, tak vidíš, já s tím zajetím skoncuji a hotovo, řekl Sevilla prudce a hlasitě, bylo ticho a Arlette řekla, ale miláčku, na něco jsi

zapomněl, Fa patří laboratoři, opustit laboratoř znamená opustit jeho, něco takového nemůžeš udělat. Fa je teď vlastně lidská bytost.

Vážený Mr. Adamsi,

27. prosince 1970

uvážil jsem váš návrh. Souhlasil bych s tím, že než přijmu spolupracovníka, bude podroben Vašemu prověření, a rovněž ho nepropustím nebo nepřijmu jeho výpověď, dokud mi nedáte souhlas. Ale nemohu vést laboratoř, v níž bych si nesměl sám vybírat zaměstnance. Dokud nedostanu Vaši odpověď, pokládám se za propuštěného.

Upřímně Váš

HENRY C. SEVILLA

P. S. — Pšu vám tyto řádky z terasy bungalovu, na nějž jste si stěžoval, že je „nepřístupný“. Nebyl nepřístupný určitě už mnoho týdnů předtím, než jste tuto poznámku vyslovil.

Vážený Mr. Sevillo,

30. prosince 1970

návrh obsažený ve Vašem dopise z 27. t. m. nás plně uspokojuje. Se zřetelem k Vaší skvělé práci a k Vašim pevným citovým poutům s Fa a Bi si pan Lorrimer přeje, abyste zůstal v čele projektu Logos v době, kdy komise nepochybně rozhodne Vaše práce zveřejnit, vyjádří-li sc souhlasně nejvyšší místa.

Upřímně Váš

D. K. ADAMS

VIII

VÝŇATEK Z DENÍKU PROFESORA SEVILLY

Dověděl jsem se 15. t. m. z telefonického rozhovoru s Adamsem, což bylo potvrzeno Lorrimerovým dopisem ze 17. t. m., že Komise se rozhodla prozradit americké a mezinárodní veřejnosti výsledky mých prací. Téhož dne, 17. t. m., odcestoval Adams z Washingtonu na Floridu, aby se mnou projednal bezpečnostní opatření pří tiskové konferenci, jejíž datum bylo určeno na 20. t. m. Abychom zabránili možnosti, že by se prozradilo umístění laboratoře, bylo rozhodnuto, že Fa a Bi budou dopraveni letadlem s ozbrojeným doprovodem do jednoho oceanária na Floridě, jehož zařízení bylo pronajato pro tuto příležítost. Na mou žádost byl obvyklý počet účastníků tiskových konferencí omezen na sto osob včetně televize, protože musíme chránit Fa a Bi, aby nebyli vyvedeni z míry zmatkem a hlukem. Ze stejných důvodů jsme poprosili přítomné novináře, aby se vyhnuli hlasitým projevům, ale jak uvidíme, tohoto příkazu se s výjimkou začátku konference dbalo velice málo. Adams navrhl, aby Fa a Bi byli po dobu interviewu umístěni na pevnou zem a aby byli podle potřeby udržováni ve svěží formě mokrými prostěradly nebo poléváním, ale podle mého názoru bychom je poplašili, kdybychom je neudržovali v přirozených podmínkách, a návrh jsem zamítl. Raději jsem je ponechal v prostředí, na které jsou zvyklí, a dokonce jsme naplnili nádrž skoro až nahoru, ahychom jim umožnili položit hlavu pohodlně na okraj, až budou odpovídat na otázky. Když byla tisková konference zahájena, nikdo z přítomných novinářů neměl nejmenší představu, oč jde, tak dokonale bylo všechno utajeno. Tým laboratoře a já jsme vešli současně s novináři, prokázali se jako oni zvláštní vstupenkou a sedli si do první řady stupňovitého hlediště, jako bychom měli být přítomni obvyklému akrobatickému vystoupení delfínů. Bezpečnostní služby obou složek byly hojně zastoupeny a Arlette mi očima ukázala na Mr. C., který seděl skromně v páté řadě a vypadal přesně tak, jak mi ho popsala, kulatý, světlovlasý, žoviální a s chladnýma očima. Nedaleko něho jsem poznal Mrs. Grace Fergusonovou, *„tak velkou jako příroda a ne zcela tak přirozenou“*;

když jsem na ní spočinul zrakem, zvedla pravou ruku, ohnula prsty a ťukala do dlaně, jako by hrála na piano. Soudím, že její manžel je kromě jiného i majitelem novin a že se jí podařilo získat místo nešťastníka, který byl pozván. Byla oblečena tak, jak si představovala, že má být oblečena novinářka, měla bílou skládanou sukni a bílou hladkou blůzu bez rukávů. Ale nevím proč, i nejprostší věci na ní vypadají nákladně. Než mi dal Lorrimer slovo, podařilo se jí poslat mi čtyřikrát přeložený lístek se slovy:

Drahý, Henry, jsem za Vás tolik, štastná. Grace.

Přítomnost Lorrimera a to, že sám zahajoval krátkým proslovem tiskovou konferenci, dokazovalo, že stát si přičítá jisté zásluhy, když si předtím přičítal námahu, aspoň finanční. Lorrimer cítit, jak jsou asi novináři zmateni novinkou, která jim byla přislíbena a o níž netušili vůbec nic, leda to, že má být senzační, a dovolil si hru, že stále zdůrazňoval její důležitost a že ji prozradil až v úplné poslední části svého projevu, aniž si v nejmenším dovolil nějak ji objasnit. Udělal to velice obratně. Začal tím, že představil delfíny, mé spolupracovníky a mne. Uvedl, že tisková konference se omezí na jednu hodinu, protože profesor Sevilla se obává, aby jeho delfíni nebyli unaveni přítomností tolika lidí, fotografickými blesky a televizními reflektory. Prohlásil poté, že je to obrovská čest pro novináře účastnit se tak nesmírně závažné tiskové konference, protože 20. únor 1971 bude určitě v dějinách Spojených států a celé zeměkoule dnem tak pamětihodným jako dny, kdy vybuchla první pokusná atomová puma v Alamogardo a kdy došlo k prvnímu letu člověka do vesmíru.

A přesto, pokračoval, profesor Sevilla a jeho tým nesestrojili žádný nový stroj, neobjevili žádnou novou látku ani novou kombinaci látek a aspoň navenek není jejich úspěch tak úžasnou podívanou jako vítězství nad atomem a nad vesmírem. Nicméně, bude-li možno rozšířit mimořádné výsledky, jichž profesor Sevilla dosáhl s Fa a Bi, i na jiné delfíny, nejde o nic menšího, než že člověk v krátké době získá naprosté panství nejen nad mořskou hladinou, ale také nad hlubinami, panství, které je den ze dne důležitější pro obranu svobody a demokracie.

Lorrimer skončil prohlášením, že mi předává slovo, a poprosil mě, abych vysvětlil genezi svého senzačního pokusu, protože mně

patří zásluha, že jsem jako první rozřešil *problém dorozumění lidského druhu s druhena živočišným pomocí artikulované řeči*.

Lorrimer pronesl tu větu tak znenadání a sedl si tak rychle, že ve vzduchu bylo cítit přímo otřes, po němž následovaly užaslé výkřiky: *„Cože? Co to říkal? Co je to za vtip?“*, a lidé, kteří kladli tyto otázky, hleděli jeden na druhého jako zmámení. Vstal jsem, jakmile Lorrimer usedl, otočil se zády k bazénu, kde skotačili Fa a Bi, aniž se vzdálili víc než metr od sebe, a obrátil se tváří k novinářům. Nebyl jsem některým z nich úplně neznámý, měl jsem několik konferencí, které tisk zaznamenal, ale byl jsem zcela určitě jako znalec kytovců mnohem méně slavný než dr. Lilly, který roku 1961 uveřejnil známý bestseller. Vzpomínám si, že lidé z této publikace poněkud předčasně usoudili, že dr. Lilly se svými delfíny rozmlouvá anglicky. Autor ve skutečnosti nic takového neřekl, ale aspoň má zásluhu, že dokázal možnost takové věci. Jeho kniha, napsaná živě a podnětně a vyzdobená četnými fotografiemi delfínů, doktora Lillyho a jeho ženy (opravdu okouzlující), si ostatně svůj úspěch plně zasloužila. Několik odborníků na kytovce (já mezi nimi nebyl) to pohoršilo, protože se jim zdálo, že přinesla doktoru Lillymu slávu, na kterou mu jeho práce ještě nedávaly právo. Soudím, že někteří z přítomných novinářů se předem informovali o mém životopise, ale ostatní si tuto námahu nedali, a když jsem vstal, jakési ryšavé, obtloustlé a asi třicetileté individuum se velice hlasitě zeptalo svého souseda: *„Co je to za chlapa, ten Semilla?“*

Když jsem vysvětloval zrod našeho pokusu a výsledky, k nimž jsme dospěli, viděl jsem, jak se na tvářích přítomných rýsuje úžas. Dosáhl vrcholu, když jsem posluchačům prozradil, že Fa umí číst. Vznikl takový povyk, že přehlušil má slova, ze všech stran pršely výkřiky a otázky, jednu z nich nakonec opakovalo mnoho lidí za všeobecného smíchu: *„Jak to delá, když obrací stránky?“* Odpověděl jsem: *„Mohl by to dělat bočními ploutvemi, protože jich používá velmi obratně, ale v zájmu pravdy musím říct že je obrací jazykem.“* (Smích a výkřiky.)

Poté jsem se vrátil k svému výkladu a co nejvíc jsem ho zkrátil, protože jsem se nemohl dočkat, jak se bude Fa chovat před tak četným posluchačstvem. Ve skutečnosti jsem nemusel mít žádné obavy.

Delfín má tak vykrojená a tak zatočená ústa, že ve chvíli, kdy je otevře, vypadá, jako by se dobromyslně smál, a Fa je otvírá opravdu hodně. Fa je extrovertní typ. Byl veselý, upovídaný, chlubivý, útočný a nadšený, že se předvádí jako na divadle, zdál se polichocen, když jeho odpovědi vyvolávaly smích, a vyskakoval radostí nad vodu pokaždé, když mu lidé tleskali.

Otázky, které mu novináři kladli, byly takové, jak se dalo očekávat: některé vážné, ale většina se snažila vyvolávat komický efekt. Všechny tiskové konference se navzájem podobají jako vejce vejci: je to strašlivá *mezcla*,[1] při níž se nejlepší mísí s nejhorším. Jak uvidíme, novináři neuměli ve svých otázkách rozlišovat prvního delfína, který mluví lidskou řečí, od filmové hvězdy, jež je známá svým nevázaným soukromým životem. Je pravda, že Fa mimoděk povzbuzoval tento zmatek svými trefnými odpovědmi a veselou náladou.

Poznamenávám ještě, že Bi mě při tiskové konferenci příjemně překvapila. V jejím chování už nebylo stopy po staré bázlivosti, jež tolik znesnadňovala sblížení a jež počínala mizet před šesti měsíci, když začala mluvit, snad na naléhání svého druha. Jakmile se takto rozhodla, projevila pak vůči Ivanovi zdravou řevnivost a vyvinula tolik úsilí, že ho dohonila co do zvládnutí jazyka a předhonila co do přesnější výslovnosti. Projevila stejný soutěživý duch i při tiskové konferenci. Nikdy se neprosazovala jako Fa a nikdy neodpovídala místo něho, ale výborně pochopila, že jí znalost mořského prostředí dává nad ním zřetelnou výhodu, a v příhodném okamžiku jí dovedla vtipně využít.

TISKOVÁ KONFERENCE DELFÍNA IVANA A DELFÍNKY BESSIE DNE 20. ÚNORA 1971

(Písmenem N. označuji různé novináře, kteří kladli otázky, protože nemohu uvádět jejich přesná jména.)[2]

N.: „Fa, kolik je vám let?“

FA: „Pět.“

[1] Směs.

[2] Poznámka Maggie Millerové.

(Ivanův pronikavý, křiklavý a nosový hlas, jak se zdálo, posluchače překvapil, přestože profesor Sevilla ve svém výkladu zdůraznil, že Fa vydává zvuky nikoli ústy, ale dechovým otvorem.)

N.: „Bi, kolik vám je let?“

BI: „Já nevím.“

N.: „Proč?“

FA: „Bi se narodila v moři.“

N.: „Fa, proč odpovídáte místo Bi?“

FA: „Bi je moje žena.“ (*Smích.*)

N.: „Fa, vy jste se narodil v bazénu?“

FA: „Ano.“

N.: „Stýská se vám po moři?“

FA: „Já je neznám.“

N.: „V moři je spousta místa na plavání.“

FA: „Bi říká, že moře je nebezpečné.“

N.; „Je to pravda, Bi?“

BI: „Ano.“

N.: „Proč?“

BI: „Jsou tam zvířata, která nás napadají.“

N.: „Jaká zvířata?“

BI: „Žraloci a kosatky.“

FA: „Matku Bi zabil žralok.“

N.: „A co jste dělala vy, Bi?“

FA: „Myslíte při tom?“

N.: „Fa, nechte mluvit Bi.“

FA: „Ano pane. Odpusťte, pane: (*Smích*)

N.: „Bi, chcete odpovědět?“

BI: „Nemohla jsem nic dělat. Utekla jsem. Žraloky zahánějí velcí samci.“

N.: „Mohl by Fa zabít žraloka?“

BI: „Já nevím.“

FA: „Přiveďte mi nějakého, uvidíte.“ (*Smích.*)

N.: „Bi, co si myslíte o žralokovi?“

BI: (*zaujatě*): „Je to špinavé zvíře. Má špinavou kůži. Je hloupý. Je zbabělý.“

N.: „Říkáte, že má špinavou kůži: proč?“

BI: „My jsme hladcí a jemní. On je rýhovaný. Když se jeho kůže dotkne naší, poraní nás.“

N.: „Fa, máte ještě matku?“

FA: „Moje matka je Pa.“ (*Smích.*)

N.: „Neptal jsem se vás na otce, ale na matku…“

FA: „Odpověděl jsem dobře. Moje matka je Pa.“

PROF. SEVILLA: „Rád bych to vysvětlil: Živočich pokládá za svou matku prvního tvora, kterého vidí vedle sebe, když se narodí. Fro Fa jsem tedy opravdu matkou. (*Smích.*) Dávám si od něho říkat Pa proto, abych zachovával lidské zvyklosti.“

N.: „Mr. Sevillo, slyšel jsem, že váš delfín říká »Ma« někomu z vašeho tymu. Kdo je »Ma«?“

PROF. SEVILLA: „Moje asistentka a spolupracovnice Arlette Lafeuilleová.“

N.: „Já tomu nerozumím. Koho z vás dvou pokládá Fa za svou matku? Vás nebo Miss Lafeuilleovou?“

PROF. SEVILLA: „Oba. (*Smích.*) Musím vám vysvětlit, že delfín má nejčastěji dvě matky. Jednu opravdovou a druhou dobrovolnou, která té první pomáhá“

N.: .„A kdo je v tomhle případě opravdovou matkou? Vy nebo Miss Lafeuilleová?“

PROF. SEVILLA: „Vaše otázka je nesmyslná jen zdánlivě. protože jsem mu dával v prvních týdnech života kojeneckou láhev já, myslím, že jeho opravdovou matkou jsem já a Miss Lafeuilleová matkou dobrovolnou.“

N.: „Mohla by Miss Lafeuilleová vstát a ukázat se nám, abychom ji poznali?“ *(Arlette, Lafeuilleová vstane a obrátí se tváří k obecenstvu. Její zjev vyvolá poznámky a rozruch. Cvakají blesky.)*

N.: „Miss Lafeuilleová, máte francouzské jméno, jste Francouzka?“

ARLETTE: „Ne, jsem Američanka. Ale moje rodina pochází z Quebecku.“

N.: „Co si myslíte o de Gaullovi?“

N.: „Oblékáte se v Paříži?“

N.: „Chtěla byste k filmu“

N.: „Který je váš oblíbený herec?“

N.: „Umíte vařit podle francouzské kuchyně?“

ARLETTE: „Nejsem Francouzka: proč bych měla znát francouzskou kuchyni?“

N.: „Miss Lafeuilleová, smím vám říkat »Ma«?“

ARLETTE: „Ano, myslíte-li, že jste na to dost mladý.“ (*Smích.*)

N.: „Má Pa v úmyslu si vás vzít.“

ARLETTE: „Profesor Sevilla mi v tom směru nedal žádný návrh.“

N.: „A kdyby vám ho dal, jak byste se rozhodla?“

ARLETTE: „Počkám si, až mi ho dá, a pak se rozhodnu.“

LORRIMER: „Pánové, chápu a sdílím vaše sympatie k Miss Lafeuilleové, ale smím vám připomenout, že jste tu proto, abyste kladli otázky delfínům?“ (*Smích.*)

N.: „Fa, je pro vás pocta mluvit lidskou řečí?“

FA: Nerozumím slovu pocta.“

PROF. SEVILLA: „Mohu tu otázku položit za vás?“

N.: „Bezevšeho.“

PROF. SEVILLA: „Fa, jsi hrdý, že s námi mluvíš?“

FA: „Ano“

N.: „Proč?“

FA: „Dalo mi to hodně práce, než jsem se to naučil.“

N.: „Proč jste si s tím dal tolik práce?“

FA: „Abych viděl Bi a abych udělal radost Pa.“

N.: „Mají zvířata vlastní řeč?“

FA: „Delfíni ano. Nevím, jestli jiná zvířata v moři mluví. Já jim nerozumím.“

N.: „Pokládáte se za rozumnou bytost od té doby, co mluvíte anglicky?“

FA: „Byl jsem rozumný předtím.“

N.: „Ale nemohl jste to dokázat“

FA: „Nemohl jsem to dokázat tak dobře.“

N.: „Když ted mluvíte, pokládáte se za delfína nebo za člověka?“

FA: „Jsem delfín.“

N.: „Říká se, že delfíni jsou k lidem velmi přátelští. Je to pravda, Fa? Máte rád lidi?“

FA: „Ano, moc. (*Opakuje důrazně:*) Moc.“

N.: „Proč?“

FA: „Jsou dobří, hladcí, mají ruce a dovedou vyrábět věci.“

N.: „Měl byste rád ruce?“

FA: „Ano, moc.“

N.: „Co byste s nimi dělal?“

FA: „Hladil bych lidi: (*Smích.*)

(V této chvíli došlo k incidentu, který byl pro novináře zábavou i pastvou. Znenadání zlostně a prudce povstal jeden z nich jménem V. C. Dumby, ryšavý a obtloustlý, který zastupoval jakýsi deník z Georgie, a obrátil se na posluchače se vzrušenými slovy:)

DUMBY: „Tyhle vtipy trvaly už dost dlouho, pokládám je za naprosto nevkusné a nemíním je snášet! Nechci svým mlčením nést spoluvinu na ohavném podvodu. Nikdy neuvěřím, že by nějaká ryba byla schopna vyjadřovat se anglicky jako křesťan, že by dělala nemístné žerty a mluvila o tom, že nás chce hladit! Je to hanebnost! Uvidíte, že za chvilku požádá Mr. Lorrimera o ruku jeho dcery… (*Smích.*) Můžete se smát, ale odpusťte mi to, já jsem znechucen. Jsem pobouřen, že jsem vážil dlouhou cestu až na Floridu, abych byl přítomen tomuto hnusnému podfuku! Je jasné, že Semilla je břichomluvec. Od samého začátku mluví on a ne jeho ryba! (*Smích a povyk.*)

PROF. SEVILLA: „Dovolíte laskavě, abych vás opravil? Za prvé se jmenuji Sevilla, a ne Semilla. Za druhé nejsem břichomluvec. Za třetí Fa není ryba, ale kytovec.“ (*Smích.*)

LORRIMER: „Za čtvrté nemám dceru.“ (Smích.)

DUMBY: „S takovými vtipy mi nezavřete zobák. Nevím, jaký má erár zájem, že se propůjčuje tomuhle žalostnému podvodu. Ale já v žádném případě nehraju! Jestli chce Semilla dokázat svou poctivost, ať se vzdálí se svými poskoky od bazénu a nechá nás tu s těmi zvířaty samotné.“

PROF. SEVILLA: „Velmi rád.“ (Vstane a odchází, sledován svými asistenty.)[1]

[1] Zůstala jsem, abych mohla zaznamenávat rozhovor (poznámka Maggie Millerové).

FA: *(vynořil se víc než polovinou těla z bazénu a křičel):* „Pa! Kam jdeš?“ (*Smích.*)

PROF. SEVILLA: (*se obrátí*): „Odpovídej na otázky, Fa. Vrátím se za pět minut.“

Dlouhé ticho. Fa se rozhlíží po obecenstvu.

FA: „No tak, kdo začne?“ (*Smích.*)

N.: „Říkal jste, že byste byl rád člověkem, protože lidé mají ruce a dovedou vyrábět věci. Jaké věci, Fa?“

FA: „Například televizi. Televize je báječná věc.“

N.: „Máte rád televizi?“

FA: „Dívám se na ni každý den. Dověděl jsem se v televizi tolik věcí.“

N.: „Musím říct, že jste asi velký optimista.“ (*Smích.*)

N.: „Jaký druh filmů máte rád?“

FA: „Westerny.“

N.: „Nemáte rád filmy o lásce?“

FA: „Ne“

N.: „Proč?“

FA : „Políbí se a je konec.“

N.: „Chcete říct, že je konec moc brzo?“

FA: „Ano.“ (*Smích.*)

N.: „Když mluvíte o filmu, jaká je vaše oblíbená hvězda?“

FA: „Anita Ekbergová.“

N.: „Proč?“

FA: „Má takové tělo, že musí rychle plavat.“ (*Smích.*)

N.: „Rád byste hladil Anitu Ekbergovou?“

FA: „Ano, moc. Je asi hodně hladká“ (*Smích.*)

JEDEN NOVINÁŘ: (*hlasitě k Dumbymu*): „Tak co, Dumby, už vás to přesvědčilo?“

DUMBY: „Přesvědčil jsem se, že přihlížíme zvlášť dobře připravenému břichomluveckému výkonu, abyste věděl! Jestli není břichomluvec Semilla nebo některý jeho asistent, tak je to někdo jiný!“ (*Smích a protesty.*)

N.: „Chcete říct, Dumby, že podezíráte některého kolegu?“

DUMBY: „Neříkejte něco, co jsem netvrdil: nejsou tu přece jenom novináři.“

LORRIMER: „Pokud jde o mne, lituji, ale mně jakýkoli břichomluvecký talent chybí.“ (*Smích.*)

DUMBY: „Vás jsem tím nemyslel, pane.“

LORRIMER: „Děkuji, Mr. Dumby. (*Smích.*) A nyní navrhuji, jestli všichni souhlasí, abychom skončili toto intermezzo a zavolali profesora Sevillu.“

Profesor Sevilla a jeho asistenti usednou na svá místa v první řadě, dlouhý potlesk.

N.: „Mr. Sevilla nám řekl, že umíte číst. Je to pravda?“

FA: „Ano. Bi taky.“

N.: „Co čtete?“

FA: „*Knihu džunglí.*“

N.: „Čtete i něco jiného než *Knihu džunglí*?“

FA: „Ne.“

N.: „Proč?“

PROF. SEVILLA: „Mohu zodpovědět tuto otázku? Vydat knihu pro Fa a Bi přijde nesmírně draho. Je k tomu potřebí zvláštní papír: i když kniha leží na pultu opatřeném plováky, nelze zabránit tomu, aby se nesmáčela.“

N.: „Proč jste vybral *Knihu džunglí*?“

PROF. SEVILLA: „Je tu jistá analogická situace mezi Mauglím a Fa. Oba žijí uprostřed druhu, který není jejich vlastní.“

N.: „Když jste mohl vydat pouze jedinou knihu, protože by vás to jinak moc stálo, proč jste nevydal bibli?“

PROF. SEVILLA: „Bible je pro Fa kniha velice složitá.“

N.: „Fa, položím vám důležitou otázku: mají delfíni nějaké náboženství?“

FA: „Nerozumím »náboženství«„[1]

N.: „Položím vám jednodušší otázku: milují delfíni Boha?“

FA: „Kdo je Bůh?“

N.: „No, je dost těžké vyložit to několika slovy, ale pokusím se: Bůh je někdo velmi dobrý, který všechno ví, který všechno vidí, který je všude a nikdy neumírá. Dobří lidé přijdou po smrti k němu do ráje.“

[1] Novinář, který položil tuto řadu otázek, byl kvaker M. B. Frazee. (Poznámka Maggie Millerové.)

FA: „Kde je ráj?“

N.: „Na nebi.“ (*Ticho.*)

FA: „Proč dobří lidé umírají?“

N.: „Všichni lidé umírají, dobří i zlí.“

FA: „Ach, to jsem nevěděl, to jsem nevěděl.“ (*Zdá se, že Fa je hluboce zasažen tím, co se právě dověděl. Mlčení.*)

BI: „Mohu mluvit?“ (*Živý zájem.*)

N.: „Mluvte, Bi. Budeme velmi šťastni, když vás uslyšíme.“

BI: „Tak dobře, já vám něco povím. Je to dávno, žili jsme na zemi, jedli jsme věci, které rostou na zemi, a byli jsme šťastni. Potom jsme byli vyhnáni ze země a donuceni žít ve vodě. Ale země nám chybí, myslíme na ni stále, proto rádi plaveme u břehu a vidíme lidi.“

N.: „Bi, mám důležitou otázku: občas slyšíme, že stáda delfínů nebo velryb se vrhají k břehům, a když je lidé zahánějí do vody, vracejí se umíněně na zem, aby tam zemřeli. Proč to dělají?“

BI: „Když zemřeme na zemi, budeme na zemi žít po smrti.“

N.: „Jestli tomu dobře rozumím, země je váš ráj?“

BI: „Ano.“

N.: „A člověk? To je váš Bůh?“

BI: „Nevím. Ještě jsem dobře nepochopila slovo Bůh. Člověk a země je pro nás totéž. Milujeme člověka moc a moc.“

N.: „Proč?“

BI: „Fa to už řekl: je dobrý, je hladký a má ruce.“

N.: „Říkáte, že člověk je dobrý. A přesto se stává, že vás loví a že vás zabíjí.“

BI: „My víme, že nás zabíjí, aby nás dovedl na zem. Proto se na něj nezlobíme.“

N.: „Fa, vy jste vypadal překvapeně, když jste se dověděli, žc člověk umírá?“

FA: „Já to nevěděl. Je mi to moc líto.“

N.: „Nám taky.“ (*Smích.*)

FA: „Proč se smějí, Pa?“

PROF. SEVILLA: „Aby zapomněli.“

FA: „Ty taky umřeš, Pa?“

PROF. SEVILLA: „Ano.“

FA: (*podívá se na něj zarmouceně*): „To je mi strašně líto.“

(*Pohled Fa posluchačstvo zarazil a nastalo zvláštní ticho, jaké je na tiskové konferenci dost neobvyklé.*)

N.: „Bi, chtěl bych vám položit jinou otázku: jestliže delfíni, když se vrhají na zem, myslí, že odcházejí do ráje, proč se tam nevrhají všichni?“

BI: „Umřít, k tomu je potřebí odvaha. My rádi plaveme, lovíme, hrajeme si a milujeme se.“

N.: „Vy máte Fa hodně ráda, že ano?“

BI: „Ano.“

N.: „Co by se stalo, kdyby vám Fa vzali?“

BI: (rzrušeně): „Oni mi vezmou Fa?“

PROF. SEVILLA: (*vstane*): „Nedávejte otázky tohoto druhu, prosím vás!“

N.: „Bi, já jsem neřekl, že vám Fa vezmou. Já jsem se vás ptal, co by se stalo, *kdyby* vám ho vzali.“

BI : „Umřela bych.“

N: „Jak?“

PROF. SEVILLA: „Nedávejte takové otázky!“

BI: „Přestala bych jíst.“

PROF. SEVILLA: (*velmi důrazně*):„Bi, nikdo ti Fa nevezme. Nikdy! To ti říkám já, Pa!“

BI: „Je to pravda, Pa?“

PROF. SEVILLA: „Je to pravda. (*K posluchačům:*) Chtěl bych vám vysvětlit důvod své žádosti. Delfíni mají mnohem větší vznětlivost a představivost než my. Kromě toho nečiní jako my tak jasný rozdíl mezi skutečností a možností. Uvažovat možnost pro ně znamená skoro ji už prožívat. Proto musíme dávat velký pozor. Může se stát, že kladete otázky, které se vám zdají neškodné, ale ve skutečnosti jsou pro ně zbytečně, kruté.“

N.: „Je mi líto. Nechtěl jsem Bi rozrušit.“

N.: „Dám vám otázku, která určitě nebude krutá… Fa, Francouzi mají přísloví: Šťiastný jako ryba ve vodě. Co o tom soudíte?“

FA: „Já nejsem ryba. Jsem kytovec. Kolikrát vám to mám opakovat? Už jste někdy viděl rybí oko? Je kulaté a pitomé. A teď se podívejte na moje!“ (*Fa natočí hlavu na stranu a čtverácky zamrká okem na přítomné. Dlouhotrvající smích.*)

N.: „Potvrzuji vám, že vaše oko není ani kulaté, ani pitomé. Ale na to se neptám. Chcete odpovědět na mou otázku? Jste ve vodě šťastný?“

FA: „Když nejsem ve vodě, kůže mi rychle vysychá a nemohu dlouho žít.“

N.: „Odpověděl jste mi vyhýbavě. Ptal jsem se vás, jestli jste ve vodě šťastný. Odpovíte mi?“

PROF. SEVILLA: „Prosím vás, netýrejte ho. Delfín není zvyklý na takovou útočnost.“

N.: „Proč nechce odpovědět na mou otázku?“

FA: „Já chci odpovědět, ale nerozumím. Copak mohu žít jinde než ve vodě?“

N.: „Fa, když se díváte každý den na televizi, předpokládám, že se trochu vyznáte v zahraničních otázkách?“

LORRIMER: „Pánové, bohužel vám musím říct, že jsme už o deset minut překročili čas, který jsme hodlali věnovat této tiskové konferenci. (*Protesty.*) Připomínám vám, co jsem vám řekl hned na začátku: profesor Sevilla se domnívá, že tato tisková konference, všechny ty otázky, blesky a reflektory jsou pro jeho žáky těžkou zkouškou, a myslí, že by nebylo žádoucí prodlužovat ji přes hodinu.“

N.: „Mr. Lorrimere, mám ještě tři otázky: dovolíte, abych je dal?“

LORRIMER: „No dobrá, dejte si ty své tři otázky, ale budou už poslední.“

N.: „Fa, co soudíte o Spojených státech amerických?“

FA: „Je to nejbohatší a nejmocnější země světa. Brání svobodu a demokracii. Americký způsob života je lepší než všechny ostatní.“

N.: „Co soudíte o presidentovi?“

FA „Je to dobrv člověk, který chce mír.“

N.: „Co soudíte o Vietnamu?“

FA: „Nesmíme ustoupit. Znamenalo by to podporovat agresi.“

N.: „Chopil byste se v případě války zbraně po boku Spojených států?“

LORRIMER: „To už nejsou tři, ale čtyři otázky. A dovolíte-li, odpovím na vaši čtvrtou sám. Fa se nemůže chopit zbraně, protože nemá ruce. (*Smích.*) Pánové, děkuji vám za vaši laskavou pozornost,

a navrhuji, abychom poděkovali profesorovi Sevillovi a jeho žákům Fa a Bi za jejich skvělý výkon. Opravdu jsem hrdý, že jsem s ním, s nimi a s vámi prožil tento historický den. (*Dlouhotrvající potlcsk.*)

Jugoslávský filosof Marko Ljepovič, který dlel ve Spojcných státech na jedné kalifornské universitě v době, kdy jako bomba zapůsobila tisková konference z 20. února, byl velmi ohromen zvláštním stavem euforie a vzrušení které se tehdy zmocnilo obyvatelstva Spojených států, a takto je popsal jednomu svému příteli, lékaři v Sarajevu:

„Velké ctnosti amerického národa přinášejí na druhé straně některé drobné nedostatky, mezi nimiž bych uvedl tendenci k sebeuspokojení (*self-satisfaction*) a pocit etického oprávnění (*righteousness*). Jedno i druhé je obzvlášť patrno nyní v tisku, rozhlase, televizi i v soukromých rozhovorech. Sebechvála dosahuje v současné době stupně, který byl málokdy předstižen, ani ve chvílích slavných kosmických úspěchů. Pokud jde o *righteusness*, odívá se také do forem jaksi samozřejmějších. Přeloženo do jasné řeči, dospívá asi k tomu: *Jestliže jsme my, Američané, první naučili mluvit delfíny, je to proto, že si to zasluhujeme*.

Je samozřejmé, že dosáhnout plně srozumitelné komunikace s živočišným druhem je čin nesmírného dosahu a Američané mají vskutku právo být na něj hrdi. Ale zdá se mi znepokojující, že tento velký vědecký pokrok, nebo jak sami říkají ve vojenskohistorických termínech, toto „dobytí nové pevniny“ (*the conquest of the new frontier*) jim podle jejich názoru dává nové ospravedlnění nároku na světové *leadership*. Když s vámi Američané mluví o tomto *zázračném kroku vpřed*, nikdy nezapomenou samolibě uvádět obrovské částky, které deset let investovali (a které mohli oni jediní investovat) do výzkumu delfínů. Ale *současně* se jim tento úspěch jeví jako dar Všemohoucího národu, který ho byl nejvíc hoden. Tím, že naučili mluvit delfíny, nebesa jasně potvrdila světové poslání, jímž se cítí obdařeni.

Tak je tomu v intelektuálních kruzích, ale musím s lítostí konstatovat, že na nižší úrovni je tento senzační vědecký obrat v historii světa okamžitě vykládán v pojmech moci a případného vojenského

vítězství nad cizími zeměmi. Taxikář, který mě včera vezl na universitu, mi po několikaminutové rozmluvě prohlásil: *Teď když naši defíni mluví, sázím se s vámi o deset dolarů, že žádná z těch mizerných ruských ponorek se neodváží přiblížit k našim břehům a vypustit nám sem ty své špinavé rakety*.[1] Zeptal jsem se ho, jestli se cítí ohrožen Sověty. Odpověděl: *A jak! Rusy, Číňany, Vietnamci, Francouzi a celou tou špinavou pakáží!…* Když pomyslíme, že Spojené státy chovají ve svých atomových arzenálech zbraně, které mohou rozdrtit na prach nejen všechny jejich nepřátele, ale celou planetu včetně jich samých, člověk se diví, kde se bere u nejmocnějšího národa nasvětě tak vleklá, utkvělá a šílená horečka. I v tom je závažný symptom, protože takto zpracované obyvatelstvo může jednoho dne bez odporu přijmout myšlenku na válku, a dokonce na válku útočnou, stačí jen, bude-li mu předložena jako *preventivní* válka proti nepříteli, ktery se chystá je zničit."

V zájmu úplnosti je třeba k poznámce Marka Ljepoviče připojit, že konference z 20. února vyvolala u amerického lidu reakce, v nichž se projevují mnohem sympatičtější charakterové rvsy: nadšení, humor, schopnost dojetí. Popularita Fa — přinejmenším rovnocenná popularitě Lindbergha po prvním přeletu Atlantiku — zaplavila celou Ameriku takřka přes noc. Ale mluvit o popularitě je málo. Spíš by se dalo hovořit o lásce a dokonce o zbožňování, tak jednomyslné a mohutné bylo nadšení, které se zmocňovalo americké veřejnosti nad oběma delfíny. Dvě stě miliónů počestných lidí se při pouhém vyslovení jména Fa a Bi rozechvívalo vzrušením. Po 20. únoru je v tisku začali vítat jako *první zvířata obdařená rozumem*. V srdcích Američanů se láska ke zvířatům smísila s kultem rozumu a vznikla z toho takřka výbušná směs. Pozorovatelé tehdy ucítili tep tohoto velkého národa a poznali, jakých výstřelků mohou dosáhnout jeho emoce. Od jednoho konce této obrovské pevniny k druhému byl Fa současně milován jako pet[2], obdivován jako zázračné dítě a hyčkán jako národní hrdina. Baseballové mužstvo, které se jmenovalo The Lions, se zřeklo svého názvu a rozhodlo se, že si bude od nynějška říkat *The*

[1] Obávám se, že *špinavé rakety* je velice přislazený překlad slov *fucking missiles*. (Poznámka Marka Ljepoviče.)

[2] Oblíbené domácí zvíře.

Dolphins. Množily se *Fa Fan Clubs*, zvláště mezi mládeží, a mnohé idoly vyrobily pro jejich potřebu desky s písklavou delfíní hudbou. Jednaz nich, která měla nejzběsilejší úspěch, neobsahovala nic jiného než slova *I love you, Bi*, opakovaná ve všech stupnicích a ve všech tónech, a zbytek zabralo pískání, chvílemi unylé, chvílemi vášnivé. V Minnesotě se objevil tanec *the dolphin roll*, který spočíval v pohupování a tření prsou o prsa; oba tanečníci při něm drželi ruce za zády, aby naznačili, že delfíni nemají rucc. Ve třech týdnech si tanec získal oblibu ve Spojených státech, Latinské Americe a západní Evropě.

Bi Clubs, ženské obdoby *Fa Fan Clubs*, se začínaly líhnout a bujet zvláště u čtrnáctiletých až patnáctiletých žákyní na *High Schools*. Tyto kluby se vyznačovaly tím, že mladá děvčata se ztotožňovala s Bi, a v některých případech byly spojeny s tak šíleným kultem Fa, že psychologové byli poplašeni a prováděli diskrétní průzkumy. Objevili, že dívčí teenagers[1] při některých *parties*, které se odehrávaly v noci na soukromých koupalištích a které měly ráz zasvěcení, plavaly nahé, seděly jako na koni na kaučukových delfínech a zpívaly *negro spirituals*, v nichž slovo *Pán* bylo nahrazeno jménem Fa. Argot těchto pubertálních děvčat rovněž prodělal změnu. O chlapcích říkaly: *O dear, he's a Fa* nebo naopak: *He's a dreadful anti-Fa*,[2] podle toho, jestli měl pro ně sex-appeal nebo neměl. Ti, kdo prováděli průzkum, upozorňovali, že podle jejich názoru odznak *Bi klubů* — delfín se vztyčenou hlavou znázorněny v kolmém postoji — je ve skutečnosti falický symbol. Této mimořádné popularity okamžitě využil obchod. Desek, obsahujících nejzajímavější výňatky z tiskové konference 20. února, se za několik týdnů prodalo dvacet miliónů. Továrna na nealkoholické nápoje vyrobila *dolphin's drink* a doporučovala jeho povzbuzující účinky na nervy a svalstvo. Jedna značka oleje na opalování byla pojmenována *Dolphinette*: živí vaši kůži, účinně filtruje škodlivé paprsky a činí vaši pokožku tak jemnou a hladkou, jako je pokožka batolete. *The Dolphin's brillantine* (s levandulovou vůní) zaručuje mužským vlasům bezvadný účes, bez něhož není možné dosáhnout úspěchu v životě. Obchody byly přeplněny předměty s reprodukcemi Fa a Bi. Jejich kreslené, barvotisko-

[1] Mladí lidé od třinácti do devatenácti let.
[2] To je Fa. To je strašný anti-Fa.

vé, ryté nebo vyřezávané podobizny se ocitaly na zapalovačích, cigaretových pouzdrech, jídelních příborech, kravatách, popelnících, hodinách, ramínkách, podnosech, karafách a dokonce na klikách u dveří (které v ničem nepřipomínaly francouzské stylizované delfíny z XVIII. století).

Na Broadwayi se s úspěchem předváděly dvě revue o delfínech. V jedné z nich se šedesát girls maskovaných za delfínky nechalo nosit šedesáti tanečníky předvádějícími vlny, ale zlatým hřebem podívané byl nesporně svatební balet, v němž na jevišti, které představovalo obrovské akvárium, tancoval půvabně, odvážně a na hranicích erotiky pár lidských delfínů.

V království hraček delfíni — ze zvlášť hebké gumy a s pohyblivýma očima, usměvavými ústy a průduchem, který pouhým stiskem boční ploutve vydával zvuk „Pa“ a „Ma“ — vytlačili medvědy. Příští léto nahradila na plážích vzduchové matrace jiná obměna delfínů z nafukovací gumy v přirozené velikosti, neprostupná a nepotopitelná. Vrhla ji na trh velká firma s obrovskými finančními prostředky a na silnicích se objevily vtipné reklamní tabule: byl na nich malý chlapec plující uprostřed vlnobití vesele na delfínu a pod ním nápis: *You should not go to sea without a purpoise.*[1]

Jeden velký newyorský módní dům zhotovil model delfína *new look* a uspořádal módní přehlídku v Astorii. Manekýnky byly oblečeny do jakéhosi pytle z hladké a lesklé látky. Linie nebyla výrazná, šaty se na stehnech zužovaly a na kolenou náhle rozšiřovaly, nejspíš to mělo znázornit ocasní ploutev. Hlasatel doporučoval ženám, které si je koupí, vlnivý krok, který má budit iluzi vláčného pohybu kytovce na vodě.

Do denního tisku, do týdeníků, měsíčníků, vědeckopopulárních magazínů a časopisů, jejichž tématem je příroda a živočichové a které jsou v USA zvlášť rozšířeny, prudce vnikl delfín. Většina čtánků, z nichž první série z pera odborníků byla vypracována opravdu pečlivě, se vyznačovala objektivním tónem a *faktickou* stručností (jeden fakt na větu) zaoceánského tisku, tu a tam byla ovšem protkána špet-

[1] Neměli byste odjíždět k moři bez delfína (nebo zbytečně). Slovní hříčka spočívá na výrazech *purpoise* (delfín) a *purpose* (úmysl) a je převzata z *Alenky v říši divů*.

kou humoru a sentimentální notou, které odnímaly jejich koncíznímu tónu veškerou suchopárnost.

V časopisech lehčího žánru si ovšem vydobyl lví podíl smích. V čísle, vyšlém hned po interview, uveřejnil *Playboy* na obálce fotomontáž Anity Ekbergové, která byla v plavkách a tiskla v náručí Fa. Nápis zněl: *Říká, že má tělo na rychlé plavání*.

Karikaturisté těžili z tématu přímo zběsile. Z kreseb. kterými zaplavovali tisk, by se dalo pořídit ne jedno, ale množství obrovských alb. Jedna z těch *cartoons* (karikatur) ukazovala učitele delfína v brýlích, jak čte třídě delfínků ve vodě knihu, která ležela nad hladinou a na pultu s plováky. V popředí se jeden malý kytovec tváří vzdorovitě a otráveně, jako by ho vyučování nebavilo. Dva jeho sousedi to pohoršeně komentují:

What's wrong with him?

He says he wants to learn russian.[1]

Jiná karikatura předvádí scénu v jednom oceanáriu na Floridě, kde právě před představením (obecenstvo se už tlačí u vchodu) delfíni defilují před svými rozčilenými cvičiteli a mávají standartami, na nichž je napsáno:

MORE FISH
MORE WATER
AND LESS WORK![2]

Už předtím, než Fa dosáhl vrcholu popularity, objevoval se delfín v *comics* (kreslených seriálech) zásluhou slavného Lila Abnera v *New York Herald Tribune*. Netřeba zdůrazňovat. že po 20. únoru inspiroval neustále vzrůstající počet těchto seriálů. Jeden z nich, snad necharakterističtější, se jmenoval *Bill and Lizzie* a líčil dobrodružné příběhy dvojice delfínů. Bill měl podobu jakéhosi superdelfína, vyznačoval se obrovskou hrudí a neuvěřitelnou rychlostí plavby, kdežto Lizzie, mnohem menší a mnohem oblejší, koketně pomrkávala. Příběh měl množství překvapivých zvratů, jedním z nejcharakterističtějších byl únos Lizzie *darebákem*, který se jmenoval Karsky. (Měl

[1] Co je s ním? — říká, že se chce učit rusky.

[2] Víc ryb! Víc vody! A méně práce!

slovanské jméno, ale asiatské rysy, takže kreslíř ponechával čtenáři určitou volnost ve výkladu). Karsky uloupil Lizzie a prchal s ní v rychlém motorovém člunu; chtěl donutit Billa, ahy vstoupil do služeb cizí mocnosti (také blíže neurčené), ale Bill zůstal věrný svým americkým přátelům. V čele komanda atletických delfínů po bláznivé plavbě v širém oceáně Bill Karského dohonil, unikl pod vodou jeho střelbě, převrhl člun s jeho kumpány, ztloukl Karského do bezvědomí svým ocasem (ale nezabil ho), odtáhl ho živého na hřbetě ke břehu a vydal ho do rukou spravedlnosti.[1]

V zájmu pravdy nutno říci, že onen koncert lásky a chvály, který se snesl na delfíny po 20. únoru, nebyl jednohlasný. Tu a tam se ozvalo několik disharmonických hlasů a tisk se jich okamžitě zmocnil. Uspokojoval tak onu potřebu protikladu, která dříme v hloubi lidské duše. Jakýsi T. V. Mason, železářství ve velkém, exkandidát na senátorské křeslo v jednom jižním státě, pronesl hlučnou řeč a položil v ní několik podrážděných otázek: „Proč se náš delfín jmenuje Ivan? Je profesor Sevilla komunista? A jestliže ano, jak si lze vysvětlit, že stát svěřil komunistovi úkol naučit číst naše delfíny? Mám dvě malé děti: chlapce a holčičku," pokračoval Mason cituplně," doufám, že se jednou stanou jako jejich otec dobrými Američany, ale za nic na světě, ani za milión dolarů bych nedopustil, aby je učil číst komunista."

Adams nebral tento útok na lehkou váhu. Na jeho žádost Sevilla vysvětlil v novinové zprávě, že večer před narozením Fa viděl v jednom filmovém klubu film s názvem *Ivan Hrozný*. Druhý den, když se narodilo delfíní děťátko, jeden z jeho asistentů poznamenal, že projevuje *hroznou čilost:* „Nu dobrá, dáme mu tedy jméno Ivan," řekl tehdy Sevilla. Takový šprým není snad zrovna nejlepší, ale rozhodně nestojí za tolik řečí. Ostatně, končila zpráva, obviňování T. V. Masona je bezdůvodné, protože Ivan není znám veřejnosti pod tímto názvem, ale pod jménem Fa, které si sám dal. V Kongresu vznikla prudká výměna názorů mezi senátorem Salisburym a senátorem Sparkem, kterému se říkalo pro jeho zálibu v latinských citátech řím-

[1] Marko Ljepovič vystřihl a poslal tuto epizodu *Bill and Lizzie* svému příteli do Sarajeva. Pokládal ji za příznak ochromující horečky, která sužuje americký národ.

ský senátor. Senátor Salisbury navrhl v Kongresu zřízení stipendií, která by umožňovala sovětským delfínům navštěvovat americká *oceanária*, aby je naši vědci mohli srovnávat s jejich americkými bratry. Spark napadl tento návrh výmluvnými slovy. Prohlásil, že i kdyby Rusové darovali Spojeným státům všechny své delfíny, rozmluvil by Kongresu, aby tyto dary přijal, *timeo Danaos et dona ferentes*,[1] zvolal. Zavrhl *a fortiori* a nanejvýš rozhodně myšlenku pozvat do USA na účet amerického poplatníka podvratné delfíny. Na závěr označil návrh senátora Salisburyho za *nevkusný a neodpovědný.*

Paul Omar Parson (nazývaný POP, nebo svými přáteli ještě důvěrněji Pop) zašel ve svém odsudku mnohem dále než T. V. Mason a než senátor Spark, neboť vystoupil přímo proti zásadě vychovávat delfíny. Pop byl širokým vrstvám znám od dob politováníhodných incidentů, které provázely jeho kandidaturu na místo guvernéra jednoho jižního státu. Byla to staromódní a atletická osobnost, která ráda pronášela své řeči v košili s vyhrnutými rukávy a jejíž jadrný a barvitý slovník byl potěšením pro novináře. „Můj mozek," vykřikoval v řeči, kterou pronášel v Atlantě před politickými přáteli, „není s to pochopit, proč Kongres utrácí naše peníze za výchovu delfínů. Provedli jsme hloupost, že jsme naučili číst naše negry, máme už s nimi tak dost trápení, a ted si ještě přivazujeme na krk delfíny. Ať si delfíni zůstanou tam, kam patří, v moři, a my zůstaneme na suchu, bude to lepší pro obě strany. Žijeme ve světě bláznů, zbabělců a zrádců," pokračoval Pop vášnivě, „ale dokud budu mít v žilách kapku krve, budu vystupovat proti bláznovství, zbabělosti a podvratné činnosti. (*Potlesk.*) Já osobně jako každý Američan hodný toho jména mám moc rád zvířata a zvlášť svého psa Rookie, ale domnívám se, že úlohou mého psa je chodit za mnou, kdvž se procházím, a ležet mi u nohou, když sedím,a ne diskutovat se mnou o takzvaných výhodách integrace. (*Smích.*) Co se týče delfínů, chci tu vyslovit jednou pro vždy své mínění," pokračoval a bušil obrovskou pěstí do pultu před sebou. Udělal dramatickou přestávku a nabubřelým hlasem pokračoval: „Domnívám se, že ryba patří na talíř, a ne aby seděla vedle mne u stolu a dělala nemístné poznámky! (*Smích a potlesk.*) Uvidí-

[1] Bojím se Danajců (Řeků), i když přinášejí dary.

te," zvolal závěrem, „že delfíni na nás budou brzy vymáhat občanská práva!" (*Dlouhotrvající potlesk, posměšné a nepřátelské výkřiky proti delfínům.*)

Obavy, které vyjádřil Pop, se zvlášť tragicky projevily v blízkosti nejproslulejší krajiny Spojených států. Dne 22. února spáchali sebevraždu uspávacími prostředky Mr. a Mrs. Fullerovi, učitelé středního věku, na svatební cestě v Niagara Falls v hotelovém pokoji. Vysvětlili svůj čin v dopise přišpendleném k polštáři. Zpráva, že delfíni mluví, stálo v dopise, je přivedla k zoufalství, protože tato novina odzvání umíráčkem nadvládě lidského rodu ve světě. Výrok poroty zněl, že jde o *střídavé pominutí smyslů*, k němuž přispěly únava z cesty a nervové napětí z líbánek u osob staršího věku.

Slouží ke cti amerického národa, že v době, kdy se začínaly projevovat tyto negativní reakce, mužové a ženy dobré vůle se již rozhodovali hájit práva delfínů a zlepšovat jejich životní podmínky.

Skupina psychologů, která dostala od úřadu povolení rozmlouvat několik hodin s Fa a Bi v oceanáriu na Floridě, kam oba delfíný dopravili, a pozorovala pak v různých oceanáriích jejich němé bratry *(their inarticulate brothers)*, uveřejnila o tom zprávu; výtažek z ní byl uveřejněn vtisku a zapůsobil na veřejnost hlubokým dojmem.

„Z našich rozmluv s Fa a Bi," psali psychologové, „vyvozujeme závěr, že tito dva delfíni mají slovník, vědomosti a inteligenci průměrného amerického *teenagera*, až na to, že neznají argot a vyjadřují se spisovnou angličtinou. Přirozená inteligence některých delfínů. soudíc podle jejich chování, je stejně živá, nemají ovšem ještě tolik možností, aby se mohli projevit. Zjistili jsme, že vztahy mezi člověkem a delfínem, ač jsou v *oceanáriích* zdánlivě v naprostém pořádku, měly by se vyvíjet směrem k větší rovnosti. Náklonnost, kterou cvičitelé a pečovatelé chovají k delfínům, je opravdová a často dojemná, ale obsahuje v sobě odstín shovívavosti, což je důkazem, že komplex člověk-zvíře a předsudky, které jsou s ním spojeny, nebyly ještě překonány. Vztahy člověka k delfínům jsou naopak výtečné u profesora Sevilly. Je ostatně pravděpodobné, že profesor Sevilla dospěl k podivuhodným výsledkům s Fa a Bi právě díky své hluboké

lidskosti a naprostému oproštění od předsudků *(his complete freedom from prejudices).*“

„Ve všech nádržích, které jsme navštívili,“ pokračuje zpráva, jsou delfíni velmi dobře živeni. Dostává se jim přiměřené lékařské péče. Ovšem zatím ještě hodně chybí k tomu, aby jejich životní podmínky byly dokonalé, protože pobyt v omezeném prostoru musí mít dopad na jejich mentální rovnováhu. K tomu chceme zdůraznit, že bazény by neměly být nikdy okrouhlé, protože delfíni v nich nabývají otupující zvyk točit se v kruhu, což je návyk podobný nepřetržitému přecházení šelem v klecích. Bylo by výhodnější umísťovat je v pravoúhlých bazénech, z nichž jedna strana by měla mít přinejmenším sto metrů, což je minimální délka, která jim umožňuje trochu rychlé plavby a dává jim aspoň iluzi svobody. Ovšem nejlepším lékem na jejich klaustrační komplex vzhledem k pověstné věrnosti delfínů k lidským přátelům by bylo dovolit jim čas od času pobyt na volném moři, který by se dal přirovnat k propustkám vojáků.

Sdružení amerických matek uveřejnilo téměř okamžitě poté souhrn názorů, které byly prodchnuty stejným duchem. „Protože delfíni mluví,“ prohlašovaly matky, „nikdo už je nemůže pokládat za zvířata. Proto jakým právem dr. Lilly a mnozí jiní vědci zavádějí elektrody do mozku těchto tvorů? Jakým právem je ředitelé oceanárií nutí pracovat bez mzdy a bez časového omezení jako zvířata v cirkusu. A proč delfínky musejí snášet, že jim správci bazénů vnucují druhy, místo aby si je vybíraly svobodně, jak je tomu nepochybně v jejich přirozeném prostředí?“

Reakce církví patřily svým duchem k nejušlechtilejším, protože se vlastně dotýkaly budoucího postavení delfínů v lidské společnosti. První, kdo ten problém nadhodil, by evangelický pastor Leed ve významném článku s názvem *Dluh Jonášův.* Leed zdůraznil, že delfín je kytovec stejně jako velryba (nebo spíše vorvaň), která spolkla Jonáše. Neboť je-li tu něco pozoruhodného, pak tedy to, že velryba — abychom mluvili tradiční řečí — nerozdrtila Jonáše svými strašnými čelistmi. Ani ho nestrávila pomocí žaludečních svalů a šťáv. Tím, že ho spolkla, poskytla mu útulek, nikoli hrob. A za několik dní ho vy-

vrhla bez úhony, tak jak byl, živého, schopného plnit úkoly, které ho čekaly. Tajuplné a prozřetelné společenství kytovce a člověka!“

Leed uváděl, že tyto úvahy ho napadly po přečtení zprávy o tiskové konferenci z 20. února. Tehdy se mu vyjevilo, že člověk má vůči kytovci dávný dluh vděčnosti, protože kytovec byl člověku od pradávných dob předurčen. Leed pak pokračoval, že pocítil *šok*, když Fa v odpověď na otázku dobromyslného novináře se upřímně a spontánně otázal: *Kdo je Bůh?* Který křesťan, ptal se Leed, by nepocítil *bolest* nad takovou nevědomostí? Zajisté, novinář odpověděl, jak uměl nejlíp, ale jedinou odpovědí, Leed se to nebojí říci, je evanelizace. Neboť otázka *Kdo je Bůh?* Není dotaz všední, na který lze dostat lidskou odpověd, podle okolností pravdivou nebo klamnou. Otázka *Kdo je Bůh?* je už sama o sobě tužbou. Jestliže Fa, jak všechno naznačuje, je bytost rozumná, je schopen otevřít se tajemství víry.

Leedova odvážná teze se ovšem nemohla nesetkat s námitkami a odporem jiných evangelických pastorů i kněží jiných sekt. „Zajisté,“ napsal k této věci baptistický pastor D. M. Hawthorne, „živočichové mají své místo při stvoření světa. Stejně jako člověk jsou tvory božími, protože Bůh je všechny, od živočicha největšího k nejnepatrnějšímu, od nejužitečnějšího k nejškodlivějšímu, vytvořil z nicoty. Ale Bůh postavil zvířata na nižší stupeň v žebříčku tvorů, protože je podřídil člověku. Bůh je nepovznesl k tomu, ahy ho milovala, aby vzývala Jeho tajemství, aby nacházela svou odměnu v Jeho ráji. Souhlasím s Leedem; pokračoval Hawnhorne, „že delfín Fa se jeví jako tvor rozumný. Naneštěstí rozum a duše nejsou synonyma. Mají delfíni duši? V tom je jádro otázky. Abychom si tím byli jisti, potřebovali bychom neméně než druhé zjevení, nebo přinejmenším jisté a nepochybné znamení. Evangelizace delfínů je ušlechtilá činnost, ale otvírá možná cestu k politováníhodné libovůli, protože nás láká překročit texty, které nám dal Bůh, aby nás vedl. Máme právo,“ ptal se Hawthorne závěrem, „měnit literu i ducha Písma svatého a říkat delfínovi, chceme-li ho katechizovat, že Spasitel zemřel na kříži, aby ho vykoupil?“

V této chvíli vstoupil na kolbiště páter Schmidt. Narodil se ve Francii pravděpodobně z židovských předků, byl vychován v Kanadě a ve Spojených státech. Byl to jezuita otevřeného a všeobsáhlého

ducha, doktor teologie, doktor přírodních věd, etnolog, sociolog, archeolog, numismatik, uměl kromě svých dvou mateřských řečí (angličtiny a francouzštiny) italsky, španělsky, německy, rumunsky a česky (česky mluvil podle tvrzení samotných Čechů s dokonalou výslovností, což je u cizince velice vzácné). Dopisoval si s Teilhardem de Chardin, lordem Bertrandem Russelem a Güntherem Andersem. Po šedesátce se naučil rusky, aby, jak sám řekl, „mohl číst Tolstého v originále“.

Schmidt rázně a vtipně napadl Hawthornovu tezi. Hawthornův první omyl, říkal Schmidt, spočívá v tom, že hanebný a směšný projev, který pronesl POP v Atlantě, zaštítil. To je nebezpečí, jehož by Hawthorne sám první litoval, kdyby si je uvědomil. Křesťanství senemůže ani navenek svazovat se zpátečnickými politickými doktrínami, nechce-li se diskreditovat. Musí se naopak snažit, aby udržovalo kontakt s evolucí svčta, aby se přizpůsobovalo pokroku myšlení a aby všemožným způsobem postupně vstřebávalo nejdůležitější objevy vědy. Hawthorne má ovšem pravdu, rozlišuje-li mezi duší a rozumem. Ale oč se opírá v tomto případě, když byť implicite tvrdí, že delfíni nemají duši? Co je vlastně duše jiného než schopnost tvorstva zakoušet metafyzickou úzkost nad vlastním údělem a vysvobozovat se z ní nadšením víry? Náboženské představy delfínů, jak se jeví z výkladu Bi (viz tisková konference z 20. února), jsou primitivní a hrubé, nicméně obsahují podstatu náboženského cítění: 1. *Pojem ztracenélro ráje*: delfíni byli v pradávných dobách vyhnáni ze země. 2. *Pojem onoho světa*: země je ráj, do něhož se dostávají po smrti. 3. *Pojem sebeobětování*: jsou ochotni obětovat život, aby rychleji a jistěji dosáhli blaženosti. 4. *Pojem zbožněné dokonalosti*: chovají vřelé city lásky k člověku, kterého líčí (nepřesně) jako nanejvýš dobrotivého a všemohoucího. Francouzský spisovatel Vercors má pravdu, pokračoval Schmidt, když tvrdí, že jediným vážným osvědčením lidskosti není ani fyzický zjev, ani jazyk, ani dokonce inteligence, ale náboženské cítění. Na rozdíl od Hawthornova názoru není třeba čekat na druhé zjevení, neboť zevením je právě to, že můžeme už dnes přistoupit k evangelizaci delfínů, *protože k tomu máme prostředky*. Jisté a nepochybné znamení, které požaduje Hawthorne, jsme už dostali, je to zázračné objevení daru jazyka u delfínů. Antropocentris-

mus, pokračoval Schmidt, stejně jako geocentrismus dožil. Člověk už není na planetě samojediný. Musí od nynějška přiznat rovnost zvířatům, která odpovídají kritériím, jimiž se definuje člověk. Překonáme-li konzervatismus žárlivých duchů, pochopíme, že člověk a delfín jsou jedinou a touž bytostí, lišící se pouze jménem. Můžeme tedy bez absurdnosti říci delfínovi, že Kristus zemřel na kříži i pro jeho spasení, protože *Člověkem* musíme napříště rozumět každého tvora s náboženským cítěním, který může být vychován v pravé víře pomocí artikulované řeči.

Znovu zase odhalujeme, vracel se na závěr Schmidt s potěšením ke své oblíbené tezi, že neexistuje opravdová antinomie mezi vědou a náboženstvím. Věda nás právě naopak dovádí k rozšířenému pojmu člověka, pojmu, který před námi rozvírá vzrušující perspektivy: jeho zásluhou budeme moci nyní pronikat se slovy Kristovými až do hlubin oceánů.

Povzbuzeni tímto článkem psali mnozí kněží rozličných církví Lorrimerovi a prosili ho, aby jim povolil přístup k Fa a Bi, že je chtějí obrátit na víru. Byli odmítnuti, ovšem zdvořilými slovy. Komise, odpovídal Lorrimer, chápe vskutku úctyhodné pohnutky, jež vedou k těmto žádostem, ale v této chvíli nenalézá možnost, jak je uspokojit, protože místo, kde profesor Sevilla delfíny vyučuje, je z bezpečnostních důvodů, jež jsou pochopitelné, chováno v tajnosti.[1] Problém evangelizace delfínů nebyl aspoň oficiálně dosud zralý.

Bílý dům věnoval pozornost problému zcela odlišnému, který, jak se mu zdálo, vyžadoval rychlé řešení. Nestačilo vyškolit jednoho nebo dva delfíny. Měli-li se delfíni stát pro US námořnictvo cennými pomocníky, je třeba učinit neprodleně opatření, aby se jich dalo získat víc. President Spojených států, vyburcovánm svými poradci, neztrácel čas: jednal. Vláda Spojených států, připomínajíc historické rozhodnutí presidenta Trumana z 2. září 1945, jímž se připojoval k pevnině Spojených států široky pás území pod vodou — rozhodoutí,

[1] Tyto „pochopitelné důvody“ nebyly pravdivé, jak později svěřil Lorrimer Adamsovi v soukromé rozmluvě. „Prosím, ještě tak psychology. Ale kněží! Vy i já, Davide, jsme křesfani, a nikdy nám to nebránilo konat svou povinnost. Ale jak asi by reagovali Fa a Bi, kdyby jim cpali do blavy evangelium! Dovedete si je představit jako svědky Jehovovy a odpůrce vojenské služby z důvodů svědomí?“

které tehdy posunulo podmořské hranice země daleko za teritoriální vodstva — oznámila, že pokládá od nynějška za příslušníky USA všechny delfíny, sviňuchy, kosatky, vorvaně a ostatní kytovce, jejichž oblast páření a tření je zahrnuta v hranicích tohoto kontinentálního okruhu. V důsledku toho lov, pronásledování a chytání řečených kytovců jsou tu zakázány všem lodím, plavidlům a zařízením, všem rybářům, skupinám rybářů nebo rybářským podnikům, ať jsou jakékoli národnosti, a podléhají jedině kompetenci US námořnictva. Tento text daleko přesahoval praktické úvahy, jimiž se řídili jeho autoři. Ve skutečnosti uváděl do světového vývoje fakt nesmírného dosahu: do historie právě vstoupil pojem *amerického* delfína.

IX

Mezinárodní reakce po tiskové konferenci z 20. února hyly takové, jak se očekávalo: zdvořilé u socialistických států, obdivné u spřátelených zemí, obdivné a znepokojené u národů třetího světa. U těchto národů, kterým rozšiřování války ve Vietnamu působilo každým dnem větší starosti, si zodpovědné kruhy potichu kladly otázky: jak daleko půjdou Spojené státy cestou průmyslového pokroku, vědeckého zázraku a světové expanze? Podle nich vyhrály studenou válku, vytěžily z *mírového soužití* tolik, že postoupily na všech frontách, dohonily SSSR v dobývání vesmíru; předhánějí ho ve všech ostatních oblastech; v Latinské Americe a v části Afriky a Asie jmenují a svrhují vlády; západní Evropa jim leží u nohou; nepodlehnou teď opojení ze své všemocnosti, a kdykoliv se jim postaví na odpor nějaká malá země, nepošlou své delfíny, aby zaminovali její přístavy nebo potopili její lodstvo?

V Anglii se A. C. Crescent, člen parlamentu za Ch., otázal ministerského předsedy, jak je to možné, že Velká Británie, země povýtce námořní, se dala o tolik předhonit ve výzkumu delfínů. A. C. Crescent byl svou vlastní stranou pokládán za výstředního a poněkud bláznivého partyzána, ale jeho útočné, přemrštěné a vždy trefné intervence byly nicméně sledovány se zájmem. Předseda vlády odpověděl, že v „této zemi“ jsou zajisté vynikající cetologové, ale že Velká Británie nemá prostředky, aby utrácela stovky miliónů liber šterlinků pouze za cetologii, a že kromě toho nemá u svých břehů teplé moře, kde by delfíny chovala. A. C. Crescent se otázal, zda je předseda vlády do té míry neznalý mořských poměrů, že neví o existenci delfínů v chladném moři. Předseda vlády odpověděl, že Fa a Bi patří k čeledi *Tursiops truncatus* a že *Tursiops truncatus*, pokud je mu známo, žije v teplé vodě. A. C. Crescent prohlásil, že podle jeho mínění teplota vody nemá s věcí nic společného *(was completely immaterial).* Soudě podle osobní zkušenosti, nevidí důvod, proč by měla být studená voda překážkou alfabetizace. (*Smích.*) Zeptal se ministerského předsedy, k čemu slouží značné částky, které každoročně utrácí Royal Navy, když drahocenná britská mateřská loď může být za několik minut potopena nepřátelským delfínem, kterého neodhalí

žádný sonar. (*Hear! Hear!*)[1] Ministerský předseda prohlásil, že obavy ctihodného člena parlamentu nejsou opodstatněny, protože až dosud jsou schopni operací pouze delfíni američtí. Ctihodný člen parlamentu za Ch. se dotázal, zda předseda vlády může dát ujištění, že ani lidová Čína, ani SSSR nikdy nebudou mít delfíny schopné podobných operací. Předseda vlády řekl, že takové ujištění dát nemůže, ale že v případě potřeby lodstvo Velké Británie by mohlo požívat ochrany amerických delfínů v rámci NATO. A. C. Crescent se hluboce nadechl a zamžikal očima. Dovedl předsedu tam, kam chtěl.

„Jinak řečeno," prohlásil, „žádáme Spojené státy, aby nám dovolily žít, a ony nám to dovolují. Žádáme je, aby zachránily libru, a ony ji zachrání. Nemáme delfíny, nevadí, USA nám půjčí své! Jak říkal Disraeli o Irsku ve vztahu k nám, jsme vůči Spojeným státům v situaci „vznešené žebroty". (*Protesty.*) Nemáme už nezávislou ekonomiku, nemáme už peníze ani zahraniční politiku. (*Výkřiky „gaullista! gaullista!"*) Je-li gaullistické milovat Velkou Británii,tedy ano, jsem gaullista. (*Smích.*) Proč bych to měl zakrývat? Jsem hluboce otřesen zhoršením našeho vlivu ve světě a naším bezpodmínečným podřízením Spojeným státům. Taková jsou fakta a bylo by pokrytecké otáčet se k nim zády: stáváme se kolonií naší bývalé kolonie!" (*Výkřiky „Shame! Shame!"*)[2]

Ve Francii Marius Sylvain, jeden z nejskvělejších členů opozice, interpeloval ministerského předsedu těmito slovy: „Vzdal jste spravedlivou poctu americké vědě, která právě uskutečnila »zázračný skok vpřed« tím, že naučila mluvit delfíny. To je správné, pane ministerský předsedo, ale ještě to nestačí. Vybízím vás, abyste šel ve svých úvahách ještě dál. Francie nemá delfíny, kteří mluví. Spojené státy je mají. Myslíte, že by bylo výhodné odejít z NATO v roce 1969, v historickou chvíli, kdy každé válečné lodstvo potřebuje tyto nepostradatelné pomocníky pro obranu a zpravodajskou službu? (*Potlesk na lavicích vládní koalice a demokratického středu.*) Vyzývám vládu, aby pohlédla věcem tváří v tvář, místo aby se utíkala k velikášským snům, které mají původ v nejomezenějším nacionalismu. (*Protesty Republikánské unie.*) Otevřte oči, pánové. Ekonomicky,

[1] Vida! Vida!

[2] Hanba! Hanba!

finančně i vojensky je Francie malá země, která nemůže *fare da se!* (*Prudké protesty Republikánské unie, nezávislých a v několika komunistických lavicích*) Popíráte to? (*Výkřiky „Ano! Ano!“*) Nu dobrá, v tom případě tvrdím, že Francie si musí vybrat: buď se znovu začlenit do NATO (*protesty v lavicích Republikánské unie a komunistů*) a pak její lodě dostanou od Spojených států onen ochranný štít delfínů, bez něhož se v současné době každé válečné lodstvo může hodit do starého železa (*protesty*); nebo si Francie vychová sama vlastní delfíny. (*výkřiky „Ano! Ano! Proč ne?*) Říkáte »Proč ne?« Já to říkám taky. (*Ironické výkřiky v lavicích Republikánské unie: „Tak volte s námi!“*)

Říkám jako vy »Proč ne?«, ale zatím s vámi volit nebudu, a hned vám řeknu proč. Ale nejdřív vás vyzývám, abyste se zamysleli nad některými fakty a některými ciframi. Spojené státv mají sto padesát cetologů. Japonsko osmdesát. Anglie a Spolkové Německo po patnácti. A víte, pánové, kolik cetologů má Francie? Dva! (*Volání a protesty.*) Opakuji: dva. Pánové z vládní většiny, kteří jste u moci od roku 1958, co jste od té doby udělali pro cetologii? Odpovím za vás: Nic! Naprosto níc. (*Potlesk a protesty.*) Organizovali jste cetologické výzkumy? Ne. Založili jste a subvencovali cetologické laboratoře? Ne. Zajímali jste s o výchovu cetologů? Ne. Lovili jste delfíny ve Středozemním moři, abyste je mohli studovat? Ne. Postavili jste aspoň nádrže, aby se v nich v budoucnosti mohli chovat delfíni? Naprosto ne. Jeden ze dvou francouzských cetologů vás žádal o kousek ostrůvku naproti Marseille, aby tam mohl umístit své delfíny: dali jste mu ho? Ne. A víte, pane ministerský předsedo, kam odchází tento cetolog studovat delfíny? Řeknu vám to: do Spojených států!“[1] (*Smích, potlesk a protesty.*)

V Itálii stejně jako v jiných státech západní Evropy se politické reakce v zásadě nelišily od těch, které se objevilv ve Velké Británii a ve Francii. Obhájci i protivníci Atlantického paktu čerpali z nového úspěchu Američanů nové argumenty pro své teze. Ale z Itálie pocha-

[1] Výtky Maria Sylvaina byly ostatně oprávněny jen zčásti, protože první Pompidouova vláda zřídila námořní středisko pro výzkum delfínů v dubnu 1966 v Biarritzu.

zela nejoriginálnější filosofická reakce ve formě časopiseckého článku, který se setkal ve světě se značnou odezvou.

Jeho autor se jmenoval kníže Luigi Monteverdi. Měl v Římě skvostný renesanční palác plný mramoru, sloupů a soch, miloval výtvarné umění a byl členem Italské komunistické strany. Zahraniční soudruzi, které u sebe často hostil, se divili, když se ráno probouzeli na lůžku s nebesy a myli v koupelně z mramoru. Štíhlý, elegantní kníže s prošedlými spánky měřil přes metr osmdesát, ale zdál se téměř střední postavy, tak jemné byly rysy jeho tváře a tak nenápadné měl vystupování. Raymond Lutin, člen ústředního výboru KSF, snídal s ním jednou ve velkolepé jídelně paláce. Co je to slyšet, Monteverdi? zeptal se ho, jako by někdo zpíval žalmy, Luigi Monteverdi maličko mávl rukou, ale to nic, to je moje teta a mé dvě neteře, dávají si sloužit mši od jednoho *monsignorka*, a kdo platí toho *monsignora*, zeptal se Lutin, no samozřejmě já, Lutin se dal do smíchu, soudruhu, pamatujete se na Leninova slova: kdo chce popa, at popa platí, podle mého by ho měla platit vaše teta, *impossibile*, řekl kníže a pousmál se, je to její mše, ale moje kaple.

Luigi Monteverdi srovnával ve svém článku to, čemu říkal *dvojí geneze*: genezi z první knihy Písma a genezi materialistickou v Engelsově *Dialektice přírody*.

První se odvolávala na demiurga. Když Bůh stvořil nebe a zemi, stvořil zvířata podle nejrůznějších druhů. Uzpůsobil člověka ke svému obrazu z prachu země, a vdechnuv mu do úst, daroval mu jiskru života a myšlenky. Takto člověk, nadán od svého stvoření myšlením a výsadami, přijal od Boha zemi, aby v ní vládl, a živočichy, aby je ovládal.

U Engelse, který vypracoval svou genezi po objevech Darwinových, hypotéza demiurga zmizela. Člověk nebyl stvořen. Vytvářel se pomalu z opice. „*Když po tisíciletém zápolení se konečně uskutečnila diferenciace ruky od nohy a vzpřímená chůze, odlišil se člověk od opice a byl položen základ k vývoji artikulované řeči a k zázračnému zdokonalení mozku,*“ napsal Engels. U tohoto stadia vývoje zdůrazňuje Engels základní úlohu lidské ruky. Neboť tato ruka, jakmile jí náš pradávný předek přestal používat jako nohy, se osvobodila k jiným úkolům. Umožnila práci, jejíž zásluhou se zjemnila, a práce

zase znásobila potřebu dorozumění. Z této vzrůstající potřeby se zrodila artikulovaná mluva a současně s ní se zdokonalil mozek.

A tak v bibli vytvořily člověka ruce Boha a jeho dech mu okamžitě vtiskl rozum, kdežto u Engelse se člověk vytvořil sám takřka svou vlastní rukou a tvůrčí prací, kterou mu tato ruka umožnila, a jako člověk se pozvolna odlišoval od primátů.

Velkolepá teze, poznamenával Luigi Monteverdi, která v okamžiku, kdy se objevila, nabyla značné historické závažnosti, protože Engels, opíraje se o vědecké pravdy své doby, potíral se vzácnou účinností neblahý sklon lidí vysvětlovat vlastní činnost myšlením, místo aby ji vysvětlovali svými potřebami…

Ovšem musíme si uvědomit, pokračoval Monteverdi, historický a vždy historicky relativní ráz vědění. Věda od Engelse postoupila, postupuje stále a její poslední výsledky nás možná dovedou k pochybám o úloze, kterou na cestě člověka k rozumu velký marxistický filosof přičítal ruce. Neboť nakonec přistupují k artikulované mluvě a ke všem abstraktním operacím, jež s sebou mluva přináší, zvířata — delfíni profesora Sevilly Fa a Bi — a přijímají tuto řeč od člověka a chápou ji úsilím ryze mentálním, aniž kdykoli do tohoto procesu zasahuje lidská ruka, ta ruka, kterou boční ploutve kytovců žádnym způsobem nemohou nahradit. Možno se tedy tázat, zda Engels ve své snaze reagovat na idealismus křesťanského pojetí nezašel příliš daleko opačným směrem a nepřevrátil pojmy přírodního vývoje. Jestliže příklad mluvících delfínů dokazuje, že objevení artikulované řeči je možné všude, kde mozek dosahuje určité členitosti, je paradoxní říkat, že člověka naučil myslet a mluvit jeho nástroj, ruka. Byla by vhodnější formulace, že vytvoření artikulované řeči a zároveň s tím veškeré tvůrčí používání ruky umožnil rozvíjející se mozek prehistorického člověka.

Po tom všem, končil Monteverdi, materialismus, jehož sc dovolává Engels a jehož se dovoláváme my po něm, neztrácí zhola nic skutečností, že mimořádné povýšení člověka v živočišné říši vysvětlují vývoj a diferenciace mozkových buněk a nikoli ruka, a ty stejně tak vysvětlují nedávný a senzační přístup dclfína k artikulované mluvě.

Ať byl Monteverdiho článek jakkoli důležitý pro všechny ty, kdo se zajímají o objevení člověka na planetě, nedá se říci, že by nějak upoutal pozornost US námořnictva a státního departmentu. Tam měli oči upřené na věci, které se jim zdály mnohem závažnější. Všichni očekávali s horečnou bdělostí reakce SSSR na tiskovou konferenci z 20. února. Ty přišly ve dvou etapách a v dlouhém časovétn rozmezí, aspoň tak se to zdálo nedočkavým pozorovatelům.

23. února, tři dny po konferenci, vláda SSSR blahopřála zdvořilými slovy vládě Spojených států, americkým vědcům a americkému lidu k *„pozoruhodnému pokroku“*, který učinili v zoologii.

Poté nastalo dlouhé ticho a teprve 2. března vyšel v Pravdě nepodepsaný článek, který znovu připomněl problém delfínů. Učinil to v pečlivě vážených výrazech. Sovětští vědci, říkal autor článku, studují delfíny už mnoho let a dospěli k *pozoruhodným výsledům*[1]. Autor obdivoval výkony delfínů profesora Sevilly, neměl však dojem, že by sovětská cetologie jevila nějaké zpoždění za cetologií Nového světa. „Je pravda,“ pokračoval, „že srovnání není snadné, protože delfinologický program Sovětského svazu se liší jak svými cíli, tak svými metodami od delfinologického programu amerického. Na rozdíl od Američanů, kteří, jsouce oběťmi individualistického způsobu myšlení vyvolaného kapitalistickym *struggle for life*, soustředili své úsilí na jednoho nebo dva delfíny a podařilo se jim z nich udělat zázračné děti, naši vědci se snažili přejít přímo od delfíního analfabetismu k masové kultuře delfínů. Do jisté míry se jim to zdařilo: vypracovali systém zjednodušeného dorozumění, jehož zásluhou vycvičili stovky delfínů v Černém moři. Těchto delfínů je od nynějška s velkým úspěchem používáno k rybolovu.“

„Pane Bože,“ řekl Lorrimer, když mu Adams přinesl překlad tohoto článku, „nejsme o nic dále než předtím. Co to má znamenat »do jisté míry se jim to zdařilo«? A co to má znamenat »zjednodušeny svstém dorozumění«? Já mám taky zjednodušený systém dorozumění se svým psem. Ale to přece není řeč! Chlapi zatracení, jsou tak uzavření jako ty jejich uniformy!“

[1] Stojí za povšimnutí, že je to stejné adjektivum, které předtím označovalo americké úspěchy.

V sobotu hned po obědě se objevil v bungalovu Goldstein, kterého v pátek 6. března ohlásil Adams, byl velký, ramenatý, mocné hrudi, z otevřeného límce mu trčely chomáče ryšavých a bílých chlupů, měl svalnatý krk, pevné rysy, výbojnou bradu a hustou, bílou a kadeřavou kštici, vypadal s ní jako starý lev, kladl chodidla trochu od sebe, když šel po terase bungalovu, jeho silné, svalnaté nohy jako by při každém kroku nadskakovaly na podrážkách ze surové gumy, hlavu nakláněl trochu dopředu, ramena měl statná a kulatá, upíral modrá usměvavá a lstivá očka na Arlette a Sevillu, jmenuji se Goldstein, řekl hlubokým hlasem a podal širokou chlupatou ruku Sevillovi, já jsem ten židovský žralok, který vás ode dneška obere o deset procent na všech vašich autorských právech, Miss Lafeuilleová, mám obrovskou radost, že se s vámi setkávám, jste úchvatně krásná, ještě skvělejší a svůdnčjší než na fotografiích, podobáte se do puntíku Marii Manziniové, víte přece, to bylo to děvče, co ji zbožňoval Ludvík XIV., Goldsteine, smál se Sevilla, zbytečně se pokoušíte ohromit Arlette svým vzděláním, k Marii Manziniové ji první přirovnával *Life*, zbytečně se jí taky dvoříte, za týden se budeme brát, raději si sedněte a vypijte si skleničku, vy si ji berete? řekl Goldstein a klesl do bílého lakovaného křesla, které zapraštělo pod jeho vahou, kdy počítáte, že dokončíte knihu o Fa a Bi, asi za šest měsíců, Goldstein vesele zvedl hlavu, jako by měl dobrý nápad, bílé vlasy mu zářily kolem hlavy jako svatozář, no vidíte, *Bruder*, řekl a lehce plácl Sevillu do ramene, musíte se oženit za šest měsíců, až hude vycházet vaše kniha, už vidím tv titulky v nuvinách:

PA WEDS MA![1]

Sevilla s Arlette se dali do smíchu a Goldstein zařval — taková reklama, lidi vás budou zbožaovat, Sevillo, jste tak slavný a každý čeká, že si vezmete pytel peněz, a budou úplně naměkko, že se ženíte s malou písařkou bez majetku, vždyť já nejsem písařka, řekla Arlette, podívejte se, řekl Sevilla, ona má spoustu doktorátů a její otec je velké zvíře v pojištovně, já vím, já vím, řekl Goldstein, než jsem přišel,

[1] Pa si bere Ma.

to víte, že jsem si probral vaše životopisy, ale nemluvím o pravdě, jaká je ve skutečnosti, ale o pravdě, jakou budou říkat noviny, celá Amerika začne slzet dojetím, až se doví, že Sevilla si bere svou sekretářku, místo aby uhnal Mme Prachatou, ocelářskou královnu, bohužel, řekl Sevilla, ani nápad, že bychom čekali na vyjítí knihy, bereme se za týden, Goldstein pokrčil mohutnými rameny a svraštil obočí, prosím vás, nemyslete si, že jsem nevychovanec, Sevilla zvedl ruku, jen se nenamáhejte, smál se, tak dobrá, řekl Goldstein a zamumlal něco nesrozumitelně mezi zuby, podobalo se to němčině, Sevilla se na něj nechápavě podíval a Goldstein zase celou vteřinu hleděl na něj, tvář měl vážnou a napjatou, poslouchejte, Sevillo, měl byste přece jenom rozsvítit svou lucernu, jste žid nebo nejste?, byl bych velmi poctěn, kdybych byl, řekl Sevilla, hlavu měl položenou na opěradle křesla a hleděl na Goldsteina temnýma, jiskřivýma a přivřenýma očima, to není odpověd, řekl Goldstein, to je jediná odpověd, kterou vám můžu dát, namítl Sevilla a pokračoval, já totiž nevím, ani Mr. C. to neví, a nakonec bych rád věděl, co na tom záleží, jestli jsem žid nebo nejsem, strašně rád si říkám, odpověděl Goldstein a naladil hlas do hlubších poloh, bylo to rozechvění napůl skutečné a napůl hrané, zdálo se, že se tím sám vlastně baví, rád si říkám, že většina vynikajících lidí naší doby jsou židi: Einstein, Freud, Marx, takový rasismus, řekl Sevilla, já vám připomenu jiná jména, která se vám nebudou hodit, Oppenheimer, Teller, Goldstein vyjel, nesmíte je házet do jednoho pytle, Sevillo! Tellera odsuzuji, sestavil vodíkovou bombu uprostřed míru, ale Oppie, toho já hájím, ten začal sestrojovat atomovou bombu za války, když jsme měli strach, aby nás Hitler nepředešel, já vím, řekl Sevilla trpce, udělal atomovou bombu, abychom porazili nacisty, a Truman ji použil proti Japoncům, to je ironie vědeckých výzkumů, Goldstein donesl visku ke rtům a začal pít, Sevilla si závistivě prohlížel jeho ruku, byla široká, svalnatá, měla velmi dlouhý palec, neuchopila sklenici, ale takřka se jí zmocnila, byla to ruka muže, který se lehce pohyboval ve světě věcí, já už jsem tuto jednoduchost ztratil, pomyslel si Sevilla,

Goldstein odložil sklenici, kamaráde, jestli mám pečovat o vaše finance, musíte mít ve svého doktora důvěru, Adams mi řekl, že už dva roky máte na kontě v bance patnáct tisíc dolarů a že s nimi nic

neděláte, to je škandál, kdybyste těch patnáct tisíc dolarů uložil na deset procent, za dva roky byste vydělal tři tisíce dolarů, za to byste si mohl vyměnit svého starého buicka a nemusel byste sahat na kapitál, a proč bych měnil bucka?, no vidíte, řekl Goldstein, rozpřáhl své široké ruce a pohlédl na Arlette, jako by ji chtěl brát za svědka, já to věděl, je to prorok, my židi nemáme nikdy k penězům maloměšťácký postoj, u nás není střed, jsme peněžníci nebo proroci, vzpomínáte si na tu postavu u Dos Passose, stane se milionářem, dotýká se úplně nových tisícovek z banky, šustí, voní, jsou tak krásné, že si je dává ke rtům a líbá je zbožně jako svátost, vidíte, já jsem se svými prvními penězi dělal taky něco takového, když jsem byl mladý, nosil jsem obrovskou částku v hotovosti celý den na prsou, bylo to nesmírně vzrušující, měl jsem dojem, že mě ty dolary skrze kůži a košili hřejí na srdci, mystikové, kteří nosí svého boha na prsou, nemohou pociťovat jeho přítomnost tak radostně, jako já cítil ten den své dolary, udělaly ze mne nového člověka, má síla byla tisíckrát znásobena, žil jsem, neměl jsem chuť něco kupovat, všechny ostatní radosti se mi zdály vybledlé ve srovnání s tím, že si je mohu koupit, a opravdu jsem od té doby nikdy tak nevlastnil jachty, auta, domy, jako jsem vlastnil ty první dolary, bylo to bláznivé štěstí, já jsem, klidně se vám přiznám, na prachy jak blázen, a vy zase, Sevillo, jste blázen, že se o ně vůbec nestaráte, a protože jste stejně náruživý jako já, ale obráceně, musíme být stejné krve, ty i já, Bruder,

vy jste zvláštní, řekl Sevilla, vy si tak rád přivlastňujete, že byste mi chtěl sebrat i můj původ, víte co, proberme tohle téma jednou provždycky, můj otec opustil matku, kdvž mi bylo osm let, a začal žít s nějakou Kubánkou v Miami, kdvž o tom teď uvažuju, myslím, že nic lepšího nemohl udělat, chudák, měl jsem ho moc rád, byl zrovna tak veselý a vznětlivý, jako byla moje matka upjatá, prostě odešel nebo spíš utekl, matka mě denně ráno a večer nutila odříkávat zvláštní modlitbu k Panně Marii za spásu jeho duše a jinak mi po celý den vlévala do duše nenávist a pohrdání, které v ní budil, bylo to strašné, vidím ji před sebou hubenou, žlutou, rozcuchanou, neúprosnou, žila jen proto, aby ho nenáviděla, zbytek jejího myšlení byl zasvěcen zbožnosti a psychiatrii, zvláštní žena, všechny její city kromě nenávisti byly neautentické, i smích byl nepřirozený, smála se takhle, cha

cha, smích jí vyrážel až z krku a tvářila se přitom povýšeně a opovržlivě, nu a kdvž mi bylo dvanáct let, otec zemřel a od toho dne všechny mé otázky týkající se otce narážely u matky jako na zeď, to téma bylo tabu, jako by ho má matka nechala zemřít svým mlčením podruhé, tak vidíte, Goldsteine, jak bych měl vědět, jestli můj otec byl žid neho ne, nevím o něm nic, ani jaké měl zaměstnání, vím jedině to, že můj dědeček pocházel z Galicie a můj otec mluvil cizím přízvukem, *přivandrovalec*, říkala moje matka, *nikdy jsem si neměla brát přivandrovalce*, no tak. Goldsteine, vzdejte to, jsem jeden z těch miliónů Američanů bez kořenů bez tradicí a dokonce bez rasy, berte mě takového, jaký jsem, a přestaňte věřit, že jsem žid, který se za to stydí a snaží se to kamuflovat, nikdy jsem si to nemyslel, řekl Goldstein, dopil skleničku a položil ji, zůstal chvíli zticha, jeho těžká lví hlava mu spočívala na hrudi a obě široké ruce dlaněmi na kolenou, potom zvedl ruce asi o třicet centimetrů, jednu dvě vteřiny je držel vodorovně a pak je obě současně spustil na stehna, dobrá, kde je ta smlouva, co vám poslal Brücker?, tady na stole vedle vaší sklenice, vyndal jsem ji, když jsem se dověděl, že přijedete, podívejme se na ni, řekl Goldstein, natáhl ruku, ale místo aby vzal papír, pohlédl na Sevillu a zvedl obočí, vy jste řekl, že jsem rasista, Sevillo, to je nespravedlivé obvinění, jsem židovský vlastenec, nic víc, nebudete přece vyčítat Angličanovi, když je hrdý na to, že zákony gravitace objevil Angličan, a proč bych já tedy neměl být hrdý na Einsteina, víte stejně jako já, že vlastí židů je jejich kůže, vemte si jiné národy, například Vietnamce, takový Vietnamec může v nejhorším případě zradit, když přejde do druhého tábora, prodá svou vlast, ale zachrání si kůži, kdežto u nás židů se tělo i duše shodují s židovskou vlastí, židovská vlast, to je můj nos, moje ústa, moje kudrnaté vlasy, moje protáhlé oči, mám svou vlast přilepenou na sobě, a tak chápejte, Sevillo, cítím se opravdujako mezi svými jen s ostatními židy, mimo ně cítím kolem sebe samé silné útočníky, Sevilla zvedl ruku, jestli vás slovo rasismus uráží, beru je zpátky, snad tedy šovinismus, Goldsteine?, sám jste to přece řekl, ne? ještě je to moc?, tak asi naší řeči chybí slovo, které by označovalo projev zvýšené citlivosti, vy si ze mne děláte blázny, řekl Goldstein, a to ještě s typicky židovskou ironií, Bože, řekl Sevilla, ironie je přece ironie, Goldstein se na něho vlídně

usmál a podíval se na hodinky, škoda že nemáme čas na diskusi, za hodinu mi letí letadlo, ukažte, pokračoval a vzal smlouvu, prozkoumejme ten památník nespravedlnosti, ještě než ho začnu číst, blahopřeju vám, že jste měl nos a nepodepsal ho, ponořil se do četby, proboha, to je podvodník, zahručel za chvilku, podvodník? řekl Sevilla, Goldstein se dal do smíchu, ale kdepak, ne doslova, nesmíte to brát doslova, je to podvodník, jako jsou podvodníci vůbec všichni počestní obchodníci, to znamená, že vás okrade, ale ve velmi rozumných mezích, a navíc je to velmi dobrý nakladatel, dynamický, odvážný, jste v dobrých rukou, Sevillo, Miss, Lafeuilleová, mohu si od vás zatelefonovat? Já vám donesu telefon, řekla Arlette, vrátila se za vteřinu, po červeních dlažkách se za ní plazila dlouhá bílá šňra, Goldstein na ní spočinul pohledem, je to pěkný kousek, je taková jistá, vážná, ta mu dlouho vydrží, zavolám toho lupiče, přimhouřil oko a pohltil přístroj svou širokou rukou, čas plynul, čas k ničemu, nicota, čekání, cesta do prázdna, Goldstein volal Brückera a nic víc, Sevilla pohlédl na Arlette a usmál se na ni, ona se usmála také a Goldstein hleděl na oba nepřítomným, bezvýrazným zrakem, Sevilla měl pocit, že život ve svém kypivém a nepřerušeném přívalu dojmů, myšlenek, plánů a obav se pokradmu zastavil na jeden prázdný, bílý okamžik bez barvy a obsahu, Brücker? zeptal se Goldstein silným hlasem a příval se dal okamžitě zase do pohybu, Brückere, tady Goldstein, tady Goldstein, já vás volám kvůli Sevillovi, no ano, já jsem jeho agent, nebuďte tak smutný, kamaráde, ha ha, ale ne, já vás mám taky rád, za šest měsíců vám dodá rukopis, určitě, napíše ho sám, nebojte se, ten chlap je plný života a má šťávu, po téhle stránce je všechno v pořádku, ale vaše smlouva není v pořádku, hned vám to řeknu, vyhrazujeme si *všechna* práva před i po uveřejnění, a *všechna* práva na překlady a filmovou úpravu, a vy?, já vás nelituju, máte práva americká, anglická, kanadská, australská a pro všechny anglicky mluvící země, a to není žádná maličkost… za druhé, náš honorář se zvedne na patnáct procent, ne, pane, NE, patnáct procent, to je poslední slovo a hotovo, říkám patnáct, osm a sedm, a samozřejmě záloha nesmí být tak ubohá jako těch mizerných padesát tisíc dolarů, které navrhujete vy, cože? cože?, říkám ubohá, ano, sto tisíc?, podívejte se, Brückere, budme vážní i když vás to překvapí, říkám vám, že nechci těch

vašich sto tisíc dolarů, nechci je, kopu do nich, kašlu na ně, seru na ně, jestli to chcete vědět, ne, Brückere, s těma vašima mizernýma, podělanýma, upatlanýma sto tisíci tu knihu mít nebudete! Brückere, seru na ně, řeknu vám, kolik chci, konečně, výborně! tak vidíte, já chci dvě stě, Goldstein odtáhl sluchátko od ucha, přikryl mikrofon pravou dlaní, podíval se na Sevillu a řekl normálním hlasem, teď hýká jako osel, ale už na tom nezáleží, co říká, už se rozhodl, že mi je dá, protestuje z čistě profesionálního zvyku, Sevilla zvedl obočí, není to obrovská suma?, vy jste k smíchu, řekl Goldstein, jen za země anglické oblasti dostanete přes dva milióny dolarů honoráře, a co shrábne Brücker, to si vám ani netroufám říct, dal si znovu sluchátko k uchu, prosím ne nepřerušili nás, poslouchejte, Brückere, obíráte mč o čas, obíráte o čas Sevillu a sebe taky, říkám dvě stě! Cože? Už jste to přijal? Kdy? Teď právě? Výborně! pošlete Sevillovi novou smlouvu a on vám ji obratem vrátí, říkám obratem, já se za to zaručuju, zítra ne, ale jestli chcete v pondělí, v pondělí moc rád, zavěsil, položil obě ruce dlaněmi na stehna, přešel pohledem z Arlette na Sevillu, vypadal pyšně a unaveně, na čele se mu perlily kapky potu, trochu oddychoval, jako by právě skončil namáhavé cvičení, takové peníze, řekl Sevilla po chvilce, Goldstein se podíval na hodinky a vstal, Sevillo, něco vám řeknu, nepodceňujte radu, kterou vám dám, je míněna vážně, až vám Brücker vyplatí zálohu, kupte si velký dům s velkou zahradou a v té zahradě si dejte postavit protiatomový kryt, já jsem to právě udělal, mám dojem, že se mílovými kroky blížíme k obrovské srážce ve světovém měřítku.

Teď právě Goldstein v letadle obědvá a je sám se sebou náramně spokojený, řekl Sevilla a rozesmál se, je sympatický, řekla Arlette, mně se strašně líbilo to jeho číslo, jak telefonoval Brückerovi, Sevilla se rozvaloval v houpací židli a díval se na ni, připravovala večeři, šunku, salát, avogátové plody, lavice se důmyslným zařízením po delších stranách přisunuly ke stolu, stůl byl vyroben z tvrdých dubových desek zčernalých deštěm a rozpukaných sluncem, Sevilla na něj hleděl se zalíbením, je bytelný, neotesaný, ošlehaný dlouhým pobytem pod širým nebem, kde žije třistapětašedesát dní v roce a kde skončí svou existenci na témž místě, pohne se jedině o pár

metrů, když se přenáší v poledne do stínu a večer na zapadající slunce, je přece známo, že dub, když dobře stárne, vydrží přes šest set let, kolik generací, Pane, když se to s ním srovná, jak krátký je lidský život, člověk zajde jako hmyz, přichází, odchází, pracuje, telefonuje, miluje se, čas plyne vteřina za vteřinou, minuta za minutou, přibližuje mě s neúprosnou pomalostí k okamžiku, kdy budu skomírat v zašpiněných prostěradlech, když na to pomyslím, chvěju se v šílené panice, je to děsivé a neuvěřitelné, a nejneuvěřitelnější na tom je, že děláme, jako bychom na to zapomínali, žijeme si, jako by to neexistovalo, místo abychom křičeli strachem, ale co, jsme tady, pěkně rozumní, klidní, přičinliví; optimističtí, děláme plány, život je náš, ostatně je přece dokázáno, že umírají vždycky ti druzí, čas utíka, pomyslel si s výčitkou — Michael — Michael v cele čeká na svůj soud a na odsouzení, jeho mladý život se hroutí, medvěde, vypadáš nějak smutně, ale ne, usmál se, přemýšlím o své knize, snad jsem se unáhlil, když jsem slíbil, že ji dokončím za šest měsíců, ke stolu, ke stolu, medvědi, kočky, psi, volala Arlette, Sevilla vstal a objal ji něžným pohledem, jak ráda opakovala táž veselá a uklidňující zaříkání, čile překročil lavici, položil obě ruce dlaněmi na zčernalou dubovou desku, mám hlad, řekl zmužile,

nakrájel si salát a šunku v talíři na malé kousky, milión dolarů, řekl, co s tím budeme dělat, aha, já vím, uložíme je na deset procent, Goldstein *dixit*, a vynesou nám sto tisíc dolarů, dobře, a co těch sto tisíc dolarů, co s nimi, utratíme je?, sto tisíc dolarů za rok, to není možné, rozhodně ne, když vedeme tenhle život a když už teď dobře vyděláváme, uložíš je, řekla Arlette vesele, Sevilla zvedl nůž jako taktovku, výborně, to je dobrý nápad, uložíme je a za rok máme příjem sto tisíc dolarů při tomhle rytmu se nám za pár let milión zdvojnásobí, a co pak budem dělat se dvěma milióny, Arlette se na něj zasmála, budem pokračovat, dobře, řekl Sevilla, budem pokračovat a za pár let máme tři milióny, potom umřu, protože to jinak nejde, milión nechám Johnovi, milión Alanovi, milión tobě, a co ty budeš dělat s tím miliónem, moje drahá holčičko, samozřejmě budeš pokračovat pořád dál, budeš hromadit obrovské sumy a nikdy je nebudeš moci utratit, pohlédl na Arlette a zvedl obočí, ne aby sis myslela, že se stavím k prachům nějak povýšeně, to není pravda, lidé jsou

vždycky trochu pokrytečtí, když jde o peníze, vždycky si vyberou nějakou pózu, buď že jim na nich nezáleží, nebo jako Goldstein, že jsou lakotní, já vím od Adamse, že Goldstein sám vychoval šest bratří a sester, jeho otec zemřel bez pětníku, když Goldsteinovi bylo čtrnáct let, živil všechny sourozence a k tomu ještě matku, babičku a pratetu, celý rodinný klan, platit všem mladším sourozencům studia, vyvdal sestry, zařídil bratry, někdo by řekl, že se jeho šlechetnost vyčerpala uvnitř úzkého kruhu, ale už to je vzácné a úžasné, když se člověku podaří dospět ke stadiu skupinového egoismu, většina lidí nepřekročí nikdy vlastní osobu, a potom Goldstein říká, že je lakomý, a mě pokládá za nezištného protože jsem neinvestoval patnáct tisíc dolarů z konta, ale pravda je taková, že jsem měl strach, abych o ně nepřišel, kdybych je uložil, nejsem nezištný, ale nevyznám se v tom, ve skutečnosti jsem na těch patnáct tisíc často myslel, dávaly mi pocit jistoty, a myslíš, že ta vyhlídka na milión dolarů mě nechává lhostejným, nelžeme si do kapsy, v průmyslové společnosti jsou peníze jediná svoboda, která není teoretická, je to nezvyklý pocit, když si můžeme říct, že zítra s tím miliónem dolarů můžeme žít kdekoli na světě, ty a já, a budem dělat jen to, co budem chtít, obklopeni a chráněni tou hradbou zlata, ano, v tom je ta moc a ta svoboda, ale současně mám ze všech těch peněz trochu strach, nedůvěřuju jim, nechtěl bych, aby mi vzaly chuť tvořit, aby mě zkazily nebo aby mě zchoulostivěly, abych kvůli nim nezačal záludně dělat věci, které bych nemohl schvalovat, aby mě nenahlodaly zevnitř jako termiti,

obrátil hlavu k moři a zhluboka nabral dech, slunce se vnořilo na druhé straně za pobřežní útesy a moře se pokrylo fialovými a uklidňujícími odlesky, člověk zapomněl na žraloky, měl chuť se v něm povalovat, zdálo se hladké, sotva zvrásněné, ale ve skutečnosti to dělala výška, že se vlny zdály tak vyrovnané, valily se, ale nevzdouvaly, chvěly se jako svaly pod kůží koně, jen ta poslední byla prudká, sbírala, odhazovalaa srážela kaménky, stejné už deset tisíc let, když ustupovala,vydávala savý zvuk, děsivý jako zalykavý dech umírajícího, Arlette odklízela ze stolu, zůstal dlouho sám s novinami v rukou, vždycky se nudil, když nebyla u něho, jakmile odešla z místnosti, měl pocit chladu a opuštěnosti, na třetí stránce narazil na interview s Alanem a Johnem, nějaký reportér je vyšťoural v zapadlém koutě

Nové Anglie, novinář jim přiřkl v obrovském titulku pitomé prohlášení

NEJSME ŽÁRLIVÍ NA FA.
OKLÁDÁME HO ZA NEVLASTNÍHO BRATRA,

chudáci kluci, nikdy Fa ani neviděli, měl bych přemluvit Marian, aby je odvezla do Evropy, už tady nejsou v bezpečí, ještě mi je teď unesou a budou žádat výkupné, ale přesvědčte Marian, stačí, když jí to navrhnu, aby to zamítla, vášnivá snaha, aby ona měla nade mnou vrch, vždycky u ní zvítězí nad zájmem dětí, uslyšel na terase Arlettin krok, mlčení bylo podivné, zvedl hlavu, stála před ním, rychle a prudce oddechovala, mezi obočím se hloubila zlostná vrásečka, černé oči se jí leskly jako dvě zrnka kávy, já nevím, říkala, jestli to dělá sláva nebo peníze, ale mám dojem, že už jsi takhle dost zkažený, od 20. února dostáváš denně deset milostných dopisů s fotografiemi, je to bohužel asi normální, ale že jsi nařídil Maggie, aby ti zavedla zvláštní pořadače, naproti každému dopisu fotografii, a že si ty dopisy nosíš na víkend do bungalovu, aby ses s nimi v mé společnosti kochal, to se mi zdá odporné, odporné, Sevilla udiveně zvedl obočí, ale ne, to nebyl můj nápad s těmi pořadateli, to udělala Maggie, a přivezl jsem si je sem proto, že jsem ještě neměl kdy žádný ten dopis přečíst, zmlkl, Arlettiny oči se blýskaly zlostí, když se naježila, změnil se i její hlas, byl hned silnější a vyšší, zdálo se, že i tělo má hutnější, svinula se do sebe jako pevnost, potřeboval dvojnásobek času, aby rozumným argumentem prorazil její obranu, jestli to udělala Maggie, řekla nikterak neuklidněná, je to od ní vrcholně sprosté, ale tys ji neměl podporovat tím, že sis to odvezl se mnou na víkend, je to odporné a navíc děsně nevkusné, vstal, podívej se, neber si to tak k srdci, myslel jsem, že se pobavíme, až budem tv dopisy číst, bavit se těmihle plácaninami? třásla se zlostí, těmihle dopisy bláznivých ženských, které tě nikdy neviděly a nabízejí ti docela bezostyšně manželství a spousta z nich dokonce poměr, cituji, *bez závazků z tvé strany*, Sevilla se napřímil, copak tys je četla; ano, řekla vysokým hlasem, z očí jí vytryskly slzy a koulely se jí po tvářích, dovolila jsem si probrat ten harém, ten trh na otrokyně, a dokonce jsem obdivovala

fotografie, ty šaty s výstřihem, slibné, přiléhavé — tak přiléhavé, že to vypadá, jako by si je daly šít rovnou na tělo, a ta přehlídka svádivých nedbalek, kypré tvary prosvítající pod průhlednou látkou, ty plavky, a dvě neho tři dokonce bez plavek, v uměleckých pózách, ach, nesměj se, nikdy jsem neviděla nic odpornějšího než tuhle výstavu žen, které se nabízejí, jakou žalostnou představu to vzbuzuje o našem pohlaví, věř tomu, cítila jsem se za ně ponížená, stop, řekl Sevilla pevným hlasem, vstal, natáhl ruku, tvářil se zpola žertovně, zpola pánovitě, vešel do pokoje, rychle kráčel ke stolku, kam v poledne po příjezdu hodil pořadače, vzal je a vrátil se na terasu, jsou to to ony? řekl, ukázal je Arlette a ani je neotevřel, ano, odpověděla, přistoupil k zábradlí, zvedl ruku dozadu a prudce, plnou silou je vrhl do moře, bylo najednou ticho, když se otvíraly ve vzduchu a padaly z nich fotografie, snášely se nekonečně dlouho, než narazily na vodu, plácnutí nebylo skoro slvšet, zelená pěna příboje je zakryla a převracela, jednání je skončeno, řekl Sevilla, položil pravou ruku na Arlettino rameno, dala se bez řeči přitáhnout k jeho boku, to je zvláštní, řekl Sevilla za chvilku, že úspěch se ihned převádí do termínů peněz a sexu, to znamená v podstatě do termínů síly, ještě jsme neopustili feudalismus, zámek a harém, hrad a právo první noci, ještě jsme uprostřed civilizace násilí,

Goldstein, začala Arlette po chvilce slabým hláskem, říkal něco, co mě moc zarazilo: tvrdil, že se blížíme mílovými kroky k třetí světové válce, ach, to já nevím, řekl Sevilla úsečně, já nemám ponětí, navrhuji ti, abychom se prošli po pláži, dokud je ještě trochu světlo, mlčel, když sestupoval před ní po schodech vytesaných ve skále a vedoucích k malé zátoce, některé byly tak úzké, že museli klást nohu souběžně s dalším schodem a postupovat bokem jako krabi, ve skalní stěně po levé straně ve výši kyčlí byly ještě kruhy, ale lano, které sloužilo jako zábradlí, bylo pryč, Sevilla si řekl podvacáté, ale nikdy to nemyslel vážně, že by snad stálo za to dát nové, stačilo by koupit dlouhý provaz, udělat jeden uzel nahoře a jeden dole, aby držel na obou koncích, nebylo na tom nic, a přesto věděl, že to nikdy neudělá, v malé zátoce byl kout, v němž někdo, snad děti předešlých nájemníků, postavil hrubou zeď z vyschlých kamenů na ochranu proti severnímu větru, bylo to uděláno ledabyle a jedna část se už zřítila, ale

zbytek držel, Sevilla podal ruku Arlette, když přelézala větrolam, seděli těsně vedle sebe, opírali se zády o ještě teplou stěnu pobřežního útesu, ten večer, kdy mi Michael dal výpověď, začal Sevilla, mluvil taky o třetí světové válce, viděl to asi takhle, i když prý Spojené státy vrhnou do Vietnamu milión lidí, nebudou moci vyhrát válku klasickými zbraněmi, a čím déle se bude válka prodlužovat, tím víc se budou prosazovat američtí jestřábi, podaří se jim obsadit prezidentský úřad člověkem ještě reakčnějším než Goldwater, a v té chvíli zvítězí generálové, kteří jako Eisenhower už dávno požadují v Asii použití atomové zbraně, budou chtít skončit s Vietnamem a při té příležitosti i s Čínou, než bude dostatečně zásobena raketami, připraví dokonalou provokaci, spustí pak velkolepě sehraně rozhořčeni a svrhnou první kobaltovou bombu na Peking, a co SSSR? zeptala se Arlette, SSSR podle Michaela dřív nebo později zakročí, v tom je podle něho základní omyl jestřábů, myslí si, že SSSR bude nečinně přihlížet, protože bude šťastný, že se zbaví na svých hranicích čínské hrozby, ale SSSR ve skutečnosti nemůže dovolit Spojeným státům, aby vztáhly ruku na nesmírná asijská bohatství, aby se tím staly v krátké době pány zeměkoule a vyřadily ho, když by byl izolován, Arlette na něj pohlédla vyděšenýma očima, a myslíš, že Michael má pravdu? řekla přidušeně, jak bych to mohl vědět, odpověděl Sevilla a prudce i podrážděně rozpažil, chce-li mít člověk úspěch při obtížné práci, musí na ni soustředit myšlenky a vyloučit všechny ostatní, nervózně a podrážděně mávl rukou, když pronášel „vyloučit všechny ostatní“, jako by smetl tu větu daleko za sebe, ovšem musím ti říct, pokračoval klidněji, že to, co mi povídal Michael, na mě zapůsobilo, polkl a zatvářil se nešťastně, Michael byl intelektuálně tak čestný, mluvil o něm v minulem čase, jako by byl mrtev, Arlette otevřela ústa, chtěla něco říci, ale pohlédla na něj a byla zticha, upíral oči přímo před sebe, obočí měl stažené, koutky úst svislé,

prudce se zvedl, vrátíme se? řekl nervózně, Arlette udiveně zvedla obočí, už? vždyť jsme sotva přišli, odpusť, řekl Sevilla a otočil k ní hlavu, myslela si: dívá se na mne a nevidí mě, můžem tu zůstat, jestli chceš, připojil netrpělivě, ale ne, řekla okamžitě, vraťme se, vstala a usmála se na něj, odpusť, opakoval a v jeho slovech se mísila stísněnost s podrážděním, to je jen zatracený bungalov, pořád

jen lezeme nahoru a dolů, nikdy si nemůžeme pořádně uvolnit nohy chůzí po rovině, ale vždyť bychom se mohli projít nahoře, řekla, prostoru máme dost, můžeme chodit pohodlně celé kilometry, ale ne, maličko mávl rukou, vraťme se, když to chceš, dala se do smíchu, já se vrátit nechci, to ty, podíval se na ni zároveň smutně, zmateně i netrpělivě, ale do očí se mu vrátilo trochu něhy, vyloudil úsměv a řekl ano, máš pravdu, to já, a začal stoupat po schodech ve skále,

architekt bungalovu nemiloval okna ani dveře, nebyly mezi kuchyňkou a jídelním koutem ani mezi jídelním koutem a obývacím pokojem, ani mezi obývacím pokojem a ložnicí, taky ne mezi ložnicí a koupelnou, když se Sevilla svlékl, díval se na Arlette, byla nahá a zrovna si čistila zuby, aby se líp viděla v zrcadle, nakláněla se nad umyvadlo, nohy měla u sebe, tělo se v ladné křivce nahýbalo vpřed, břicho měla vtažené a zadeček vystouplý, byl to půvabný a naivní postoj, který budil představu malé hodné holčičky, usmál se, do plic se mu mocně vhrnul vzduch, zabrzdil ten prudký, téměř zalykavý příval radosti, radosti, nikoli touhy, zvedala ho vítězně jako pták v letu, ale věděl, že v pocitu štěstí je bod, který se nesmí překročit, nechceme-li štěstí zničit, cítil se lehký, dojatý, šťastný, a současně dbal, aby nebyl šťastný příliš, jaké to světlo ho zalévá, vzpínal se na mladých vrcholcích světa v první jitřní hodině, krása tohoto těla, radost, naděje, vděčnost, cítil, jak se mu hrud. rozšiřuje až na hranici snesitelnosti, štěstí se náhle splašilo, překročilo meze, málem se přehouplo, Sevilla se rozesmál, ale ovšem, musel se smát, chytračit, zachytit smíchem aspoň poloviční štěstí, dobře víte, že je v tom vždycky něco zábavného, například ta nesmyslná stránka, měl pocit štěstí, protože si čistila zuby, smál se, cítil neupřímnost toho smíchu, je nemožné udržet se déle než vteřinu na nesmírném hřebeni života, stále jen přecházíme od proměny k proměně — smích, abychom uprchli úzkosti, posedlost, abychom překonali smích, něha, abychom se vyléčili z posedlosti —, vteřina bláznivého štěstí se nikdy nezastaví, vždycky nás někdostrká zezadu, do ramenou, honem, pospěš si, pospěš si, proč se směješ, řekla Arlette skloněná k zrcadlu, vypadáš jako hodná holčička, otočila hlavu, podívala se mu do očí, zachytila jeho pohled, horká vlna mu proběhla tělem od kotníku k hrudi, usmál

se také, vždyť já jsem hodná, řekla přidušeným hlasem a zasmála se krátce hrdelním smíchem,

Arlettina hlava mu spočívala v ramenním důlku, tělo měl smáčené potem, ležel pohodlně na zádech a všemi uvolněnými svaly se tiskl k žíněnce, natáhl pravou ruku, zhasl světlo, dlouho bylo ticho, Sevillovo dýchání se ztišilo, Arlette myslela, že usnul, ale když promluvil znovu, začal tak, jako by to byl nejobyčejnější rozhovor, jako by navazoval na právě přerušenou rozmluvu, jestli se Rusové nevytahují, jeho hlas zněl v třchu zřetelně a pronikavě, jestli opravdu dokáží používat k rybolovu stovku delfínů, musí být tedy v komunikaci mezi druhy dál, než jsme si mysleli, i když necháme stranou ty jejich plky o individualismu a kapitalistickém *struggle for life*, který nás, ubohé zlé Američany, dovedl k tomu, že se soustřeďujeme na jedinou dvojici, ale je to pravda, že jsme ještě nic neudělali, když jsme naučili mluvit dva delfíny, zbývá uám rozšířit komunikaci na celý druh nebo aspoň na dvě až tři desítky jednotlivců, a ksakru, nevím, jak to provedu a jak vůbec začnu.

ROZMLUVA FA A BI S PROFESOREM SEVILLOU
PONDĚLÍ 9. BŘEZNA 1971, 10 HOD. DOPOLEDNE

(*Poznámka profesora Sevilly*: Neviděl jsem Fa a Bi od svého odjezdu z laboratoře v pátek 6. března, a když mě Fa spatřil, vyskočil z vody, několikrát do ní uhodil ocasem a vydal celou řadu radostných hvizdů. Po tu dobu zůstala Bi trochu stranou, mlčela, byla odměřená a sotva na mě pohlédla.)

FA: „Pa! Kde jsi byl? Kde jsi byl?“

S.: „Dobrý den, Fa!“

FA: „Dobrý den, Pa! Dobrý den, Pa! Dobrý den Pa! Kde jsi byl?“

S.: „Dobrý den, Bi.“

BI: „Dobrý den Pa.“ *(Bi je uprostřed bazénu, točí se pomalu v kruhu ve směru hodinových ručiček a když pluje kolem mne, pozoruje mě koutkem oka, ale nevydává žádné pískání a netváří se, že by se ke mně chtěla přiblížit. Fa je na kraji bazénu metr ode mne, je bujný a přátelský. Když jsem se k němu přiblížil, provedl obvyklý šprým: zmáčel mě od hlavy kpatě.)*

S.: „Odjel jsem s Ma, abych si odpočinul.“

FA: „Odpočinul? To jsi spal?“

S.: „Odpočívat znamená nic nedělat.“

FA: „A tady neodpočíváš?“

S.: „Ne, jen málokdy.“

FA: „A tam, kam chodíš, odpočíváš?“

S.: „Ano.“

FA: „Kde je to?“

S.: „Na břehu moře.“ *(Bi se přestává točit, pozorně naslouchá, ale nepřibližuje se.)*

FA: „Tady jsme také u moře. Někdy slyším vlny, a když ochutnám vodu, má chuť jiných zvířat.“

S.: „Už jsem ti to vysvětloval: při přílivu otevřeme stavidla a do bazénu vtéká voda z moře.“

FA: „Ano, vím. Nezapomněl jsem. Nezapomenu nic, nikdy. Jsem moc rád, když voda chutná mořem a mořskými zvířaty.“

S.: „Bi, pojď sem!“ *(Bi neposlechne hned, a kdyžsi pak dá říct, místo aby se přiblížil a k okraji přímo, dělá různé okliky. Chce naznačit, že se zlobí.)*

S.: „Bi, co je s tebou? Ty se hněváš?“

BI: „Neřekl jsi, že jdeš od nás.“

S.: „Ale vždyť to není poprvé. Před tiskovou konferencí jsem odjel už dvakrát.“

BI: „Ano, ale řekl jsi, že jdeš pryč.“

S.: „Tak dobrá, příště ti to řeknu.“

BI: „Děkuju, Pa. Je to hezké, tam co jsi byl?“

S.: „Moc hezké.“

BI: „Co jsi dělal, když jsi nic nedělal?“ *(Směju se, Fa mě hned napodobí a dívá se na Bi posměšně. Bi nespokojeně mrká, ale nic neříká.)*

S.: „Hraju si s Ma, ležím na slunci a koupám se.“

BI: „Měl bys nás vzít s sebou.“

FA: „Ano, Pa! Měl bys nás vzít s sebou!“

S.: „Nemůžu, není tam bazén.“

BI: „Kde se koupeš?“

S.: „V moři.“

BI: „A žraloci?“

S.: „Tam, kde jsem, nejsou žraloci. Ale když tu nejsem, nemusíte si stěžovat, máte dost zábavy.“

FA: „Ano, hlavně s Ba. Je moc hodný. Ostatní jsou taky moc hodní.“

BI: „Mám moc ráda Ba. Je s námi pořád. Koupe se s námi. Hraje si s námi. Hladí nás. A mluví, mluví.“

FA: „Četl nám články o nás. Ale nechtěl nám nic vysvětlovat. Řekl nám: „Počkejte na Pa.“

S.: „Já jsem ho o to požádal.“

FA: „Pa, já byl moc smutný. Někteří lidé nás nemají rádi.“

S.: „Vždycky se najdou lidé, kteří mají strach z nových věcí.“

FA: „Mají strach z nás?“

S.: „Ano.“

BI: „Já nerozumím proč.“

FA: „Jeden člověk řekl: „Ryba patří na talíř.“

BI: „Pa, proč to řekl? My nejsme dobří k jídlu.“

FA: „A nejsme ryby!“

(Směju se a Fa mě napodobuje.)

BI: „Ale Fa, nebuď takový snob!“

S.: „Bi, kdo tě naučil slovo »snob«?“

BI: „Ba. Proč se směješ? Je to ošklivé slovo?“

S.: „Je to moc dobré slovo. Zvlášť když se Fa chlubí, že je kytovec.“

FA: „Já jsem hrdý, že jsem kytovec. Delfín má mozek tak těžký jako člověk.“

S.: „Správně, nezapomněl jsi to.“

FA: „Já nikdy nic nezapomenu.“

BI: „Ještě jsou o nás jiné články?“

S.: „Podíváme se později. Teď ti chci něco říct.“

FA: „A mně taky?“

S.: „Tobě taky. Vzpomínáš si, Fa? Ty jsi naučil Bi mluvit.“

FA: „Ano, já.“

S.: „A teď bych chtěl, abyste vy oba naučili mluvit jiné delfíny.“

FA: „Proč?“

S.: „Když mluví dva delfíni, je to málo.“

FA: „Proč?“

S.: „To bych musel moc dlouho vysvětlovat.“

FA: „Budeš mít radost, když naučíme mluvit jiné delfíny?“

S.: „Ano.“

FA: „Tak jak to uděláme?“

S.: „Já vám přivedu delfíny.“

BI: „Sem do bazénu?“

S.: „Ano.“

BI: „Delfíny nebo delfínky?“

S.: „Nejdřív jednu delfínku.“

BI: „Ne, ne!“

S.: „Proč ne?“

BI: „Já nechci.“

S.: „Ty nechceš?“

BI: „Budu ji bít! Budu ji kousat!“

S.: „Ale podívej se, Bi…“

BI: „Seberu jí ryby.“

S.: „Ale podívej se, Bi, to by bylo od tebe moc zlé.“

BI: „Ano!“

S.: „Ty chceš být zlá?“

BI: „Ano! Budu moc zlá, pořád! Budu ji kousat!“

S.: „Ale proč, Bi?“

BI: „Nechci, aby se Fa před ní stavěl do S.“

(Fa se směje. Bi se k němu otočí a uhodí ho ocasem, Fa uhne a neodpoví.)

S.: „Bi, vždyť víš, že v moři to tak je.“

BI: „To není stejné.“

S.: ‚V moři má samec vždycky víc samic.“

BI: „To není stejné.“

S.: „Co není stejné?“

(Ticho.)

BI: „Fa a já mluvíme.“

(Na chvíli jsem oněměl, jak mě obsah této odpovědi překvapil.)

FA: „Už nic neříkáš, Pa?“

S.: „Bi, představ si, že ta druhá delfínka bude silnější než ty.“

BI: „Tak požádám Fa, aby mi pomohl ji bít.“

S.: „A ty ji budeš bít, Fa?“

FA: „Ano.“

S.: „Ano?“

FA: „Vždycky dělám to, co mi řekne Bi.“

S.: „A co kdybych do bazénu pustil delfína?“

FA: „Budu ho bít. Možná ho zabiju.“

S.: „Třeba bude těžší a silnější.“

FA: „Bi mi pomůže.“ Pohlédnu na Bi a ta kývá hlavou, že ano.

S.: „Bi, ještě k té delfínce, proč je v tom rozdíl, když Fa a ty mluvíte? Než jste mluvili anglicky, mluvili jste delfínsky.“

BI: „To není stejné.“

S.: „Co není stejné?“

BI: „Já nevím.“

S.: „Jestlipak bys nechala jinou delfínku v bazénu, dokud jsi nemluvila anglicky?“

BI: „Mám moc ráda Fa. Mám ho ráda, jako ty máš rád Ma.“

S.: „Ty jsi poznala, že mám rád Ma?“

BI: „Ano.“

S.: „A kdybych neměl rád Ma, dovolila bys, abych pustil do bazénu jinou delfínku?“

BI: *(vzrušeně)*: „Ty přestaneš mít rád Ma?“

S.: „Ale ne. Řekl jsem »kdybych«. Už jsem ti vysvětloval »kdyby«.“

BI: „Nemám ráda »kdyby«. Fa rozumí dobře „»kdyby«, já ne. Věci jsou pravda nebo nejsou pravda. Proč »kdyby«?“

S.: „Poslouchej mě dobře, Bi. Poslouchej mě, je to důležité. Nechceš do bazénu jinou delfínku proto, že já mám rád Ma?“

(Ticho.)

BI: „Ano. Snad.“

S.: „Chceš být s Fa jako já s Ma?“

BI: „Ano.“

S.: „A kdybys nemluvila anglicky, poznala bys, že mám rád Ma?“

BI: „Nemám ráda »kdyby«. »Kdyby« mě pletou.“

S.: „Snaž se mi odpovědět. Bi, prosím tě.“

BI: „Já nevím. Jsem unavená.“

(Otočí se ke mně zády, plave ke gumovému kruhu, navlékne si ho na tlamu a hodí ho k Fa, který ho chytne v letu a hodí jí ho zpátky. Mnohokrát se pokouším navázat znovu rozhovor. Bi neodpovídá. Je deset hodin dvacet.)

Suzy přehlédla skupinu. Byla to první porada po 20. únoru, židle byly seřazeny kolem stolu s magnetofonem, obřad byl stále stejný, spolupracovníci přicházeli o pět minut dřív, Sevilla vstupoval čilým krokem poslední a sedal si poslední, místo Lisbeth přijal Simona, ale buď náhodou nebo úmyslně nevzal nikoho za Michaela — jeden náhradník, jeden nepřítomný —, ale kromě Michaela po mé levici místa zůstala stejná, nevinný Simon, aniž to věděl, si sedl jako Lisbeth napravo vedle Arlette, Petr samozřejmě vedle mne, má ruku na opěradle mé židle, nedotýká se mne, ale cítím, jak mi hřeje šíji, a Maggie vedle Boba, je vybraně oblečen, snaží se, jak může, tváří se co nejodměřeněji, zpola se k ní točí zády, ale sázím se, že marně, nepodaří

se mu zavřít jí pusu, bude šeptat poznámky i svému sousedovi po levici Simonovi, ten je tak hodný a bázlivý, nohy má zkříženy pod trnožemi židle, nebude jí odpovídat, ale to ho nezachrání, nešťastníka, právě naopak, Maggie bere všechno jako vyznání, i mlčení.

„Uslyšíte mou rozmluvu s Fa a Bi 9. března," začal Sevilla, „poslouchejte ji pozorně, budeme o ní diskutovat."

Spustil magnetofon, položil obě ruce na stůl, byl zticha a upřeně hleděl na odvíjející se pásku. V místnosti se rozezněly křiklavé hlasy obou delfínů.

„Tak prosím, co o tom soudíte?" zeptal se Sevilla, když páska skončila. „Nežádám od vás zatím praktické návrhy, ale rozbor chování. Co si o tom tedy myslíte?"

Bylo ticho a Suzy začala:

„Podle mého názoru reakce Fa je normální. Chci říci: je přiměřená tomu, co víme o chování delfíního samce. Žije v bazénu sám s Bi. Vpuštění jiného samce přináší otázku dělby o samičku a otázku hierarchie."

„Z toho hlediska," řekla Arlette, „reakce Bi je taky normální. Vpuštění jiné samičky do bazénu by jí způsobilo stejné problémy."

„Ne úplně," řekl Petr.

Arlette na něj pohlédla. Co je Michael pryč, Petr vypadá jistěji, vyzráleji a k Suzy má klidnější majetnický vztah.

„Bi žila v moři," pokračoval Petr, „to znamená, že žila ve stádu delfínů, v němž dvojice nejsou stálé, kde samec ovládá postupně více samiček. A přesto si vybrala monogamii."

„Máte pravdu," řekl Sevilla a Petr se zatvářil šťastně. „Je to uvážený výběr."

„A dokonce motivovaný," řekl Bob flétnovým hlasem.

Měl bílé plátěné střevíce, azurově modré kalhoty a pomněnkově modrou košili, v široce rozhaleném límci bylo vidět tyrkysově modrý šátek s černými vzorky. Suzy si ho prohlédla. Ta harmonie v modrém byla opravdu vybraná, ale jak může snést v takovém horku šátek.

„Řekl bych přesněji," pokračoval Bob, „že tato motivace je dvojí, protože Bi nedala jen jedno vysvětlení, proč se tak chová, ale dvě. Za prvé: Mluví naší řečí. Za druhé: Chce mít k Fa vztahy lidského typu."

Sevilla se podíval na Simona, na jeho zkroucené nohy pod židlí, a ze zdvořilosti se zeptal:

„Simone, jaký je váš názor? Jde tu o dvojí motivaci?“

Simon zrudl. Byl to velký hubený mládenec, vypadal zaraženě a svědomitě, všechno se u něho zdálo neurčité, věk, rysy, barva vlasů, názory.

„Snad,“ připustil opatrně, „snad by se dalo mluvit o dvojí motivaci.“

Maggie se na něho povzbudivě usmála a Simon ze strachu, aby se nezdál špatně vychován, se na ni zašklebil, což mohlo vypadat jako náznak úsměvu, Maggie sklopila oči, chudák chlapec, je plný komplexů, je tak bázlivý, jak se na mě chtivě dívá, vypadá jako uličník, který se zastaví před cukrářským výkladem, vsadila bych se, že nikdy nelíbal děvče, po jisté stránce je to škoda, že jsem se tak zapletla s Bobem, kdybych neměla strach, že vzbudím jeho žárlivost, vzala bych toho chlapce do rukou, určitě bych z něho udělala pořádného mužského, nakonec není ošklivý, má oduševnělé oči a spoustu skrytého žáru, mám-li věřit jeho silným rtům. „Myslím, že nejde o dvojí motivaci,“ řekla Arlette. „Je pravda, že Bi udala pro své chování dva důvody. Za prvé: Mluvím vaší řečí. Za druhé: Chci mít k Fa vztahy lidského typu. Ale podíváme-li se blíž, tyto dva důvody jsou ve skutečnosti jedním. V obou případech jde o silnou touhu po ztotožnění s člověkem.“

„Výborně, Arlette,“ řekl Sevilla nadšeně, otočil se k ní a rychle se na ni usmál. „Snad si vzpomínáte,“ přejel pohledem po celé skupině, „že při tiskové konferenci 20. února se jeden novinář zeptal Fa, zda pokládá schopnost mluvit za vyznamenání. V té spoustě blbostí to byla zajímavá otázka. Mluvit lidským jazykem je pro Bi opravdu vyznamenání. Bi mluví a proto se od nás tolik neliší. Chce si tedy přivlastnit i náš typ milostných vztahů. Tím, že si bere za vzor monogamii lidského páru, ztotožňuje se s námi.“

„To je náramně zajímavé,“ řekl Petr, „ale jak to přijde, že Fa nemá stejné reakce jako Bi? Fa, jestli jsem to dobře pochopil, se zpočátku nestavěl proti příchodu druhé delfínky.“

„Snad proto,“ řekla Suzy, „že samec u delfínů, jako ostatně i samec u lidského druhu, je docela rád polygamní…“

Vyvolalo to smích, to je štěstí, řekla si Arlette, že už tu není Lisbeth, protože její smích by nebyl příliš veselý, je zvláštní, že stačí jedna zlomyslná osoba, aby všechno pokazila.

„Dovolíte," řekl Bob svým strojeným hlasem a položil si pravou ruku na stehno, „dovolíte, abych přidal svůj kamínek na vaši zeď?" Suzy se zase znovu divila, jak pružně opouští svá stanoviska, jakmile promluví Sevilla. „Fa projevuje také touhu po identifikaci, ale projevuje ji jiným způsobem: například při každé příležitosti opakuje, že není ryba, ale kytovec. Proč? Protože ví, že kytovec je savec jako člověk. A protože ví, že kytovec zvaný delfín má mozek stejně těžký jako člověk. Já tomu u něho říkám snobismus. Ale tento snobismus je také touha po identifikaci s lidským druhem."

Sevilla naznačil svůj souhlas pokývnutím hlavy, ale nebyla v tom jeho obvyklá vřelost. Cítil se popuzen. Kdykoli Bob s vámi souhlasí, vždycky to vypadá, jako že objevil vaše vlastní myšlenky.

„Tak co, souhlasíme všichni s tímto výkladem? Simone?"

„Souhlasím," řekl Simon a Maggie se na něho povzbudivě usmála.

„Nejsem moralista," pokračoval Sevilla. „A jestliže první pár delfínů mluvících lidskou řečí přijímá také monogamii, nemohu říci, zda je to pokrok či nikoli. Ale pro nás je tato změna vážnou překážkou a klade před nás těžký problém. Jak to uděláme, abychom rozšířili znalosti Fa a Bi na ostatní delfíny?"

V tom hlasitě a pronikavě zazvonil telefon a Sevilla trochu podrážděně řekl Maggie: „Pro nikoho tu nejsem," Maggie vstala, došla ke stolku s telefonem, vzala sluchátko, halo, řekla svým uctivým a odměřeným hlasem jako vždycky, když začínala rozhovor, bohužel to není možné, profesor Sevilla je na poradě, račte laskavě zavolat znovu, je mi líto, Mr. Gilchriste, Mr. Gilchrist! zvolal Sevilla a vyskočil tak prudce, že porazil židli, ani ji nepostavil, ale utíkal dlouhými kroky k telefonu a skoro vytrhl sluchátko Maggie z ruky, Mr. Gilchrist, tady Sevilla… Kdy? Včera odpoledne? Ale to je nejvyšší sazba…! To je hrůza. Ani to neumím vyjádřit… Jak to přijal? Ano, já vím, je statečný… S pokutou si nedělejte starosti, já ji zaplatím… No dobrá, řekněme, že je to půjčka, vrátí mi ji, až se dostane z vězení… Ale ne, to je maličkost… Ano, napíšu mu, ano, určitě, řekněte

mu, že ho přijdu navštívit, hned jak mi to povolí, hned dnes o to požádám.

Zavěsil sluchátko a obrátil se k spolupracovníkům. Byl bledý a jeho oči byly prázdné.

„Michael,“ řekl bezbarvým hlasem, „byl včera odsouzen k nejvyššímu trestu: dostal pět let vězení a deset tisíc dolarů pokuty.“

X

Jugoslávský filosof Marko Ljepovič, který měl na kalifornské universitě velmi úspěšné přednášky, napsal na jaře 1972 svému příteli do Sarajeva a sděloval mu své dojmy a úvahy. „Presidentské volby, které se budou konat koncem tohoto roku 1972 a ke kterým se ještě později vrátím — okolnosti, za nichž k nim dochází, se mi totiž zdají nesmírně podivné —, oživují ve mně pocity, které jsem prožíval před devíti lety v době Kennedyho aféry. Že vražda velkého politického představitele byla následkem temných policejních machinací, na tom není nic překvapivého: k takovému dramatu by mohlo dojít v kterékoli zemi světa. Znepokojující je podle mého názoru pasivita a poddajnost, jakou při té příležitosti prokázali Američané. Vždyť jinak jsou to lidé po všech stránkách obdivuhodní: jsou prostí, čestní, přívětiví, plni dobré vůle v lidských vztazích, ukáznění ve vztazích společenských, velmi pilní při výkonu svého povolání a úžasně schopní ve všech oblastech, nemluvě o skvělém zevnějšku, za nějž vděčí sportu a nejvyšší životní úrovni na světě. A přesto jsou tito vynikající lidé v politice jako děti. Dávají se manipulovat a ovlivňovat tak snadno, až to zaráží. Předpokládejme, že by v kterékoli evropské zemi byl zavražděn milovaný a vážený president, že by byl vyšetřován jeho údajný vrah, ale že by z tohoto výslechu neexistoval jediný záznam (místní policie *neměla úvěr na zakoupení magnetofonu*), že by tento vrah byl pak také zabit gangsterem, jehož styky s policií byly prokazatelné — už jen to by stačilo, aby se okamžitě rozpoutal mocný proud veřejného mínění, který by znemožnil oficiální snahu o potlačení celé aféry ve Warrenově zprávě, ještě než by vůbec vznikla. Ve Spojených státech se nejen mohla zrodit Warrenova zpráva, protože veřejné mínění bylo naprosto apatické, ale dokonce se málem podařilo celou záležitost pohřbít, a že se nakonec dostala na pořad znovu, ale příliš pozdě — a po mém soudu bez jakékoli politické účinnosti —, bylo jen proto, že účastníci komplotu odstranili z přehnané opatrnosti postupně čtrnáct důležitých svědků dramatu. Teprve tyto mnohokrát opakované násilné zásahy „Prozřetelnosti“ probudily nakonec veřejné mínění, ale v míře ještě docela skromné, vždyť v

Evropě by zavraždění domnělého vraha gangsterem a spolupracovníkem policie stačilo samo o sobě, aby se masy dostaly do pohybu.

S touto poddajností amerického lidu se setkáváme i dnes, když se blíží presidentské volby, a je stále stejně znepokojivá. V této chvíli přihlížím jevu, který by se dal pokládat za frašku, kdyby současně nebyl strašně nebezpečný. Americké veřejnosti se právě *prodává* jako příští kandidát na presidentský úřad hollywoodský herec Jim Crooner. Myslím, že v Sarajevu jsi asi neviděl film s tímto hercem, ale tady je Crooner velmi slavný. Svým zjevem je jakousi směsí Jamese Stuarta a Gary Coopera. Je to velký, štíhlý, atletický padesátník s mírně prošedlými vlasy a s melancholicky vlídným úsměvem, vypadá, že na svých širokých ramenou nese břímě lidského rodu. Pro Američany je současně bratrem, otcem a manželem, ztělesněním laskavé mužnosti ve třech osobách, na jeho mohutné hrudi se tak dobře pláče. Pro všechny je to silný muž, který dokáže pomoci a umí si poradit, který takřka bez řečí, jen s několika humornými průpovídkami vyrve nešťastnou blondýnku padesáti Indiánům, když se ji chystají znásilnit.

Naneštěstí hrdina seslaný Prozřetelností se už nespokojuje tím, že zachraňuje na běžícím pásu hrdinky uprostřed pustiny. Chystá se teď zachránit Spojené státy americké a tím i svobodný svět od zhouby, která je ohrožuje. Je to děsivé, protože Jim Crooner má největší šance na zvolení presidentem, i když se to Evropanovi zdá zcela neuvěřitelné. Všechno vlastně začalo před šesti lety v listopadu 1966, když herec Reagan, který v televizi uváděl značku doutníků, byl zvolen guvernérem státu Kalifornie. Operace Crooner je logickým následkem operace Reagan. Nevím, jaké síly tlačí Croonera v čelo Spojených států. Ale ty síly musí být opravdu mocné, když na něho mohou už řadu měsíců platit pohádkové částky, protože tento obchod stojí peníze. Crooner má za sebou mohutnou mašinérii, propagační agenturu, celou síť styků a mozkový trust. Jen pro zajímavost: podle toho, co se tady říká a dokonce tiskne, film na politickou oslavu Jima Croonera stál sto padesát tisíc dolarů a asi čtyřicetkrát proběhl na různých televizních okruzích které zde prodávají divákům politiku stejně jako mýdlo, přičemž za hodinu vysílacího času se platí sedm tisíc dolarů film trvá přibližně hodinu, všechno dohromady tedy stálo

čtyři sta třicet tisíc dolarů. To je jenom začátek, už je ohlášen další film. Jinak byla do dnešního dne zaslána čtyřiceti miliónům osob přepychová brožura, která líčí život, boje a ideály Jima Croonera, odhaduje se, že tisk a poštovné stály osm set tisíc dolarů. A politický program toho všeho? Samozřejmě žádný. Crooner kromě svého skvělého zevnějšku a báječného hereckého talentu nic nezná, nic si nemyslí, nic nechce. Je to prázdná nádoba, která čeká na obsah. Své projevy, své žerty, své anekdoty, *sob-stuff*[1] svém chudičkém dětství, zdrcující odpovědi pseudoprotivníkům při podvodných televizních diskusích, to všechno se umí naučit nazpaměť. V operaci Crooner je znepokojující právě výběr člověka bez jakékoliv inteligence a politické zkušenosti ve funkci, odkud má řídit osudy nejmocnějšího státu světa. Od Kennedyho k Johnsonovi a od Johnsona ke Croonerovi prodělává presidentská funkce ohromující sestup. Kennedy měl myšlenky a odvahu, uměl říci ne — lze mít dokonce podezření, že právě pro tuto schopnost říci ‚ne' byl odstraněn. Johnson, pomineme-li jeho očividné slabosti, byl přece jen vychován v politické stáji, je to řemeslný politik, docela bych věřil, že se vydal po válečných stezkách proti své vůli, snad i se špatným svědomím. Svědčí o tom morální projevy, jimiž pokládá za vhodné doprovázet každý nový stupeň eskalace. Ale bude-li zvolen Crooner, presidentský úřad Spojených států bude obsazen mužem, který bude mít asi tolik skutečného vlivu na politiku Spojených států, jako Čankajšek nebo maršál Ky.

Je samozřejmé a znepokojivé, že tento sestup chtějí ti, jejichž záměrům slouží, protože Jim Crooner s dobráckou, spravedlivou a starostlivou tváří, která je tajemstvím jeho úspěchu, bude dělat to, co se po něm bude chtít, včetně svržení první vodíkové bomby na Čínu. Z celého srdce doufám, že se mýlím, ale bude-li Crooner zvolen, svět se závratnou rychlostí přiblíží k této rozšířené válce v Asii, z níž možná vzejde válka světová."

Arlette se otočila, lehla si na záda a v teplé tmě uslyšela, jak do ostrůvku bijí vlny. Zdálo se, že hluk přichází z maličkého přístavu, který jim sloužil i za koupaliště, ale věděla, že tomu tak není, průplav

[1] Plačtivý příběh.

mezi skalisky je tak úzký a tak křivolaký, že žádná vlna nemůže dorazit až k hrázím, ale na severu, za čelem jejího lůžka, za zdí domu, za obrovskou cisternou, kterou poslední cyklon naplnil až po okraj, tam se moře tříštilo o pás skalisek, na tuto stranu ostrůvku nikdy nechodili, je to prostor k ničemu, malá kamenitá poušť bez písečné zátočiny, bez jediného místečka, kde by se dalo koupat, ani kde by se dal spustit menší nafukovací člun z těch dvou, které už mají, jenom příboj, víry, chomáče pěny, ale na jih na terasu dopravili trochu půdy z pevniny, aby měli kde pěstovat bougainvilleje a čím zdobit dlouhý, nízký a podsaditý dům, k severu slepý, kterému Henry říkal „bunkr“, protože byl postaven z betonu, aby odolal tajfunům, jediný hluk, který přicházel opravdu z přístavu, bylo neustálé hvízdání v stožárových lanech *Caribee*, protože krásný hliníkový stožár byl tak vysoký, že přečníval dům, ostrůvek i skály a sám se vystavoval jako anténa všem větrům, *Caribee* byl obsažen v ceně, Goldstein se tehdy musel zlobit, když chtěl Henrymu zabránit, aby uzavřel obchod týž den, rok, už je to rok a Michael je celou tu dobu za mřížemi, vzpomínka na něj je jako výčitka, je strašné si uvědomit, že ho pustí až v roce 1976, za čtyři roky, pět let uloupeného života v jeho věku, protože se nechtěl zúčastnit války, kterou pokládal za nespravedlivou, konformismus postavený jako tyranský zákon, svoboda svědomí zhanobená jménem svobody, Lisbeth, ale nechci litovat Lisbeth, ta zradila, pokusila se škodit, oči té dívky, jak se na mě dívala, už jsem nevěděla, kam se vrtnout, *měla byste si uvědomit, že nikdy pro něho nebudete ničím než číslem v řadě*, ale nakonec to byla přece jen žena, jenom žena dovede vybrat větu, která tak bolí, drobná stylová zákeřnost, na kterou už nikdy nedokáže zapomenout, *číslo v řadě*, Arlette ucítila, jak jí ztuhla tvář, natáhla levou ruku, tápala po stole, byl tam, jako vždy obrácen na měsíční stranu, ozdobné číslice zářily takřka nečitelně do polotmy, čtyři hodiny dvacet nebo pět hodin dvacet, jako by nemohli napsat číslice docela obyčejně, budík je přece k tomu, aby se dala přečíst hodina, obrátila se, spal se skrčenýma nohama a odfrkoval, tvář jako děcko nebo jako hodný lev, velká hlava měkce spočívala na zkřížených tlapách, zaplavil ji příval něhy, položila mu ruku na odkryté rameno a hned ji stáhla, budil se tak rychle, nikdy ho sama nepožádám, v jeho životě jsou důležitější věci, muž není nástroj, kte-

rého používáme, ale proč na to nemůžu myslet, abych při tom nelitovala Bi a jejího mrtvě narozeného delfínka, jak to bylo pro ni bolestné a jaká tragédie, když první pár delfínů, kteří mluví lidskou řečí, už nikdy nemůže mít mládě, vzpomínám si, jak byl Henry před rokem zklamán, když Bi odmítla jinou delfínku v bazénu, a jakou měl radost, když Bi otěhotněla, *uvidíš, uvidíš, ten delfínek bude mluvit dvěma jazyky*, bože, ten strašný porod, takových hodin, kdybychom ztratili Bi, ztratili bychom Fa, ztratili bychom všecko, ach, už na to nechci myslet, a potom to přešlapování na místě při studiu pískání, ty neslýchané překážky, Bi, jak bys zapískala: hoď mi ten kruh?, to já neříkám, proč? protože v moři není kruh, neuvěřitelný počet lidských věcí, pro něž delfíni samozřejmě nemají odpovídající výrazy, a některá pískání lidský hlasový orgán téměř nemůže reprodukovat, *snad musíme vynalézt stroj na pískání delfínštiny?* Henry byl tak sklíčený, tak pokořený, *ukradl jsem slávu, nic jsem nevyřešil, vůbec nic, dva mluvicí delfíni, to není druh, Adamsi, musíte pochopit, že to bude trvat dlouho, výzkum sotva začíná, výzkum je dlouhý, nemohu v tom nic dělat, jsme v polovině cesty, za dva roky, ano, snad za dva roky zvládneme delfínštinu a pak budeme moci naučit anglicky celý druh*, nemůžeme za to, že jsme pak dělali jako blázni, celý tým, Bob, Petr, Suzy, Simon, tak se mi ulevilo, když Henry vzal místo Lisbeth Simona, měla jsem strach, že si vybere nějakou dívku a že se do ní zamiluje, *číslo v řadě*, bylo to v době aféry s albem, byla jsem vzteklá na Maggie, tvářila se, jako by spadla z měsíce, ale poslyšte, Arlette, jak mi můžete něco takového přičítat, ale taková podívaná by zhnusila i zhýralce, ta sbírka ženských, které se vrhaly na Henryho jako fenky, když se hárají, aby ho očuchávaly, a ten pohled na chudáka Maggie, neměla bych se jí smát, vždyť je to strašná nespravedlnost, že tak vypadá, je to ohavné, když se jí všichni smějeme, ale nemůžeme ji pořád litovat, ona se do omrzení opakuje, *víte, Arlette, tragédie s Bobem je v tom, že nechci děti*, upírá na vás smrtelně vážné oči, tělo naklání dopředu, žena povinnosti, *problematische* intelektuálka, k tomu ještě špatná herečka, hlas, pohyb, pohled, všechno přehání, *když fantazíruje*, říká Henry, *hned si toho všimnu, neumí to vůbec podat*, a snad nejvíc k politování je Bob, pořád před ní utíká, vyhýbá se i jejímu pohledu, nikdy si vedle ní nesedne u stolu, *netroufám se jí*

ani zeptat, kolik je hodin, nikdy nevím, jak si to vyloží, Bob je divný, musím uznat, že je divný, nikdy jsem nepochopila, jak mu mohl Henry tak rychle odpustit, že se dal do služeb toho strašného C, ale Henry je nade vším, vznáší se, omlouvá skoro všechno, snad si uvědomuje, že Bob se po Michaelově odchodu vrhl do práce jako šílený, vždycky se ke všemu dobrovolně hlásí, výsledek je, že tráví dlouhé hodiny s Fa a Bi, oba dva po něm šílí, skoro nás vytlačil z jejich náklonnosti, mně se to nelíbí, nevím, jestli Bob neplní nějaký příkaz, musím Henrymu říct, aby si dal pozor, nemám už důvěru v toho plaza, je takový strojený, zženštilý, narcisistní, je mi odporné, jak kroutí nohy pod sebe, když si sedá, snad je to prostě jeden z těch *amerických samců frigidní generace,* jak říká Greenson, jeden z těch hochů, co mají radši marihuanu nebo LSD než pohlaví, co jim v této oblasti stačí *snadné a rychlé uspokojení (dixit Greenson),* ten eufemismus se mi zdá úžasný, chudák Bob, ani se neodváží být opravdu teplý, to už je vrchol, že mu to pomalu vyčítám, vzala mrzutě budík, několik vteřin hleděla na jeho světelný ciferník, když člověk nespí, čas se vleče, jinak letí strašně rychle, těch týdnů a týdnů, už jsou to dva roky, co Henry, je to zvláštní, pro mě je ten strašný liják obrazem štěstí, zaplavoval přední sklo u auta, lampička na čtení map mi svítila u nohy, měla jsem strach, že si všimne, jak se mi chvějí, cítila jsem, jak se mi tělo rozplývá v jeho pohledu, cyklon nazvaný Hana, je podivné, že zabil sto padesát osob a mně přinesl život, předtím jsem měla pět, šest let pocit, že se dusím v samotě, nevěděla jsem, co chci, a jeden rok jsem byla dokonce líná, a ten nejapný, intelektuálně degradující poměr, cítila jsem se jako moucha chycená na lep, a pak najednou, když přijali moji doktorskou práci, jsem v sobě měla tolik sebedůvěry, tolik síly, tolik hrdosti, pochopila jsem, že se mi podaří prorazit, vážená Miss Lafeuilleová, přečetl jsem si vaši doktorskou práci o chování delfína *Tursiops truncatus* v zajetí a rád bych vás požádal, zda byste nechtěla pracovat se mnou, když jsem uviděla jeho podpis, vyskočila jsem radostí, přijel pro mě na letiště s Michaelem, skoro jsem žárlila na Michaela, měl ho tolik rád, miloval ho opravdu jako syna, naučil ho tolik věcí, a přesto je to teď Michael, který ovlivňuje svého učitele, Michael za mřížemi, v těch mřížích jsou nějaké čáry, Henry čte všechny noviny, několikrát za sebou si předčítá jeho dopi-

sy, je zvláštní, že pouštějí bez jakékoli cenzury všechno, co Michael píše, myslím, že si to všechno asi fotografují a Henryho odpovědi taky, Adams nebo C. nebo bůhvíkdo jiný má na stole úžasný spis v bezvadném pořádku s odkazy, poznámkami, rozbory, rejstříky, s dokonale odstíněnými komentáři u každé Henryho věty, to všechno vypracovali nejlepší političtí psychologové, svazky spisů proti Oppiemu byly před jeho procesem několik metrů vysoké, ale když to Henrymu říkám, jenom se směje, *co chceš, špionáž a udavačství jsou dva prsy americké inteligence*, když si pomyslím, že CIA subvencovala Národní svaz studentstva a že jedna americká universita dobrovolně kryla *misi specialistů* do Vietnamu, říkám si, že je možné všechno, absolutně všechno, ale měl by sis dát přece jenom trochu větší pozor na to, co píšeš Michaelovi, myslím, že jsi strašně neopatrný, jsi sice slavný, ale nejsi tabu, vzpomeň si na Oppieho, ale on nechce nikdy nic slyšet, když se z dálky nebo zblízka dotknu čehokoliv, co se týká odvahy, má reflex Španěla, vzepře se a zahalí, *nechci se začínat sám cenzurovat*, vždyť bych těm fízlům přihrával, víš přece, kvůli čemu existují: chtějí nás postupně donutit, abychom se sami vymyškovali, a určitě se nedá říct, že Henry podceňuje svou mužnost, tiše se zasmála, natáhla ruku a položila mu konečky prstů na rameno, za chvilenku ucítila, že svírá její ruku ve své, ty nespíš, zeptala se tichoučce, můžu se k tobě přitulit, můžu si s tebou povídat?

ROZMLUVA SEVILLY A ADAMSE 22. ČERVENCE 1972, DOKLAD PL 56279, DŮVĚRNÉ

ADAMS: „Jsem strašně rád, že vás zase vidím. Neviděl jsem vás, myslím, od té tiskové konference 20. února 1970, a pak jste byl tak hodný, že jste mi poslal svou knížku. Slyšel jsem, že se výborně prodává.“

SEVILLA: „Sám se tomu divím. Protože jsem do ní nedával žádné přísady, jak mi to doporučoval Brücker , jenom fakta.“

ADAMS: „Tak vidíte, řeknu vám, že právě ta serióznost se líbila.“

SEVILLA: „Goldstein to vysvětluje mnohem cyničtěji. Tvrdí, že by se knížka prodala v každém případě, i kdybych ji napsal nohama.“

ADAMS: „Tomu nevěřím. Vaše poznámka o Jimu Croonerovi Lorrimera moc pobavila. Vy ho nemáte rád?“

SEVILLA: „Ne.“

ADAMS: „S tím s vámi nesouhlasím. Kdyby byl Crooner zvolen, věřím, že by do naší staré administrativy vlil čerstvou krev.“

SEVILLA: „Doufejme, že by to byla jediná krev, kterou by proléval.“

ADAMS: „Myslíte, že je tak krutý?“

SEVILLA: „Myslím, že udělá všechno, co se po něm bude chtít.“

ADAMS: „Vy jste mi ale pesimista! Jste spokojen s Goldsteinovými službami?“

SEVILLA: „Velice. Abych byl upřímný, už bych se bez něho neobešel. Stal se mým přítelem.“

ADAMS: „To mě moc těší. Dověděl jsem se, že vaše kniha má být přeložena do třiadvaceti jazyků a že ji v Hollywoodu zfilmují.

SEVILLA: „Ano.“

ADAMS: „Taky jsem se dověděl, že Look od vás koupil za šest set tisíc dolarů právo na předběžné vydání v časopise na pokračování. Kromě toho Brucker prodal další náklad kapesního vydání v nezkrácené verzi za pět set tisíc dolarů a ve zkrácené verzi do *Reader‘s Digest* za čtyři sta tisíc dolarů. Brücker si asi olizuje všechny prsty.“

SEVILLA: „Tohle všechno ale od Goldsteina nevíte.“

ADAMS: „Ne. Goldstein je velice diskrétní. Ty cifry uveřejnil minulý týden *Time. Time* spočítal, že vaše autorské honoráře dosahují nebo dosáhnou včetně filmů a překladů celkem tří miliónů dolarů. Je to přesné?“

SEVILLA: „*Time* to spočítal na jedničku.“

ADAMS: „Co člověk cítí, když se stává milionářem?“

SEVILLA: „Mezi jiným i pocit svobody.“

ADAMS: „Svobody?“

SEVILLA: „Předtím jsem měl *teoreticky* svobodu koupit si velký dům na ostrůvku Florida Keys s malým soukromým přístavem a jachtou…“

ADAMS: „Teoreticky. Vy máte originální způsob vyjadřování. *(Směje se.)* A s tím domem bych se vsadil, že jste se dal strašně okrást.“

SEVILLA: „To ne. Goldstein mi poradil.“

ADAMS: „Říkal jste, že máte pocit svobody »mezi jiným«.“

SEVILLA: „Ano. Cítím taky pocit viny.“

ADAMS: „Viny? Proč viny? Ty peníze jste neukradl, je to ovoce vaší práce.“

SEVILLA: „Mám pocit, že jsem byl přeplacen.“

ADAMS: „A co potom Brücker!“

SEVILLA: „Do Brückera mi nic není. Mám dojem, že jsem byl přeplacen ve srovnání s lidmi, kteří hodně pracují a málo vydělávají.“

ADAMS: „Ó, o! Kdyby nebylo té jachty, podezíral bych vás, že jste socialista. Ale vždyť ti lidé, o kterých mluvíte, nemají vaše schopnosti.“

SEVILLA: „Ano, ale je nemorální, že mezi nimi a mnou je taková vzdálenost.“

ADAMS: „A kvůli tomu pocitu viny necháváte pořád všechny své peníze na kontě v bance a neukládáte je?“

SEVILLA: „Ne. Problém je v něčem jiném. Odpuzuje mě představa, že moje peníze mohou pracovat za mne.“

ADAMS: „Tak jako tak za někoho pracují. Váš bankéř vám asi žehná.“

SEVILLA: „To je jeho věc. Myslím, že proto se stal bankéřem: dělá peníze pomocí peněz. Ale mou věcí je pracovat.“

ADAMS: „Tak musíte ty své milióny rozdat.“ Směje se.

SEVILLA: „Ano, ale komu? Rád bych, aby byly opravdu užitečné, na filantropii kašlu.“

ADAMS: „Tak vidíte, já si dělal legraci.“ *(Mlčení.)*

SEVILLA: „Nemohli bychom tyhle úvodní řeči zkrátit? Jste tak nervózní, že mi to trochu nahání strach.“

ADAMS: „Já nejsem nervózní.“

SEVILLA: „Dvakrát jste si otřel dlaně do kapesníku.“

ADAMS: *(směje se)*: „Člověk si musí dávat na vědce pozor. Mají pozorovací talent. *(Přestávka.)* Víte, jste mi sympatický a mys-

lím, že to, co vám řeknu, vás rozčilí. Musím vám sdělit něco moc nepříjemného.“

SEVILLA: „Poznal jsem to podle toho dlouhého úvodu. Ale už jsem vaši obratnost ocenil.“

ADAMS: „To není obratnost. To jsou rozpaky.“

SEVILLA: „Tak prosím, střílejte! Na co čekáte?“

ADAMS: „Neboxujte mě. Je to mnohem horší než všechno, co si dokážete představit. Dostal jsem strašný rozkaz, mám za povinnost vám ho tlumočit a jsem z toho zničený. Víte přece, že k vám mám sympatie.“

SEVILLA: „Ale ty sympatie nepřevyšují vaši loajálnost k šéfům.“

ADAMS: „Upřímně řečeno nikoli.“

SEVILLA: „Tak mluvte. Mám se vzdát projektu Logos?“

ADAMS: „Ne, to není ono. V určitém smyslu je to horší. *(Mlčení.)* Vezmeme vám Fa a Bi.“

SEVILLA: „Vy mi vezmete Fa a Bi?“

ADAMS: „Dočasně. Seďte, prosím vás. Ano, lituji, ale je to rozkaz.“

SEVILLA: „Ale co s nimi budete dělat? Kam je dáte?“

ADAMS: „Na tyhle otázky vám nemohu odpovědět!“

SEVILLA: „Ale to je nesmysl! Vy si to neuvědomujete! Fa a Bi tohle odloučení nikdy nevydrží! Rozbíjíte citové svazky staré mnoho let.“

ADAMS: „Bude je doprovázet Bob Manning.“

SEVILLA: „Bob!“

ADAMS: „Prosím vás, ovládněte se. Cítíte nevolnost? Mám vám…“

SEVILLA: „Ne, děkuju. To nic není. To přejde. Ticho. Je to všechno odporné pokrytectví. Adamsi, řeknu vám, co si myslím: dva roky se na mě tváříte vlídně a dva roky Bob na váš příkaz za mými zády…“

ADAMS: „To nebyl můj příkaz. Ale já jsem mu ho tlumočil. Tady moje odpovědnost končí.“

SEVILLA: „To je odporný machiavelismus! A ptám se vás, jaký to má význam?“

ADAMS: „Budu upřímný: rozhodli jsme se, že vás nepustíme k žádnému praktickému použití…“

SEVILLA: „Chcete říct vojenskému použití…“

ADAMS: „Řekl jsem praktickému.“

SEVILLA: „Ale Bob je pružnější. Ten může vědět, kam zašantročíte Fa a Bi a jaká svinstva s nimi budete provádět.“

ADAMS: „To je nutné, protože je bude doprovázet.“

SEVILLA: „Nemůžu věřit svým uším! Zapomněli jste, že Bob je stvůra ve službách Mr. C.?“

ADAMS: „Nevím, proč by to mělo vadit.“

SEVILLA: „Ušlechtilý Mr. C. je tedy do toho taky zapleten!“

ADAMS: „Ani v nejmenším.“

SEVILLA: „Myslíte, že Bob hne malíčkem, aby to neoznámil tomu svému Mr. C.?“

ADAMS: „To je naše věc.“

SEVILLA: „Ale co projekt Logos? Co s ním bude? To je nesmysl! Jsem se studiem pískání v polovině cesty a vy nám seberete předměty studia! Jediné delfíny, kteří by mohli s námi v současné době spolupracovat! Ale to je nestvůrné! Pomyslete na svou odpovědnost k vědě, jestli se jim něco stane!“

ADAMS: „Nestane se jim vůbec nic. Odloučení je jen dočasné. My vám Fa a Bi vrátíme.“

SEVILLA: „Za jak dlouho?“

ADAMS: „Nejsem oprávněn stanovit termín.“

SEVILLA: „A nebojíte se, že mi povědí, až se vrátí, co u vás dělali?“

ADAMS: „Nebudou dělat nic, co by vám nemohli povědět.“

SEVILLA: „Proč mi tedy nedovolíte, abych je směl doprovázet?“

ADAMS: „Už jsem vám to řekl.“

SEVILLA: „Nemám právo vědět, co budou dělat, ale oni budou mít právo mi to vyprávět!“

ADAMS: „Takovéhle protiklady mi nevadí.“

SEVILLA: „Ptám se vás, co vám vadí! Pomysleli jste vůbec na to zeptat se Fa a Bi na jejich názor, než je odejmete jejich rodině?

Protože my jsme jejich rodina, doufám, že to chápete. Adamsi, poslouchejte, nestydím se to říct, já je pokládám za své děti.“

ADAMS: „My jsme měli samozřejmě na zřeteli hlavně citovou stránku věci. Bob dostal od Fa a Bi k té cestě souhlas už předem.“

SEVILLA: „Bez mého vědomí!“

ADAMS: „Bob jim vysvětlil, že je bude doprovázet. Jak víte, mají Boba moc rádi.“

SEVILLA: „Dělal pro to všechno, co mohl, ten odporný plaz! Zradil mě dvakrát. Špehoval mě ve prospěch C. a oloupil mě na váš příkaz za mými zády o náklonnost delfínů, aby mě u nich nahradil!“

ADAMS: „Mám dojem, že to moc dramatizujete. Fa a Bi jsou konec konců jenom zvířata.“

SEVILLA: „Ale vy nic nechápete! Oni mluví, měl jsem s nimi mnohem víc styků než s některými lidmi. Fa a Bi jsou tvorové jako vy a já, a já je mám rád jako svoje děti, už jsem vám to řekl.“

ADAMS: „Nebral jsem to doslova. Je mi to líto. Hlavně proto, že vám musím sdělit to nejhorší. Obávám se, že vám způsobím velkou bolest.“

SEVILLA: „Žádnou bolest mi nezpůsobíte: dám vám výpověď.“

ADAMS: „Musím vám loajálně sdělit…“

SEVILLA: „Nevěřím ve vaši loajálnost.“

ADAMS: „Kromě k mým nadřízeným, já vím. A já právě mluvím jejich jménem. Jestli pokládáte svou výpověď za prostředek nátlaku, abyste nás donutil vzdát se našeho plánu, mýlíte se. My se ho nezřekneme. A jestliže přesto trváte na své výpovědi, jsme tentokrát rozhodnuti ji přijmout.“

SEVILLA: „Kdybyste mě chtěli přinutit, abych vám ji dal, mluvili byste stejně.“

ADAMS: „Vůbec ne.“

SEVILLA: „Ale Adamsi! Nepodceňujte mou inteligenci. Myslíte, že nechápu, proč by se vám moje výpověď hodila?“

ADAMS: „Opravdu nevím proč.“

SEVILLA: „Protože by vám zaručila, že mi Fa a Bi nic neřeknou, až splní své poslání.“

ADAMS: „O žádné poslání nejde.“

SEVILLA: „Ale ano! A sakramentsky důležité, protože jste kvůli němu ochotni ohrozit projekt Logos. Projekt, na nějž jste vynaložili za deset let obrovité částky!“

ADAMS: „Strašně přeháníte. Projekt Logos není nijak ohrožen. Fa a Bi vám budou zanedlouho vráceni bez jediného škrábnutí.“

SEVILLA: „A morálně mi je vrátíte taky bez poskvrny ?“

ADAMS: „Nevím, co tím máte na mysli.“

SEVILLA: „Dám vám otázku: víte, jak budou Fa a Bi reagovat po tom, co je necháte dělat?“

ADAMS: „Nerozumím smyslu vaší otázky. Nenecháme je dělat nic nenormálního.“ *(Ticho.)*

SEVILLA: „A nemáte strach, že až se vrátím, rozmluvím delfínům, aby šli s Bobem?“

ADAMS: „Ano. Správně. Mysleli jsme na to. Učinili jsme opatření.“

SEVILLA: „Jaké opatření?“

ADAMS: „Řekl jsem vám, že mi zbývá sdělit vám to nejhorší: Až se vrátíte, s Fa a Bi se už neshledáte. Naše skupina je právě odváží.“

SEVILLA: „Ale to je sprostý únos! Pozvali jste mě sem a zatím… To je hanebnost! Nemám slov… Jak pohrdavě dokážete jednat s lidmi! Manipulovali jste se mnou tím nejcyničtějším způsobem.“

ADAMS: „Ovládněte se, prosím vás. Rozhodně se už nic nemůže změnit. Chtěli jsme se vyhnout nepříjemným scénám.“

SEVILLA: „Ustavičně jste hráli svou partii za mými zády. To je hnus! Chovali jste se ke mně jako nejodpornější pokrytci!“

ADAMS: „Dostal jsem rozkazy a provedl jsem je.“

SEVILLA: „Nezlobte se, ale to byly podlé rozkazy.“

ADAMS: „Proč to neřeknete přímo Lorrimerovi? Ten mi je dává.“

SEVILLA: „Poslyšte, Adamsi, já… *(Přestávka.)* Nechtějte mne vyprovokovat. Byl byste moc spokojen, kdybych dal výpověď.“

ADAMS: „Nikdo nemá v úmyslu dávat vám výpověď. Trpíte stihomamem.“

SEVILLA: „Máte ještě jiné poznámky, kromě těch, které se týkají mé psychologie?“

ADAMS: „Nemám.“

SEVILLA: „V tom případě navrhuji, abychom tuto rozmluvu ukončili. Zdá se mi to všecko sprosté a odporné. Raději odejdu. Dělá se mi zle, jen když se na vás dívám.“

ADAMS: „Věřte tomu nebo ne, Mr. Sevillo, ale mně je to líto. Na shledanou.“

SEVILLA: „Myslím, že už se neuvidíme.“

14. srpna 1972

Vážený Mr. Sevillo,

včera se shromáždila komise a pověřila mě, abych Vám sdělil její rozhodnutí. Protože pokusy, které jste prováděl v bazénu B a které se týkaly hydrodynamiky kůže, byly v roce 1966 přerušeny, abychom Vám umožnili soustředit úsilí na lingvistické pokusy v bazénu A, a protože v těchto pokusech zatím nemůžete pokračovat z důvodu *odjezdu* Vašich svěřenců — žádáme Vás, abyste používal ve své korespondenci tohoto výrazu —, komise se domnívá, že už nemůže požadovat od Kongresu obnovení úvěru na provoz laboratoře, kterou řídíte.

Proto Vás komise prosí, abyste sdělil svým spolupracovníkům, že odstupné stanovené v jejich smlouvách pro případ rozvázání smlouvy před zákonnou lhůtou jim bude vyplaceno v nejkratší době. Rozumí se, že stejná opatření učinila, i pokud jde o vás.

Komise jmenovala prozatímním správcem laboratoře, kterou řídíte, dr. Edvarda Lorensena. Přihlásí se u Vás po 16. srpnu a učiní všechny potřebné kroky týkající se zařazení a uchování kartoték, archívů, magnetofonových záznamů, filmů a dokumentů laboratoře. Komise Vás žádá, abyste co nejvíce usnadnil Dr. E. E. Lorensenovi jeho úkol a abyste mi potvrdil příjem tohoto dopisu.

Upřímně Váš

D. K. ADAMS.

15. srpna 1972

Vážený pane Adamsi,

Potvrzuji příjem Vašeho dopisu ze dne 14. srpna. Moji spolupracovníci i já sám budeme od 16. srpna k dispozici dr. Lorensenovi.

Protiví se mi myšlenka, že bych cokoliv od komise požadoval. Nicméně se domnívám, že to musím učinit, a to v zájmu svých svěřenců. Byl bych rád, až k nim bude znovu možný přístup, aby mi bylo dovoleno je navštívit.[1]

Upřímně Váš

H. C. SEVILLA

15. srpna 1972

Vážený Mr. Sevillo,

dodatkem ke svému dnešnímu telegramu Vám potvrzuji, že budu moci přijet až 20. srpna, protože jsem se zdržel. Přijal jsem úkol, který mi byl svěřen, ale rád bych zdůraznil, že hodlám setrvávat v úzkých mezích své správcovské funkce. Pro případ, že Vaši svěřenci budou vráceni do laboratoře, kterou řídíte, dal jsem komisi jasně na srozuměnou, že rozhodně nepočítám s pokračováním ve Vašich pracích. Opravdu doufám, že v tom případě budete moci odvolat svou výpověď a sám zakončit úkol, který jste tak skvěle začal.

Dovedu si představit, jak Vám musí být těžko, že jste odloučen od svých svěřenců, ale jistě je pro Vás útěchou, že Váš asistent svolil je doprovázet.

Se srdečným pozdravem

E. E. LORENSEN

[1] Tento dopis zůstal bez odpovědi.

16. srpna 1972

Vážený Mr. Lorensene,

velmi si Vás vážím za to, co jste mi napsal, a Váš dopis ve mně znovu vyvolává přátelství k lidskému živočichu, který se mi v této chvíli, dovolte mi to říci, nejeví v nijak lichotivých barvách.

Obávám se, že fakta Vám byla předložena v nepřesné podobě. Dal jsem výpověď ústně pod dojmem otřesu, který jsem zažil po sdělení, že mi budou odejmuti moji svěřenci. Ale nepotvrdil jsem tuto výpověď ani v průběhu dalšího rozhovoru, ani samozřejmě písemně. A dále, můj asistent svolil doprovázet mé svěřence bez mého souhlasu a dokonce bez mého vědomí.

Nepředkládám tato fakta, abyste snad změnil své rozhodnutí. Právě naopak. Jsem raději, že funkci správce budete vykonávat Vy a nikoli některý jiný badatel, který by neměl Vaše ohledy.

Čekám Vás dvacátého.

Upřímně Váš

H. C. SEVILLA

18. srpna 1972

Vážený Mr. Sevillo,

znovu jsem se zdržel a budu moci přijet až 25. t. m.

Jsem zarmoucen fakty, která mi předkládáte. Vrhají zvláštní světlo na úlohu, kterou hraje Váš asistent, a na pravdomluvnost byrokratů, kteří nás řídí. Protože „koupili“ mozky — tady i v Evropě — , mají dojem, že si s nimi mohou dělat, co chtějí.

Netajil jsem Adamsovi, že pokládám za šílenství vzít Vám, třeba dočasně, Vaše svěřence. Nezdá se mi, že by jakékoli praktické použití bylo tak důležité, aby ospravedlnilo přerušení výzkumu základního významu. Se srdečným pozdravem

E. E. LORENSEN

Na ostrovech Florida Keys se mi nelíbily ani bažiny, ani kořenovníky, ani silnice s mosty z ostrova na ostrov až do Key West, chtěl jsem ostrov se skalami, ostrov o samotě a s pásem skalisek, a

když jsem uviděl skály Huatuey s *Caribee* zakotvenou v malém přístavu, srdce mi poskočilo, *Caribee* je krásná naleštěná hračka pro dospělé, mladický sen uskutečněný ve stáří, kdy takovou hračku ještě můžeme milovat, a teď se musím nutit, abych ji vytáhl, Arlette čte vpředu na přídi, kdyby zůstala v kajutce se mnou, začali bychom znovu mluvit o Fa a Bi, a mne uklidňuje, když jsem sám, soustředěný, když mlčím a kormidluji Caribee, ona to cítí, trpí také a tváří se, že čte, vidím odtud jen svatozář toho obrovského slamáku, jímž si chrání hlavu, asi si svlékla plavky, aby se jí opálily bílé pruhy kůže, ani představa jejího těla už mi nepůsobí potěšení, je zvláštní, jak morální tíseň potlačuje touhu, i když láska zůstává nedotčena, zdá se, jako by bolest přinášela ponižování, které vás žene, abyste se ponižovali ještě víc, zmrzačení, které si žádá další zmrzačování, je klamné, je svrchovaně klamné se domnívat, že utrpení je čarovná ctnost, utrpení je porážka, ochromení, ponížení, nikdy z něho nevzešlo nic dobrého, musíme je přemáhat, a já, abych je přemáhal, si hraji s *Caribee*, ta loď je má droga, to kymácení mě ukolébává, utíkám sám před sebou, utíkám před sebou vědomě, s oběma rukama na kormidle chytám prudký jihozápadní vítr a ležím na levém boku lodi, vzpírám se proti větru, kyčel se mi zvedá v pravidelných intervalech, aby propouštěla dlouhou vlnu, která na mě útočí ze strany, pluji dál na širé moře, přede mnou se rozkládá nesmírný oceán, nikde stopy po člověku, země za mnou se zmenšuje a zamlžuje, její vůně listí a kouře se pomalu rozplývá ve slaném vzduchu a pachu nového nátěru, zůstává za mnou brázda nikoli přímá, ale zakřivená doprava, jak mě vítr strhává z kursu, ženu se rychlostí asi osmi uzlů za hodinu, po obou bocích kýlu rozrážím pěnu, má velká modrá plachta se nadouvá zdola nahoru bez nejmenšího záhybu, ohnivě červená trojúhelníková plachta na přídi se zvedá jako balón, stěžeň se prohýbá náporem větru, stožárová lana na levé straně se napínají a chvějí jako houslové struny pod neuvěřitelným tlakem pěkného vichru síly 4, který může ještě zesílit, ale nebezpečí nehrozí, nemám starost, že bych měl svinout plachtu, nebojím se, že bych měl plout do bezpečí, počasí je stálé, svěží, bez mráčku, slunce je ještě vysoko, moře má uklidňující zabarvení, krásná temná modř, která není zrádná, vítr i vlny se samy mírní, cítíte v nich potlačovanou sílu, jsou jako tygr, který tiše přede

a jeho strašné svaly se převalují pod kůží jako vlny, jež zvedají vodu, aniž ji čeří, svírám prsty na kormidle z čiré radosti, že laskám hladký mahagon, ale nemusím ani kormidlovat, *Caribee* udržuje přímou dráhu bez smyků a odboček, nenaklání se ani se nedává strhnout proudy, klouže v tichu nebo spíše uprostřed lehkých nenápadných a kolébavých zvuků, z nichž je ticho vytvořeno, šelest vody, rozrážené přídí, jako když se trhá hedvábí, šplouchání vln na bocích lodi, hvízdání větru v napjatém lanoví, skřípání kladek, jako když křičí racek, sténání kýlu, když loď propadá do prohlubně, a náhlý šumot, když letí po hřebenu vlny napůl jako pták, napůl jako ryba, červené křídlo, modré křídlo, a její krásné, oblé, hladké dlouhé tělo sunoucí se mořem,

ne, ono se nesune, to Fa se sunul, nebrázdil vodu a nedělal víry, bylo radost sledovat jeho pružnou a hbitou plavbu pod vodou, která se ani nepohnula, upíral na mě něžně a čtverácky oko, když se otáčel, jako by mi chtěl říci Pa, neodcházej, Pa, zůstaň ještě chvilku, Pa, ty jsi pořád pryč, už je to osm let, co kousal láhev s dudlíkem a co se k nám bázlivě tiskl, začal vždycky pískat a skřípat, když cítil, že je sám, byli jsme vyčerpáni bděním, tehdy jsem vymyslel ty dva malé polyesterové vory, mezi nimiž pobýval a které nás do jisté míry nahrazovaly, aspoň v noci, jaké místo zaujímal tolik let v našem životě, byl naším jediným zaměstnáním, jedinou starostí, jedinou prací, tolik námahy nás stálo, než jsme ho naučili prvních pět slov, a jaký potom fantastický pokrok s Bi, cyklon nazývaný Hana, ach, kéž bych mohl znovu prožít všechny ty vteřiny posledních šesti let až po okraj naplněných prací a štěstím, tento díl života, který jsem poprvé prožil tak, že ani částečka mé bytosti nebyla zasvěcena něčemu jinému, necítil jsem se odstaven a zmrzačen, nevrhal jsem se pitomě do drobných, nudných a nezáživných dobrodružství jako s Fergusonovou, Arlette a já, delfíni, naše skupina, Michael, jaký to bohatý, intenzívní a tvůrčí život, zkusme to znovu, zkusme to znovu, ohromení, neustálé výslechy, nekonečné propírání, nikdy se toho nezbavím, ty myšlenky mě hlodají jako myši, jsou stále stejné, točí se dokola jako při šílenství, stejné maniakální fikce, Lisbeth, Adams, Bob, hlavně Bob, měl ze všech tří nejmíň důvodů, dva roky šplhal milimetr po milimetru k vytčenému cíli, jedl s námi, pil s námi, přátelský, úsměvný, horlivý,

já vím, někdo se může smát, smát, smát a být zrádcem, ale vždyť neměl vůbec žádnou pohnutku, dokonce k nám necítil ani nenávist, nejednal jako Lisbeth z pomsty nebo jako Adams z poslušnosti, je to ryzí bezdůvodné zlo, nepochopitelné ani tomu, kdo je páchá, vzpomínám si, jak se divil, když jsem mu jednou řekl, že mám rád Fa, vy máte rád Fa?, ovšem, vás to překvapuje?, Fa je nakonec přece jen pokusné zvíře, řekl, tak jako kobra, myš, pes, všichni jsme na něj užasle a zděšeně pohlédli, i Maggie, ale Bobe, po tolika letech, vzpamatoval se, zasmál, obrátil to v žert, ale tady probleskla jeho nečitelnost, jeho základní nelidskost, jeho nezhojitelná vyprahlost srdce, měl jsem být opatrnější, měl jsem si na něj dát pozor, ale od té chvíle, co se stal fízlem toho C., okamžitě byl tabu, ani teď si neumím představit, že Fa a Bi už nikdy neuvidím, vzpomínám si, jak jsem odešel od Marian, probouzel jsem se v noci v hrůze a zalitý potem při pomyšlení, že už nebudu žít denně s oběma chlapci, bylo to jako rána dýkou do srdce, byl jsem ochromen bolestí, jejíž konec jsem nemohl dohlédnout, a přesto jsem je tenkrát vídal dvakrát až třikrát týdně, najednou se zarazil, podíval se na náramkové hodinky, už dvě hodiny žene *Caribee* na širé moře, je čas se vrátit, chtěl být za světla zpátky, cesta ve tmě je nemožná, není ani vyznačená bójkami, uvolnil lana velké plachty, posunul ráhno, odstrčil kormidlo po větru, *Caribee* se naklonila, ráhno se přetočilo vpravo, rozvázal lano kosatky a připevnil je na kolík na pravém boku, mohla jsem ti pomoct s tou kosatkou, křikla Arlette z přídě, zavrtěl rukou, že ne, povolil lano velké plachty a přivázal je také, jsem uvařená, řekla Arlette s předstíranou veselostí a skočila do kajuty, obléknu se, zmizela v kajutě a za minutu se objevila znovu, měla na sobě pruhované námořnické tričko, přitiskla se ramenem k Sevillovi a řekla přitlumeným hlasem, ani jsem nemohla číst, šíleně se mi stýská, nevím, co by se mi mohlo stát horšího, leda že bych ztratila tebe, vzpomínáš si, jak jsme byli šťastni, když jsme koupili dům, a teď je všechno pryč, všechno marné, ani tomu nemohu věřit, mám dojem, že se čas vrátí zpátky jako film, který se točí obráceně, že zas dostaneme laboratoř, Fa a Bi budou v bazénu, budeme studovat pískání, mám dojem, že jsem ztratila vlastní děti, nemám proč žít, ustavičně se mi chce plakat, uchopil ji pravicí kolem ramen a přitáhl jí hlavu k hrudi, ano, řekl, měli jsme Fa a Bi

a taky práci, to je strašné, po těch osmi letech výzkumů máme prázdné ruce a neděláme nic, jen probíráme minulost, dva ubozí nezaměstnaní na hromadě peněz, trpce se usmál, *Caribee* ujížděla k domu, který donedávna měli rádi, čtyři hodiny na moři byly jen odbočením, vraceli se ke svému životu bez delfínů, bez spolupracovníků, bez cíle, poslyš, řekl Sevilla, nemůžeme takhle pokračovat, odjedeme, jistě bys ráda poznala Španělsko, zítra zatelefonuji do cestovní kanceláře, koncem týdne můžeme odletět.

STÁTNÍ DEPARTEMENT, WASHINGTON, D. C.

Profesor H. C. Sevilla
Huatuey Island
The Florida Keys
Florida

Dovolujeme si Vám oznámit, že rozhodnutím státního departementu ze dne 24. srpna 1972 byly Váš pas stejně jako pas Mrs. H. C. Sevillové prohlášeny za neplatné.

ROZMLUVA NÁVŠTĚVNÍKA H.C.S.
A VĚZNĚ C.B. 476
VĚZENÍ SING-SING 22. PROSINCE 1972, DOKLAD
R. A. 74612 — DŮVĚRNÉ

NÁVŠTĚVNÍK: „Jak jistě víte, přišel bych vás navštívit dřív, kdyby mně dali povolení.“

VĚZEŇ: „Abych vám řekl, jsem udiven, že se s vámi shledávám za takovýchto okolností, v tichu a přepychu. Je to zcela neobvyklé.“

NÁVŠTĚVNÍK: „Předpokládám, že chtějí náš hovor nahrávat.“

VĚZEŇ: „Zdá se mi, že vaše schopnosti dedukce se nijak nezhoršily.“

NÁVŠTĚVNÍK: „Nejde tu o dedukci, ale o zvyk. Vidím, že jste v dobré formě.“

VĚZEŇ: „Nemůžeme si stěžovat, že bychom vedli nepravidelný život.“

NÁVŠTĚVNÍK: „Morálka je dobrá?“

VĚZEŇ: „Nejhorší mám za sebou

NÁVŠTĚVNÍK: „Měl jste těžkosti?“

VĚZEŇ: „V první době jsem jich měl hodně se svými spoluvězni. Neschvalovali moje názory. Nemáte představu, jak jsou kriminální živly konzervativní.“

NÁVŠTĚVNÍK: „A jaké to byly potíže?“

VĚZEŇ: „Vykládali si můj odpor sloužit ve Vietnamu jako zbabělost. Byl jsem pro ně *nervous Nelly*[1]. Musel jsem se porvat.“

NÁVŠTĚVNÍK: „A jak to dopadlo?“

VĚZEŇ: „Každý dostal osm dní samotky. Řekl jsem, že jsem začal já. Můj protivník taky. Tady, jak vidíte, máme vznešenou představu o cti.“

NÁVŠTĚVNÍK: „Doufám, že potom se vaše morální postavení o hodně zlepšilo.“

VĚZEŇ: „Ano. Už jsem nebyl zbabělec, ale cvok. A ti to tady mají dobré.“

NÁVŠTĚVNÍK: „Rád bych se vás zeptal na dopisy. Dostal jsem jich celkem dvacet sedm.“

VĚZEŇ: „A já taky. Žádný se tedy neztratil.“

NÁVŠTĚVNÍK: „A žádný nebyl cenzurován.“

VĚZEŇ: „Vaše taky ne.“

NÁVŠTĚVNÍK: „Znamenité. Žijeme ve svobodné zemi.“

VĚZEŇ: „Já jsem na tak báječném místě, že si k tomu každý den blahopřeji. Podařilo se vám zjistit, proč vám zrušili pas?“

NÁVŠTĚVNÍK: „Ano. Ačkoli mají námitky proti mým stykům s osobami politicky podezřelými, nejsem nebezpečím pro bezpečnost země a byl jsem vždycky loajální vůči své vlasti. Ovšem kdybych se chtěl vydat do ciziny, nemohli by mi zaručit přiměřenou ochranu.“

VĚZEŇ: „Výborně, jednali tedy ve vašem zájmu. Zveřejnil jste to, že vám zrušili pas?“

NÁVŠTĚVNÍK: „Ne. Goldstein mi to neradil.“

VĚZEŇ: „Možná že to nebylo správné.“

NÁVŠTĚVNÍK: „Nevím. Goldstein byl báječný. Dělal pro mě všechno možné. Řádil jako lev. Nikdo ho nenutil, aby se kvůli mně tak namočil. Goldstein myslí, že uveřejnění celé záležitosti je zbraň, kterou si musíme nechat v záloze.“

VĚZEŇ: „Neradil vám Goldstein, abyste omezil styky s osobami politicky podezřelými?“

NÁVŠTĚVNÍK: „Naprosto ne.“

[1] Tento výraz použil o odpůrcích vojenské služby poprvé president Johnson.

VĚZEŇ: „Přicházím mu na chuť. Ale přece bych vám rád řekl…“

NÁVŠTĚVNÍK: „Neříkejte nic. Řekl byste blbosti.“

VĚZEŇ: „Dobrá, mlčím. Jestli dovolíte, vy mi taky připadáte v dobré formě.“

NÁVŠTĚVNÍK: „Prožili jsme velmi kruté chvíle, když nám vzali Fa a Bi. Trvalo to dva měsíce. Pak jsem koupil delfína, přesněji řečeno delfínku, a zřídil jsem si soukromou laboratoř z vlastních fondů.“

VĚZEŇ: „Kam jste ji dal?“

NÁVŠTĚVNÍK: „Mám dole pod domem na ostrově malý soukromý přístav.“

VĚZEŇ: „Nezavíráte ho?“

NÁVŠTĚVNÍK: „Zavírám. Natahuji síť mezi dvěma přístavními moly pod vodou i nad vodou. Ale je to skoro zbytečné. Daisy — to je její jméno — se za několik týdnů naučila síť přeskočit a dovádět v moři. Ale neplave daleko, leda když sám vyjíždím na lodi, a na noc se vždycky vrací. Ráda spí po boku *Caribee*. Myslím, že pokládá jachtu za jakousi delfínskou supermatku, která jí zaručuje ochranu. V noci vždycky zase natahuji síť mezi přístavními hrázemi, abych ji chránil proti žralokům.“

VĚZEŇ: „Vyprávějte mi o Daisy! Když si pomyslím, že jsem dva roky neviděl delfína!“

NÁVŠTĚVNÍK: „Mám vám poslat nějaké filmy? Myslíte, že si je budete moci promítnout?“

VĚZEŇ: „Určitě. Máme tady všechno, diskotéku, biograf, divadlo a dokonce sál, kde se můžeme opalovat ultrafialovými paprsky, ale jenom když máme před propuštěním.“

NÁVŠTĚVNÍK: „Proč jenom tehdy?“

VĚZEŇ: „Abychom před sousedy vypadali, že se vracíme z dlouhé cesty po tropech. *(Směje se.)* Sing-Sing není takový, jak si ho představujete. Máme starost o to, *co by se tomu řeklo*.“

NÁVŠTĚVNÍK: „Obdivuji vás, že o tom mluvíte tak neosobně. Může se tu člověk nakonec přizpůsobit?“

VĚZEŇ: „Ne. Nepřizpůsobí se nikdy. Žijeme tu jako mimo svět. Znáte rčení: *mít dlouhou chvíli*. Nikdy jsem to tak dobře neprocítil.

Nemáte ponětí, jak je tu čas pomalý. To je neuvěřitelné. Dny se vlečou jako týdny a týdny jako měsícei *(Ticho.)* Vyprávějte mi o Daisy.“

NÁVŠTĚVNÍK: „Tak dobře. Je veselá, šibalská, oddaná, vůbec není plachá, jako byla zpočátku Bi.“

VĚZEŇ: „Jak je stará?“

NÁVŠTĚVNÍK: „Mohu-li soudit podle její váhy a růstu, může být asi tak stará jako Bi, když se stala Ivanovou ženou. Asi čtyři roky.“

VĚZEŇ: „Jak jste to zařídil s laboratoří?“

NÁVŠTĚVNÍK: „Přijal jsem Petra, Suzy a Maggie.“

VĚZEŇ: „Platíte je z vlastních peněz?“

NÁVŠTĚVNÍK: „Ano.“

VĚZEŇ: „Abyste nezkrachoval!“

NÁVŠTĚVNÍK: „Na to je dost času. A až nebudu mít peníze, přestanu. Zatím to běží báječně. Máme úspěchy.“

VĚZEŇ: „Jedné věci nerozumím…“

NÁVŠTĚVNÍK: „Já vám to vysvětlím: dostal jsem od Lorensena kopii všech svých záznamů.“

VĚZEŇ: „Lorensen z toho musel mít mrzutosti.“

NÁVŠTĚVNÍK: „Obrovské.“

VĚZEŇ: „Co se stalo?“

NÁVŠTĚVNÍK: „Nakonec nic. Mám všechno pískání Fa a Bi a teď i od Daisy.“

VĚZEŇ: „Jak jste daleko?“

NÁVŠTĚVNÍK: „Děláme pokroky.“

VĚZEŇ: „Nechcete mi toho říct víc?“

NÁVŠTĚVNÍK: „Ne.“ *(Směje se.)*

VĚZEŇ: „Nečekal jsem po vašich posledních dopisech, že budete takhle vypadat. Zas už máte všechen svůj bývalý dynamismus.“

NÁVŠTĚVNÍK: „Mluvme teď trochu o vás.“

VĚZEŇ: „To není moc zajímavý námět. Ticho. Jsem tady a čekám.“

NÁVŠTĚVNÍK: „Jste pořád takový pesimista, co se týče mezinárodní situace?“

VĚZEŇ: „Víc než kdy jindy. Ale jsem taky optimista. Dlouhodobě.“

NÁVŠTĚVNÍK: „Přiznám se, že se mi ulevilo, když byl Jim Crooner poražen a když byl zvolen president Albert Monroe Smith. Smith je menší zlo.“

VĚZEŇ: „To si nemyslím. Smith bude dělat přesně to, co by dělal na jeho místě Crooner. Americká demokracie spočívá v tom, že dává voliči iluzi výběru. Pro zákonodárné sbory má výběr mezi dvěma stejně pravicovými stranami. Pro presidentství mezi dvěma stejně reakčními kandidáty, ale jeden z nich působí dojmem, že je liberálnější než ten druhý.“

NÁVŠTĚVNÍK: „Ale ne, to přeháníte. Neházím Smitha a Croonera do jednoho pytle.“

VĚZEŇ: „Nepřeháním. Chcete několik příkladů? V roce 1960 jste volil Kennedyho, protože jste si myslel, že je liberálnější než Nixon: a Kennedy dal zelenou pro invazi na Kubu a pro obrovské zvýšení počtu našich „vojenských poradců“ ve Vietnamu. V roce 1964 jste volil Johnsona, aby byl poražen Goldwater: ale když se Johnson dostal k moci, vtáhl nás do eskalace, kterou hlásal Goldwater.“

NÁVŠTĚVNÍK: „Myslíte si tedy, že Smith nás dokáže zaplést do války s Čínou stejně jako Crooner?“

VĚZEŇ: „Ano. Přidá nám k tomu pár morálních ponaučení.“

NÁVŠTĚVNÍK: „To je skličující.“

VĚZEN: „Není to tak zlé. Víte, volby nemají žádnou cenu. Je to podvod od samého základu. Bojovat se musí pomocí veřejného mínění.“

NÁVŠTĚVNÍK: „Ano, já vím. Proto jste se nechal uvěznit.“

VĚZEŇ: „Ano. Ale někdy propadám malomyslnosti. Perzekuce zaznamenává další body. Počet odpůrců vojenské služby se zmenšil.“

NÁVŠTĚVNÍK: „Ale vaše uvěznění mělo obrovský vliv na všechny lidi, které jste znal. Poslyšte, nechci uvádět jména, víte jistě proč, ale například mně jste v mnoha problémech otevřel oči.“

VĚZEŇ: „Jestli je to pravda, tak se vyplatilo, že jsem tady.“

NÁVŠTĚVNÍK: „Je to pravda.“

VĚZEŇ: „Mám z vás obrovskou radost. Už několik měsíců se mi zdá, že ve vašich dopisech rozeznávám nový tón.“

NÁVŠTĚVNÍK: „Rozhodl jsem se, že si nebudu všímat fotokopií ani magnetofonových záznamů… Považuji za velké zlo, když se někdo sám předem cenzuruje. Jsem teď víc než kdy jindy odhodlán říkat, co si myslím.“

VĚZEŇ: „Je možné, že jsem měl na toto vaše rozhodnutí nějaký vliv?“

NÁVŠTĚVNÍK: „Ovšem, velký vliv.“

VĚZEŇ: „Jsem strašně rád, ani to neumím vyjádřit. A jak jste skromný! Ve vašem věku, ve vašem postavení… nakonec jsem jen vaším žákem.“

NÁVŠTĚVNÍK: „Na tom vůbec nezáleží. Když člověk hledá pravdu, nesmí se zdržovat takovými úvahami.“

VĚZEŇ: „Je od vás velmi statečné, že mi to říkáte.“ *(Mlčení.)*

NÁVŠTĚVNÍK: „Myslím, že už je skoro čas.“

VĚZEŇ: „Počkejte. Máme ještě pět minut. Řekněte mi něco o Petrovi a Suzy.“

NÁVŠTĚVNÍK: „Nu, snad už víte, vzali se.“

VĚZEŇ: „Suzy mi to napsala. Je to báječné děvče. Víte, byl bych se do ní asi sám zamiloval, kdyby mě Petr nepředešel.“

NÁVŠTĚVNÍK: „Mluví o vás velice sympaticky.“

VĚZEŇ: „Ano? Já ji mám taky moc rád. Často na vás všechny myslím. *(Mlčení.)* Nebylo lehké vás opustit.“

NÁVŠTĚVNÍK: „Čekáme na vás. Budete zase pracovat s námi.“

VĚZEŇ: „Za tři roky. Mlčení. Za tři roky pískání už pro vás nebude tajemstvím.“

NÁVŠTĚVNÍK: „Budou zase jiné problémy.“

VĚZEŇ: „Tak tedy dobře, za tři roky.“

NÁVŠTĚVNÍK: „Přijdu vás zase navštívit, jestli mi to povolí. Myslím, že je čas.“

VĚZEŇ: „Na shledanou. Napište mi. Děkuji vám za návštěvu a děkuji taky za to… No vůbec, děkuji.“

NÁVŠTĚVNÍK: „Na shledanou, Michaeli.“

Saigon 4. ledna 1973 UPI

Americký křižník *Little Rock* zničen atomovým výbuchem na moři u Haifongu. Celá posádka zahynula.

XI

Tak jako obr, který usnul v klidné jistotě své síly a náhle je probuzen zrádnou ranou ze spánku, reagovaly USA okamžitě po spáchání atentátu na *Little Rock* úžasem. Rozhořčení se objevilo až po čtyřiadvaceti hodinách, jako by bylo třeba celé té doby, aby tím ohromným organismem proběhlo rozechvění. Ale zuřivost, která se ho potom zmocnila, odpovídala svou mírou nejmocnějšímu státu světa. Od jednoho konce obrovského kontinentu k druhému se rozpoutala vlna hněvu a zaplavila jako náhlý příval sto osmdesát milionů Američanů. V rozhlase, v televizi i v tisku se všední slova zdála příliš slabá, aby vyjádřila hrůzu vyvolanou tak šíleným činem. Rod všemocných bohů napadených na svém Olympu nižším tvorstvem by nebyl překvapenější, zhnusenější, zpupnější ani jistější, že v krátké době rozdrtí útočníky. Novináři, kteří tlumočili tento duševní stav, měli za to, že mohou vyjádřit pohrdání svých spoluobčanů k protivníku pouze zvířecími přirovnáními. V tisku se objevily titulky, na něž se zapomnělo od dob Pearl Harbouru, lidová Čína byla obecně přirovnávána ke *vzteklému psu*, který musí být *odsouzen nebo ubit*.

Tragédii *Little Rocku* nikdo nepřežil a neměla svědky. Podle analýzy vzduchu a vylovených trosek činitelé VII. flotily usoudili, že ji zavinilo „*atomové záření nezjištěného původu*“. Ale přestože byly tyto závěry opatrné, v názorech komentátorů se jevila vina čínských vládců mimo jakoukoli pochybnost. Většina z nich uváděla, že Čína se za svůj *lstivý útok a zbabělé napadení* sama postavila do klatby všech národů. První porušila *rovnováhu strachu*. Jediný způsob, jak ji obnovit, záleží v tom, *potrestat agresora bezprostřední odvetou*, nejumírněnější mluvili o odvetě na *čínských atomových továrnách*, ostatní na *životních centrech Číny*. Mluvilo se o životních centrech a nikoli městech, protože mnohem konkrétnější slovo město má nevýhodu, že připomíná milióny lidí, kteří v nich pobývají.

Protesty v tisku se opíraly o právní a morální základy. Ale soukromé rozhovory měly tón úplně odlišný. Jiné zdůvodnění se objevovalo především v přízviscích, jakými se protivník častoval. Slova Číňané se užívalo málo, častěji se říkalo žluté huby, opice, Charleyové nebo zdvořileji, ale neméně nepřátelsky Asiaté. Podle toho, co se

říkalo na ulici, v hostincích a na pracovištích, bylo patrné, že pro obyčejné lidi spočívala existence sedmi set miliónů Číňanů na třech základních prohřešcích: jsou žlutí, jsou malí a jsou komunisti. Na základě těchto hříchů se jejich schopnosti měnily v neřesti. Jejich inteligence je pouhou lstí. Jejich trpělivost urputností. Jejich šetrnost lakotností. Jejich chytrost ďábelskostí. Ve skutečnosti Bůh svěřil svět velkým bílým lidem a spolu s ním i potřebné vědění a sílu, aby ho mohli zužitkovat. Je pravda, ty malé žluté opice dost dobře napodobují západní vědu, ale tvůrčí schopnosti jim chybějí. Kromě toho urážejí svým počtem. Množí se jako hmyz. Hemží se jako mravenci. Zvířecí metafory pokračovaly dál: od psa se přešlo k makakovi, od makaka k mravenci — a poslední obraz byl nejnebezpečnější ze všech, protože příliš názorně vybavoval botu lovce, která při chůzi rozmrzele drtí mraveniště, o něž zakopla.

Protože většina představitelů národa byla už dlouho chytráckými profesionálními politiky, pochopila dávno před ostatními význam této vlny hněvu, která se rozlévala po Spojených státech. Zaujala stanovisko rychle, lstivě a vlastenecky. Senátor Burton Murphy, který se až dosud počítal mezi nejrozhodnější holubice a ještě včera v interviewu naříkal nad nekonečnou válkou ve Vietnamu, dověděl se o katastrofě *Little Rocku* v sedmnáct hodin, když bral benzín u své obvyklé pumpy. Vrátil se co nejrychleji domů a telefonoval do Bílého domu, aby ujistil presidenta Alberta Monroe Smitha svou bezpodmínečnou podporou.

Poslední zbytek holubic, který se v nedávných dílčích volbách ještě ztenčil, se v příštích dnech v Kongresu úplně rozpadl. Dvě třetiny z nich nakonec přešly do tábora jestřábů. Tato překotná změna dokazovala, jak jsou tito kongresmani šťastni, že našli nenapadnutelnou vlasteneckou záminku, aby s nejlepším svědomím revidovali názory, které jim přinášely jen soužení. Poslední třetina mlčela. Nebyla přesvědčena o vině Číny na katastrofě *Little Rocku*. Neměla odvahu to říci. Ale nevzdávala se natolik, aby „běžela se smečkou a lovila se smečkou“.

Jestliže senátor Burton Murphy udivil politické kruhy svým rychlým obratem, většina stanovisek, která se po atomovém zničení *Little Rocku* množila jako houby po dešti, nepřinášela přílišné pře-

kvapení. Nicméně vzbuzovala pozornost, protože jejich autoři byli známí.

Herec Jim Crooner, exkandidát na presidentské křeslo, měl mít 5. ledna v devatenáct třicet televizní besedu o budoucnosti žen v USA. Sám oznámil, že pro vážnost situace se zříká ohlášeného námětu, ale že by se naproti tomu rád obrátil několika slovy k národu. Když mluvil, jeho přítomnost naplňovala celou obrazovku. Měl vážný a odhodlaný pohled, stříbřité spánky, tvář poznamenanou mužnými vráskami zkušenosti, zkrátka onen laskavý, skromný a spolehlivý vzhled, který pokaždé rozbušil srdce sto miliónů Američanek. Vyjadřoval se stylem zbaveným jakéhokoliv intelektuálského zabarvení, stylem, který se tak dobře hodil k jeho zjevu a který pro něho vybral na začátku volebního tažení jeho mozkový trust. Mluvil neobvykle pomalu a dokonce s námahou, jako by statečně bojoval s dojetím, jež jenom těžce ovládá: „*Nevím, co vám president poví zítra, a samozřejmě neřeknu dnes večer nic, co by ho mohlo přivést do nesnází. Dobře vím, co bych dělal na jeho místě, ale volant drží on, on musí řídit vůz, já nejsem člověk, který by mu měl radit ze zadního sedadla*[1]. *To by mu bylo jen na obtíž. Povinností všech Američanů*," dodal důstojně, „*tak jako mojí, je sjednotit se před útokem a důvěřovat moudrosti a rozhodnosti vlády Spojených států*."

Kardinál Minuteman měl mít téhož dne ve dvaadvacet hodin rozhlasovou besedu o Duchu evangelia v moderní době. Tento prelát představoval jedinečnou zvláštnost v dějinách země: dostal nejvyšší vojenské vyznamenání Spojených států, aniž bojoval. Ale ozbrojené síly asi usoudily, že se sám vyrovná jedné divizi. Několik let předtím se na cestě do jižního Vietnamu snažil oživit víru chlapců tím, že určil za konečný cíl jejich snažení „*konečné vítězství nad Vietkongem*". Velitelství bylo prelátu vděčno za tuto upřímnost, protože Johnson, Mac Namarra i Dean Rusk měli ve všech veřejných projevech a zvláště při každém novém stupni eskalace v ústech pouze slovo mír. Generálové chápali ovšem nutnost diplomacie, ale na druhé straně všechny ty řečičky o „*vyjednávání*" a všechny ty sliby, že po uzavření míru Vietnam opustí, nepůsobily na GI[2] dobrým dojmem.

[1] I ain't the man to indulge in backseat dříving.

[2] GI — obyčejný voják

Kardinál byl znepokojen tragédií *Little Rocku*, ale současně dospěl k názoru, že tato tragédie dodatečně opravňuje „*tvrdou linii*“, kterou vždycky vyznával vůči bezbožnému komunismu. S obvyklým zápalem změnil námět besedy a vybral si v poslední chvíli za text 24., 25. a 26. verš Geneze. „*V těchto dnech smutku,*“ říkal, „*kdy zbabělí vrazi vrazili dýku do zad americkému národu, křesťanům této země náleží, aby se víc než kdy jindy pokládali za misionáře Kristovy a aby čerpali v posvátných textech povzbuzení ke svému jednání.*“ Pak odkázal na uvedené verše Geneze a pronášel je mocným hlasem: „*Nebo zkazíme místo toto, protože se rozmohl křik těchto národů* (prelát slova těchto národů hněvivě zdůraznil) *před Hospodinem… A Hospodin dštil na Sodomu a Gomorru sírou a ohněm z nebe. A vyvrátil ta města i všecku tu rovinu, všecky také obyvatele těch měst i všecko, což roste ze země.*“

Generál Georg C. Curry prohlásil týž večer ve *Washington Post* stručněji a nikoli tak biblicky: „*Po tomhle nezbývá nic jiného než jim pořádně pustit žílou.*“

Paul Omar Parson, kterému jeho přátelé přezdívali POP a jeho protivníci Deep South Babbit[1] se neobtěžoval nuancemi. Vysypal své myšlenky bez ladu a skladu jednomu novináři v Atlante. „*Každý, kdo nemá v hlavě pelargónii*“ řekl svým barvitým stylem, který se tolik zasloužil o jeho popularitu v jižních státech, „*čekal tenhle útok už předem. Nikdo nemůže tvrdit, že jsem státní department nevaroval. Už léta se ho ptám: jak dlouho ještě budete trpět Castrovu drzost? Věčné arabské chvástání? Charleyovu agresi v Asii? A urážky rudé Číny? Strčte si za klobouk všechno to kafooster*[2] *o mírovém soužití, já vám říkám, že Amerika byla příliš trpělivá. Už by se měla proboha cítit trochu otrávená, že pořád jen nastavuje tvář a dostává kopance do zadku, to je její odměna za to, že trousí po světě všechno to zelné listí*[3] *pro rozvojové země. Jdete mi někam s rozvojovými kejklemi. Těm lidem se o ničem jiném nezdá, než jak nám při první příležitosti vyházet střeva do vzduchu. Důkazem je* Little Rock. *Ať si z toho vez-*

[1] Babbit, postava romanopisce Sinclaira Lewise, je symbolem průměrného Američana

[2] Blábolení

[3] Bankovky

mem aspoň ponaučení. Jestli teď nezničíme Čínu, zničí ona později nás. Rozumějte mi: já nemám nic proti Číňanům jako národu. Jestli sem chtějí přijít, otevřít si prádelny a prát mi špinavé prádlo, jsem pro. Ale nejsem pro, když ty mrňavé makaky necháváme courat po Asii s vodíkovými bombami. Říkám to znovu: musíme si vybrat. Náš svět je krutý. Přežije ten, kdo uhodí silněji. Vidíte, teď ta chvíle přišla: musíme si to s Čínou rozdat. Znáte mě, nejsem krvelačný člověk, ale neusnu klidně, dokud nepřeměníme komunistickou Čínu svými raketami v obrovské parkoviště.“

Jak bylo ohlášeno 5. ledna, pronesl v televizi president Smith krátký projev příští den 6. ledna ve třináct hodin. Ačkoli jeho řeč byla zabalena do ušlechtilých slov a dovolávala se nejvznešenějších pojmů, jeho závěry se v podstatě nelišily od těch, které rozvinul POP. Ještě navíc by se dalo vytknout, že POP se vůbec nezmínil o božské Prozřetelnosti, kdežto Albert Monroe Smith se svědomitě podrobil slavné tradici Bílého domu: zapřáhl k obraně Americké unie Boha, morálku a vojska nebeská. V krizových chvílích to neopomněl učinit žádný americký president před ním, ostatně nikoli bez důvodu, protože Bůh se dal zapřáhnout pokaždé: severoamerické území vskutku nebylo nikdy napadeno ani bombardováno a Spojené státy od svého založení nikdy neprohrály jedinou válku, kterou vyhlásily.

Když se na obrazovce objevil Albert Monroe Smith, bylo znovu jasné, proč mohl zvítězit v přízni davů nad Jimem Croonerem. Ačkoliv už zaujímal velmi vysoké funkce, uchovával si zevnějšek, který znamenal pro jeho úspěch tolik jako proslulost jeho předků: nenucené vystupování, svalnatý krk sportovce i upřímný a okouzlující úsměv mu po pětačtyřicítce propůjčovaly zjev *college-boye*, ale tento mladistvý vzhled byl současně korigován vážnýma šedýma a pozornýma očima, hluboce zasazenýma v důlcích. Slavný novinář Makolm Munster prohlásil o novém presidentu, že našel způsob, jak spojit dva sex-appealy: *sex-appeal mládí a současné zralosti*.

President Monroe upřel na televizní diváky vážný zrak a promlouval bez jediného gesta klidným, zdrženlivým a dokonce nasládlým hlasem, který dodával jeho poselství jakéhosi církevního nádechu: „*Amerika byla vždycky národem hluboce mírumilovným, zůstává i dnes věrná své tradici a nehodlá v Asii dobývat žádné území ani*

žádné nové bohatství, ale je odhodlána s pomocí Boží bránit svobodu a demokracii všude, kde jsou ohroženy komunistickou agresí. Naše ozbrojené síly, opakuji to znovu, nevyhledávají pro sebe výhody ani na moři, ani na souši. Jejich přítomnost v Asii naopak umožňuje národům ohroženým rozvratem, aby si bez nátlaku vybraly budoucnost, která jim vyhovuje. V tom tkví naše poslání a naše hrdost (učinil přestávku a jeho pohled se zachmuřil). *Není vám neznámo, že 4. ledna 1973, v den, který zůstane navždy poznamenán potupou, staly se Spojené státy v Tonkinském zálivu cílem surového a záměrného útoku. Není nejmenší pochybnosti ani o druhu zbrani, která zničila náš křižník Little Rock, ani o původu této zbrani. I když byla možná dopravena a svržena vietnamskýma rukama, byla vyrobena v čínských atomových továrnách. Lidová Čína nese tedy plnou odpovědnost, Že se jako první uchýlila k této strašlivé zbrani a že spáchala proti Spojeným státům agresi, která ne-li rozsahem, tedy aspoň zbabělostí, proradností a krutostí připomíná útok na Pearl Harbour 7. prosince 1941. Amerika nemůže zůstat lhostejná k urážce, která se jí stala. Určitě bychom první přivítali, kdyby komunistická Čína soustředila své obrovské síly k zlepšení životních podmínek svého obyvatelstva. Ale cítíme se nuceni zakročit, když se bez váhání uchyluje k hrůzné zbrani, aby posloužila svým podvratným záměrům. Kdyby Amerika strpěla tak hanebný útok proti sobě bez odporu, problémy mezi různými zeměmi světa by se začaly brzy řešit silou. Přihlíželi bychom pak vydírání malých zemí, které nemají atomové zbrani, ze strany zemí velkých, které je mají. Vláda Spojených států, vědoma si své odpovědnosti vůči americké pevnině a svobodnému světu, vyzvala dnes lidovou Čínu, aby zničila pod mezinárodní kontrolou své atomové továrny. Byla jí stanovena lhůta osmi dnů. Po tomto datu v případě, že odpověď bude záporná nebo že žádná odpověď nedojde, Spojené státy učiní všechna nutná opatření, aby zajistily svou bezpečnost.“*

Po presidentově projevu Spojené státy prožívaly týden ve zvláštní situaci. Nebyly ještě ve válce, ale nebyly už v míru. Lidé vesměs cítili jisté nesnáze, když měli vybočit z každodenního života a přizpůsobit svůj myšlenkový svět velké události, která se připravo-

vala. Muži si ve svých rozhovorech pomáhali sportovními metaforami. Například útok v Tonkinském zálivu popisovali ve fotbalových výrazech. Čína zaznamenala jednu branku podvodem a zradou. Ale ještě nemá vyhráno, a až se do toho Spojené státy vloží, brzy to pozná: rozdrtíme ji strašným rozdílem branek.

Současně se roznítila touha obětovat se pro společnou věc — základní složka americké mentality —, a protože nemohla hned najít rozumné využití, rozplynula se do prázdna. Tisíce lidí telefonovaly do Bílého domu, buď chtěly nabídnout zdarma své služby, nebo dávaly úřadům rady co do světové strategie. Studentky Vassarské ženské university, která skrývala ve svých zdech, jak říkal americký novinář Mc Gregor, *nejbohatší, nejelegantnější a ne-li nejkrásnější, tedy aspoň nejlépe myté dívky Spojených států*, se shromáždily, aby čelily situaci. Po dvouhodinové diskusi odhlasovaly rezoluci, v níž prohlašovaly, že jsou ochotny nabídnout vlasti dobrodiní *svého zvláštního útvaru*. Nikdo se nikdy nedověděl, co tím vlastně mínily, protože úřady jejich šlechetnou nabídku nepřijaly.

Večer toho dne, kdy Albert Monroe Smith pronesl televizní projev, ve dvaadvacet hodin třicet jistý policista zatkl a odvedl na policejní stanici námořníka Joe Mac Glydea US Navy a Sally Shuteovou, třiačtyřicetiletou prostitutku, kteří se v opilém stavu prali na chodníku jedné ulice v Hobokenu. Sally udala, že si odvedla Mac Clydea do svého pokoje a prohlásila: *Hele, námořníku, po tom, co ti sviňáci provedli s* Little Rockem, *dám ti dnes zadarmo, jak dlouho budeš chtít*. Ale Mac Clyde od ní za půl hodiny odešel a sebral jí stříbrnou pudřenku s úmyslem, že ji daruje sestře k narozeninám. Sally za ním vyběhla na ulici. Joe Mac Clyde, dvacet let, metr osmdesát dva, původem ze San Angelo (Texas), prohlásil soudci: *Začal jsem ji řezat, až když řvala: Ať ti Číňani ty k…y rozmačkají!*“ Soudce uložil Mac Clydeovi pokutu a důtku, ale Sally Shuteovou zprostil. Ačkoliv ve svém soukromém životě klesla tak nízko, zaznamenal soudce, uchovala si nicméně silné vlastenecké cítění, jak o tom svědčí její naivní návrh námořníku Mac Clydeovi.

V docela jiném prostředí, ale také poslušná touhy po sebeobětování, ačkoliv odlišným způsobem, šestatřicetiletá svobodná tajemnice redakce Mary Whiteová se stala členkou jedné puritánské sekty v

Indianopolis, která si dala jméno Synové Mariini[1]. Když Mary přišla s desetiminutovým zpožděním na schůzi, která se konala 5. ledna v jedenadvacet hodin, našla členy sekty uprostřed živé diskuse: jednalo se o to, zda se v odvetu na atomové zničení US křižníku *Little Rock* má nebo nemá svrhnout atomová bomba na Peking. Diskuse začala být vášnivá a dokonce prudká a Mary pociťovala jistý údiv, nevěděla, jak může rozhodnutí Synů Mariiných v Indianopolis (Indiana) ovlivnit rozhodnutí Bílého domu. Nakonec se hlasovalo a návrh na bombardování Pekingu byl zamítnut dvanácti hlasy proti devíti. Týž večer bylo oznámeno místním novinám rozhodnutí většiny s vysvětlením, že morálka zakazuje vyhladit tři milióny Číňanů v Pekingu, aby se pomstila smrt dvou set amerických námořníků. Vysvětlení končilo těmito slovy: *Jsme přece národ vznešených ideálů*. Ačkoliv Mary Whiteová pokládala diskusi za poněkud nerealistickou, byla tímto závěrem hluboce uspokojena.

Starší osoby, které prožily druhou světovou válku, zaujaly k situaci méně abstraktní hledisko. Ernst Rosenblum, dvaapadesátiletý německý žid, který roku 1939 emigroval do Spojených států, provozoval v Lexingtonu (Kentucky) zaměstnání krejčího. Poslouchal presidentův televizní projev se smíšenými pocity. Ačkoliv Rosenblum neměl na Vietnam příliš vyhraněné názory, už nějakou dobu byl nakloněn mínění, že bychom to měli *zabalit a udělat s tím konec*. Když se dověděl o katastrofě *Little Rocku*, pocítil prudké rozhořčení a řekl své ženě: „Doufám, že president ukáže pevnou ruku.“ A když teď president ukázal pevnou ruku, Rosenblum měl smíšené pocity úlevy, hrdosti a zděšení. Jeho žena Gerda seděla vedle něho skrčená na pohovce, nohy pod sebou, tvář mírnou a povadlou.Vypadala jako tlustá kočka, která zestárla v koutě u kamen. Po presidentově projevu zvedla oči k manželovi a užasla, jak je bledý. Pohlédl na ni také, měl zarudlé oči a řekl tiše a zlostně: „*Und jetzt sind wir in der Scheisse wieder.*“[2]

V úterý 6. ledna uveřejnily *Izvěstije* článek, který byl první poloúřední reakcí Sovětského svazu na projev presidenta Alberta

[1] Na rozdíl od Synů Martiných, Evangelium podle sv. Lukáše, kap. X.
[2] A teď jsme už zase v prčicích.

Monroe Smitha. Nejmenovaný autor nejprve naznačil, že materiální škoda a ztráta na lidských životech, způsobené zmizením *Little Rocku*, se nedají měřit s katastrofou v Pearl Harbouru, s níž je srovnával president Smith. V Pearl Harbouru americká flotila kotvila a v Pacifiku vládl mírový stav, kdežto VII. flotila se v Tonkinském zálivu už mnoho let dopouští nepřetržitých agresivních akcí proti severnímu Vietnamu, který je ve dne v noci bombardován bez předchozího vyhlášení války a bez ohledu na lidská práva. Ostatně čínský nebo vietnamský původ výbuchu *Little Rocku* nebyl dokázán, protože katastrofu nikdo nepřežil ani se nenašla troska, která by byla schopna rozboru. V této situaci se dá soudit, že atomová zbraň, která tak důkladně zničila Little Rock, se nalézala přímo na palubě lodi a byla uvedena v činnost omylem.

Státní department ve skutečnosti působí dojmem, s politováním uváděly *Izvěstije*, že chce případ *Little Rock* prezentovat jako *casus belli*. Sovětská vláda, dodávaly *Izvěstije*, varovala už dříve USA před svrchovaně vážnými důsledky, které by vyplynuly pro světový mír z atomového útoku. Válečné kruhy Washingtonu, uzavíral autor článku, nemohou doufat, že budeme přihlížet se založenýma rukama, jestliže americké rakety zpustoší města a továrny země sousedící s SSSR.

Experti státního departmentu se už dlouho lišili v mínění, jaký postoj zaujme SSSR v případě konfliktu USA s Čínou. A článek v *Izvěstijích* měl pouze ten účinek, že obě teze v současné chvíli posílil. Jedni z něho usuzovali, že SSSR dříve nebo později vrhne do konfliktu váhu svých zbraní. Druzí v něm viděli potvrzení své myšlenky, že Rusko přes svůj ostrý tón nepůjde dál než k slovním protestům nebo k materiální pomoci Číně, jestliže se válka prodlouží. Ovšem tato domněnka je úplně vyloučena. Pentagon přece už dávno oznámil, že budou stačit dvě hodiny, aby vymazal Čínu z mapy. Téhož dne, kdy vyšel článek v *Izvěstijích*, agentura Nová Čína uveřejnila nejdelší a nejdramatičtější úřední zprávu ve svých dějinách.

Agentura hned na začátku kategoricky vyvrátila *lživé výmysly yankeeských imperialistických banditů*. Lidová Čína nemá se zničením US křižníku nic společného. Nedala žádnou atomovou zbraň Vietnamské lidové republice, nepoužila jí ani sama. Zůstává věrna

prohlášení, jež vydala po každém svém pokusném výbuchu: „*Nikdy nepoužije atomové bomby jako první, ale bude-li napadena, odrazí úder.*“ Zničení *Little Rocku* není nic jiného než *podlá a zločinná provokace*, kterou zosnovali sami Američané za tím účelem, aby zaslali Číně drzé ultimatum, jež čínská vláda nemůže než odmítnout. Kromě toho yankeeští piráti zvolili k provedení svého *ďábelského záměru* v Tonkinském zálivu takové meteorologické podmínky, aby radioaktivní prach spadl na čínské území a nikoli na jejich vlastní flotilu.

A to se opravdu stalo. Asi hodinu po výbuchu US křižníku *Little Rock* se na čínské město Pak-Hoi snášel po pětačtyřicet minut radioaktivní déšť v podobě bílého mraku prachu. Téměř všechno obyvatelstvo padesátitisícového města je nyní vážně nakaženo, stejně tak cisterny, které zásobují město sladkou vodou, a zelinářské plodiny, které se pěstují v okolí. Čínská vláda dává k dispozici letadlo pekingským zahraničním novinářům, kteří si přejí navštívit město a přesvědčit se na místě o situaci. Není to lidová Čína, končila agentura Nová Čína, která by měla zničit své atomové továrny, ale Spojené státy, které po hnusných atentátech proti asijským městům Hirošimě a Nagasaki v roce 1945 spáchaly právě třetí zločin proti Asii, když odsoudily padesát tisíc obyvatel Pak-Hoi ke kruté smrti.

Patří ke cti americké demokracie, že ani v předvečer světové války nepřestala být na území Spojených států omezována svoboda tisku. Americký reportér James Bedford se vydal v úterý do Pak-Hoi a mohl telefonovat týž večer do *New York Times* dlouhý článek, který byl druhý den uveřejněn a který potvrdil postižení čínského města atomovou zkázou. Bedford v průvodu lékařů a tlumočníků, oblečen jako oni do lékařského skafandru, navštívil různé městské čtvrti a dotazoval se obyvatel. Ti spatřili, jak 4. ledna v poledne zaplavilo nebe směrem k jihu oslnivé světlo. Tato zář, jejíž intenzita byla nesnesitelná, protože překonala samotné slunce, trvala tři minuty. O hodinu později se až dosud naprosto čisté nebe náhle zatmělo a na město se snesl déšť jemného, bílého, lesklého prachu. Tolik se podobal práškovému cukru, že hodně dětí tento prášek sbíralo a ochutnávalo. Ty ucítily ihned strašné popáleniny a byly okamžitě ztraceny, protože jim přestaly fungovat vnitřnosti. Ale v různých stupních byli

nakaženi všichni obyvatelé města, jedněm spadl prach na hlavu, na ruce a na nohy, druzí prostě pili vodu z radioaktivní cisterny.

James Bedford měl možnost vidět a vyslechnout velký počet nemocných. U většiny z nich části těla vystavené strašlivému bílému dešti dostaly načernalou barvu, vlasy zasažených osob vypadávaly v celých chomáčích a objevovalo se drobné krvácení, které nebylo možno zastavit. Analýzy krve byly katastrofální. V některých případech se v krychlovém milimetru krve našlo jen třicet bílých krvinek místo sedmi tisíc a šest set koagulačních destiček místo dvou set tisíc. Diagnóza byla jasná: kostní dřeň ztratila schopnost vytvářet bílé krvinky. Prognóza byla neméně pesimistická: protože počet postižených osob je neuvěřitelně vysoký, bude možno se pokusit o transplantaci kostní dřeně jen u velmi nepatrného počtu případů, takže velká většina nemocných je odsouzena k agónii, která může trvat týdny, měsíce nebo roky.

Bedfordův článek působil silným dojmem, protože byl napsán bez frází a nehonil se za senzačností. Ale ačkoliv byl jeho ohlas v cizině značný, na americké veřejné mínění nijak zjevně nezapůsobil. V týdnu po jeho uveřejnění Gallupův průzkum dokázal, že počet osob, jež věřily v čínskou vinu na zničení Little Rocku, vzrostl ze sedmdesáti dvou na devadesát procent. Procento zastánců bezprostřední atomové odvety za stejnou dobu stouplo o deset procent. Jugoslávský filosof Marko Ljepovič komentoval tato čísla slovy: „Noviny, plakáty, rozhlasy, televizní okruhy — síla válečné propagandy je tak veliká, že může bez jediné stopy smazat půl tuctu pacifistických článků. Svoboda tisku sice existuje, ale je neúčinná. V zemi, kde všechny sdělovací prostředky patří kapitálu, je slabý hlas pravdy v zárodku udušen obrovskými varhanami lží a nejasností.“

V cizině naopak článek Jamese Bedforda posílil skepsi, pokud šlo o čínskou vinu. Velký japonský deník Asahi, který se vyhnul tomu, aby volil mezi americkou a čínskou verzí události nestrannost, jež popouzela americké diplomaty v Tokiu, protože ve skutečnosti vrhala pochybnost na oficiální verzi jejich země, želel hořkými výrazy radioaktivní nákazy asijského města a vyslovil se ve prospěch okamžité konference zemí atomového klubu.

Tajemník spojených národů litoval, že nemůže svolat Radu bezpečnosti, protože lidová Čína nebyla přijata za člena OSN a nemohla by tedy být ani přítomna, aby předložila svou obhajobu. Ale chopil se myšlenky na širokou konfrontaci velmocí a papež se o několik hodin později vyslovil ve stejném smyslu.

8. ledna odpoledne státní department kategoricky oznámil, že na palubě *Little Rocku* ani na palubě kteréhokoli jiného plavidla VII. flotily nebyla žádná atomová raketa. Nehoda je tedy vyloučena. Jinak státní department opakoval beze změny obvinění komunistické Číny a připomínal, že ultimatum Spojených států Číně vyprší v pondělí 13. ledna v poledne. Skutečnost, že v úředním sdělení se objevil výraz *ultimatum*, poplašila všechny vlády, protože president Albert Monroe Smith ve svém televizním projevu 5. ledna toto slovo nepronesl.

Strohé sdělení Washingtonu pouze zvýšilo výhrady a mlčení světového veřejného mínění. Francouzsky deník *Le Monde* v čísle z 10. ledna je vyslovil tak jasně, že by to zapůsobilo i na samotné Američany, kdyby přičítali informacím a názorům evropského tisku nějakou závažnost. Ale americké deníky se dovolávaly ve svých článcích jen amerických novin nebo v nejnutnějším případě novin britských.

Článek v *Mondu*, solidně opřený o historickou obdobu, byl napsán oním vyváženým, odstíněným a odborným stylem, který dával čtenářům těchto novin tak příjemný pocit osobní nadřazenosti. Nejprve vhodně připomněl, že to není poprvé v historii Spojených států, co zničení americké válečné lodi přimělo Bílý dům k vyhlášení ultimata: 15. února 1898 došlo k výbuchu na americkém křižníku *Maine*, který kotvil v havanském přístavu, a loď se potopila s celou posádkou do moře. Vláda Spojených států okamžitě obžalovala Španělsko, že spáchalo tento zločin, nevzala na vědomí jeho zoufalé popírání, vyhlásila mu válku a zmocnila se Kuby. Přinejmenším lze však říci, že Španělsko nemělo na tomto zločinu žádný zájem. Dlouhá léta vedlo velice obtížnou válku proti kubánským povstalcům, bylo téměř už vyčerpáno, stálo krůček před porážkou a nejvíce se obávalo právě intervence USA.

Jako výbuch na *Maine*, pokračoval *Le Monde*, tak i zničení US křižníku *Little Rock* jsou nepochybně odsouzeny, aby zůstaly v ději-

nách tajemstvím, jež nebude nikdy odhaleno. Neboť při důkladném ohledání žádná z obou předkládaných tezí není ani v nejmenším přijatelná a logická. Jak vůbec připustit, že by vláda Spojených států pojala zločinný záměr obětovat jednu ze svých lodí a utopit vlastní námořníky, aby si obstarala *casus belli* proti Číně? Ale na druhé straně jak možno věřit, že by se Čína otočila zády k nejzazší opatrnosti, jakou až dosud projevovala ve svých vztazích k USA, a dopustila by se najednou tak hloupé provokace, přičemž by vzala zavděk už zastaralým americkým křižníkem, jehož ztráta v ničem nezmenšuje útočný potenciál VII. flotily? Jednání toho druhu by mohlo být účinné jedině tehdy, kdyby bylo současně namířeno proti důležitým jednotkám, jako je atomová mateřská loď *Enterprise* nebo raketonosný křižník *Long Beach*. Strategicky by mělo smysl jen tehdy, kdyby sloužilo jako příprava k hromadnému útoku čínské armády proti americkým postavením v Koreji nebo v jižním Vietnamu. A posléze lze si jen na okamžik představit, že by si Čína vybrala k atomovému zničení křižníku Little Rock dobu, kdy vítr, už čtyřiadvacet hodin ustálený v severním směru, nutně musel odvát atomové odpady na její území, místo aby je rozptýlil na VII. flotilu?

Několik hodin po druhé úřední zprávě z Washingtonu se svět s úžasem dověděl, že Stockholm se stal jevištěm vážné paniky, která byla zaviněna cvičením pasivní obrany. Švédsko se nespoléhalo na svou neutralitu ani na šťastné okolnosti, které mu umožnily ve světě často drásaném válkami prožívat dvě stě padesát let v míru, a vybudovalo na svém území obdivuhodně důmyslný systém protiatomových krytů. Všechno bylo promyšleno předem. Například ve Stockholmu, kdyby měla vypuknout válka, část obyvatelstva měla vyjet z města auty a dostat se co nejrychleji na venkov. Druhá část se měla uchýlit do velkolepých podzemních prostorů hlavního města, opatřených klimatizačním zařízením. Kryty byly postaveny s obrovským nákladem před dvaceti lety v centru města. Všechny vlády, jak šly po sobě, je od té doby neustále udržovaly a velmi horlivě a svědomitě pečovaly o to, aby si v nich lidé, a zvláště děti, zvykali trávit dlouhé hodiny v práci nebo zábavě. Tyto kryty, opravdové zázraky inteligentní předvídavosti, jež nedůvěřuje nejisté budoucnosti v apo-

kalyptickém světě třetí světové války, měly zabezpečit záchranu osmi miliónů Švédů i tehdy, bude-li vyhlazeno tři sta miliónů obyvatel zpustošené Evropy.

Co se přesně stalo ve Stockholmu večer 8. ledna? Příkaz odebrat se do krytů, který byl součástí cvičení pasivní obrany, byl vydán ve dvacet hodin třicet pět, to jest pět minut poté, co bylo tlumočeno na vlnách švédského rozhlasu a televize úřední sdělení Washingtonu obsahující slovo ultimatum. Byl tento rozkaz vydán příliš realistickým způsobem? Nebo získal takové zabarvení proto, že následoval tak brzy po poplašné zprávě Washingtonu? Jisté je, že nejukázněnější národ světa, místo aby klidně uposlechl výzev, podlehl naráz kolektivnímu šílenství. Byla to jedna z těch zmatených a nevysvětlitelných situací, kdy skupina lidí neví, co se děje, ale je vyplašena a představuje si nejhorší podle chování ostatních skupin, které slepě napodobuje, a tak se čím dál vzrušenějších davů zmocňuje krok za krokem šílenství.

Zdá se, že ve chvíli, kdy město podle příkazu opouštěl velký počet soukromých aut, nešťastnou náhodou nad nimi přelétaly švédské nadzvukové letouny. Bylo slyšet sérii známých výbuchů. Někteří automobilisté nabyli dojmu, že se jejich vozidla, která se pro pomalý provoz nemohla hnout kupředu, stala cílem útoku. V šíleném vzrušení z nich vybíhali, začali pobíhat po ulicích a křičeli, že padají bomby. Ucpaný provoz se potom už nedal zvládnout, všech se zmocnila hrůza a tisíce lidí, většinou mužů, se řítily k velkému protiatomovému krytu ve Stockholmu, kde už bylo shromážděno dvacet tisíc lidí. Víc se jich tam nemohlo vejít. Propukly strašlivé scény, množství žen bylo ušlapáno, děti hynuly zadušením. Několik policistů, kteří se snažili zakročit, bylo napadeno, jeden z nich lynčován. Ostatní, aby se vyprostili, použili zbraní. Když byl vyhlášen konec poplachu, situace se nezměnila a klid nastal až v časných ranních hodinách, v srdcích Švédů zbyl hluboký pocit hrůzy a zahanbení. Bilance té nesmyslné paniky činila sto dvacet šest mrtvých a devět set třicet dva raněných. Strašnou ironií dějin byli tito nešťastníci prvními obětmi války, která ještě nevypukla.

Panika ve Stockholmu 8. ledna nezůstala ve světě bez ohlasu, a zvláště ne ve Spojených státech, kde veřejné mínění, dlouho uspáva-

né v pocitu zdrcující převahy, se naráz probudilo hrůzou z nebezpečí: zničující útoky proti nepříteli byly sice už dávno připraveny, ale to, co se vědělo o organizaci protiraketové obrany USA, až Čína svrhne svou první vodíkovou bombu, nedokázalo uklidnit veřejné mínění. Ať byla protiraketová přehrada jakkoli nákladná, podle vyjádření expertů zůstávala „tenká“ (*thin*). Nezadrží všechno. *Washington Post* připomněl zkušenost s *Nautilem*, který se při jednom velmi realistickém cvičení na Atlantiku přiblížil na několik mil k Bostonu, aniž ho sonary objevily: důmyslně sledoval v třicetimetrové hloubce stopu nákladní lodi, jejíž šrouby překryly hučení jeho turbin. Závěr je jasný: co provedla americká ponorka, může se podařit i čínským podmořským plavidlům, která mohou několika neodvratnými údery zničit mnoho měst. Ať se nikdo neoddává nadějím: vláda a generální štáby Spojených států se v případě války mohou skrýt v obrovité metropoli pod mnoha desítkami metrů skal, betonu a ocele, ale jaké kryty jsou připraveny pro americký národ? Žádné. Jen bohatí lidé si mohli dát postavit v zahradách a na rančích pod zemí rodinné protiatomové kryty. Ale obrovská masa méně zámožných lidí, kteří nemají pozemky ani prostředky, je odsouzena k smrti. Američané tehdy s úžasem odhalovali, co už věděli: že moc dolaru je nekonečná. Všechno se dá koupit, i život.

Bílý dům byl zaplaven přílivem bouřlivých dopisů, telegramů a telefonů. „*Jestliže vypukne třetí světová válka*,“ napsal s hořkostí úvodníkář Makolm Munster, „*člověk bude bezpečnější v podmořském člunu pod pětimetrovým ledem v Arktidě než na svém lůžku v domku na předměstí*.“

Po 4. lednu, ještě předtím, než vešla ve známost panika ve Stockholmu, vypukla po celých Spojených státech epidemie sebevražd, která neměla obdoby. Počet sebevražd v jediný den 5. ledna byl ve srovnání s 5. lednem minulého roku o sedmdesát pět procent vyšší. 6. ledna byl stejný, ale 7. a 8. se zvýšil v tak znepokojujících rozměrech, že úřady požádaly noviny, aby se už nezmiňovaly o případech, o nichž se dovědí, protože by mohly působit nakažlivě. Noviny tohoto doporučení celkem uposlechly, ale přesto 9., 10., 11. a 12. ledna procento stoupalo závratně do výše a trvalo by týden, než by se křivka začala ustalovat a pak snižovat. Profesor Marko Ljepo-

vič napsal: *Historik si jednou položí otázku, z jakého tajemného důvodu tolik vzdělaných, šťastných a dobře živených Američanů raději opouští život ze strachu, aby ho neztratilo, zatímco stamilióny lidí v méně vyvinutých zemích denně snášejí strašné utrpení podvýživy a ani jim nepřijde na mysl, aby své utrpení skončily.*

Současně dosáhla rekordní výše v dějinách Spojených států kriminalita, zvláště úkladné vraždy a znásilnění. Většina těchto deliktů byla spáchána pachateli, kteří ještě neměli nic na svědomí. Ponechávali za sebou spoustu stop, mnohdy se dokonce sami udávali a velice snadno se přiznávali. Mnozí vysvětlovali, že cítili „*neodolatelné nutkání*“ zabít a že volba jejich oběti spočívala vlastně na náhodě. Ale snad nejsurovější světlo na motivaci těchto zločinů vrhl Roy Creighton, dvaadvacetiletý, svobodný obchodní zaměstnanec, dosud netrestaný. Creighton, který byl pokládán za spořádaného a pracovitého mladíka, spáchal od pondělka 6. do čtvrtka 9. ledna řadu znásilnění za nejhanebnějších okolností na mladistvých od dvanácti do čtrnácti let. Když byl zatčen, přiznal své činy bez okolků. Klidně připojil, že vždycky měl *chuť dělat takovéhle věci* a že se rozhodl povolit své chuti, když pochopil, že vypukne atomová válka a že *na tom budem všichni stejně a skončíme ve stejné díře.*

Strach vzrůstal každým dnem a násilí znásobené strachem navlékalo často vlasteneckou masku. Začalo se šeptat o páté koloně a o úloze Číňanů usídlených v Americe, všichni prý jsou na oko přátelští, ale ve skutečnosti jsou všichni získáni pro komunistickou věc. V různých městech Států byly vypleněny čínské restaurace a jejich zaměstnanci napadeni a ztýráni. Ve Washingtonu kupoval ataše japonského vyslanectví v jednom obchodě košili, lidé mu nadávali *žlutá huba*, a když se pokoušel vysvětlit davu, že je Japonec a nikoli Číňan, nadávky se zdvojnásobily a ataše jen o vlas unikl lynčování.

10. ledna v jedenáct hodin večer zajelo šest *teenagerů* autem do Chinatownu a staženými okénky začalo střílet nazdařbůh po chodcích, čtyři osoby zabili a asi deset jich zranili. Potom unesli dvě mladé Číňanky, které se vracely z kina, zavezli je do opuštěného skladiště v newyorském přístavu, tam je zbili a znásilnili a pak je hodili do ledové vody. Když se jedna z nich pokoušela doplavat k

nábřeží, zastřelili ji z revolveru. Druhé se podařilo skrýt za gumový záchranný člun, dokud tlupa neodešla.

Noviny, rozhlasové stanice a televize přímo šílely. V nejvážnějších časopisech se vypočítávalo, kolik megatun je potřebí k rozdrcení Číny, a jeden expert dokazoval, že jich musí být třicet tisíc. „My je máme“ končil expert, „a mnohem víc.“ Na nádražích, na poštách, na stanicích metra a na obrovských reklamních tabulích po obou stranách dálnic se začaly objevovat velké nápisy. Na jednom z nich byla napsána prostá slova:

REMEMBER LITTLE ROCK

Na druhém, který byl delší, bylo nahoře napsáno *REMEMBER*, dole *LITTLE ROCK* a uprostřed bylo namalováno moře pokryté troskami a mrtvolami. Voda ozářená zvláštním sírově žlutým světlem jako by se vařila a vpředu tváří k divákům se napůl vynořoval z vody námořník s vyhřezlýma očima, s černou a spálenou tváří a s ústy zkřivenými zoufalou výzvou, levou napůl zuhelnatělou rukou se opíral o i slova *LITTLE* a pravicí o *c* slova *ROCK*. Byl namalován tak plasticky, že přímo vystupoval z plakátu, jako by volal o pomstu proti svým vrahům.

V noci z 8. na 9. leden konferovali v Bílém domě s presidentem Albertem Monroe Smithem do dvou hodin do rána dva tajemníci ministerstva zahraničních věcí a obrany. Když odešli, president zůstal dlouho nehybně sedět v křesle, cítil se prázdný, vyčerpaný, netečný, namáhavě vstal, byl sehnutý, nohy těžké jako z olova, ale hlavně jeho duše byla unavená a skleslá, vyjel svým soukromým výtahem do druhého patra, trošku se mu ulevilo, když si ve svém pokoji zul střevíce, navlékl pantofle a šedě modré sako zaměnil za starou zmačkanou tweedovou vestu, která byla na loktech zpevněna kousky kůže, nebyl ospalý, byl na spaní příliš unavený, pootevřel dveře k Viky a několik vteřin naslouchal v teplé a provoněné tmě pokoje, bylo udivující a patetické to nepatrné oddechování lidské bytosti, ten složitý běh bez nejmenšího ochabnutí, ten zarputilý a ustavičný“ pohyb svalů a nervů, které běží samy i ve spánku podob-

ném smrti, Smith nehlučně zavřel dveře, přešel chodbu, strčil do stále pootevřených dveří Lollyna pokoje, spala na boku, pravá strana tváře byla celá osvětlena modrou noční lampičkou v hlavě mahagonového lůžka mezi závěsy z bílého mušelínu, ještě ve dvanácti letech vymáhala noční lampičku, hleděl na ni, plná tvářička posetá pihami spočívající na buclaté ruce, klidné řasy na kulaté líci a horní ret, krátký, našpuleny a zvednutý vzhůru, vypadala nevinně a živočišně jako dívenky od Renoira, Smith zavrtěl hlavou, cítil skoro zahanbení nad svým dojetím, šel těžkým krokem po dlouhé chodbě, vstoupil do oválného salónu, rozsvítil lustr a klesl do obrovského křesla ze zelené kůže za psacím stolem, nikdy se necítil tak vyčerpán, ani za své presidentské kampaně, ani za kampaně Kennedyho, jak krásné chvíle spolu strávili, ty Johnovy oči s hlubokými kruhy, jeho vážná, trochu churavá tvář, když unaveně klesl naproti mně do křesla Pullmanova vozu, který ho vozil od města k městu, prosím tě, jdi si lehnout, Johne, zavrtěl hlavou, že ne, ukázal mi rukou na stolek, kde ležely poznámky k řeči, kterou měl druhý den proslovit, a recitoval Frostovy verše:

But I have promises to keep
And miles to go before I slep
And miles to go before I slep.[1]

Unavené oči, úsměv plný odvahy a laskavosti, první *sleep* vyslovil lehce a druhé tichým, hlubokým hlasem, zastřeným melancholií, vidíš, teď spíš, Johne, dostali tě, o tři roky později skoro na den, měli z tebe příliš velký strach, než aby tě nechali žít, oni potřebují poddajné presidenty jako Čankajšek, jako Ky, jako…

oválný salón je orgií žlutě: damašek na stěnách, velký oválný koberec, dvě pohovky, křesla z doby Ludvíka XIV., ty zlacené ozdoby trochu zastiňují Cézannovy obrazy na stěnách, všechno je to příliš bohaté, příliš přepychové, Smith si vybral doutník, zapálil si ho a procházel se napříč pokojem, kroky byly tlumeny kobercem, pohlédl

[1] Já přece musím držet slib
než usnu, dlouhé míle jít
než usnu, dlouhé míle jít.

na náramkové hodinky, v tuhle dobu nespím jenom já a fízlové, osmatřicet fízlů, ani o jednoho míň, jsou rozstrkáni po všech koutech domu, fízlové v parku a fízlové u mříží, to by byla krásná barevná fotografie, president USA obklopen svými fízly tráví noc rozjímáním v předvečer třetí světové války, hrdlo se mu sevřelo, president! presidentská všemohoucnost! presidentovy takřka diktátorské pravomoci! ano, ale jemné, mocné, neustálé tlaky, na všechny strany předem vyjetá kolej, aby do ní mohla zapadnout má kola, státy ve státě, Pentagon, státní department, finanční kruhy svázané s generály a policie, FBI, CIA, nátlakové skupiny, president-vězeň, president-nástroj, president-rukojmí, Gulliver mezi Liliputány, navenek nejsilnější, ve skutečnosti nejsvázanější, prostý bod, v němž se sbíhá složitý souhrn sil, moje řeč 6. ledna byla nakonec samozřejmě nikoli nejlepší, ale rozhodně nejméně špatná, nejméně nebezpečná, jakou jsem mohl pronést, nemohl jsem udělat méně, a ti darebáci to o dva dny později za mými zády zcela záměrně shodí, aby ztížili situaci, a pronesou slovo *ultimatum*, jsem svázán, svázán, svázán, aby mě donutili dělat, co chtějí oni, stačí, když mi předloží problém, jehož údaje zfalšují, naočkují mě jedem nepřesných informací, jako to udělali Johnovi v dubnu 61 v případě Kuby, nikdy nezapomenu, jak ti velcí potentáti, věštci, experti CIA, Pentagonu a státního departmentu mu vyprávěli všechny ty kraviny o jistém úspěchu proticastrovské invaze, *plán je znamenitý*, říkal Lemnitzer, *musí se podařit*, a Dulles: *bude to ještě snazší než v Guatemale*, a Bissel: *jakmile se anticastrovci vylodí, kubánský lid je přijme s otevřenou náručí*, ale místo s otevřenou náručí jim kubánský lid za úsvitu 17. dubna v Zátoce sviní vpadl do zad s puškami, tanky a děly a rozdrtil je v necelých dvaasedmdesáti hodinách, proboha, snad mi nechtějí provést stejný kousek s *Little Rockem*?, Smith se ohromeně zarazil, popel na konci doutníku se nachýlil, president udělal krok, natáhl opatrně ruku k nejbližšímu popelníku, ale popel se oddělil, spadl a rozsypal se jako prášek po koberci, president se zachvěl, za několik vteřin si všiml, že se mu třese ruka, vzchopil se, nesmí vidět všude znamení, dovlekl se do křesla a asi na pár okamžiků usnul, protože pravé koleno mu samo pokleslo, jako by padal do prázdna, trhl sebou, je-li nějaká věc, kterou president nemůže ani reformovat, ani ovládnout, je to jeho vlast-

ní politická policie, ona mu ve skutečnosti vládne, protože ho informuje, vstal a začal znovu přecházet sem a tam, za chvilku si všiml, že si pokaždé dává pozor, aby nešlápl na popel, teď je mi to jasné, CIA věděla, že Zátoka sviní skončí nezdarem, teď je mi to jasné, měli v plánu dohnat Johna k tomuto vážnému nezdaru, k této strašné pohaně, aby John dal zelenou vylodění námořnictva na Kubě, a John to skutečně málem udělal, taková pohroma na začátku jeho prezidentské dráhy, byl tak ponížen, tak pokořen, tak vystrašen, ale vzchopil se a řekl „ne“, uměl říci ne válce proti Kubě, ne válce proti Číně, ne rasové segregaci, zabili ho, protože uměl říci ne, dovezte nám ho do Dallasu a my se o ostatní postaráme, v Dallasu máme policajty, kteří vám rozstřelí doutník na dvě půlky z třiceti metrů, máme vrahy se sovětsko-kubánskými styky na objednávku, vrahy těchto vrahů, kteří nad sebou vykonají spravedlnost tím, že si sami naočkují rakovinu,

Smith sevřel ruce v kapsách a pomyslel si bolestně, mlčel jsem, ale měl jsem na vybranou, buď říci: zpráva vašich Danielů je nejhorší sprosťárna v dějinách Spojených států — a moje kariéra by byla skončena, nebo mlčet a jednoho dne pozvednout Johnovu pochodeň, zastavil se, čas ubíhal, s hanbou si pomyslel, já jsem mlčel, přistoupil k oknu, nazvedl těžkou záclonu a přitiskl čelo ke sklu, okamžitě se od jednoho stromu odlepil muž, rychle vykročil vpřed a zvedl hlavu, Smith zavrtěl rukou, že se nic neděje, muž zmizel, Smithův pohled se zastavil na magnólii, kterou dal zasadit president Jackson, byla obrovská a sukovitá, břízy za ní se zdály vyzáblé, obnažené a kolmé jako Buffetova kresba, byly osvětleny jak neskutečná filmová dekorace kužely bezpečnostních reflektorů, myslím, že na jaře musím dát odstranit z větví Johnsonova zvuková protiletecká zařízení, my Lyndon Baines Johnson zakazujeme ptactvu vstup do Bílého domu, uráží naší důstojnost tím, že kálí na naše trávníky, Smith hleděl na smuteční siluety bříz, byl to smutek k pláči, i skrze sklo bylo cítit pach zetlelé vlhkosti, a co jsem udělal já, když se skácel s provrtanou hlavou a skrápěl svou krví Jackiiny šaty a punčochy uprostřed nenávisti a lepkavých lží Dallasu, ale v každém případě je mrtev a pomstít ho není možné, obžalovat bez důkazů a obžalovat koho?,

přinejmenším, džentlmeni, můžeme aspoň předpokládat jakousi pokryteckou a tichou spoluvinu, přivezete nám ho do Dallasu a my se postaráme o ostatní, a snad to ani tak neříkali, ne tak jasně, ne tak vědomě, naše dobré město Dallas ho očekává, podívejte se, buďte jen trošíčku neopatrní, přivezte nám ho, protože je opravdu třeba, aby se darebáci i nadále sami ctili, v jejich duši jsou záhyby a zákruty a pod těmito záhyby poloslova, polostíny a také nenávisti,

kdybych mluvil, prohlásili by mě za blázna, dala by se do pohybu obrovitá mašinérie, byl bych politicky zničen a rozdrcen, nikdo by z toho neměl užitek, ani John, všechny mé naděje při nástupu po LBJ a ostatních by byly ztraceny, a proč po nich nastupovat?, ale přece abych vyhlásil válku Číně, kdo umístil tuhle načasovanou bombu pod mé křeslo?, ovšem, ovšem, naši věštci a naši experti jsou přesní, jsou vždy zdvořilí a neomylní, za dvě hodiny rozdrtíme všechny čínské atomové továrny a všechny odpalovací rampy, SSSR nepohne prstem, Čína není s to se postavit na odpor, a máme mír na celé století, a co když to není pravda?, u Kuby CIA tehdy také nejdřív tvrdila, že Castrovo letectvo je „*takřka neexistující*“, a později, že bylo v neděli ráno „*zničeno*“ pozemními útoky a přepadením, a když přistání začalo, „*neexistující*“ a později „*zničené*“ Castrovo letectvo rozdrtilo téměř všechny B 26 a potopilo polovinu invazních lodí, a co když se dnes mýlí nebo klamou mne, jestliže jedna atomová ponorka, jedna jediná, může proplout oky naší ochranné sítě a v necelé minutě zničit New York, k čemu je dobré, že máme stokrát víc raket než Číňané, když jediná z těch jejich nás může zasáhnout stejně, Smith zhasl monumentální lustr, kráčel po dlouhé nekonečné chodbě, došel do svého pokoje, kde svítila lampa nad lůžkem, zul se, potom si stáhl kravatu, zhasl a vrhl se oblečen na postel se sloupky, na níž Johnson trávil své tříhodinové siesty, jakživ nikdo neviděl, aby president odpoledne tolik spal, ani žádný neměl tak odpočatý vzhled po celý zbytek dne, Smith zaklel, děsí mě, že tady ležím, zdříml si, najednou se probudil a stáhl se mu žaludek, Bože, kdybych mohl utéci, vyjít se ctí z toho bahna, dokázat, že je to jen hnusná provokace, hloupý, předem zosnovaný trik, páchne to odporně a podezřele, malý Pearl Harbour, který nemůže být zpackanější a ubožejší, všichni spojenci mlčí, i ti, kteří jsou tak věrní, když jde o pokladnu, a Japonsko!, zdvořilý

úsměv, neproniknutelné oči, pane vyslanče, je vskutku neblahé, že jsou to vždycky asijská města, naše tokijská ambasáda je ve dne v noci obléhána davy řvoucími Pak-Hoi!, tajemník OSN je otevřeně nepřátelský, papež vydává jedno prohlášení za druhým, všechny církve jsou proti nám, nakupily se nejhorší podmínky pro vyhlášení války, morální stránka je ztracená předem, diplomatické manévry zkrachovaly, Smith se obrátil, ležel na zádech ve tmě, obě nohy měl natažené, ruce položené na lůžku, cítil se bezvládný, prázdný a bezmocný, jako by ho unášel šílený vlak, který se řítí závratnou rychlostí do prostoru, začala se mu točit hlava, měl dojem, že padá do prázdna, nehty se zaryl do pokrývky a v duchu volal Pane, dal bych svůj život, vyslyš mě, Pane, dal bych svůj život…

XII

Dne 7. ledna, druhý den po projevu presidenta Alberta Monroe Smitha v televizi, vyšel Sevilla v sedm hodin ráno před snídaní z domu a zamířil k přístavu, kde byly zakotveny *Caribee* a větší ze dvou nafukovacích člunů. Ze vzdálenosti asi šesti metrů viděl nebo domníval se, že vidí Daisy, jak si hraje u člunu, a zahvízdal na ní. Nedostal odpověď. Daisy, místo aby k němu připlavala blíž, jak to dělala obvykle, a položila hlavu na prkna přístaviště k pohlazení, otočila se k němu zády, ponořila se a zmizela. Sevilla sestoupil na můstek, který odděloval jachtu od člunu, neviděl nic kolem člunu ani kůlem *Caribee*, zapískal znovu a za několik vteřin se ve vodě u *Caribee* rýsovalo dlouhé, vlnivé a světle šedé tělo Daisy, delfínka vynořila hlavu a upřela na Sevillu své usměvavé oko.

„Ponejprv jsi mi neodpověděla," řekl Sevilla pískanou řečí.

Daisy vydala zvuk, který se podobal zakvokání.

„Ponejprv jsem to nebyla já."

„Cože, nebylas to ty?"

„Jiný delfín."

„Neříkej hlouposti," řekl Sevilla.

„Neříkám hlouposti."

Některé dny se nedalo z Daisy nic vytáhnout nebo se tvářila, že nerozumí pískání, nebo zase její odpovědi neměly hlavu ani patu. Jak se lišila od vážné Bi! Sevilla se k ní otočil zády a popuzeně odcházel.

„Kam jdeš?" zavolala Daisy za jeho zády.

„Domů, jíst."

„Mluv se mnou!"

Sevilla řekl přes rameno:

„Říkáš hlouposti."

„Neříkám hlouposti. V přístavu je jiný delfín."

„V přístavu je jedna moc hloupá delfínka a jmenuje se Daisy."

„Nejsem hloupá. Podívej se."

Ponořila se, Sevilla ji sledoval očima a protože příď *Caribee* mu vadila v pohledu, šel dál. Ve chvíli, kdy došel k můstku, zřetelně spatřil dva oblé hřbety, jak se současně vynořují z vody a zase mizí. Užasle se zastavil. Opravdu viděl dva hřbety. V téže chvíli se objevi-

ly o kus dál. Daisy a její návštěvník se otáčeli dokola, Daisy plavala uvnitř kruhu s snažila se tlačit svého druha k můsttku, ale bez velkého úspěchu. Sevilla zapískal, Daisy zpomalila plavání, podplula pod tělem svého partnera, třemi údery ocasu dorazila k přístavišti, vynořila se, položila hlavu na prkna a pohlédla na Sevillu.

„Co je to za delfína?“ zeptal se Sevilla.

„Je můj!“ řekla Daisy vítězoslavně.

Ponořila se, vyskočila nad vodu a dopadla co nejblíž u Sevilly, aby ho postříkala.

„Nech toho, Daisy!“

„Pa, jsem hloupá?“

„Nejsi.“

Znovu vyskočila a znovu ho postříkala.

„Tak dost, Daisy. Říkáš, že je tvůj.“ Zvědavě si ho prohlížel. „Je nádherný.“

Daisy zakvokala.

„Kdys ho našla?“

„V moři. Včera. Plavu a plavu. Najednou přede mnou jeden delfín, jeden delfín a jeden delfín. Zastaví se. Prohlížejí si mě a mluví.“

„Co říkají?“

„Říkají: »Kdo je to?« Přiblíží se velký samec, přiblíží se sám a točí se kolem mne. Neříkám nic, nedělám nic, ale mám strach. Je moc velký. Říká: »Kde je tvoje rodina?« Říkám: »Ztratila jsem rodinu. Jsem s lidmi.« Velký samec odejde a mluví s ostatními samci. Povídají. Povídají. Potom se samci přiblíží všichni dohromady a obklopí mě. A mám strach. Takhle to dělají, když zabíjejí žraloky. Přiblíží se a obklopí je. Ale vůdce řekne: „Tak dobře. Vrátíš se k lidem nebo zůstaneš s námi.“ Já řeknu: »Vrátím se k lidem, ale hraju si s vámi.« Vůdce řekne: »Tak dobře. Hraješ si.« Přiblíží se samice, jsou hodné, jenom jedna hodně stará mě chce kousnout. Ale já zaklapu čelistmi a ona odejde.“

Daisy zmlkla.

„A pak?“ řekl Sevilla.

„Přijde velký delfín. Odežene samice a chce si hrát. Je velký a těžký. Je krásný.“

„Hraješ si?“

„Hraju, ale kolem nás je celé stádo. Tak ho odvedu sem.“
„Proč?“
„Abychom měli pokoj.“[1]
Sevilla se rozesmál, pak pokračoval:
„Je to vůdce?“
„Ne. Je to velký samec. Je moc silný. Dej mu lidské jméno!“
„Později.“
„Dej mu lidské jméno!“
„Jim.“
„Jim!“
Směje se:
„Jim!“
„Řekni mu, ať připluje.“
„Má strach.“
„Řekni mu: tady s tebou si hraje, se mnou mluví. Řekni mu.“
Daisy se směje:
„Možná mluvíš a Jim nerozumí. Pískáš špatně.“
Směje se.
„Přestaň s těmi hloupostmi, Daisy. Řekni mu.“
„Zítra mu řeknu.“
„Zítra možná nepřijde.“
Daisy vesele, vítězoslavně a nepříliš uctivě hvízdla.
„Jim!“ Vyrazila vpřed a vynořila se skoro celá nad vodu. Couvla zase přímo zpátky, pyšně se nakrucovala a prudce rozrážela vodu ocasní ploutví. „Jim přijde, zítra, zítra a zítra! Je můj!“

Bruder, řekl Goldstein, jestli mě pozvete, rád se s vámi podělím o váš skromný breakfast, Arlettina káva je tak voňavá, to je vaše vina, *Bruder*, a ne moje, že jsem u vás tak časně ráno, chtěl jsem se k vám dostat už včera večer, ale naivně jsem si představoval, když už jste udělali blbost a koupili si dům na Florida Keys, že budete mít aspoň základní slušnost a vyberete si jeden z těch ostrovů, které jsou spojeny s pevninou silnicí, tou co vede do Key West, a ne nějaký

[1] Páření delfínů, už samo o sobě choulostivé, je rušeno přítomností mladých divokých samců, kteří se shromažďují kolem dvojice, sledují jejich akci, mají množství hvízdavých poznámek a sami projevují zřetelné známky vzrušení.

mizerný ztracený a větrný ostrůvek mezi skalisky, včera večer, skoro až v noci, jsem se marně pokoušel najmout třeba za zlaté prase dva nebo tři *ancient mariners*, aby mě k vám dopravili, *no sir, no sir*, nebudu riskovat kejhák, abych vás vezl v noci k těm potřeštěncům — ti *ancient mariners* jsou náramně zajímaví a povídaví, po dvou třech skleničkách jim začaly padat z fousů perly moudrosti a dověděl jsem se od nich ságu o tomhle baráku, co bydlíte — *Bruder*, znáte ji?, ano, řekl Sevilla, ale jen vyprávějte, o jedné věci vzniknou často dvě pravdy, pohlédl na Goldsteina svýma temnýma, pozornýma očima, na povrchu lehký, útočný a živý vzlet, na skořápce skepticismus, cynismus, nevybíravost prostředků, pod povrchem a pod skořápkou člověk s opravdu šlechetným srdcem, a sám ďábel ví, jestli pochopím, co tu chce a proč vynaložil tolik námahy a ztratil tolik času, když mi mohl stejně dobře zatelefonovat, tak dobře, začal Goldstein, člověk, který dal postavit tenhle váš bunkr, jestli to víte, je slavný herec Gary James, slavný? zeptala se Arlette, Goldstein k ní obrátil modré oči a pokýval bílou hřívou, mladá ženo, řekl přísně, nepřipomínejte mi, že už jsem starý dědek, Gary James byl slavný před dvaceti lety, a dvacet let uběhne hrozně rychle, však vy to poznáte, zkrátka James si přečetl Thoreauův *Walden*, nebo tvrdil, že přečetl, protože neznám otravnější a těžkopádnější knihu, Maggie zvedla hlavu a pronesla zbožným a podrážděným hlasem, to není pravda, je to mistrovské dílo, je mi líto, řekl Goldstein a pokrčil rameny, ale člověk, který žije z vlastní vůle *sám* v nějaké boudě, je mnich, impotent nebo, ne abyste byl hrubý, zasmála se Arlette, no zkrátka, ale pojďme dál, Gary James si přečte Walden, rozhodne se, že se navrátí k přírodě a že „*bude žít sám a nahý na ostrově*“, dobrá, koupí si tuhle ztracenou skálu, dá si tam postavit přístav, cisternu, tenhle bunkr, kterému říkáte dům, dá si zavést z pevniny kabelem elektřinu a telefon, tak si totiž představoval návrat k přírodě, a když to je hotové, nastěhuje se sem, zůstane tu tři dny a pak už sem do smrti nepáchne (smích), Goldstein se usmál na Arlette, děvenko, mohl bych dostat druhou kávu, kdyby tenhle dům nebyl bunkr, řekl Sevilla, a kdyby nebyl celý z betonu a dokonce na všech stranách zaokrouhlený, aby mohl odolávat vichřicím, už by ho dávno odnesl cyklon, stojíme přímo v cestě cyklonům, když vyrážejí z Karibského moře, v devíti

případech z deseti zasáhnou ze strany ostrovy Florida Keys, snad ani nevíte, že tu byla kdysi železnice, spojovala ostrovy až do Key West, a že ji uragán strhl, ale dům se mi líbí, jaký je, připouštím, že je to tu dost děsné i bez cyklonu, když je rozbouřené moře a duje vítr, máte tu vlny, které přeskočí přehradu skalisek, přeletí dům a snesou se jako sprška na terasu, a přístavek je sice nakrásně za větrem a dobře chráněný, ale přesto musíme dávat u *Caribee* trojitá kotevní lana a ucpávat okna domu obrovskými okenicemi, však jste je viděl, když jste přijel, vážně, za několik hodin máte dojem, že žijete na palubě ponorky, já bych se vsadil, že některé vlny přikryjí celý ostrůvek, slyšíte, jak dopadají na betonovou střechu, to je… to je úchvatné, řekla Suzy, rozevřela velké modré oči, pootevřela rty a trochu se zajíkala, doufám, že už brzy přijde cyklon, pravý cyklon, osmačtyřicet hodin větru o rychlosti sto padesáti kilometrů v hodině, Petr natáhl dlouhou paži a položil ji Suzy na rameno, a v cisterně bude voda, zvučně se zasmál, báječná průtrž mračen, teplý liják celých osmačtyřicet hodin, to bychom potřebovali, *Bruder*, řekl Goldstein a plácl si oběma rukama do širokých stehen, navrhuji vám, abyste dal spánembohem těmhle mladým milovníkům bouřky a ukázal mi *Caribee*, Sevilla po něm mrkl, konečně, vstal, z terasy se scházelo po betonové cestě s červenými žlábky až k malému přístavu a po obou stranách této stezky, která byla jen směšným pokusem zavést přechodný lidský řád do všeobecného zmatku, se táhla poušť korálových útesů, Goldstein šel vedle něho čile a těžkopádně, vypadal jako mamut, jeho velké nohy budily dojem, že skáče po betonové cestě jako pružný a těžký míč, sunul se podle Sevilly, měl malá a lstivá očka, široká kulatá ramena, těžkou vystrčenou bradu, šedobílá hříva starého lva mu zářila na slunci, s nemotornou čilostí přeskočil provazy na zádi a svezl se na lavičku na malé palubě, Bruder, řekl, to je zázrak, nenuťte mě lézt do kabiny, kabina v plachetnici je vždycky nevlídná a smutná, lehátka jsou tak úzká, že člověk nemá ani pomyšlení na milování, připadá mi to skličující, ale je to zázrak, opakoval a pohladil *Caribee* očima, zázrak z chrómu, mahagonu, laku a kůže, a přitom je potvora tak hezká, tak přítulná, má tak pěkně podsadité tvary, kdybych měl víc času, požádal bych vás, abyste mě na ní nechal projet, s takovouhle lodičkou by se i dítě dostalo hravě na Kubu, Sevilla se usmál,

v takovém případě bych dal přednost velkému gumovému člunu s motorem nad vodou, ani ne za čtyři hodiny bych dorazil na pobřeží Pinar del Rio, říkám čtyři hodiny kvůli silným proudům, které vybíhají z Mexického zálivu směrem k Atlantiku, ale plavidlo má nepatrnou výšku nad vodou, takže bych měl mnohem víc naděje uniknout bdělosti amerických válečných lodí a kubánských hlídkových člunů, hlavně těch, myslím, že po všech těch našich vylomeninách jsou Kubánci velmi mrštní ve střelbě, no tak, obrátil se ke Goldsteinovi, co mi chcete říct, máte nějaké nové zprávy o mém pasu?, Goldstein zavrtěl hlavou, státní department má plnou hlavu jiných starostí, umíte si to představit, teď se zajímají jen o to, jak nás co nejrychleji shodit do hoven třetí světové války, mám trapný dojem, že celá země se zbláznila, vrhá se střemhlav a poslepu do atomového konfliktu, z ješitnosti, z lehkomyslnosti, z blbosti, z volného průběhu věcí, to je k neuvěření, nikdy jsem neměl větší dojem než teď že není nikdo, kdo by nám vládl, nikdy jsem tolik neuvažoval, kdo vládne Spojeným státům, určitě ne ten chudák Smith, vypadá jako student, který se tváří, že je dospělý, jeho řeč mi připadala dost trapná, pod předstíranou rozhodností jsem cítil tolik nejistoty, víte, já ho dobře znám, měl jsem příležitost pro něj hodně pracovat v době jeho volební kampaně, ptám se, co vlastně člověka vnitřně nutí, aby vraždil své bližní, a hlavně, proč jsme my Američané lezli do jihovýchodní Asie, můžete mi to říct?, Goldstein se kolem sebe rychle rozhlédl, doufám, že mohu mluvit, ještě se jim nepodařilo nacpat vám na *Caribee* mikrofony?, Sevilla se usmál, sám jste udělal tu zkušenost, ostrov je v noci nepřístupný, a ve dne pořád někdo něco kutí v přístavu, Goldstein se nahnul přes provazové zábradlí, vždyť nevidím vaši delfínku, teď pracujeme až za soumraku, Daisy je celý den pryč a vrací se do ovčince až večer, ovšem vrací se sem každý večer, má nás ráda, ale ještě víc *Caribee*, když přijde noc, přitiskne se k ní jako dítě, které se stulí k matce, Sevilla se odmlčel, napřímil a pohlédl na Goldsteina, no tak, nač čekáte? Goldstein zamrkal, odvrátil oči a řekl, rád by s vámi mluvil Adams,

Sevilla vstal, opřel se oběma rukama o příčel kormidelního kola a otočil je o několik stupňů vlevo, jako by *Caribee* byla pod plachtami a jako by ji chtěl otočit na bok, nikdy, řekl nezvýšeným hlasem,

ale jeho prsty svírající kolo zbělely, nikdy, opakoval přiškrceným hlasem, mohl jen těžko mluvit a rozevřít zuby, jak se mu svíraly čelisti, s těmihle lidmi jsem skončil, pohlédl na Goldsteina a Goldstein mu pohled vrátil, nastalo mlčení, zhoustlo a oba zmrazilo ve stejném postoji, Goldstein seděl s hlavou vystrčenou dopředu jako želva, která obezřele zkoumá cestu před sebou, a Sevilla stál za kormidlem s rozkročenýma nohama a očima upřenýma na můstek nad kabinou, krk měl napjatý, zdál se najednou větší, hutnější a tvrdší, jako by mu všechen ten hněv a všechno záští napínalo kůži k prasknutí, s těmihle lidmi jsem skončil, řekl týmž stísněným, sevřeným a takřka neslyšným hlasem, to je zlé, pomyslel si Goldstein, nevybuchne, nerozplyne se v zlosti, podrží si ji a bude ji stupňovat, Goldstein zvedl obě široké ruce pár centimetrů nad stehna a spustil je zpátky, *Bruder*, řekl svým drsným, útočným a žoviálním hlasem, to je vaše věc, nechal jsem všeho a odjel za vámi do téhle jeskyně jen proto, že Adams včera vážil cestu z Washingtonu až ke mně a podařilo se mu přemluvit mě, je prý to, cituji, *strašně důležité*, nejdřív jsem odmítl, ale nikdy jsem neviděl tak rozčileného člověka, neříkám, že mě prosil na kolenou, ale skoro, nikdy jsem nezažil Adamse v takovém stavu, obyčejně je studený jako ryba, zkrátka jsem souhlasil, že budu prostředníkem, a tím moje úloha skončila, jestli Adamsovu žádost odmítáte, je to vaše věc, mne se to nijak netýká, úplně chápu vaše stanovisko, ta klika darebáků s vámi jednala tak sprostě, že to dál nejde, ještě jednou říkám, že jsem jen prostředníkem, nic víc, opakuji jeho slova a neměním ani slabiku, *řekněte mu, že je to strašlivě důležité*, hlas se mu třásl, mám tlustou kůži, ale přece jenom cítím, když se někdo dostane do úzkých, nejméně desetkrát opakoval, je to strašlivě důležité, a teď, zas vám to říkám, moje úloha končí a já odcházím, znovu plácl dlaněmi do stehen a jako by ten úder vyvolal reflexívní pohyb kolen, čile a pružně se vztyčil, Sevilla pustil příčku kormidla, obrátil se k němu, strčil obě ruce do kapes a řekl: pod dvěma podmínkami, za prvé, že se rozmluva bude konat tady, a za druhé, že Fa a Bi mi budou ne pouze svěřeni na více či méně dočasné období, ale darováni, říkám *darováni* do výlučného a osobního vlastnictví, zdůrazňuji, že tyto podmínky se nemohou stát předmětem vyjednávání, ale jsou jeho předpokladem, výborně, Goldstein se pousmál, s radostí pozna-

menávám, že dovedete být důrazný v jednání, když nejde o prachy, můžete-li požádat toho mladého milence bouří, aby mě provezl v gumovém člunu mezi skalisky, budu tlumočit vaši předběžnou podmínku Adamsovi, čeká mě na pevnině, a přijme-li vaše návrhy, Petr ho může hned zavést zpátky na ostrov.

Petr se vrátil za necelou hodinu s Adamsem a mladíkem, kterého Sevilla neznal, člun trochu uchází, křičel Petr, má asi nějakou dírku, prosím vás, jestli mi ho pomůžete vytáhnout z vody a odnést na terasu, já ho hned opravím, tady vám představuji svého asistenta Ala, řekl Adams nervózně přerývaným hlasem, Sevilla na přivítanou trochu pokynul rukou, ale nic neřekl a nevyšel jim naproti, Adams pokračoval, jestli si přejete, můžeme vám pomoci, na každé straně nafukovacího člunu byla dvě gumová držadla a ve čtyřech ho bez námahy donesli až na terasu, ale když ho na Petrovo požádání obraceli, smáčeli si střevíce a dole kalhoty, zapálím v krbu oheň, abychom se usušili, jestli dovolíte, řekl Adams, Al se zatím projde po domě a podívá se, jestli vám někam nestrčili odposlouchávací zařízení, to bych se divil, řekl Sevilla, přístav, když se podíváte na ty skály, je nepřístupný, jediná cesta je průplavem, který vede k přístavu, a ani tam nejsou bójky, dá velkou práci vyhnout se kamenům, mohli jste se přesvědčit, je to naše třetí trhlina za měsíc, v krbu vyskočil vysoký plamen, dole červený a nahoře světle růžový, olízl jedlová polena a zapraskal, vyskočily jiskry, Adams rozvázal střevíce, zul je a postavil do výklenku ke krbu, převrátil se dozadu na bíle lakovaném houpacím křesle, do něhož si sedl, a natáhl nohy k ohni, už jste někdy opustil ostrov od té doby, co jste ho koupil?, Sevilla zavrtěl hlavou, vždycky tu někdo je, to nevadí, řekl Adams, dva nebo tři žabáci za přílivu a za jasné noci prolezou střechou, Sevilla zavrtěl hlavou, střecha je z betonu, jediný otvor je komín a teď v něm skoro každý den topíme, Al se objevil ve dveřích do místnosti, v ruce kožený vak a přes prsa silný dalekohled, vypadal mladistvě a zamračeně, kde bych mohl najít žebřík?, je v kůlně, řekl Sevilla, řekněte Petrovi,

obuju si střevíce, řekl Adams a trochu se pousmál, než mi ztvrdnou podrážky, byl bledý, jeho lysá tvář s pravidelnými rysy byla napjatá a vyhublá, nastalo ticho, čekali na Ala a hleděli do ohně, Sevilla

se shýbl, vytáhl ze strany kleštěmi zčernalou a nespálenou větev a postrčil ji mezi dvě zarudlá polena, po celou dobu, která se zdála Sevillovi jako věčnost, se nic nedělo, pak větev náhle po celé délce vzplála, s radostným a oživeným praskotem začala hořet i dvě polena, myslím, že už jsme uschli, řekl Sevilla, můžeme to nechat vyhasnout, stejně je tu docela příjemně, objevil se Al, měl chlapecké rty, čelo bylo přetnuto černým přísným obočím, tvářil se zachmuřeně a důležitě, je to oukej, řekl, nikdo se v tom neštoural, elektrický okruh je neporušený, nic podezřelého, a na obzoru taky nic, ani rybářská bárka, ale stejně si vylezu na střechu a budu hlídat, dokud spolu budete mluvit, nechte tady střevíce, řekl Sevilla, jsou promočené, Petr vám půjčí jiné, to je zbytečné, řekl Al a tvářil se přísně a puritánsky, zavřel za sebou dveře, děkuji vám, že jste mě přijal, řekl Adams a hleděl do ohně, zhoupl se v křesle, ale neotočil hlavu k Sevillovi, nemusíte mi říkat, co si myslíte, já to vím, abych nezapomněl, pokračoval odhodlaně, telefonoval jsem na vyšší místa, vaše podmínky jsou přijaty, Fa a Bi vám budou vráceni dokonce ještě dnes, osobní a výlučné vlastnictví vám bude zaručeno písemně, musím vás ovšem upozornit, že vlastnictví těch dvou delfínů je dnes spojeno s jistým nebezpečím, Sevilla prudce otočil hlavu, s jakým nebezpečím?, Adams odpověděl, aniž na něho pohlédl, pro ně i pro vás, ale jestli si přejete, můžeme nechat na ostrově ochrannou četu, ne, děkuju, řekl Sevilla s hořkou ironií v hlase, můj ostrov je přísně soukromá laboratoř, nikdo mě finančně nepodporuje, nikdo mě nekontroluje a nikdo mě nechrání, Adams odtáhl křeslo asi metr od ohně, předvídal jsem vaši reakci, dobře, ale nechte mě vysvětlit to málo, co vám mohu vysvětlit, Fa a Bi splnili úkol, nevíme jaký, jsou dvě komanda, komando A — naši lidé —, které dovezlo Fa a Bi na místo a tam je odevzdalo operačnímu komandu, kterému říkejme komando B, Sevilla se pousmál, mohli bychom je snad stejně dobře nazývat C, o tom nevím, řekl Adams nevýrazným a mechanickým hlasem a oči stále upíral do ohně, neříkám vám domněnky, předkládám fakta, o komandu B nevíme nic, ani jeho původ, ani jeho složení, ani jeho záměry, ještě pod Johnsonovou vládou jsme dostali příkaz z nejvyššího místa a provedli jsme ho, pokračuji, v hodině H komando A odevzdá Fa a Bi komandu B na širém moři a okamžitě se vrátí na

svou základnu. Dvanáct hodin poté dostává komando A zprávu od komanda B: ztratili jsme všechny stopy po Fa a Bi, viděli jste je? Stejný dotaz dostáváme pak od komanda B každou hodinu. V hodině H+26 se Fa a Bi k všeobecnému úžasu vrátí na naši základnu vlastními prostředky, očividně vyčerpáni, domníváme se, že od hodiny H nepřestali plavat, dvacet šest hodin ustavičné a rychlé plavby. Bob se jich vyptává. Dovolíte, řekl Sevilla, kde byl Bob v hodině H? Adams zavrtěl hlavou, Bob neopustil komando A, tak tedy Bob se vyptává Fa a Bi, odpovědí je mlčení, naprosté mlčení, a dokonce nejzjevnější nepřátelství vůči Bobovi, což je chování překvapující, ba ohromující, když si uvědomíme jejich vzájemné dobré vztahy, jsme velice znepokojeni, proč se Fa a Bi nevrátili ke komandu B, ať už splnili úkol nebo ne, jak to provedli, že našli základnu, a konečně jak vysvětlit jejich chování k Bobovi?, ihned podáváme kódovanou zprávu a dostáváme dva rozkazy, první, abychom neoznamovali komandu B, že Fa a Bi byli nalezeni, druhou, abychom Fa a Bi odevzdali. Od té doby, co se oba delfíni vrátili, nepřestávali jsme se jich vyptávat, a stále bez úspěchu, jsou němí a nepřátelští, odmítají každé laskání a jakmile se k nim někdo přiblíží, hrozivě klapou čelistmi, zmlkl, Sevilla byl udiven proměnou jeho tváře a obranným tónem jeho hlasu, pohlédl do ohně, plamen proti všemu očekávání místo aby zhasl, pomaloučku žil dál, s tou trochou dříví, která mu zůstala, úsporně žhnul, nestrávil se, ale ani nekouřil, nenechával po sobě onen odporný pach odpadků a sutin, Sevilla se vzpřímil, položil ruce na opěradla svého křesla a zadíval se na Adamse: předpokládám, že mi dáváte Fa a Bi, abych je přiměl k řeči a abyste se ode mne dověděli, co se stalo, ano, řekl Adams a ani se nepohnul, a podle vašeho varování jsem usoudil, že někteří lidé by mohli mít největší zájem na…, ano, řekl Adams, víte, říkáte mi toho hodně nebo hodně málo, ve vašem příběhu jsou mezery, vyprávěl jste mi o hodině H, ale neuvedl jste místo, kde se operace odehrávala, ani jste neoznačil den D, Adams zavrtěl hlavou, řekl jsem vám všechno, co vám mohu říct, Sevilla na něj pohlédl, ale nepodařilo se mu zachytit jeho pohled, vstal a ihned si pomyslil, proč vstávám?, z potřeby jednat nebo z reflexu útěku, donutil se k nehybnosti, ruku měl opřenou o křeslo, ale nohy se pod ním třásly, sklopil oči a s úžasem pozoroval, jak se mu levá noha křečovitě chvěje od

kyčle až po konečky prstů, opřel nohu o zem, ale nedokázal zastavit chvění, posadil se, nohy se třásly dál, cítil se slabý, vyčerpaný, jako bez krve, viděl Adamse jen z profilu a náhle měl chuť vykřiknout, podívejte se na mě, Adamsi, tak se přece na mě podívejte, proč máte strach podívat se mi do očí?

Adams vstal.

„Mohu si zatelefonovat?“

„Ovšem.“

Přistoupil prkenným krokem ke stolu, vzal sluchátko a vytočil číslo.

„Haló, tady Herman… Dejte mi George… Georgi, dovezte mi laskavě dvě bedny piva, jednu bednu coca-coly a trs banánů. Děkuju vám. Máte tu dost místa na přistání.“

Zavěsil a otočil se k Sevillovi.

„Za hodinu to sem dopraví vrtulník a mě hned odveze.“

„Rozuměl jsem dvěma bednám piva,“ řekl Sevilla, „ale nevím, co znamená coca-cola ani trs banánů.“

„Vím, že jste pacifista, a předpokládám, že nejste ozbrojen.“

„Ne.“

„Coca-cola se o to postará. A dám vám k tomu malý vysílač.“

„Rozumím.“

„Umíte zacházet s lehkými pěchotními zbraněmi?“

„1944. Arromanches.“

„Máte pravdu, kde jsem nechal hlavu? Jako bych neznal váš životopis.“

Chvíli bylo ticho a Sevilla řekl:

„Dal byste si šálek kávy?“

„Rád.“

Šel před Adamsem a odvedl ho do společenského sálu. Byly tam tři ženy.

„Sice jste se s nimi nikdy nesetkal, ale předpokládám, že znáte celý jejich životopis. Arlette, představuji ti Hermana.“

„Mrs. Sevillová,“ řekl Adams vážně, „pokládám si za čest, že vás poznávám. Váš manžel má nepříjemný smysl pro humor, ale vy znáte moje pravé jméno.“

„Těší mě, Mr. Adamsi," řekla Arlette chladně.

Adams se z dálky uklonil Suzy a Maggie, odpověděly pokývnutím, ale nešly mu vstříc.

„Maggie, byl by tam pro Mr. Adamse a pro mě šálek kávy?"

„Ovšem," řekla Maggie.

Usedli po obou stranách dlouhého stolu pokrytého modrým umakartem. Zazvonil telefon, Sevilla ho zvedl, dal si sluchátko k uchu a řekl: „Tady Sevilla… Kdo? George? Jaký George?"

„To je pro mě," řekl Adams a natáhl ruku. „Haló, Franklin?… Tady Nathaniel… Cože?" Adams zbledl a sevřel rukou sluchátko. „Je tam Bertie?… Tak mu řekněte, ať mě zavolá a podá mi zprávu."

Zavěsil a pohlédl unavenýma a vpadlýma očima na Sevillu. Vypadal zmoženě, jako by měl za sebou těžkou námahu.

„Bob se zabil v autě. Před chvílí našli jeho tělo v příkopu."

Někdo vykřikl a Adams prudce vyskočil. Sevilla zvedl hlavu a bleskem zahlédl záda Maggie, dívka vybíhala z místnosti, obě ruce na spáncích.

„Jděte za ní, Suzy," řekl Sevilla.

„Co se děje?" tázal se Adams. „To je Maggie. Byla do něho zamilována."

„Já zapomněl," Adams si přejel rukou tvář. „Bůhví jestli…"

„Omluvte mě," řekl Sevilla.

Rychle vyběhl z místnosti, dohonil Suzy na terase a zašeptal jí do ucha: „Než půjdete uklidnit Maggie, řekněte Petrovi, aby nenápadně sledoval Ala."

Sevilla se vrátil do místnosti. Arlette pokládala před Adamse šálek kávy.

„Děkuji," řekl Adams.

„Mohu vám nabídnout moučník?"

Sevilla se na ni podíval. Mluvila chladně a nepřátelsky. Nezapomněla na odposlouchávání v bungalovu.

„Ne," řekl Adams. „Děkuji, já nemám hlad."

Otočil se k Sevillovi.

„Jak řídil?"

Sevilla se na něj podíval.

„Výborně. A jezdil velice opatrně."

Adams se zadíval na modrý umakart na stole, zvedl šálek ke rtům a dychtivě ho vypil.

„Vzal byste si ještě jeden šálek?“ zeptala se Arlette neúčastně.

„Rád.“

Zazvonil telefon, Sevilla ho zvedl, poslouchal a podal přístroj Adamsovi.

„Bertie?… Tady Ernest… Slyším vás moc špatně… Nic? Jak to nic?… Uhořel…?“

Maggie ležela na břiše na lůžku, hlavu měla zavrtanou v polštáři, ramena se jí otřásala vzlyky, Suzy za sebou zavřela dveře, sedla si vedle ní a pokrčila rameny, vida, zase už jsem spoluvinicí, zase podporuji ty smyšlenky, zase lžu jako ona, ale do jaké míry je si vědoma, že lže, nikdo to neví, ani ona ne, Suzy pohlédla Maggie na ramena, která se zmítala ve vzlycích, a vyčítavě si pomyslela, smích je snad maska, ale bolest, i bezdůvodná, není nikdy smyšlená, Maggie se otočila, chytila ji prudce za obě ruce a pohlédla na ni uslzenýma očima, no tak, řekla Suzy tiše, trpělivě a soucitně, uklidni se, nepřiváděj se do takového stavu, v tom okamžiku se Suzy uviděla v zrcadle nad pohovkou, kruci, tahle lepkavá sympatie, tenhle nasládle důvěrný pohled, všechny ty lži, vždyť je to k zblití, slyšela Maggie, jak říká přerývaným hlasem „víš, Suzy“, a pobouřeně si uvědomila, že už je to tady, absurdnost, cirkus, člověk by se tomu smál a hned zase nad tím brečel, víš, Suzy, řekla Maggie přerývaným hlasem, co je nejstrašnější, co si nikdy nebudu moci odpustit, že jsem ho zabila já, ach, Suzy, neříkej mi, že ne, chovala jsem se tak lehkomyslně, tak nedůsledně, tak nevědomě a krutě, vzlykala strašně, její neskonale ošklivý obličej byl v slzách ještě ošklivější, dohnala jsem ho k zoufalství, ano, je to pravda, hlavně tím, že jsem si ho nechtěla vzít, ale o tom jsem ti už všechno řekla, já vím, může se to zdát nesmyslné, nenormální, dokonce v určitém smyslu obludné, ale já nechci mít děti, já je nemám ráda, vím, že to vypadá strašně, když něco takového říkám, ale já za to nemůžu, jsem už taková, poslouchej, já se ti k něčemu přiznám, je to ještě horší, mnohem horší, musíš to vědět, chovala jsem se k Bobovi opravdu odporně, mou povinností, když jsem si ho nechtěla vzít, Suzy, ty jsi tak přímá, tak upřímná holka,

nebudeš tvrdit opak, mou povinností bylo odrážet jeho předcházení, a ví Bůh, že mi nadbíhal, a do jisté míry si říkám, je to má omluva, nikdy, musím říct, nikdy žádná žena nebyla víc obletována, víc sledována, dokonce bych řekla víc pronásledována, to se ví, u Boba to nebylo ani hrubé, ani nápadné, bylo to úžasně jemné, poznala jsem to podle tisíce drobností, například jak se u stolu tajně vyhýbal mým pohledům, to byl jeho způsob, jak mi naznačit má lásko, nemohu se na tebe dívat, jinak by každý pochopil, ach, byl úžasný, tak ušlechtilý, tak zjemnělý, poslouchej, Suzy, já ti řeknu všechno, to přiznání mě bolí, ale myslím, že mi taky uleví, určitě si vzpomeneš, jak jsem s ním jednou v pátek odjela v jeho autě na víkend, ne, Suzy potlačovala zoufalství, na to si nevzpomínám, a hned si uvědomila, to nemá cenu, jako bych se pokoušela zastavit příval kamínkem, no nevadí, řekla Maggie, možná že si pletu datum, ale určitě to bylo v březnu, to vím jistě, odjeli jsme spolu, vzpomínáš si, právě si koupil nového Forda coupé, uvnitř kůže, červená kůže, nemohl vystát plastickou hmotu, ten den mě tolik prosil, měl doslova v očích slzy, že jsem povolila a že jsem se dala odvézt do motelu, v recepci mě zapsal pod svým jménem, chudáček, jak asi byl šťastný, že mi může dát své jméno aspoň na jednu noc, nemysli si o mně nic špatného, Suzy, nechci zmenšovat svou vinu, dokonce i tam v tom pokojíku na břehu moře, vzpomínám si, byl tam nádherný výhled, byli jsme skoro na pláži, dokonce i tam byl tak hodný, tak jemný, byl by se mě ani nedotkl, kdybych nechtěla, ale já, Suzy, ale já, zakryla si rukama velkou ruměnou tvář znetvořenou slzami, podívej se, řekla Suzy, už na to nemysli, co by ses trápila, ale ty to nechápeš! zvolala Maggie, jak jsem mohla být tak krutá, že jsem se mu dala a hned nato jsem odmítla si ho vzít, to je děsné, ustavičně na tu noc myslím, nezavřeli jsme oči, neumíš si představit, jak bylo krásně, svítil úžasný měsíc, slyšeli jsme, jak několik kroků od nás měkce šumí moře, díval se na mě, měl v očích němou, zoufalou otázku a já jsem neřekla nic, neřekla jsem ano, jak očekával, mlčela jsem, měla jsem tu strašnou odvahu, dala jsem mu své tělo, ale nic víc, ach, já si vzpomínám, ležel nehybně vedle mne, ještě teď vidím jeho profil na polštáři tak přesně, že mě to děsí, odrážel se od okna zaplaveného měsíční září, tak krásný, tak jemný, skoro ženský ve své jemnosti, a jeho velké, rozevřené

oči hleděly s nevyzpytatelným smutkem do prázdna, jak jsem mohla být tak krutá, Suzy, všechno jsem zavinila, všechno začalo tu noc v tom motelu, myslíš, že by se Bob dal dobrovolně nalákat, aby pracoval s těmi lidmi, a že by odjel s Fa a Bi, kdybych souhlasila být jeho ženou, a teď mi řeknou, že je mrtev, že se stal obětí automobilového neštěstí, on, vždyť řídil jako anděl, měl hrůzu z rychlosti, pamatuješ se, říkal, že auto má klouzat po silnici jako člun na vodě, pravda je, že se zabil schválně, ne, Suzy, nechci si zastírat pravdu, i kdybych měla trpět dvakrát víc a sžírat se výčitkami, zabil se, protože už nemohl snášet život o samotě, daleko ode mne, bez naděje, bez dítěte, které jsem mu nechtěla dát, copak si mohu odpustit svou krutost, svou nečitelnost, svou nesvědomitost, vždyť nakonec jsem ho odmítla, chudáčka malého, tak jako jsem odmítla Sevillu, ale Sevillovi, tomu jsem vlastně vůbec neublížila, to je pudový člověk, dokonce v určitém smyslu primitiv, vrhl se na první ženu, která mu po mně přišla do rány, a stačí mu to, chudák Arlette, je v celé téhle historii jen ersatz, ráda bych věděla, jak to na ni působí, když si to občas uvědomí, a potom, Sevilla je určitě dokonalý mozek, ale jako muž je trochu děsivý, nezdá se ti, ty oči, ta ústa, ta chlupatá prsa, mezi námi, Suzy, já bych měla hrůzu oddat se Sevillovi, měla bych dojem, že na mně řádí celá hlídka námořníků, nakonec Sevilla za to nemůže, já mu nic nevytýkám, je to muž a nic víc, ale Bob, nabrala dech a po zbrázděných lících jí v dlouhých pruzích stékaly slzy, Bob nebyl muž, Suzy, ale archanděl, byl jako Shelley, tak čistý, tak něžný, tak odtělesněný, potřeboval mě čistě spirituálně, nikoli tělesně, potřeboval mne, chápeš, mne jako lidskou osobnost, tohle spolkneš, řekla Suzy rozhodně, nasypala si do dlaně pilulky a podala je Maggie, spolkni to a teď to zapij, za chvilku budeš hezky spinkat, vzala Maggie ruku a tiskla ji, dokud Maggie nezačala usínat, hleděla na její ošklivé a ruměnné líce, poznamenané slzami jako tvář boxera ranami prohraného zápasu, chudák Maggie vlastně podlehla v soutěži pohlaví hned po prvním kole, je odsouzená předem k hladu, k strašlivému sexuálnímu hladu ve světě lidí, kteří se najedí, je to utrpení nikoli nejhorší, ale nanejvýš pokořující, Suzy si sáhla levou rukou na tvář a lehce jí přejížděla po lících, všechno je tu správně na místě, hezky rozděleno, mladá napjatá kůže na jemných kostech, vycizelovaný nos, malé uši,

důlky, svůdně poddajné rty, ach, je to strašně nespravedlivé, kdo odsoudil Maggie k hladovění a spolu s ní milióny osamělých lidských bytostí, které nemohou myslet na nic jiného, Maggie spala, Suzy pomaloučku vyprostila ruku, vyšla z pokoje, hluboce nadechla a utíkala do přístřešku, kde klečel Petr a něco kutil v motoru nafukovacího člunu, chyť mě do náručí, řekla, vždyť mám špinavé ruce, vstal a pohlédl na ni něžnýma a usměvavýma očima, ach, Petře, co na tom záleží, vrhla se na něho celou hrudí, teplá, oblá, voňavá, přivinul ji k sobě lokty a s rukama od sebe, ne, takhle ne, řekla, stiskni mě, pevně mě stiskni, prudce oddechovala, oči se jí leskly slzami, objala ho pevně oběma rukama a bouřlivě se k němu přitiskla, jako by chtěla vstoupit do jeho těla, aby se chránila proti životu.

„Teď doufám uznáte, že ochrana na ostrově je nutná."

„Vůbec ne," řekl Sevilla. Zvedl při tom hlavu a pohlédl mu do očí. „Kategoricky to odmítám. Moje stanovisko se nezměnilo."

„Nezlobte se, Sevillo, já vás musím přemluvit. Po tom, co se teď stalo, je úplně jasné, že když vám budou Fa a Bi vráceni, vydáváte se ve strašné nebezpečí."

Arlette otevřela ústa a chtěla něco říci, ale její pohled se setkal se Sevillou a Arlette zůstala zticha. „Mrs. Sevillová, vy jste chtěla něco říct?"

„Ne," odpověděla chladně. „Nic důležitého."

Adams dlouze hleděl na Sevillu.

„V tom případě," mluvil pomalu, „nevím, jestli vám mohu delfíny svěřit. Bez ochranné jednotky na ostrově nejsou podle mého názoru zaručeny ani minimální bezpečnostní podmínky."

„Nedávejte mi je," řekl Sevilla úsečně. „Já vás o ně neprosím." A dodal: „Ani jsem vás neprosil o setkání."

Bylo ticho. Adams s rukama v kapsách se díval na zem u svých nohou.

„Já vám vůbec nerozumím. Před několika měsíci jste mi řekl, pamatuji se na to jako dnes, že pokládáte Fa a Bi za vlastní děti."

Sevillová tvář se stáhla.

„Třeba jsem byl donucen přehánět své city.“ Arlette znovu pohlédla na Sevillu, jako by chtěla promluvit, ale rozmyslela si to. Zase bylo dlouhé ticho.

„Dovolte mi, abych shrnul situaci,“ řekl Sevilla odhodlaně. „Rozhodnete-li se po úvaze, že mi Fa a Bi nesvěříte, prosím, odvolejte vrtulník a Petr vás zaveze na pevninu. Svěříte-li mi je, uznáte mé osobní vlastnictví písemným dokladem. Já se naproti tomu zaváži, budou-li mluvit, že zaznamenám jejich slova a záznam vám odevzdám. Ale v žádném případě nepřijmu na ostrově ochrannou jednotku. Ovšem chcete-li zařídit ve vhodné vzdálenosti od ostrova námořní hlídku, je to vaše věc, nevidím na tom nic závadného. Stejně tak nejsem proti tomu přijmout od vás zbraně s rádiovou stanicí, abych mohl být ve styku s vašimi loďmi. Naopak si nepřeju leteckou ochranu ani přelet ostrova.“

Adams měl sklopené oči. Teprve po několika vteřinách řekl:

„A teď zase já. Jestliže získáte od Fa a Bi informaci, záznam mi nestačí. Musím slyšet tuto zprávu z jejich úst.“

„Přijímám,“ řekl Sevilla. A ihned dodal:

„Z jejich průduchů.“

„Prosím?“

„Ne z jejich úst, ale z jejich dechového otvoru.“

„Já zapomněl,“ řekl Adams a nuceně se usmál. „Za druhé si kladu za podmínku, že Maggie, Suzy a Petr nesmějí o ničem vědět.“

„Souhlasím,“ řekl Sevilla. „Až dosud jsme to vy i já mlčky dodržovali a já v tom budu pokračovat. A k tomu vám navrhuji: váš vrtulník přistane na terase, vylodí zbraně, rádiovou stanici a delfíny. Vaši lidé je dají do vody a nikdo z nás se při tom neukáže, potom vy s Alem nasednete do vrtulníku a odletíte. Po vašem odletu já s Arlette se sami setkáme s delfíny.“

„Navrhuji vám variantu,“ řekl Adams za okamžik. „Rád bych byl při tom, až se Mrs. Sevillová a vy setkáte s Fa a Bi.“

„Ne,“ řekl Sevilla. „V žádném případě.“

„Proč?“

„Mám vám to opakovat? Tahle laboratoř patří mně, nikdo mi nepřispívá a nikdo na mě nedohlíží, Adamsi,“ pokračoval mrzutě a vstal, „jestli chcete ztrácet čas a diskutovat o mých podmínkách, ne-

budeme nikdy hotovi. Rozhodněte se. Já pokládám jednání za skončené.“

„Vždyť já souhlasím,“ řekl Adams podrážděně. „Musím vám říct, že jste teď v diskusi velmi ostrý.“

Sevilla pohlédl temnýma očima na Adamse a několik vteřin mlčel. Pak mávl rukou a řekl:

„Jestli dovolíte, nechám vás teď chvíli o samotě, abyste mohl písemně potvrdit, že mi dáváte Fa a Bi.“

Sevilla pokynul Arlette, vyšel s ní z místnosti a zamířil k přístřešku. Jakmile ho Petr uviděl, vstal, napsal pár slov na stránku svého zápisníku, vytrhl ji a podal mu ji. Arlette se podívala na Suzy.

„Jak se daří Maggie?“ „Spí. Dala jsem jí prášek pro spaní.“

„Co říkala?“

„Jak se dalo čekat. Je to její vina. Dohnala Boba k zoufalství, proto spáchal sebevraždu.“

„Chudák holka. Nevím, proč mám vždycky vůči ní špatné svědomí.“

„Já taky.“

„Víte, že máte šaty na zádech úplně špinavé? Asi jste se opřela o motor.“

„Asi,“ usmála se Suzy.

V náhlém návalu citu chytila Arlette za obě ruce a prudce je stiskla.

Sevilla podal Arlette papír s Petrovou zprávou. Přelétla ho očima: *Al namontoval do domu odposlouchávací zařízení, ale k přístavu se nepřiblížil.*

„Jak jste daleko s opravami?“ zeptal se Sevilla nahlas.

„Velký nafukovací člun je opraven, ale dám ho na vodu až zítra. Teď čistím motor malého člunu.“

„Dobrá. Nechám vás tady. Půjdu s Arlette zavěsit síť do bazénu.“ Když došli k molu, Arlette se otočila k Sevillovi a potichu se zeptala:

„Proč jsi nepřijal tu četu, co ti nabízel Adams?“

„Nelíbilo se mi, že Adams tak naléhá. Ta četa je přímo prototyp zbraně o dvou ostřích.“

„Myslíš?“

„Ano. Určitě. Cítil jsem v Adamsově chování rozdvojenost. Chce vědět pravdu, to vím bezpečně. Ale proč? Aby ji předal na vyšší místa“? Snad. A snad taky docela jednoduše proto, aby získal převahu nad B. Já mu nedůvěřuji.“

„Myslíš, že on nebo jeho šéfové by se mohli po úvaze rozhodnout, že se musí pravda potlačit?“

„Ano, myslím.“

„A v tom případě…“

Sevilla na ni pohlédl temnýma očima:

„V tom případě jsme přespočetní.“

XIII

Adams podal Sevillovi papír, ten ho pozorně přečetl, pak ho načtyřikrát přeložil a strčil do náprsní tašky, Adams se podíval na hodinky, už tu budou každou chvilku, a dodal, když jsem šel před chvílí kolem bazénu, neviděl jsem vaši delfínku, je to přece delfínka, že ano, nebudete mít problém s Bi?, budou nějaké menší nesnáze, řekl Sevilla, máte dobrou paměť, Bi nesnese kolem Fa jinou samičku, ale v tomhle případě myslím, že to nebude tak vážné, bazén je otevřený, Daisy je zvyklá vycházet a vracet se, jestli bude situace s Bi příliš napjatá, odejde, málem začal mluvit o Jimovi, ale rozmyslel si to, kdesi nad nimi pronikavě zahučel motor, poslouchejte, to jsou naši, řekl Adams a přistoupil k oknu, otevřel je, vyklonil se ven a podíval se k obloze, jestli dovolíte, řekl Sevilla, já zase zavřu, znáte naši dohodu, vaši lidé musí dopravit Fa a Bi sami do bazénu a delfíni nesmí nikoho z nás spatřit, dokud neodletíte, tak dobrá, řekl Adams, přeju vám hodně štěstí, hlas už se mu skoro ztrácel v ohlušujícím hřmotu vrtulníku, který se přibližoval, je to hrozně důležité, snad vám to ani nemusím říkat, pohlédl na Sevillu unavenýma a vpadlýma očima a Sevilla jeho pohled opětoval, byl překvapen, Adams vypadal upřímně a dojatě, ale v jádře to nic neznamenalo, patřil k lidem, kteří dovedou odstrčit duši stranou, když dostanou rozkaz, taky je velmi důležité, aby to bylo brzy, pokračoval Adams rychle a zadýchaně, jakmile promluví, budou-li vůbec mluvit, zavolejte mě rádiem, budu čekat na jedné z ochranných lodí, přijedu okamžitě, hřmot vrtulníku přehlušil jeho hlas, nabral dech, pohlédl na Sevillu a učinil nečekaný pohyb, podal mu ruku, Sevilla sklopil zrak, stále stejná rozdvojenost, porušené lidské vztahy, sympatie, úcta, nic není falešné, nic není opravdové, stisk ruky nebo výstřel ze samopalu, všechno je podřízeno rozkazům, Adams svěřil své svědomí do rukou nadřízených, všechno je rozhodnuto předem, je to ruka nepřítomného člověka, budu dělat všechno možné, řekl Sevilla a ani se nepohnul, myslím, že si uvědomuji důležitost toho, co je v sázce, Adams zamířil ke dveřím, jakmile je otevřel, na terase zaburácel nelidský rachot stroje a současně vnikl do místnosti prudký závan větru, za Adamsem zabouchly dveře, jako by ho vítr vytáhl, jsem strašně dojatá, když si

pomyslím, že je zase uvidím, řekla Arlette, jsem zvědavá, jak nás přijmou, Sevilla jí položil ruku na rameno, jsem na to taky zvědavý, rozhodně je to štěstí, že je máme tady, sedněme si, pokračoval, jsem uštvaný, tenhle život je k usoužení, pomyslel si, cokoli říkám, je hned zaznamenáváno, dal se do smíchu, proč se směješ?, ale jen tak, já ti to vysvětlím, sedli si vedle sebe, opřel se o ni ramenem, měla na sobě krátké šortky a světle modrou lněnou blůzku, opálený krk a jemná hlava jí půvabně vystupovaly z ohrnutého límečku, hleděla na něj laskavým zrakem, černé, lesklé a kudrnaté vlasy jí kreslily temnou svatozář kolem hebké tváře s hladkou pletí, jak je milá, jak je úžasně milá, skoro nikdy nevytasí drápky, jenom když je žárlivá, je to prvotřídní žena, je něžná a není to něžnost jen povrchní, ale je něžná i v hloubi duše, celá její bytost je laskavá, v této vteřině už nemyslel na nebezpečí a na válku, má svou Arlette, vracejí mu Fa a Bi, začíná nový život, cítil se lehce, jako by se vznášel nad zemí, díval se na Arlette, je voňavá a křehká, vypadá jako ovoce, jako květina, jako hříbě na louce, jako sluneční paprsek v korunách bříz, nač myslíš? zeptala se ho, usmál se na ni, ale na nic, na nic, nechtěl jí nic říkat, nechtěl mluvit v tomhle okamžiku ani s ní, chtěl sám vychutnávat její obraz, nechat si ho rozplynout v ústech jako med, vzpomínáš si, řekla, když dali Ivanovi Bi, postříkal mě, byla jsem unavená, promočená a tak šťastná, přišla jsem za tebou, abych měřila čas, určila jsem vteřiny a dokonce desetiny, dobíral sis mne, jak jsem přesná, dali jsme se do smíchu a vtom jsem pocítila, jak jsme si blízcí, tak blízcí, vsunul jí ruku za límec blůzičky, vzal ji kolem krku a přitáhl k sobě její hlavu, je to k zbláznění, kolik hluku mohou natropit tyhle stroje, okna i dveře jsou zavřeny, ten rachot vám proráží lebku, už se ani nedá myslet, odlétají, řekla Arlette, vstala a utíkala k oknu, odlétají jako andělé, dodala a ironicky se pousmála, to je zvláštní, jak se mi ulevilo, měla jsem dojem, žeje ostrov okupován, dohonil ji, otevřel dveře, vyšel na terasu, vrtulník se vzdaloval a stoupal, jeho pohyb připomínal kraba, byl to ten podivný, protivný let, podobný letu neohrabaného hmyzu, jemuž překáží břichaté tělo, Sevilla rychle běžel k přístřešku, otevřel dveře, přicházím vás oba požádat, řekl, abyste se dnes nepřibližovali k přístavu, chtěl bych s nimi navázat kontakt sám, Suzy a Petr na něj vteřinu hleděli, byli překvapeni a

zaraženi, oukej, řekl Petr trochu prkenně, podal přitom Sevillovi lístek ze zápisníku a na něm bylo napsáno: *Mám strhnout odposlouchávací zařízení?*, Sevilla zavrtěl hlavou, že ne, sebral vědro ryb určené pro Daisy, zamával na Arlette, rychle sestupoval po červené betonové cestě, která vedla k přístavu, postavil se na dřevěné molo, u něhož kotvila Caribee, spatřil dva delfíny, jak se právě jeden okolo druhého otáčejí, srdce se mu rozbušilo, vykřikl Fa! Bi!, zůstali stát na místě pět set metrů od něho a dívali se na něj, střídavě nakláněli hlavu na obě strany, aby si ho mohli prohlédnout levým i pravým okem, asi minutu ho takto zkoumali, udržovali se v proudu lehkými údery ocasních ploutví a nevyměnili mezi sebou ani jediné zapísknutí, Fa! Bi! Pojďte sem! křičel Sevilla, ale nic se nedělo, nic než tato mlčenlivá nedůvěřivá prohlídka, nevyskakovali nad vodu, nejevili radost, nepostříkali ho čtverácky jako jindy, hlavně to jejich mlčení Sevillu zarazilo, to jsem já! křičel, to je Pa!, vzpomínáte si, tady je Pa!, vzal z vědra rybu, klekl si na prkno a podával jim ji v natažené ruce, několik vteřin se nedělo nic zvláštního, hleděli střídavě na rybu a na Sevillu, potom najednou a oba současně, jako by se ani nemuseli spolu dohadovat, se otočili kolem své osy, odpluli a znovu začali obeplouvat bazén, když pluli kolem Sevillových, vždycky na ně pohlédli stejným zkoumavým a lhostejným zrakem, je to prohrané, řekl a hrdlo se mu sevřelo, je zvláštní, že v téhle minutě se přestal cítit dospělým, vracela se mu hodně dávná situace, měl dojem, že je malý chlapeček, kamarádi, které měl rád, jím pohrdají a odhánějí ho, aniž ví proč, pocit nespravedlnosti se pojil k ponížení, jen stěží zadržoval slzy, položil vědro na molo, hodil do něho rybu, kterou držel v ruce, a vztyčil se, Arlette se dotkla jeho ruky, nechceš vlézt do vody, nepokusíš se k nim přiblížit, ne, nechci, řekl za chvilku bezbarvým hlasem, byla by to chyba, zatvrdili by se ještě víc, teď zbývá jen jedno, nechat je na pokoji, pojď, nezůstávejme tady, otočil se, vystupoval po betonovém svahu, Arlette šla vedle něho, v očích měla plno slz, svah se jí zdál náhle příkrý a namáhavý, Sevilla se zastavil a otočil právě ve chvíli, kdy se Fa vynořil z vody, položil tělo na přístavní prkna jako brankář, který vyhazuje míč z brankoviště, odstrčil hlavou vědro s rybami a shodil je do vody, potom vítězoslavně zahvízdal, ponořil se, objevil se s rybou v tlamě a pozřel ji, Bi se ponořila taky,

úžasně rychle a hltavě spolykali obsah vědra, Sevilla je pozoroval s nevýslovným zármutkem, cítil se odvržen, vyloučen, ponížen, nechtěli nic z mé ruky, řekl potichu a jakoby zahanbeně.

„Podařilo se vám ten přístroj zvládnout?“ zeptal se Sevilla unaveně.

Petr zvedl hlavu a podíval se na něj. Tón jeho hlasu ho překvapil.

„Snad. Ale nesmíme mluvit přímo. Dostali jsme kód.“

„Zavolal byste laskavě Adamse? Řekněte mu, že první kontakt není povzbudivý. Mlčení, nepřátelství. Nevezmou ode mne ani rybu.“

Petrova tvář se zachmuřila.

„Až to zašifruji, zavolám ho.“

„Děkuji. Suzy, řekla byste Arlette, že nepřijdu na oběd? Půjdu se natáhnout.“

Suzy na něho pohlédla jasnýma očima.

„Bolí vás něco?“

„Ale ne. Jsem trochu unaven, nic víc.“

„Chtěla bych vám říct, že jsem otrávená.“

Když neodpovídal, pokračovala:

„Myslíte si…“

Mávl rukou, prudce se obrátil, vyšel z kůlny a vběhl do chodby. Všechny místnosti bungalovu měly dva vchody: jeden na terasu zasklenými dveřmi, druhý obyčejnými dveřmi na chodbu. Tato chodba vedla směrem, kterým přicházel vítr, neměla okna a světlo do ní propouštěly tři řady průsvitných cihel ve výši tváře. Od té doby, co koupil dům, měl Sevilla poprvé dojem, že je ta chodba smuteční. Došel do svého pokoje, zatáhl záclony a vrhl se na lůžko. Potom vstal, vzal župan, znovu se natáhl a položil si ho přes sebe. Pak z něho vzal pásek, povytáhl ho z oček, aby dostal co největší délku, a položil si ho na oči. Ležel na levém boku hlavou ke zdi, s koleny u těla, s rukama pod bradou, stažený do sebe, nebylo mu zima, župan mu jen dával pocit ochrany, čas plynul, nemohl ani spát, ani přemýšlet, před oči se mu neustále, s vyčerpávající jednotvárností vracel stejný obraz, Fa a

Bi pět metrů od něho otáčejí hlavu vlevo, potom vpravo a dívají se na něj.

Otevřely se dveře a tichounce se ozvala Arlette: „Nespíš?“ — „Ne,“ řekl za okamžik. Obrátil se, pásek, který mu zakrýval oči, sklouzl, a spatřil Arlette, stála u lůžka s podnosem v ruce, neseš mi jídlo, řekl nepřítomně a posadil se na lůžku, postavila mu podnos na kolena, vzal sendvič a začal jíst, hleděl do prázdna, když skončil, nalila mu z plechovky pivo do sklenice a podala mu ji, vypil několik doušků a hned jí sklenici vrátil, chceš druhý sendvič?, hrábl si roztaženými prsty do vlasů a zavrtěl hlavou, že ne, položila nevypitou sklenici a druhý sendvič na noční stolek, podívala se na něj, když byl nešťastný, vždycky měl i pocit studu, chtěl být sám, chodíval si lehnout, zpočátku bývala naštvaná, poslouchej, miláčku, víš, proč jsi naštvaná?, protože reaguju přirozeně, mám hrůzu z té anglosaské mužnosti za každou cenu, já když se cítím slabý, nepředstírám, že jsem silný, schoulím se do sebe a čekám, až to přejde, a je to pravda, přešlo to pokaždé, za několik hodin vždy zas získal odvahu i radost ze života, sklonila se a pohladila ho rukou po tváři, nechal si to líbit a nic neříkal, tvářil se truchlivě, oči měl vyhaslé, vždycky měla dojem, že trochu přehání, že si přidává, že nemůže být tolik sklíčený, ale možná že komediální prvek je součástí jeho terapie, možná že svůj depresivní stav dovádí do karikaturní podoby, aby se s ním mohl líp vypořádat, nechám tě tady, řekla, neradostně se na ni usmál, pak se znovu položil, otočil se na bok, slyšel, jak se zavírají dveře, zašmátral rukou, našel pásek od županu a znovu si ho položil na oči, v témže okamžiku se před ním vynořil obraz Fa a Bi, stále ještě nakláněli své velké hlavy napravo, pak nalevo a přísně si ho prohlíželi.

Měl dojem, že si sotva na chvilku zdříml, ale když se podíval na hodinky, zjistil, že spal dvě hodiny. Posadil se na lůžku, župan mu spadl, bylo mu zima, otevřel zasklené dveře, vrátil se, sebral z nočního stolku druhý sendvič a sklenici piva a sestoupil k přístavu, jeho hlavy, šíje, zad a lýtek se okamžitě zmocnilo slunce, cítil se líp, kráčel až na konec dřevěného mola, položil sklenici na prkna, nohy mu visely nad vodou, slunce ho hřálo do prsou, ucítil sendvič a bylo mu, jako by už dávno zapomněl na vůni chleba a šunky, s radostí je popadl jako po dlouhé nemoci, do úst se mu nahrnuly sliny, kousl do

sendviče, sousto ztrácelo tvar a naplňovalo mu ústa blahým uspokojením, potlačoval krutou chuť je spolknout, snažil se jíst pomalu, aby prodlužoval ten pocit, ale lačnost, spěch a nenasytnost jsou také rozkoší, když dojedl, vypil zbytek piva, bylo vlažné, ale chutné, lehké, lidové, otřel si ústa a ruce kapesníkem a hledal Fa a Bi, blbečkové, zatracení blbečkové! chtějí ho naštvat! Vstal a hlasitě zahvízdal delfínštinou:

„Fa, mluv se mnou!“

Fa otočil hlavu doprava a doleva a řekl:

„Kdo píská?“

„To jsem já, Pa!“

Fa připlul blíž.

„Kdo tě to tak dobře naučil? Nepískal jsi dobře, když jsme odešli.“

„Delfíni. Jiní delfíni.“

„Kde jsou?“

„Uvidíš je. Přijdou sem.“

Připlula Bi.

„Samec nebo samice?“

„Samec i samice.“

„Já je nechci,“ řekla Bi.

„Proč?“

„Já je nechci.“

„Byli tady dřív než ty.“

„Já je nechci.“ Sevilla se obrátil k Fa.

„Fa, proč sis ode mne nevzal rybu?“

Bylo ticho. Znenadání řekla Bi:

„Ty jsi nás oklamal.“

„Já?“

„Nechal jsi Ba, aby nás odvedl.“

„Bob vás odvedl za mými zády. Já s tím nesouhlasil.“

„Ba nám řekl: on souhlasí.“

„Bob vám řekl věc, která není.“

„Ma byla přitom, když nás Ba odvedl. Ma nic neřekla.“

„Bob řekl Ma: Pa souhlasí.“ Poté nastalo dlouhé mlčení. Bi a Fa na něho hleděli nikoli nepřátelsky, ale ani přátelsky. Nepřibližovali

se. Drželi se několik metrů od přístaviště. Už neodmítali dialog, ale pořád ještě odmítali kontakt.

„Tak co, Bi," řekl Sevilla, „ty nic neříkáš?" Obrátil se znovu na ni, protože věděl, že ona je v této dvojici pevnější živel. Sklonila hlavu na stranu.

„Možná Ba řekl věc, která není. Možná ty říkáš věc, která není. Jak to vědět?"

„Já říkám věc, která je. Já vás mám rád. Poslouchej, Bi, vzpomeň si: Pa vychoval Fa. Po přivedl Bi pro Fa."

„Ale Pa dal mezi Fa a Bi stěnu."

Sevilla se na ni užasle podíval. Ona mu to vytýká! Tvrdošíjnost ženského pocitu urážky!

„Podívej se, Bi. To bylo jen proto, abych naučil Fa anglicky. Pak jsem ji odstranil." Bylo ticho a za chvíli Bi pokračovala:

„Teď už nemluvím. Teď plavu."

„Řekni mi něco anglicky."

„Ne."

„Proč?"

„Nechci už mluvit řečí lidí."

„Já taky ne," řekl Fa náhle.

„Proč?" Sevilla se obrátil na něho.

Fa neodpověděl.

„Proč, Bi?"

Bi na něho pohlédla střídavě pravým a levým okem.

„Proč, Bi?"

Uplynulo mnoho vteřin a Bi odpověděla. Zvláštní bylo, že svou odpověď nepískala. Nedělala si starosti o zřejmý rozpor a promluvila lidským jazykem. Bezpochyby chtěla dát najevo, že se odnynějška odmítá vyjadřovat anglicky nikoli proto, že by řeč zapomněla, ale z vlastního rozhodnutí.

Pronesla pronikavým, huhňavým, ale naprosto srozumitelným hlasem:

„Člověk není dobrý."

Potom se otočila zády a sledována z boku Fa, začala plavat kolem bazénu.

Sevilla otočil hlavu, Arlette stála vedle něho, uvědomil si, že tu musela být už od začátku jeho rozmluvy s delfíny, hleděla na něho vyčítavě, neřekls mi, že jdeš k přístavu, usmál se na ni a vsunul jí ruku pod paži, sklonila hlavu, přitiskla mu ji k rameni a několik vteřin setrvala takto něžně a odevzdaně, představ si situaci, řekl za okamžik, věřící zbožňuje svého Boha, který pro něj představuje veškerou dobrotu, veškerou pravdu a veškerou ušlechtilost, a náhle pozná, že jeho Bůh je podlý, prolhaný a krutý, ukázal rukou na Fa a Bi, vidíš, to se jim stalo, ale přesto se projevili, řekla Arlette, mohl jsi s nimi mluvit, je to pokrok, Sevilla zavrtěl hlavou, projevili se, aby se mohli líp uzavřít, mohu říci nanejvýš to, že nemám právo ztrácet naději, dostali strašlivý šok, jsou na nejvyšší míru traumatizováni, vzpomeň si, člověk je dobrý, je hladký a má ruce, zkrátka člověk je Bůh a teď, sotva otevřu pusu, hned mě podezírají ze lži a musím je přesvědčovat o svých dobrých úmyslech v pískavé řeči, kterou ovládám jen napůl, oni mohou každou chvíli rozmluvu skončit, „teď už nemluvím, teď plavu," znáš ten trik, Bi nám ho provedla už mockrát, odpluje jako královna a ten trouba Fa hned za ní, umlkl, telefonoval Adams, řekla Arlette, chtěl vědět, jak jsme daleko, řekni mu laskavě, že je všechno při starém, vůbec se mi nelíbí představa tohoto styku vzduchem, kdokoli může jakýkoli kód odkódovat, Arlette mu přejela prsty po rukávu a vzala ho za ruku, Maggie se probudila, čeká na tebe v tvé kanceláři, chce s tebou mluvit, Bože, povzdechl Sevilla,

seděla vzpřímeně na židli, vlasy měla rozcuchané, oči napuchlé, tvář nachově červenou, tvářila se vážně, napjatě, *problematisch*, Sevilla se svezl do křesla na druhé straně stolu, cítil v celém těle tíhu olova, vzal tužku, přitáhl list papíru, pohlédl na bod v prostoru nad čelem Maggie a řekl neutrálním hlasem, tak co, Maggie, okamžitě jako by otevřel vrata stavidla, vyřítil se na něj kypící příval slov, nechal se jím bez odporu unášet, sklopil oči, tvářil se pozorně, špičku tužky opíral o papír, už léta neposlouchal Maggie, jeho uši si začaly vybírat, propouštěly jen fakta, informace, objektivní sdělení, jakmile propukalo třeštění, nevnímal, načmáral na papír kruh, do něho čtverec, rád bych věděl, jak to uši dělají, že dokáží hrát úlohu filtru, podle čeho poznají, že musí otočit vypínačem, jaká je ta jejich selektivní metoda, jak to vědí ještě předtím, než si to sám jasně uvědomím, že

je zbytečné poslouchat, nutil se věnovat Maggie pozornost, ponořil se do přívalu jejích slov jako síť na mořské dno, když má odebrat vzorek, *zapsal mě pod svým jménem, drahoušek ubohý, jak asi byl šťastný, že mi dává své jméno, třeba jen na jeden večer*, tak vida, vzorek je přesný, můj sluch se řídí hlasem, Maggie nemá jeden hlas, ale dva, jasný a správně odstíněný hlas sekretářky, která stále a výkonně funguje na vysoké profesionální úrovni, a hlas šálivý, zvýšený, křiklavý, umělý, hlas malé holky, která si v pubertě vymýšlela souložení se všemi muži v okolí a dosud s tím nepřestala, zvedl hlavu a pohlédl na Maggie, je jí to zřejmě úplně jedno, že ji neposlouchám, ona vlastně nepotřebuje společníka k hovoru, nemluví se mnou, mluví v mé přítomnosti, potřebuje nikoli nějakou osobu, ale fiktivní přítomnost někoho, aby se mohla vypovídat, a potřebuje se vypovídat proto, aby ztělesnila to, co říká, a aby tomu nakonec sama věřila, *musíte si uvědomit svou odpovědnost*, co prosím? řekl Sevilla a povyskočil, mou odpovědnost, jakou odpovědnost?, tak vidíte, řekla Maggie svým jasným a správně odstíněným hlasem sekretářky, vy jste mě neposlouchal, ostatně vždycky je to stejné, vy mě nikdy neposloucháte, mám pokaždé nepříjemný dojem, že mluvím do prázdna, odpusťte, prosím vás, řekl Sevilla rozpačitě, jsem trochu unavený, Maggie na něho pohlédla a zaplavil ji příval něhy, je to pravda, vypadá unaveně, a k tomu je báječný, když se tváří jako kluk přistižený na hruškách, Arlette samozřejmě není ten typ ženy, který on potřebuje, je příliš smyslná, není dost jemná, až moc rozvíjí tu gorilí stránku jeho povahy, povahy lesního muže, který je vždycky připraven vrhnout se na ženu, mám hrůzu z toho priapismu latinských národů, vzpomínám si na první rok, vyvolával ve mně děsivé sny, každou noc jsem viděla, jak se objevuje v některém rohu mého pokoje nahý, kostnatý, vzrušený, blíží se ke mně, hltá mě svýma černýma očima, rozplývám se hrůzou, hnědýma rukama mi strhává pyžama, obnažuje mi ňadra, drtí mě svou tíhou, mám takový strach, ani neodporuji, mluvila jste o mé odpovědnosti, řekl Sevilla, bylo ticho, zvedl hlavu, hleděla na něho udýchaná, oči jí těkaly, na čele se jí perlil pot, *nemůžete popřít*, řekla náhle pronikavým a zvýšeným hlasem, *že jste dělal všechno možné, abyste mě odloučil od mého snoubence, já vám to nevytýkám, řekla bych dokonce, že moc dobře rozumím elementár-*

ním pocitům, kterých jste uposlechl, hluk slov ustoupil, překročil jistou mez, byl najednou lehký a nejasný, Sevilla přikreslil dovnitř kruhu nejmenší čtverec a pečlivě ho vyčárkoval, ta holka je chudák, neurotické zúžení oblasti vědomí, nekonečné a neúnavné přemílání stále stejné věci, nemožnost myslet na něco jiného, jsme pět dní před 13. lednem, pět dní před historickým obratem století, milióny, stovky miliónů lidí možná zemřou, planeta je na pokraji války a možná na pokraji zkázy, ale pro Maggie není nic z toho reálné, je uzavřena ve své schráně, zazděna do své posedlosti, mučena svými touhami, uslyšel zaťukání na dveře, objevila se Arlettina ustaraná hlava, šel bys laskavě ven, můj milý, Daisy a Jim se vrátili a s Fa a Bi se nějak nemohou shodnout.

Sevilla pohlédl na hodinky. Šest hodin. Ještě hodinu bude světlo. V přístavu se na první pohled nic nedělo. Daisy a Jim zaujali postoj po boku *Caribee*, Fa a Bi na druhé straně bazénu. Obě dvojice se nepohnutě sledovaly. Občas některá samice vyrazila ostrý hvizd, na nějž druhá odpověděla jako ozvěna.

Sevilla se obrátil k Arlette.

„Byla jsi tady, když připluli Daisy a Jim?“

„Ano. Bi se bez výstrahy vrhla na Daisy a kousla ji. Daisy si to nenechala líbit a kousla ji také. Tuto dámskou bitvu přerušil Jim, který párkrát udeřil Bi ocasem, ale nekousl ji. Bi ustoupila.“

„A Fa?“

„Fa se ani nehnul. Zůstal ve svém koutě a když se Bi vrátila, vyčítal jí, jak se chovala.“

„A co potom?“

„Ženy na sebe pískaly. Jedna obviňovala druhou, že vtrhla do jejího území. Navenek je to boj o území. Ve skutečnosti je s bazénem, nebo přesněji s *Caribee*, spojena jen Daisy. Fa a Bi se právě přistěhovali, necítí se tu ještě doma. A Jim je „divoký“ delfín, určitě má pocit, že je vetřelec. Jediný problém je Bi. Vyčítá Daisy z čirého pokrytectví, že jí zabrala území. Nechce Daisy, to je celé.“

„Chytrý výklad ženského chování, Mrs. Sevillová,“ usmál se Sevilla.

Prohlížel si obě dvojice, stály nehnutě proti sobě, každá ve svém koutě. Hvízdání přestalo. Řekl:

„V nejhorším případě bychom je mohli nechat takto, ale podle mého názoru by to nebylo rozumné. Pokud by se spolu hádaly jen dámy, nezašlo by to moc daleko. Ale kdyby se do toho vložili samci, obávám se nejhoršího. Oba jsou skoro stejně velcí a stejně těžcí, málem by se dali zaměnit, a jeden druhého by mohl snadno zabít.“

„Co budeš dělat?“

„Navrhnu jim kompromis.“ Došel až na konec dřevěné hráze a zapískal.

„Fa! Bi! Poslouchejte!“

Bylo ticho a ozval se Fa: „Poslouchám.“

„Ve dne zůstanete v bazénu,“ pokračoval Sevilla, „v noci ho necháte těm druhým dvěma.“

Fa a Bi si něco tiše pískali, že je nebylo skoro slyšet, potom Fa připlul několik metrů k Sevillovi a zapískal: „A kam my v noci půjdem ?“

„Ukážu vám jeskyni, není odtud daleko.“

Fa se obrátil k Bi a znovu si s ní cosi pískal. Sevilla se snažil poslouchat, ale zvuky byly tak tiché, že je nerozeznal.

Fa odplul od své družky.

„Fa a Bi přijímají.“

Dodal, jako by se chtěl ujistit, že se nezmýlil v podmínkách:

„Ve dne bazén náš. V noci jejich.“

„Ano.“

„Dovedeš nás a přijdeš pro nás?“

„Ano.“

„Doneseš nám ryby?“

„Ano.“

Fa se obrátil a podíval se na Bi.

„Tak dobře,“ řekla Bi. „Odejdeme.“

Když teď Bi přijala návrh, zdálo se, že je velmi netrpělivá, aby se honem uskutečnil.

„Dojdu si pro loďku,“ řekl Sevilla, „a odvedu vás.“

Došel k betonovému svahu, běžel rychle, Arlette mu sotva stačila.

„Nebojíš se nechat Fa a Bi v moři?“

Zavrtěl hlavou.

„Vůbec ne. Všimla sis reakce Fa: *A kam my v noci půjdeme?* V té otázce se ozývala úzkost. Už nemají rádi člověka, ale ještě se bez něho nedovedou obejít.“

„Ano,“ řekla Arlette. „Myslím, že máš pravdu. Byla jsem velmi překvapena, když se Fa zeptal: *Doneseš nám ryby?* To je přece podivné. Já vím, Fa se narodil v zajetí a nikdy neměl příležitost naučit se lovit, ale Bi?“

Sevilla otevřel dveře do přístřešku.

„Petře, můžeme si vzít ten malý gumový člun?“

„Nadlouho?“

„Asi na hodinu.“

„Hodinu to vydrží. Ale mohl byste ho sem donést, až se vrátíte? Je dost vypuštěný. Myslím, že uchází nřktrrý ventil. Neboje naprasklý šev.“

„Dobrá, doneseme ho.“

Sevilla se obrátil k Arlette.

„Počkáš na mě chviličku? Musím něco říct Maggie.“

Nechal je tam a odešel do své kanceláře. Maggie tam seděla jako socha, obě ruce položené na kolenou. Když vrzly dveře, otočila hlavu a pohlédla na Sevillu, její oči působily podivným dojmem opuštěnosti.

„Maggie,“ Sevilla mluvil rychle a nevstoupil do místnosti, „já se omlouvám, ale nemám teď čas, abych si s vámi pohovořil déle. Řeknu vám jenom, jak jsem se rozhodl, když jsem vás před chvílí poslouchal: odjedete zítra ráno za svou tetou do Denveru a několik dní si tam odpočinete.“

„Já mám moc práce,“ řekla Maggie.

„Práce to vydrží.“

„To je pořád stejné,“ dodala zakyslým hlasem. „Vy si to ani neuvědomujete, ale beze mne budete jako bez rukou.“

„Já to taky vydržím. Potřebujete si odpočinout.“

Odhodlaně dodal:

„Je to rozhodnuto.“

Sklopila oči a podrobila se:

„Oukej. Nakonec vy jste šéf.“

Po vteřině se vzpřímila, zvedla oči, nepohlédla na Sevillu a zase začala pronikavým ječivým hlasem:

„Vy jste vlastně jako pštros, zbavujete se problémů tím, že je nechcete vidět, co vás znám, dělal jste to vždycky tak, odstrkujete mě a točíte se zády k vlastnímu štěstí.“

Dveře zapadly, odešel. Maggie zvedla ruku ke spánkům a z očí jí vytryskly slzy.

„Neposlouchá mě,“ zvolala a křečovitě se rozeštkala. „Nikdy mě neposlouchal!“

Sevilla vytáhl pravé veslo, několikrát krátce zabral levým, příď malého gumového člunu se vyhnula hrázi, pravý nahuštěný okraj přirazil ke břehu a Arlette vyskočila na zem. Nechtěl přilákat pozornost ochranné lodi motorkem a proto, když odváděl Fa a Bi do jeskyně, vesloval. Dobrá půlhodina námahy tam i zpátky. Vytáhli člun z vody, vynesli ho několik metrů na betonovou cestu, vrátili se a sedli si na prkna v přístavišti. Stmívalo se, ale vzduch byl stále teplý.

„Řekneš Adamsovi, kde jsou?“

„Ne.“

„Proč?“

„Rozhodl jsem se, že mu toho řeknu co nejmíň.“

„A Petrovi?“

„Kdyby to mělo špatně dopadnout, bude líp, když nebude nic vědět. Říkám Petr, ale myslím samozřejmě i Suzy. Maggie nepočítám, zítra ji posílám do Denveru. Je to zvláštní, ale cítím se vůči ní skoro provinile. A nemám si přece co vyčítat. Snad jen mimořádnou trpělivost,“ pousmál se.

Daisy důstojně připlula pod vodou, vynořila hlavu a láskyplně upřela oči na Sevillu. Jim plul dva metry za ní. Zřejmě se osměloval.

„Co je to za samičku?“ zeptala se Daisy. „Co tu dělá?“

„Je moje, už dávno. Odešla, pak se vrátila. Samec taky.“

„Je zlá.“

Sevilla zavrtěl hlavou.

„Je žárlivá.“

Daisy se zamyslela nad tou odpovědí a řekla: „Ale já mám samce. Mám Jima.“

A když Sevilla pokrčil rameny a neodpověděl, pokračovala :

„Říkala mi, že mluví řečí lidí. Je to pravda?“

Arlette se dala do smíchu.

„Jak se ta Bi vytahuje!“

„Je to pravda, Pa?“ opakovala Daisy. „Je to pravda, co říkala?“

„Je to pravda.“

„Ale já nejsem hloupá.“

„Ne, Daisy, nejsi hloupá.“

„Dnes večer se chci naučit řeč lidí. Dnes večer, Pa.“

Sevilla se rozesmál.

„Když se ji chceš naučit, musíš se učit zítra a zítra a zítra. A dnes večer jsem unavený.“

„Nechceš pískat?“

„Ne. Jsem unavený.“

„Ale večer se mnou budeš pískat.“

„Dnes večer jsem unavený.“

Chvíli mlčela a pak řekla:

„Odejdeš do domu?“

„Ano.“

„Hned?“

„Ano.“

Daisy se napůl vynořila z vody a položila svou obrovskou hlavu na dřevěné molo mezi Arlette a Sevillu. Začali ji hladit. Jejich hlazení bylo důrazné, ale nedotýkali se při něm dýchacího otvoru.

„Mám tě ráda, Pa,“ řekla Daisy a zavírala oči.

„Já taky.“

„Mám tě ráda, Ma,“ řekla Daisy a povzdechla.

„Já tě mám taky ráda, Daisy,“ řekla Arlette.

Daisy už čtyři měsíce každý večer pronášela stejná vyznání a Arlette už čtyři měsíce každý večer cítila dojetí. Bylo to vždycky stejné dojetí, trochu se jí stáhlo hrdlo, zaplavila ji náhlá něha, ucítila tichý smutek a v hloubi duše strach před smrtí, nevěděla proč. Ani v téhle chvíli nevěděla, proč je jí Daisy tolik líto. Daisy přece není ni-

jak sentimentální. Je mladá, statná, zdravá. Arlette pozvedla ramena, jako by ji drtila váha světa.

Jaká to planeta, jací lidé a jaké bahno! Bůh ví, proč nás ta zvířata tolik milují. Nemáme v sobě přece nic, co by stálo za takovou lásku. Ne, ne, řekla si okamžitě, tohle bych neměla říkat. Dělám to jako Fa a Bi, strkám celé lidstvo do jednoho pytle.

Vzduch se rozezvučel nelidským rachotem, zdálo se, že se to ozývá za domem, zvedli hlavu a v té chvíli se objevil vrtulník, přelétl ve výši asi padesáti metrů malý přístavek, pomalu a prudce se rozštěkal těžký kulomet, Sevilla chytil Arlette kolem pasu, vrhl ji na molo a přikryl svým tělem, ale nestřílelo se na ně, zřetelně viděl světelné střely, jak šlehají z moře a obklopují stroj dlouhými ohnivými čarami, vrtulník nabral výšku, zakroužil a zmizel v soumraku.

„Pojď," řekl Sevilla, „požádáme o několik vysvětlení."

Vyběhli po betonové stezce, v té chvíli se objevil Petr a křičel, Adams volá, Sevillovi se uklidnil dech, když Petr s tužkou v ruce dešifroval zprávu. Když byl hotov, vytrhl lístek z bloku a podal ho Sevillovi.

B. UŽ VÍ VŠECHNO. NEBEZPEČÍ DNES V NOCI. ŽÁDÁM PŘIJMĚTE OCHRANU NA OSTROVĚ.

Sevilla vzal z Petrových rukou tužku a napsal:

PROZRADIL JSTE SE STŘELBOU.

Petr zprávu převedl do kódu, odeslal, dostal odpověď, dešifroval ji a podal Sevillovi.

VÝSTRAŽNÁ STŘELBA NUTNÁ. B. MOHL SHODIT DO PŘÍSTAVU BOMBU. OBNOVUJI NÁVRH.

Sevilla napsal:

NECHCI. OCHRANU ZAJISTÍM SÁM.

Petr převedl, odeslal a vstal.

„Byl jsem v dílně. Myslel jsem, že střílejí na vás.“

„Já taky,“ řekla Suzy.

Sevilla neodpověděl. Na rub poslední zprávy napsal: *Strhněte Alovo odposlouchávací zařízení* a podal papír Petrovi. Ten pokývl hlavou a odběhl. Sevilla se obrátil k oběma ženám.

„Nikdo nesmí telefonovat a nikdo nesmí rozsvítit světlo. Kde je Maggie?“

„Ve svém pokoji,“ řekla Suzy.

„Zatím ji tam necháme. Sníme studenou večeři na terase a budeme spát všichni na střeše. Přineste pokrývky, beton je tvrdý.“

„Dokud je ještě trochu světlo, nachystám sendviče,“ řekla Suzy.

Když Sevilla osaměl s Arlette, vzal ji za ruku a odvedl na betonovou cestu, která vedla k přístavišti. Arlette se potichu zeptala:

„Neměl by Petr hlídat přístav?“

„Měl, ale já se ho tam neodvažuji poslat. Ti lidé jsou specialisti. Dokázali by Petra objevit a zabít, než by je vůbec uviděl.“

„Zabili by ho?“ zeptala se Arlete přiškrceným hlasem.

Sevilla se na ni podíval.

„Zabili přece Boba. Proč ne Petra? Proč ne nás? Lidský život nemá pro ty lidi žádnou cenu. Ani jeden, ani dva, ani sto. Budou dělat všechno možné, aby Fa a Bi umlčeli. A nás s nimi. Do 13. ledna.“

„Do 13. ledna?“ opakovala Arlette a oči sejí rozšířily hrůzou. „Ultimatum vyprší 13. ledna. Až bude vyhlášena válka, na pravdě už nebude záležet. Zbývá nám tedy pět dní, abychom donutili Fa a Bi mluvit.“

„Mluvíš, jako bys předem věděl, co řeknou.“

Sevilla na ni pohlédl.

„Nevím to. Ale tuším.“

Dodal:

„A ty taky.“

„A já taky,“ řekla Arlette namáhavě.

Páteří jí projelo chvění, vlasy se jí zježily, po zádech jí stékal pot a přitom cítila, jak má ledové ruce. Chtěla si je třít o sebe a zpozorovala, že se třesou. Schovala je za záda, napřímila se a pronesla přiškrceným hlasem:

„Myslíš, že je to skutečně dobrá myšlenka usadit se na střeše?“

„Myslím, že ano. Když vytáhneme žebřík, nikdo nás nemůže překvapit. Betonový okraj nás chrání od střel zdola. A budeme-li muset střílet, je to pro nás dominantní postavení.“

„Oukej, kapitáne Sevillo,“ usmála se Arlette.

Ale cítila se ochablá, nohy jí podklesávaly, byla na pokraji mdloby. Sevilla si ji pozorně prohlížel, objal jí ramena a přitiskl ji k sobě. Nebránila se tomu, skryla si hlavu pod jeho ramenem a slabounce vzdechla:

„Ach, Henry, Henry…“

„Pojď,“ řekl, „připravíme se. Nenechme se zaskočit strachem.“

O chvíli později, už za stmívání, seděla celá skupina kolem stolu na terase a jedla. Všichni mlčeli. Maggie byla zhroucená. Petr a Suzy se na nic neptali. Uzavřeli se do svého mlčení, jako by chtěli říci: když už nemáme vaši důvěru a nemáme dokonce ani právo vidět Fa a Bi, nic nám nepovídejte, my se vás o nic neprosíme. Sevilla jen stěží rozeznával bílé skvrny jejich tváří ve večerní šedi. Hleděl na ně dojatě. Suzy a Petr, co pro něj znamenali! Cítil se před nimi vinným ne proto, že mlčí, ale že je zatáhl do takového nebezpečí — a oni začínají sotva žít. Vzpomněl si na Michaela. Na Michaela ve vězení. Je to paradox, ale on snad jediný z nás zůstane naživu.

„Petře,“ zeptal se potichu. „Co nám vlastně dali za zbraně?“

„Jeden lehký kulomet, jeden samopal, čtyři M 16 a ruční granáty.“

„Kdo umí střílet?“

Petr, Suzy a Arlette zvedli ruce.

„Suzy, dovedla byste střílet z pušky?“

„Střílela jsem z karabiny s dalekohledem na terče.“

„Já taky,“ řekla Arlette. „Princip je stejný. Petře, lehký kulomet nebo samopal?“

„Mně je to jedno.“

„Dobrá, ten, kdo bude mít hlídku, bude obsluhovat kulomet. Reflektor je v pořádku?“

„Ano.“

„Budeme ho potřebovat. Oblékněte se do tmavého. Přineste pokrývky, pro každého dvě, baterky, nějaké pití, dalekohled, nepromokavé pláště a samosebou i vysílací stanici.“

Bylo ticho.

„Kdy se tu usadíme?“ zeptal se Petr za chvilku.

„Na noc.“

Sevilla ucítil, jak s ním někdo zatřásl, otevřel oči a nic neviděl, noc byla černá, Petrův hlas mu pošeptal do ucha jsou čtyři hodiny, je řada na vás, všechno je v pořádku, bylo ticho a šeptavý, sotva zřetelný Petrův hlas pokračoval, jestli jste opravdu vzhůru, půjdu si lehnout, je to šíleně těžké zůstat s očima otevřenýma do tmy, dejte mi svou pušku, kulomet je připravený k palbě u nafukovací matrace, doveďte mě tam, řekl Sevilla, mám strach, že bych se špatně orientoval, tápal kolem sebe, sebral pušku, hmátl levou rukou tam, kde podle sluchu tušil svého asistenta, ale sáhl do prázdna, natáhl paži, prorážel vzduch, narazil na Petrovo rameno, sjel mu až k ruce a chytil se ho za prsty, cítil, že ho táhne vpřed, a napočítal šest kroků, když jeho pravá noha zakopla o gumovou matraci, Petr ho pustil, Sevilla ucítil na tváři dech jeho hlasu, lehký kulomet je opřen o kraj střechy, pozor, spoušť je odjištěna, reflektor máte asi metr po levé straně, když natáhnete ruku, tak na něj dosáhnete, Sevilla nechal vyklouznout Petrovu ruku, lehce se pohupoval v kolenou, Petr šeptem pokračoval ve vysvětlování, už jen slaboučký šumot jeho hlasu spojoval Sevillu se světem, měl bizarní pocit neskutečnosti, zdálo se mu, že nikoli on, ale někdo jiný prožívá tuto chvíli, za několik minut budete mít dojem, řekl Petr, že vidíte temně šedý obrys *Caribee* na černém pozadí, ale je to pouhá iluze, já si to uvědomil dost brzy, určitě jste se už probral ze spaní?, Sevilla se položil na břicho na nafukovací matraci, jděte spát, Petříku, už je mi báječně, slyšel Petrovy kroky, které se vzdalovaly, pak lehké šustění pokrývek a konec, ticho se nad ním uzavřelo a naráz se tma zdála černější, ani větřík nezafoukal, moře bylo klidné, že nebylo slyšet ani nárazy příboje do přístavního mola, bylo příjemně, je 8. ledna, leží tu nehybně v noci ve flanelových kalhotách a pulovru, ve vzduchu téměř žádná vlhkost, teplo trochu ochabuje, ale beton na střeše udržuje ještě svou denní teplotu, vzduch

je cítit jódem, solí a suchým, nelidským a mrtvým pachem skal, včera prožíval jednu z obyčejných nocí svého života, kdyby žil do osmdesáti let, zbývalo by mu, počkejme, devět tisíc sto dvacet pět dní a stejný počet nocí, celkem dost málo, dokonce i v té nejoptimističtější hypotéze, ale teď jde o něco jiného, všechno se změnilo, když včera pochopil, jak strašně Goldstein riskoval tím, že přijal úlohu prostředníka, ve vteřině se rozhodl říci ano a týž večer po přeletu vrtulníku B. se bez přechodu přenesl z obyčejného dne svého života do noci, která bude možná jeho poslední, ale co, nakonec mě to ani tolik nemrzí, důležité není žít stůj co stůj, ale vědět, proč člověk umírá, jestli budu dnes v noci zabit, kdo mi řekne, zda jsem měl v životě úspěch nebo jsem ho prohrál, kdo mi to dosvědčí, kde je nějaké měřítko? sláva? ale sláva odměňuje okouzlující zpěváky bez kouzla, herce bez talentu, politiky bez génia, šarlatánské vědce, ovšem, já mohu říct, že jsem aspoň vykonal nějaké dílo, jsem člověk, který dal promluvit zvířatům, ale myslím, že Prométheus se také radoval, když dal lidem oheň, dokud nevěděl, jak s ním naloží, člověk-zvíře v Bouři říká Prosperovi: *Naučils mě mluvit a mám z toho jediný užitek, že se umím rouhat*, vzpomínám si, jak na mě tahle věta zapůsobila, vyšlehla z textu děsivou silou, je v ní celý lidský úděl, člověk všechno zkazí, všechno pošpiní, nejlepší obrátí v nejhorší, med přemění ve žluč, chléb v popel, i já mohu říci, Pane, naučil jsem mluvit zvířata a lidstvo z toho má jediný užitek — novou zbraň ke svému zničení, Sevilla měl pravou ruku opřenu o pažbu zbraně, hlaveň ležela na zvýšeném okraji střechy, ale co kdyby uslyšel znepokojivý zvuk, na co by mířil? na co by střílel? mohl ovšem rozsvítit reflektor, ale pak by se prozradil, stal by se terčem, bylo to bláznivě absurdní, bez světla není k ničemu, kdyby rozsvítil, byl by zabit, je to hrůza, noc je skutečně neprostupná, ani záblesk, ani jasný pruh, ani smolně černé pásy smíšené s temně odstíněnou modravou šedí, takový je tedy svět, když spí sto osmdesát miliónů Američanů, černý, bezvýznamný, beztvarý, dokonalý předobraz už atomizovaného vesmíru, zbaveného nezkrotného života, je to myšlenka takřka nepředstavitelná, planeta Země bez lidstva, ba dokonce bez jediného člověka, který by si připomínal skvělé věci, jež vytvořili lidé, nebo náboženství, kterým věřili, nebo krveprolití, jež napáchali, a to, které se připravuje, bude bez historie,

protože už nebude žádný historik, jaká to strašná představa pro křesťana, Bůh stvořil člověka a člověk se sám vyhubil, připravil Boha o jeho dílo, pro nevěřícího je to nenapravitelný zánik pozemských nadějí člověka, jednotlivá smrt v jádře nic neznamená, rozhodně je to věc, kterou lze přijmout, jako když Vietnamec hájí svou zem a svou důstojnost, nebo když námořník bez ideologie bere smrt jako pracovní riziko a dokazuje tím, jak ubohé mínění má o svém životě, ale úplné zničení druhu, který po sobě nic nezanechá, ani dílo, ani potomky, to je představa nesnesitelná, negace, kterou si žádný člověk nedokáže uvědomit, právě v tom je ovšem nebezpečí, nikdo tomu nevěří, ani ti, kteří nás ženou do války, nejsou s to si představit svůj vlastní zánik, smrt je pro ně vždycky smrtí ostatních, Sevilla položil levou ruku za okraj střechy a pravou rozsvítil baterku, ciferník hodinek se objevil v oslepující, bolestné záři, přimhouřil oči, pět hodin, už nepřijdou,

asi na několik vteřin, možná na několik minut usnul, trhl sebou, uslyšel zvuk, který se podobal lehkému šplouchnutí vlnky, když naráží na nějakou překážku, snad závan větru, snad jenom Daisy nebo Jim v přístavu, spánek delfínů je vždycky dost neklidný, neustále plavou, i když spí nebo jsou v polospánku, ustavičně se také pohybují v kolmé rovině, protože v pravidelných obdobích vystupují nad hladinu, aby se nadechli, Sevilla napínal sluch, ale bylo téměř nemožné určit bez pomoci zraku místo, kde se zvuk ozval, slyšel spáče, jak vedle něho na střeše oddechují, uvědomil si, že slyšel jejich dech na začátku, ale že ho předem odvrhl jako zvuk, který je pro něho nezajímavý a od něhož se musí odpoutat, teď ho však slyšel, protože maximálně napínal uši, oddechovali jeden přes druhého, nerytmicky, a ten nesouzvuk mu vnikal do uší, aniž si to přál, byl tak silný a dráždivý jako šelesty, které ruší při poslouchání rozhlasu, znovu zaslechl sotva znatelné zašplouchnutí, ale přicházelo z přístavu nebo z některého místa na ostrově?, moře mohlo narážet do všeho kolem dokola, využívalo i nejnepatrnějšího otvoru ve skále nebo nejslabšího zavlnění vody, aby bušilo a dunělo, Sevilla natáhl ruku na levou stranu, narazil na reflektor, šmátral, až ucítil pod prsty vypínač, ale ne, co když nejsou v přístavu, ale za mými zády, za domem, rozsvítím a ve zlomku vteřiny určí, kde jsem, uvidí mě, aniž já je uvidím, a pak

postačí dobře vržený granát, Sevilla cítil, jak v něm vzrůstá napětí, nervy se mu chvěly, dlaně se mu potily, ale současně pociťoval klid a rozvahu, ponechal palec levé ruky na vypínači, poslouchal, už mu nevadilo oddechování spáčů, ale bližší, silnější a rytmičtější zvuk, bušení vlastního srdce, jehož tlumené údery cítil v žebrech, ba až ve spáncích, náhle bez přechodu se tma v několika vteřinách zmenšila, nebyla už tak černá, a tentokrát už neklamně rozeznal obrys Caribee, jejíž temně šedý stěžeň se odrážel od tmavého pozadí, zřetelně uslyšel dvakrát po sobě dosti silné šplouchnutí, odkud se ozývalo? za ním? na molu? za *Caribee*? prst mu spočíval na vypínači, nemohl se rozhodnout, má-li rozsvítit,

vtom náhle osvítily přístav dva sloupy obrovských oslepujících plamenů provázených dvěma tak prudkými výbuchy, že Sevilla ucítil, jak se pod ním dům otřásl v základech, ucítil také prudký úder do levé ruky a to bylo všechno, rozsvítil reflektor, *Caribee* zmizela, uslyšel za sebou hlasy a vykřikl, aniž se otočil, nevstávejte! dolezte až k zábradlí! začal střílet v dlouhých dávkách přímo na okraj dřevěného mola, na co střílíte? řval mu Petr do ucha, nepouštěl ruku ze spouště a křičel na průplav!, mohou se vracet jedině tamtudy, mezi dvěma dávkami uslyšel po pravé straně první ostré, praskavé a prudké rány z M 16, den se zvedal úžasně rychle, Sevilla vytušil, že má Arlette po levici, Maggie po pravici, Maggie, buďte připravena zhasnout reflektor, v té chvíli zaznělo štěkání těžkého kulometu, první čáry střel dopadaly dost daleko od ústí úzkého průplavku a začaly ho klikatě pročesávat zpátky až k ústí, Adams vstoupil do akce, nepřekážejí mu ty naše reflektory? křičel Petr, Sevilla uvolnil stisk prstu, myslím, že ne, ale zavolejte ho, dal znamení Suzy a ta přestala střílet, ostatně bylo to zbytečné, těžký kulomet svědomitě obsypával průplav, ohnivé body kreslily metodicky úhlopříčky zpředu dozadu a zezadu dopředu, ale je to vůbec účinné? z jaké dálky ztrácejí střely průraznost?, cítil bolest v levé ruce, krvácela, byla napuchlá a bolela, ty jsi raněn? ptala se Arlette úzkostlivě, ale kdepak, rozhlédl se kolem sebe, natáhl ruku a sebral na zemi rozbitý úlomek, to nic není, dodal ironicky, jenom kousek z té nešťastné *Caribee*, Petr za ním křičel, Adams mi říká, že mám zhasnout a jít se podívat, co mám dělat?, jen jděte, jděte, řekl Sevilla unaveně, nebezpečí už v každém

případě pominulo, podívat se, co je tam za podívanou?, nikdo nepromluvil, dokud se nevrátil Petr, protože mlha se zvedala současně s přibývajícím dnem, zdálo se, že noc se trhá jako tmavé a chlupaté cáry, za chvíli se objevila na betonové cestě Petrova vysoká silueta, kráčel pomalu, když došel na terasu, zvedl hlavu a pohlédl zdola na Sevillu, v šedavém úsvitu se jeho tvář zdála bledá a ztrhaná, řekl zajíkavě:

„Fa a Bi… Oba dva.“

„Co je?“

„Roztrháni.“

Arlette vyskočila.

„Ale to není…“ Sevilla jí prudce stiskl zápěstí a Arlette zmlkla.

„Oznamte to Adamsovi,“ řekl Sevilla.

XIV

Adams stál na molu, obě ruce v kapsách, tvář skloněnou k zemi, neměl čas se oholit, jeho brada a tváře vypadaly špinavé. To, co bylo dříve *Caribee*, bylo už jen hromadou trosek, pod vodou i nad vodou. Výbuch byl rozmarný: roztříštil stěžeň, ale hliníkový kuchyňský blok odpočíval tři metry hluboko a byl tak nedotčený a tak lesklý, jako by byl právě vyroben, dva potápěči v rukavicích sbírali na dně zbytky delfínů a ukládali je do dehtového plátna rozprostřeného na molu. Ačkoli slunce sotva vyšlo a vzduch byl ještě svěží, nechutný a nasládlý pach, který stoupal z těchto roztrhaných zbytků, byl takřka nesnesitelný. Mužové, kteří je lovili, pokoušeli se sestavovat po částech obě dvě těla dohromady, jako by šlo o dětskou skládanku. Když se zmýlili, Petr, který si také navlékl rukavice, se skláněl a opravoval je. V bílé košili a plynové masce, kterou měl na ústech, vypadal jako chirug.

„Jsou tu jen dvě těla," řekl Adams po chvíli. „Kde je Daisy?"

Sevilla přimhouřil oči. „Včera večer, když se Daisy vrátila do přístavu, Bi ji kousala a tloukla."

„A ona utekla? Aspoň něco dobrého v tom neštěstí. Ale jinak ji ten výbuch asi strašně vyplašil a tak hned ji neuvidíte."

Sevilla přikývl hlavou a neodpověděl. Teprve za chvilku se ozval: „Předpokládám, že to provedli žabáci."

„Pojďte," řekl Adams. „Nezůstávejme tady."

Ušli pár kroků k domu, Adams se zastavil a zeptal:

„Co tomu říkají Petr, Suzy a Maggie?"

„Nechápou, co se děje, a až dosuďse na nic neptali. Maggie dnes ráno odjíždí do Denveru."

„To je správné. Je lepší, když je necháte úplně mimo hru."

Pokračoval:

„Našli jsme těla útočníků. Byli dva."

Sevilla se zachvěl.

„Našli jste jejich těla! Doufám, že jsme to nebyli my…"

Adams se pousmál a jeho neholena tvář vypadala ještě hubenější a tvrdší. „Buďte klidný. Je to náš kalibr. Nejsou to ty vaše konfety."

A potichu pokračoval:

„Když na to pomyslím, byla to neslýchaná odvaha. Věděli, že průplav hlídáme. Měli strašně malou naději, že z toho po splnění úkolu vyváznou.“

Dodal:

„Bilance prvního boje: dva delfíni, dva muži.“

„To je strašné.“ Sevilla stiskl zuby.

„Je to nesmyslné. A nejnesmyslnější je, že B. je přesvědčen stejně jako my, že dobře slouží Spojeným státům. Pro něho jsme my zrádci. A pro nás je on šílenec: myslíme si, že trestuhodně podceňuje odvetu ze strany Číňanů.“

Sevilla na něho pohlédl.

„I když vám chybí svědectví Fa a Bi, mohli byste presidentovi sdělit své podezření o tom, co asi je donutili provést.“

„To jsme udělali.“

„A o atentátu na Fa a Bi, protože ten vaše podezření potvrzuje.“

„To uděláme. Ale moc mu to nepomůže. Podezření není v politice žádná zbraň. President je v těchto chvílích pod hrozným nátlakem. A nemá nic, čím by mu odolával. Ani veřejné mínění. Znáte poslední Gallupův průzkum?“

„Ne.“

„Včera večer to bylo v televizi. Padesát osm procent Američanů souhlasí s válkou proti Číně.“

„To je děsivé.“ Adams se znovu mírně pousmál. „Pořád je dost kandidátů sebevraždy.“

„Rád bych se vás na něco zeptal,“ řekl Sevilla a pozorně se na něj zahleděl černýma očima. „Sdílejí váš názor na to, co se chystá, všichni lidé vaší služby?“

Adams zřetelně zaváhal.

„Zdaleka ne. Jsou u nás dvě tendence, a to i na nejvyšší úrovni. A jedna z těch dvou tendencí sympatizuje se stanoviskem B.“

„Není tedy vyloučeno, že B. byl stále informován o Fa a Bi osobami z vašeho okolí?“

„To bohužel není vyloučeno.“ Adams sklopil zraky.

Za chvilku je zvedl a pohlédl na malý přístav a na potápěče, kteří skončili práci a jeden po druhém vylézali na břeh.

„Tak vidíte,“ pronesl. „Ať už je to jak chce, teď je po všem.“

Sevilla na něj pohlédl. Adams vypadal sklesle a zahořkle, současně však jako by se mu podivně ulevilo. Světový mír je ztracen, ale on aspoň může uzavřít svůj malý osobní mír s B. Dva delfíni, dva muži, to nestojí za řeč: nepatrný škrábanec v nepatrné rozmíšce mezi tajnými službami. B. vyhrál, a když tedy B. vyhrál, Adams se může připojit k názoru většiny. Za svými šéfy. A s naprosto dobrým svědomím.

„Mám zavolat policii?“ zeptal se Sevilla za chvilku.

„Pozor, to nedělejte,“ řekl Adams živě. „Zmizení Fa a Bi musí zůstat v naprosté tajnosti.“

Dodal:

„Ostatně já už jsem se s ní spojil a vysvětlil jí, proč se střílelo: překvapili jsme skupinu castrovských sabotérů, kteří se pokoušeli proniknout na Florida Keys, a zneškodnili jsme ji.“

A když Sevilla mlčel, Adams pokračoval: „To vám samosebou nebrání, abyste si dal hradit ztrátu *Caribee* od své pojišťovny. Ale předpokládám, že vás naše služby odškodní.“

Sevilla se na něho opovržlivě podíval:

„Já nic nechci.“

„Pořád jste stejný donkichot, Sevillo.“

A když Sevilla neodpovídal, pokračoval:

„Pořídím si několik snímků zabitých delfínů a musím pryč. Přejete si ponechat zbraně?“

„Jak chcete.“

„Klidně si je nechte, aspoň na čas, ačkoliv si myslím, že už vám nehrozí žádné nebezpečí.“

„Odvoláte bezpečnostní opatření kolem ostrova?“

„Ovšem. Podle mého názoru je už zbytečné.“

Za chvilku dodal: „Když mluvíme o výzbroji, víte, co bych udělal, kdybych měl váš ostrov a váš majetek? Dal bych si postavit protiatomový kryt tady, přímo uprostřed skal. Ať dojde k čemukoli, budete mít největší naději na záchranu.“

Sevilla na něj pohlédl: jaký je to cynický způsob myšlení! A jak se zdá Adamsovi přirozený! Sto, sto padesát, dvě stě miliónů Američanů zahyne za krutých podmínek, ale já přežiju. Protože mám peníze. Mám proto právo dělat si se svými penězi, co chci, například je

vynaložit na to, abych zachránil vlastní kůži uprostřed všeobecného pouštění žilou. A navíc ještě mi to celá Amerika schvaluje: ve jménu práv jednotlivce a svobody podnikání.

„Mám ta těla odvézt?“ zeptal se Adams lhostejně. Sevilla sebou trhl.

„Ne.“

„Co s nimi chcete udělat? Hodit je do vody?“

„Ne.“

„Proč?“

„Kvůli žralokům. Nechtěl bych, aby je sežrali žraloci.“

Dodal:

„Polejů je benzínem a spálím.“

„Jako to dělají buddhističtí mniši,“ řekl Adams a usmál se.

Sevilla odvrátil hlavu. „Nezlobte se na mě, prosím vás, řekl Adams. „Zapomněl jsem, jak jste měl ta zvířata rád.“

Ze zbytku polen z obývacího pokoje (museli dovážet z pevniny všechno, i dříví) postavil Petr za domem na závětrné straně hranici, bylo to na opačném konci ostrůvku, kam nikdy nikdo nechodil, protože tam byly jen ostré skály a skaliska, kde za bouřlivého počasí ustavičně vířila voda a vháněla do prohlubní kusy bílé špinavé pěny, podobné chomáčům surové bavlny, museli mnohokrát přejíždět sem a tam kovovým kolečkem, než dopravili zbytky těl a složili je lopatou na hromadu dříví, bledý Sevilla se sevřenými rty na ně vlil dva kanystry benzínu, než podpálil oheň, přidržel v natažené paži dlouhou hořící jedlovou větev, přisunul ji ke spodku hranice a hned ji pustil, plamen vyšlehl strašlivou silou, zvedl se do ohromné výše, okamžitě se začal prudce škvařit olej, kapky vroucího tuku se rozlétly na několik metrů, Petr a Sevilla rychle ustoupili, z hranice unikal v hustých, olejově modrých závitech sloup černého kouře, a ačkoli vítr odnášel dým na druhou stranu, ústa i nos se jim naplnily odporným pachem spáleného masa a tuku, Sevilla viděl, jak Petr otvírá ústa a dívá se na něj, ale neslyšel zvuk, jeho hlas byl pohlcován praskáním plamenů a prskavým škvařením masa, Sevilla zavřel oči, čas poskočil pozpátku, kapitán H. C. Sevilla, US Army, tlumočník odvelený k norimberskému procesu, s hrůzou poslouchal výpověď svědka, SS-

Sturmbannführer z Culmhofu postupně vysvětloval optimální rozložení otýpek a ideální rozměry příkopů, délka padesát metrů, šířka sto metrů, hloubka tři metry, na dně příkopu bylo třeba vyhloubit stružky, aby živočišný tuk stékal do kádě, výkon byl kolosální, osm tisíc mrtvol ve dvaceti čtyřech hodinách, přes venkovskou prostotu tohoto zařízení relativně vyšší, než mělo obří krematorium v mateřském závodě, velká moderní továrna na snrt spojených táborů Birkenau-Osvětim, ale ve špičkových obdobích, kdy bylo třeba v nejkratším čase obrátit v dým čtyři sta tisíc maďarských židů, používalo se i tam souběžně s průmyslovým, časově přesně odměřeným spalováním ani okamžik prostoje od chvíle, kdy dva tisíce židů vešlo do plynové komory, až do chvíle, kdy po čtyřiceti šesti minutách zmizelo v podobě dýmu a zanechalo po sobě v továrně podél spalovací rampy metodicky vytěžené vedlejší produkty: šaty, prsteny, zlaté zuby, vlasy a tuk určený k výrobě mýdla — ovšem jen *v případě nejzasší nouze* — asi šesti příkopů okopírovaných v Culmhofu, ale s nechutí, se špatným svědomím, protože to bylo neodborné mrhání vedlejšími produkty, SS-Obersturmbannführer Rudolf Hoess, velitel tábora v Osvětimi, pohlédl na předsedu tribunálu prázdnýma očima a prohlásil nevýrazným hlasem: 30. června 1941 führer nařídil konečné řešení židovského problému, já osobně, pane předsedo, *jsem zplynoval jen půl druhého miliónu židů*, ale připočteme-li menší přidružené vyhlazovací tábory, Culmhof, Wolzek a Treblinku, dospíváme k celkovému počtu šesti miliónů nebojujících, včetně žen a dětí, uvězněných, umučených, zavražděných, zahynulých hladem, zplynovaných a spálených v letech 1941-1945, židovské transporty s určením do Osvětimi měly přednost na celém území Třetí říše, předjížděly dokonce transporty munice a potravin pro vojska na východní frontě, Hitler poskytl absolutní prioritu největší genocidě v historii, Sevillovi se sevřelo srdce a zaplavil ho proud hanby, ale my to uděláme líp, mnohem líp, vodíková puma, která vybuchne ve výši pětatřiceti kilometrů, uvolní takové množství tepla, že v obvodu sto až sto čtyřiceti kilometrů bude všechno spáleno, čtyři vodíkové pumy, které vybuchnou současně v téže výši, zničí všechen život na ploše sto padesáti tisíc čtverečných kilometrů, radioaktivní mrak jediné kobaltové bomby může přeměnit v poušť území třikrát větší než Velká Británie,

podle vašich výpočtů, džentlmeni, postačí pouhých třicet tisíc megatun, aby zahynulo sedm set miliónů Číňanů,

pojďte, řekl Sevilla a položil ruku na Petrovu paži, nezůstávejme tady, Petr položil lopatu na kolečko, otočil se k němu zády, když je bral za rukojeti, táhl je za sebou po skalnaté půdě, zastavil se, než dojel k domu, vzpřímil se a pohlédl na Sevillu, mohu se vás zeptat na některé věci?, Sevilla stál proti němu a vážně mu pohlédl do tváře, jestli jsou to věci, které tuším, neptejte se, nemohl bych vám na ně odpovědět, nemyslete si, že k vám chovám nedůvěru, ale chci vás a Suzy zachránit, věřte mi, je líp, když nic nevíte, ale co vy, řekl Petr, vám hrozí nějaké nebezpečí?, Sevilla se ironicky usmál, Adams myslí, že ne, že to skončilo, že se spokojí delfíny, ale já mám spíš dojem, že se mýlí, Petr vystrčil ramena, proč bych v tom případě neměl s vámi sdílet všechna nebezpečí?, Sevilla zvedl ruku, nemusíte je sdílet, ale mohl byste mi pomoci, abych jim unikl, jak? zeptal se Petr horlivě, když uděláte to, oč vás požádám, a nebudete se na nic ptát, ach, vy jste dobrý, copak jsem do téhle chvíle nedělal, oč jste mě požádal, a na nic se vás neptal?, Sevilla mu položil ruku na rameno a usmál se na něj, správně, Petře, dělejte to tak dál, ale poslyšte, čas spěchá, chcete mi pomoci?, tak dávejte pozor, co uděláte, spustil ruku, za prvé vezmete gumový člun, dovezete Maggie na pevninu a posadíte ji do letadla, Suzy pojede s vámi, za druhé si musíte dobře všímat, jestli vás na pevnině nikdo nesleduje, mějte otevřené oči, ti lidé jsou odborníci, stopování na střídačku pro ně není žádným tajemstvím, za třetí vám dám šek na vaše jméno a vy ho uložíte ve své bance, Petr zvedl obočí, proč šek na mé jméno, proč ne šek na vaše jméno s plnou mocí, kterou podepíšete, jak to děláte obvykle, protože vaše konto, Petříku, určitě není sledováno, protože se bojím, že moje sledováno je, protože nemám důvěru v diskrétnost bank a protože to je velký šek, stačí vám to?

Jakmile Sevilla vplul z průplavu do jeskyně, vytáhl vesla, jedno z nich vložil do zářezu na zadní ploše člunu a začal kormidlovat, Arlette vpředu byla přichystána odrážet příď malého člunu druhým veslem od skalnatých stěn, mezi nimiž člun klouzal, když se jen trochu postavil napříč, nepříjemně se zablokoval, Sevilla takto proplul asi dvacet metrů a pak hlasitě vykřikl odrazit! Arlette vpředu prudce

odrazila, Sevilla se několikrát rychle opřel o veslo a otočil loď v ostrém úhlu, loďka hnaná protiproudem se vnořila do klenutého, temného záhybu, na první pohled bez východu, asi deset metrů před ní se tyčila velká stěna, pokrytá lasturami a plísní, a přehrazovala cestu, ale Sevilla těsně před ní znovu stočil loď v ostrém úhlu, tentokrát doleva, a vnikl do úzké a tak nízké chodby, že se musel skrčit, v tomto úseku už nemohl veslovat, Arlette vpředu rozsvítila silnou baterku, Sevilla roztáhl paže, oběma rukama se vší silou opíral o boční stěny a poháněl člun vpřed, vlnky šplouchaly, gumové polštáře se občas otřely o hrbolaté stěny, až to znepokojivě zaskřípalo, Sevilla zpomalil rychlost, stále měl dojem, že se člun vzpříčí mezi dvěma skalnatými výčnělky, Arlette slyšela, jak ve tmě oddechuje, byla to nejnamáhavější a nejriskantnější chvíle, pak Sevilla potichu řekl jsme tady, člun vplul do jeskyně a otočil se kolem své osy tak prudce, jako by ho z chodby vystřelil, byl to okrouhlý, nízký, prostorný sál, tak pravidelně klenutý jako sklepení nějakého hradu, strop tvořil jediný dokonalý oblouk, jenom několika trhlinami pronikalo namodralé světlo, jeskyně byla oddělena od průplavu pouze šířkou jedné své stěny a přesto potřebovali přes třicet minut, aby se do ní dostali bludištěm chodeb, Sevilla uložil veslo na místo a Arlette pomalu přejížděla baterkou po vodní hladině, Fa a Bi nebylo vidět, všude bylo tma a ticho a kromě malých soustředěných vlnek, které se od plujícího člunu šířily až k okrajům, voda byla tichá, černá, nafialovělá, Fa! Bi! volal Sevilla úzkostným hlasem, jeho hlas se prodlužoval a odrážel v ozvěně pod klenbou, pak se znovu sevřelo ticho, rušené pouze kapkami vody z kormidelního vesla, jež dopadaly na hladinu,

to není možné, že by odešli, začal Sevilla, nemohu tomu uvěřit, i kdyby měli strach, Arlette se k němu otočila, jak stále mířila svítilnou na vodu a měla nataženou paži ke straně, Sevilla viděl její temný, drobný obrys dva metry od sebe a po levé straně obrovitý stín na skalní stěně, co myslíš, nemohli je zabít ti žabí muži?, ne, řekl Sevilla, jak by mohli žabáci najít tuhle jeskyni, nikdo o ní neví, ve dne je strašně těžko přístupná a za temné noci nepřístupná, ale Fa a Bi se mohli v noci odvážit až k průplavu, řekla Arlette, Sevilla zavrtěl hlavou, to je málo pravděpodobné, dodal po několika vteřinách, tak by díky svému sonaru objevili žabáky na velkou dálku, tma jim nevadí,

kdežto žabáci přece nijak nemohli vědět, že jsou tady, kromě toho ti žabáci byli jen vykonavatelé, určitě dostali přesný a vymezený úkol: zničit všechno, co je v přístavu, ostatní je nezajímalo, tak asi Fa a Bi dostali strach, řekla Arlette, výbuch je vylekal a oni utekli, dlouho bylo ticho, v jeskyni bylo chladno, na Sevillova ramena a záda padala vlhkost, řekl tlumeným hlasem, doufám, že ne, Bože, z toho bych se nevzpamatoval, dlouho nic neříkal, v tichu jeskyně bylo cosi pohřebního, Sevilla se uzavřel do sebe, hlavu měl skloněnou, bylo zvláštní, že zrovna v téhle chvíli myslel víc na osud dvou delfínů než na osud světa, vzpomínáš si, řekl potichu, když jsme se střídali v noci na polyesterových vorech, aby se Fa necítil sám, ano, řekla Arlette, nechávali jsme ruku ve vodě a za chvilku ji žmoulal, a brzy ráno pokládal svou velkou hlavu na vor, otáčel ji trochu na stranu a díval se na nás, jaké měl milé oči, kulaté, živé, Sevilla poslouchal Arlettin hlas, přemýšlel, teď už musíme pryč, je konec, nemá cenu zůstávat v téhle díře, ruku měl na kormidelním vesle, příď člunu směřovala k chodbě, ale nemohl se odhodlat k odjezdu, hruď se mu svírala a prožíval ochromující pocit, že je fantasticky ochuzen, jako by jedním rázem zmizela velká část jeho života, každodenní péče po celá léta, bláznivá úzkost, když Fa a Bi odmítali jíst, hodiny a hodiny studií, neustálé vypětí pozornosti, ustavičné sledování a ztotožňování, i za hry, i ve chvílích volna, pojďme, řekl nahlas, nemá smysl tady zůstávat, mám pocit, že jsem tu zaživa pohřben, denní světlo nám udělá dobře, Arlette namířila baterku k ústí chodby, ale Sevilla se nehýbal, pravou ruku měl netečně položenou za sebou na vesle, ale nedržel je, hlavu měl skloněnou k levému rameni, hleděl na příď a sledoval její směr, čas utíkal, ironicky uvažoval, to je přece směšné, byl jsem si dnes ráno tak jistý, že se mi podaří přimět je k řeči, dokonce jsem si vzal s sebou magnetofon, že by utekli, to mě ani ve snu nenapadlo, a teď je po všem, i po naději zastavit válku, je to krutá absurdita, osud světa závisí na tom, co se odehrálo v mozku dvou kytovců, jakou představu si učinili o události, když nastal výbuch, jaký závěr z toho vyvodili, a teď, jako vrchol ironie, B. se nás pokusí dostat, protože si není jist, jestli přece jen neměli čas s námi mluvit, pojeďme, řekl potřetí a sevřel veslo,

před přídí člunu naplno osvětleného Arlettinou baterkou, jež vrhala Arlettin obrovský zprohýbaný stín až na vrchol kupole, vyskočila z vody veselá, vrzající, skřípající a pískající hlava, za ní menší, Fa! Bi! vykřikl Sevilla téměř bez sebe, pak přišly obrovské skoky, stříkání, pronikavé skřípání, které se podobalo smíchu, tanec pozpátku, při němž se tři čtvrtiny těla vynořovaly z vody a ocas tloukl kolmo do vody, Henry! vykřikla Arlette na vrcholu blaha, tentokrát už se nemohli mýlit, bylo to ono velkolepé přivítání jako kdysi, cit bez zábran, nekonečná radost, láska, která se ani nedala cele vyjádřit.

„Fa! Bi!“ křičel Sevilla. „Kde jste byli?“

„Ale tady!“ vykřikl Fa pronikavým hlasem. „Jsme tady pořád. Posloucháme.“

Arlette se natáhla, položila ruku na Sevillovu paži a vydechla:

„Miláčku! On mluví anglicky!“

Byla to pravda, mluvil anglicky, nezapomněl nic! „Kde tady?“

„Tady,“ řekla Bi. „Nehýbáme se. Dechový otvor na vzduchu, tělo ve vodě.“ „Ale proč?“ zeptal se Sevilla.

Fa položil hlavu na polštář člunu.

„Říkáme si: třeba nás přicházejí zabít. Třeba jsou přátelé. Třeba ne.“

Takhle je to tedy! Nedůvěra, pochybnost, strašlivé škody, které napáchala lidská lež u zvířat ve stavu nevinnosti.

„Ale my vás máme rádi!“ řekl Sevilla.

„Já vím,“ ozvala se Bi. „Slyším. Slyším, když mluvíš o Fa.“

„Slyším“ místo „slyšela jsem“, „když mluvíš“ místo „když jsi mluvil“. Jejich angličtina se přece jenom za šest měsíců zhoršila. Jako u porobených národů, jejichž řeč se už nevyučuje na školách, slova vydržela, ale syntaxe se ochudila. Ve stavbě vět bylo nyní cosi dětského a výslovnost byla delfínštější než kdykoli jindy.

Bi udělala úžasný skok do vzduchu a dopadla přesně vedle loďky, takže Sevillu postříkala.

„Už dost, Bi!“ zvolala Arlette. „Je tady na hraní velká zima.“

„Slyším,“ smála se Bi. „Ma mluví o Fa, ale ne o Bi.“

„Já tě mám ráda, Bi,“ řekla Arlette. „Ma zapomíná na Bi,“ řekla Bi a Arlettina baterka ozářila čtverácké zablesknutí v jejím oku.

Fa nic neříkal. Hlavu měl položenou na polštáři gumového člunu, zavíral oči a nechal se od Arlette hladit.

„Bi," řekl Sevilla, „vysvětli mi. Ty jsi nezapomněla řeč lidí."

„Když nás nikdo neslyší, Fa a mě, mluvíme. Nechceme zapomenout."

„Proč, když jste nechtěli mluvit s lidmi?"

„Chceme si pamatovat. A taky," dodala za chvilku, „chceme naučit děti." Sevilla uchopil tiše magnetofon na baterie v kapse své bundy, zapojil ho a vytáhl mikrofon. Je to zvláštní logika, člověk je zlý, ale řeč zůstává dobrá, ovšem nechtějí ji používat ve styku s ním: znalost sama o sobě cenná, kterou si budou pamatovat, a dokonce odevzdávat dál, ba jistá společenská přednost, jíž se ostatně Bi včera vychloubala před Daisy.

„Bi," řekl Sevilla, „máš ráda Pa a Ma?"

„Ano."

„A jiné lidi?"

„Ne. Jiní lidé nejsou dobří."

Sevilla přiblížil ke gumovému polštáři člunu ruku s mikrofonem.

„Proč? Co ti udělali?" naklonil se k Bi.

„Lžou. Zabíjejí."

Vynikající shrnutí, pomyslel si Sevilla. Celá historie člověka ve dvou slovech. Od počátků až do roku 1973. Až do dne, kdy se lidstvo popadne samo za krk jako klaun a nedopatřením se zaškrtí.

„Jak lžou?" zeptal se Sevilla.

Fa natočil hlavu a díval se.

„Na začátku s Ba to byla zábava. Ale po letadlu lžou, zabíjejí. I nás chtějí zabít."

„Vysvětli to, Bi," řekl Sevilla.

„Ne, já!" zvolal Fa živě. „Na začátku, s Ba, před letadlem, nám dají postroj. Dobrá. Na postroji mina. Ukážou starou prázdnou loď daleko, hodně daleko. Plaveme, plaveme. U lodi se ponoříme, připlujeme až k ní, otočíme se na bok, mina jde k lodi…"

„Počkej, Fa, ne tak rychle. Při dotyku s lodí se mina uvolní z postroje a přilepí se k lodi?"

„Ano."

„Jak se přilepí?“

„Jako škeble ke skále.“

„A ty, co ty pak děláš?“

„Plavu. Daleko, daleko.“

„Já taky,“ řekla Bi. „Já taky mám postroj a minu. Já taky, mina jde k lodi. Já taky plavu s Fa.“

Bi se dá do smíchu. „Proč se směješ?“

„Na začátku Ba říká: Bi plave s minou. Ale já říkám ne. Říkám: Fa se mnou, nebo neplavu. Ba říká: Tak Fa plave sám. Bi se mnou, nebo neplavu, říká Fa. Lidi moc vzteklí. Říkají: Bi do jednoho bazénu, Fa do druhého. Tak já nejím. A Fa taky ne. Dva dni a lidi ustoupí.“

„Fa, na jaké místo lodi kladeš minu?“ zeptal se Sevilla. „Doprostřed.“

„A ty, Bi?“

„Doprostřed. Vedle Fa.“

Druhá mina byla zřejmě slepá. Dávali ji jen, aby vyhověli požadavku delfínů, kteří nechtěli být jeden bez druhého.

„Co dál?“ řekl Sevilla.

„Plaveme a plaveme. A loď udělá bum. Hodně nahlas, jako včera v noci. Jiný den Ba řekne, vidíte loď, dožeňte ji. A loď pluje rychle, moc rychle, ale Bi a já ji dohoníme, přilepíme minu a vrátíme se.“

„A loď vybuchne?“

„Ne. Nikdy, když ji dohoníme.“

„Proč myslíš, že ne?“

„Protože jsou na ní lidi.“

„A potom?“

„Každý den děláme závody,“ řekla Bi, „s člunem s dvěma velkými motory.“

„Jakými motory? Motory, co vidíš vzadu za lodí?“

„Ano. Je to veselé.“

„Proč?“

„Člun jede rychle, moc rychle, o hodně rychleji než všechny lodě.“

Fa vítězoslavně dodal:

„Ale my vyhrajeme.“

„Plavba je dlouhá?“

„To je různé: polodlouhá, dlouhá, dlouhá a polodlouhá, dvojnásob dlouhá. Ale my vyhrajeme. Lidi na člunu jsou moc spokojení. Křičí. Pískají.“

„Jiný den,“ řekla Bi, „je to ponorka. Ponorka nás vezme, odveze na moře daleko od břehů a pustí nás. Ba řekne: plavte hodinu k jihu a najděte ponorku.“

„Jak víte, že plavete hodinu?“

„Víme, jsme vycvičeni. Polodlouhá plavba: půl hodiny. Dlouhá plavba: hodinu. Dvojnásob dlouhá plavba: dvě hodiny.“

„Nespletete se?“

„Ne.“

„A jak najdete ponorku?“

„Vždycky.“

„Jak?“

Fa řekl:

„Ba taky chce vědět jak. Ale my to dobře nevíme. Chutnáme vodu.“

„Chutnáte vodu?“

„Když plaveme,“ řekla Bi, „otvíráme trochu ústa a chutnáme vodu.“

„A v tom směru, kudy plave ponorka, má voda jinou chuť?“

„Ano.“

„Někdy nehledáme ponorku,“ řekl Fa. „Ale základnu. To je těžší.“

„Proč?“

„Musíš dobře znát břeh kolem základny.“

„Když nevidíš zem, jak ji najdeš?“

„Chutnám vodu.“

„A když vidíš zem, jak najdeš základnu?“

„Sonarem. A když jsem dost blízko, okem.“

Nejdřív chuť. Potom ucho. Nakonec oko. A oko je z těch tří smyslů nejméně užitečné.

„Najdeš základnu v noci?“

„Ano. Ale nejdřív hodně plavu kolem základny se sonarem. Musíš dobře znát břeh.“

A sonarem ohledat všechny směry, všechny nerovnosti podmořského dna, a vtisknout si všechny tyto tisíce poznatků do zázračné paměti a mít všechny tyto poznatky přesně v duchu před sebou, když delfín plave potmě. Ale pro Fa je to všechno jednoduché.

„Dobrá," řekl Sevilla. „Přejděme k letadlu."

„Dlouhá cesta," řekla Bi. „Jak?"

„Na nosítkách. Je mi horko. Jsem strašně suchá, bolí to. Fa taky. Ba nám dává na tělo mokré obklady. Po letadle základna. Plavu v základně a plavu kolem základny. Ale ne moc. Fa se mnou."

„Voda má divnou chuť," říká Fa.

„Potom?" Fa pokračuje:

„Ba nás odveze lodí, Bi a mě. Ba říká: čeká na vás ponorka. Jdete do ponorky. Já ne. Jeden člověk vám řekne: udělejte tohle a vy to udělejte. Říkám Ba: proč nejdeš ty? Říká: to je rozkaz."

„Jak vypadá Ba, když to říká?"

„Nešťastně. Zůstáváme na lodi."

„Jak dlouho?"

„Když neplavu, nevím jak dlouho."

„Krátký čas nebo dlouhý?"

„Dlouhý."

„Co se děje, když se setkáte s ponorkou?"

„Ba nás dá do vody a my plaveme k ponorce. Lidé nás vezmou na palubu."

„Není to pro vás nepříjemné, když jste v ponorce?"

„Je. Moc nepříjemné. Ale lidé s námi dělají dobře. Stejně mám strach. V ponorce je moc horko. Jsem moc suchá, bolí to."

Pokračovala:

„V ponorce nám člověk říká…"

„Jaký člověk?"

„Člověk, který poroučí."

„Má uniformu?"

„Nemá."

„Jak vypadá?"

„Malý, modré oči, ne moc vlasů."

„Co říká?"

„Ukazuje nám malou šedivou loď s děly, drží ji v ruce. Říká: dobře si ji prohlédněte. Pustím vás, najdete tuhle loď. Dáte doprostřed minu a vrátíte se k ponorce.“

„Jak dlouho zůstáváte v ponorce?“

„Dlouho. Dobře si prohlížíme malou loď.“

„To je poprvé, co po vás chtěli, abyste poznali skutečnou loď podle menšího modelu?“

„Ne. Na základně s Fa často, často.“

„Spletete se?“

„Poprvé ano. Pak už nikdy.“

„Dobře. Co se děje potom?“

„Lidé nám oblékají postroje.“

„Postroje jako jindy?“

„Ne. Jiné.“

„A miny?“

„Ne, ještě ne. Lidi žabáci nás nechají vystoupit.“

„Pod vodou?“

„Ano.“

„Jak?“

„Dají nás do kabiny, zavřou, ona se naplní vodou. Otevře se do moře. Vyplujeme ven. Lidé žabáci nás drží za postroje. Plavou s námi.“

„Dlouho?“

„Ne. Zastaví se a připevní miny na postroje.“

„A pak?“

„Plaveme směr sever.“

„Jak víte, že je to sever?“

„Podle slunce. Když vylezeme z ponorky, je dopoledne. Plaveme rychle.“

„Jak dlouho?“

„Dlouhou plavbu a poloviční. Najdu loď. Přiblížím se a jsou na ní lidi. Říkám Bi: to není zábava. Žádné bum!“

„Žádný výbuch?“

„Ano. Myslím, jsou tam lidi, žádné bum. Bi říká: plavu před tebou. Tak plavu, plavu, Pa, plavu jako létá pták! Plavu před Bi, otočím se, mina jde k lodi, ale já jsem na mině!“

„Chceš říct, že mina se přilepí k lodi, ale neodlepí se od postroje?“

„Ano!“

„Zůstáváš chycený k lodi?“

„Ano! Mám strach! Nemohu dýchat! Utopím se! Volám o pomoc: Bi! Bi!“

„A já,“ říká Bi, „koušu zuby postroj pod břichem Fa. Fa je volný. A já nejdu k lodi.“

„Ty nepřilepíš minu?“ Ne

„Opakuj: ty nepřilepíš minu?“

„Ne. Mám strach. Fa má taky strach.“

Sevillovi se začínají třást ruce.

„Co děláš se svou minou?“

„Říkám Fa: kousej zuby postroj. Kouše. Postroj a mina spadnou.“

Sevilla pohlédl na Arlette, ruce se mu třesou, nemůže ovládnout svůj hlas. Život několika set námořníků závisel na této nepatrné náhodě. Žabí muži připevnili slepou minu na Bi a nikoli na Fa.

„Postroj a mina spadnou na dno vody?“

„Ano.“

„A potom?“

„Vystoupím, s Fa na vzduch, dýchám a plavu směr jih. Plavu, rychle, rychle. Mám strach.“

„Kterým směrem pluje loď?“

„Sever.“

„A vy na jih?“

„Ano. A loď dělá bum!“

„Vidělas to?“

„Slyším. Jsem daleko ve vodě, ale vidím světlo. Slyším hluk a cítím ve vodě náraz. Potopím se, plavu, mám strach!“

„Jak dlouho plaveš?“

„Dlouhou plavbu a poloviční. Chutnám vodu. Ponorka nikde, je pryč.“

„Potom?“

„Hledám ji. Fa taky. Ale je pryč. Dlouho. Voda nemá chuť.“ „Potom Bi a já rozumíme.“

„Co rozumíte?“

„Lidi na lodi jsou mrtví. A Fa i Bi jsou mrtví s nimi, pod lodí. Člověk na ponorce říká: moc dobře, jsou mrtví, nemusíme čekat.“

„Potom?“

„Říkám: lidi nejsou dobří. Zůstaneme v moři. Bi říká: Ne, musíme zpátky na základnu.“

„Proč?“

„Říct to Ba.“

„Abyste pověděli Ba, co se stalo?“ opakoval Sevilla a dalo mu práci, aby ovládl svůj hlas.

„Ano. Protože Ba je náš přítel. Ale země je daleko. Plavu, najdu zem, ale nenajdu základnu. Neznám dobře břeh. Plavu konec dne a celou noc. Nejím, plavu, jsem moc unavený.“

„Ach, já jsem tak unavená!“ řekla Bi. „Plavu a plavu s Fa. Konečně: ráno vidím základnu. A nahoře na molu Ba. Vidí nás. Skáče do vody oblečený. Jsme spokojeni.“

„Potom?“

Bylo ticho a ticho trvalo dlouho.

„Potom?“ opakoval Sevilla trpělivě.

„Říkám to Ba.“

„Vyprávíš mu, co se stalo?“ zeptal se Sevilla přiškrceným hlasem. Natáhl paži a prudce stiskl Arlettinu ruku.

„Ano.“

„Všechno?“

„Ano.“

Nové ticho.

„A co dál?“

„Ba se na nás dívá. Je moc bledý. Říká: to není možné. To není pravda. Bi, ty lžeš. To nesmíš říkat. Rozumíš, to nesmíš říkat. Je moc bílý. Třese se.“

„A co mu říkáš ty?“

„Říkám: je to pravda, je to pravda, je to pravda!“ volala Bi zoufale. Znovu se odmlčela.

„A potom?“ řekl Sevilla.

„Potom rozumím, že Ba není náš přítel. Říkáme si: s Ba už nemluvíme. S lidmi už nemluvíme.“ Sevilla přerušil magnetofon a po-

díval se na Arlette. „Tak vidíš, po tomhle je to jasné. Bob řekl všechno, co věděl, lidem B. a ti ho pak odstranili. A jak by mohli tihle lidé uvěřit, že Fa a Bi s námi nemluvili?“

„Vědí přece, že ne,“ řekla Arlette po chvilce. „Určitě včera zachytili všechny rádiové zprávy mezi tebou a Adamsem.“

„A vyložili si je jako kouřovou clonu.“

„Dobře, předpokládejme, že si je tak vyložili. Myslí si, dejme tomu, že Adams má teď u sebe magnetofonový záznam s výpovědí delfínů. V tom případě nám už nebezpečí nehrozí.“

„Právě naopak. Delfíni jsou pro ně už zlikvidováni. Aby ten magnetofonový pásek měl platnost důkazu, museli bychom zůstat naživu a dosvědčit to. A to nemohou připustit.“

„Pa!“ volala Bi, „my chceme taky mluvit.“

„Za chvilku, Bi,“ řekl Sevilla a položil jí ruku na hlavu. „Pa mluví s Ma.“

„A potom s Bi?“

„Potom s Bi.“

„Ty si tedy myslíš,“ řekla Arlette, „že se mužové B. vrátí?“

Sevilla řekl potichu a zřetelně:

„Ano, dnes v noci. Vrátí se dnes v noci.“ Bylo ticho. Arlette je přerušila:

„Když si to myslíš ty, Adams si to musí myslet taky.

A proč v tom případě odvolal svá bezpečnostní opatření?“

Sevilla sevřel ruce a pokrčil rameny.

„Ach, Adams! Adams má dvě želízka v ohni.“

Dalo mu práci, aby ovládal svůj hlas:

„Adamsův postoj byl od začátku obojaký, protože jedná jménem tajné služby, v níž jedni jsou zastánci pravdy a druzí zastánci jejího umlčení. Adams zpočátku hrál pravdu. Když jsou teď Fa a Bi „mrtví“, myslí si, že tábor pravdy prohrál, a hraje teď mlčení.“

„Fa a Bi nejsou mrtví,“ řekl Fa.

„To se rozumí, že ne.“

„Řekl jsi, že Fa a Bi jsou mrtví.“

„To říkají zlí lidé.“

„Ale to není pravda!“ řekl Fa úzkostlivě.

„Ne, Fa, není to pravda.“

Sevilla pohlédl na Arlette. Pro delfíny má slovo strašlivou realitu, musejí si dávat velký pozor.

„Řekl jsi," ozvala se Arlette, „že Adams hraje mlčení. Co to znamená?"

„Dnes ráno se Adams v jednu chvíli prozradil: když mi navrhl, abychom si ponechali zbraně. Proč nám je nechával, když věří, že už nám nehrozí žádné nebezpečí?"

„Ale to je netvor!"

„Není. Aspoň ne tak úplně. Neztratil k nám všechny sympatie a zbývá v něm ještě malý záblesk lidskosti."

Za okamžik připojil :

„Důkaz: v poslední chvíli nemohl snést představu, že nás vydává beze zbraní lidem B. Ponechal nám naději."

Maličko se usmál:

„Velmi nepatrnou naději."

Sevilla vytáhl veslo, kterým kormidloval, položil je dozadu do člunu, vzal z Petrových rukou baterku a namířil kužel světla na delfíny, Fa! Bi! vykřikl hlasitě, vynořili se napůl z vody a položili oba současně hlavy na gumové polštáře, buďte klidní, začal Sevilla, musím mluvit s Petrem, Petrův pohled užasle přecházel z jednoho na druhého, Fa a Bi? řekl tlumeně, a co ten velký samec dnes ráno?, divoký delfín, kterého ochočila Daisy, Petr kývl hlavou, začínám teď mnoha věcem rozumět, Sevilla na něj namířil proud světla a protože mžoural očima, sklonil světlo k jeho hrudi, Petrova světlá, otevřená, nevinná tvář, ozářená zdola nahoru, vystoupila náhle jako reliéf a byla neobvykle zralá, i důlky po obou stranách rtů se vyhloubily a dostaly přísný výraz, brada vyčněla, krční šlachy naběhly jako u atleta při prudké námaze, celá tvář byla jako vyrytá a zmužněla, dokonce oči, které se vnořily pod oblouky obočí, náhle ztratily svůj dětský výraz, Petře, řekl Sevilla, dovedl jsem vás do téhle jeskyně především proto, abych vám ukázal, že Fa a Bi jsou naživu, chci, abyste později mohl dosvědčit, bude-li to potřebí, že jste je viděl živé 9. ledna, to jest dopoledne poté, co výbuch zničil *Caribee*, omlouvám se vám, že jsem vás odvedl od Suzy, sotva jste dojeli, ale chtěl jsem s vámi mluvit klidně v jeskyni, abychom se nemuseli bát elektronické

špionáže na velkou vzdálenost, teď když jim Adams nechal volnou ruku, ti pánové rozvinou všechen svůj talent, první otázka: byl jste sledován? ano, řekl Petr, od které doby? na moři? když jste vykročil na pevninu?, Petr vrtěl hlavou, že ne, a začal hlasitě, vesele, s jakýmsi elánem, ne, udělali to mnohem chytřeji, vědí, že když vystoupím na pevninu, první moje starost bude dojít si pro forda na parkoviště, dobrá, když jsem tam došel, nemohl jsem se ke svému fordovi dostat, byl ze všech stran sevřený neuvěřitelnou kupou aut, ten jejich šofér ho z toho musel půl hodiny vytahovat, vedoucí pořád telefonoval, snad lidem, co jim ta auta patřila, když jsem vyjel, všiml jsem si dost daleko za sebou černého dodge, za ním jel modrý oldsmobile, pak starý a dost špinavý chrysler neurčité barvy, pak znovu dodge, počkejte, já jsem zapomněl, vraťme se k parkovišti, hledal jsem tam očima vašeho buicka, je zrovna tak nepřístupný jako moje fordka, a přece jste ho tam zaparkoval předevčírem večer a přál jste si, aby vám ho umyli, vespod na dveřích jsou ještě kapky vody, ti chlapi si museli dát strašnou práci, aby ho po umytí vrazili do nejodlehlejšího kouta, bylo to skoro komické, jak ten váš vymytý buick stál v kupě špinavých rachotin, které se celé měsíce nehnuly z místa, v té chvíli jsem začínal otvírat oči, Sevilla na něj pohlédl, byl tak mladý, tak veselý, tak hrdý na své pozorovací schopnosti, ještě štěstí, že ho se Suzy na pevnině neunesli, jsou si tak jisti, že nás dnes v noci všechny dostanou, Petře, řekl vážným hlasem, přišla chvíle, kdy se musíme rozloučit,

Petr ho pozoroval nechápavě a zmateně, ne, Petře, na nic se mě neptejte, nesmírně mě to mrzí, že vás musím opustit, ale je to opravdu nevyhnutelné, všem čtyřem nám hrozí nebezpečí smrti, musíme utéci a skrýt se, nemáme moc času, v noci opustíme ostrov, vy v malém gumovém člunu na pevninu a my ve velkém, nemohu vám říci, kam pojedeme, ale vy se Suzy uděláte toto: vezmete si s sebou jen to nejnutnější a k tomu pásky, na kterých máme zachyceny Daisiny hvizdy, celou naši práci na ostrově, odnesete s sebou taky dva dopisy, jeden pro Maggie, kde jí píšu, aby se i ona co nejrychleji někam uklidila, a druhý moc důležitý pro Goldsteina, jakmile se důkladně přesvědčíte, že vás nikdo nesleduje, oba dopisy odešlete, ale teď předbíhám, až dorazíte na pevninu, za žádnou cenu se nesmíte obje-

vit na parkovišti, vydáte se k nejbližší opravně, tam určitě najdete nějakou „skvělou příležitost“ a koupíte ji, Petr zvedl obočí, dám vám, co budete potřebovat, řekl Sevilla a pokračoval, jeďte celou noc, radím vám, abyste ráno na příští zastávce to auto prodal třeba se ztrátou a koupil si v jiné garáži další a abyste to všechno ještě aspoň jednou opakoval, dojedete do Kanady a z Kanady odletíte do Evropy, podle mého názoru přechod hranic nebude žádný problém, nepronásleduje vás FBI, ale tajná služba, která určitě nesděluje své tajemství lidem z FBI, vím, co chcete říct, Petře, ale jsem vám dlužen náhradu škody za zrušení smlouvy, a ta náhrada vám vystačí aspoň na to, abyste mohl po celé té práci, kterou jsme dělali společně, strávit někde v Evropě klidný rok bez práce, musím vás upozornit, řekl Petr, že v mé smlouvě o nějaké náhradě není ani slovo, Sevilla se usmál, vidíte, byla tam mezera, musím ji tedy napravit, prosím vás, co bych si vůbec počal se všemi těmi penězi?, Petr ho dlouhou dobu mlčky pozoroval, chtěl bych vám dát aspoň jedinou otázku, můžu si vzít s sebou nějakou zbraň?, víte, řekl Sevilla, na tuhle otázku si musíte odpovědět sám, nevím, jak daleko sahá vaše úcta k životu, Petr vystrčil ramena a pohlédl Sevillovi do očí, zeptám se vás na to jinak, jestli najdou naši stopu a podaří se jim nás unést, co myslíte, budou nás mučit, aby nás donutili mluvit?, myslím, že ano, Suzy taky? řekl Petr přiškrceným hlasem, Sevilla zvedl obočí, věřte mi, nebudou dělat žádné rozdíly. V domě nesvítilo jediné světlo, dveře a okna byly zavřeny, když bylo potřebí, jen na chvilku rozsvítit baterku, nad jejich hlavami na terase se klenuly strop obrovských černých mračen, nehybný a dusivý, bez jediné šedé trhliny, ohlašovala se noc stejně tmavá jako včera, Sevilla měl divný pocit, ve stmívání které bylo každou minutu tíživější a hustší, čtyři lidé oblečen v tmavých barvách, obě ženy v kalhotách, přecházeli sem a tam z domu na terasu a z terasy k přístavu a nehlučně se chystali k odjezdu, chodili bosi, občas si něco takřka neslyšně pošeptali do ucha, čtyři čím dál méně zřetelné stíny v houstnoucí noci, které se při setkáni vzájemně míjely, oddělovaly, křížily, přibližovaly, znovu vzdalovaly, zpočátku Sevilla rozeznával své společníky podle obrysů, Arlette nejmenší, Petr největší, Suzy mezi nimi, ale i tento rozdíl se setřel, zmizel, tma obrysy vymazala a pohltila, pohyby se zpomalily, Sevilla poznával je-

jich přítomnost podle oddechování, jeho hrudi se dotkla ruka, uchopil ji, byl to Petr, hlas mu zašeptal do ucha jsme hotovi, je čas k odjezdu, Petře, vydechl tiše Sevilla, viděl jsem, že si berete revolver, radím vám, vemte si raději granáty, proti několika ozbrojeným útočníkům, kteří vyskočí z auta, pomůže jen granát, Arlettin hlas mu vdechl do šíje, Suzy se s tebou chce rozloučit, ramene se mu dotkla ruka, byla to Suzy, řekla mu do ucha šeptem, který byl neobvykle intenzívní, Henry, hodně štěstí, Henry, hodně štěstí, bylo to poprvé, co mu řekla Henry, cítil, že bere jeho obličej do svých rukou, sklonil se, přitiskla mu rty na tvář a opakovala stejně intenzívním šepotem, Henry, hodně štěstí, odtáhla ruce, uslyšel krátký dušený vzlyk, pochopil, že se objímají obě ženy, Sevilla cítil, jak se mu dme hruď, dobrá vůle, starost o ostatní, hluboká náklonnost, i to je člověk, Petrova ruka mu sklouzla po paži, popadl ji a prudce stiskl, Petříku, řekl tiše s ústy přitisknutými k jeho uchu, půjčím si od vás malý člun a zajedu pro Fa a Bi, udělal dva kroky, někdo se přiblížil, voňavé vlasy, svěží ruce, byla to Arlette, měla zázračný sluch, metr od něho všechno slyšela, přivinula se k němu a vytáhla se mu až k uchu, půjdu s tebou, Henry,

zajeli v ostrém úhlu do úzké chodby, stačilo, když Arlette jen chvílemi bleskla baterkou, Sevilla projížděl touto cestou dnes už potřetí, znal ji takřka po hmatu jako neosvětlenou chodbu domu, kde strávil dětství, čím více vnikali do skály, tím hlubší měl pocit úlevy a bezpečí, teď už věděl, co cítili prehistoričtí lidé, když objevili na úbočí kopce křivolakou jeskyni, ano, i když z ní museli nejdřív vyhnat medvědy, aby si z ní učinili příbytek, oštěpy a sekery proti tlapám a drápům, stálo jim za to napadnout stádo obrovských ploskonožců, aby jim ukradli jejich teplé, temné, hluboké a nepřístupné doupě, v němž se příští páni a ničitelé světa, nakupeni jeden na druhém v hromadě lidského tepla, cítili chráněni před děsivým nebezpečím zvnějška jako v břiše svých matek, můžeš nechat rozsvícené světlo, řekl Sevilla nahlas, když se odrážel rukama o skalnaté stěny poslední úzké chodby, měl znovu radost, že může mluvit nahlas a vidět jasně, Fa! Bi! vykřikl hlasitě, delfíni se vynořili vedle nich, radostně a nezkrotně vyskakovali z vody, ne, nestříkejte, křičel Sevilla, máme před sebou dlouhou noční cestu mořem, kdybyste nás zmáčeli, bylo by nám zima, poslouchejte, až budeme v průplavu a na

moři, už ani slovo, ani jediné slovo lidskou řečí, musíte jen pískat, před námi nepřítel, vpravo a vlevo nepřítel, Arlette se dala do smíchu, byl to za dva dny první smích, miláčku, řekla nervózně s veselostí, kterou nemohla potlačit, mluvíš jako velící generál a děláš tajnosti jako on, to je úplně neuvěřitelné, že ani já nevím, kam vlastně jedeme, přece na Kubu, řekl, myslel jsem na to od včerejška tak často, až jsem měl dojem, že už jsem ti to řekl, sotva sto padesát kilometrů z Key West do Marianao, nejbližší cizí země a hlavně jediná země Latinské Ameriky, kde už je samo o sobě doporučením, že nám sebrali americký pas, taky jediná země, odkud můžeme snadno doletět do Prahy, snad s kubánskými pasy, naším úkolem je, když nás po cestě nechytí, dostat se s Fa a Bi do některého evropského hlavního města před 13. lednem, abychom vyhlásili pravdu, jestliže do té doby Goldstein nedostane můj dopis nebo se mu nepodaří přesvědčit Smitha tím, že mu dá poslechnout magnetofonový záznam z dnešního rána, myslím, že tento záznam a zpráva o naší přítomnosti v Praze s Fa a Bi snad donutí Smitha, aby dal zpátečku, dost nerad bychse cítil nucen svolávat tiskovou konferenci a nerad bych vykládal ty strašné věci o tajných službách naší země, postačí, když Smith prohlásí, že komise, která vyšetřovala zničení *Little Rocku*, dospěla k názoru, že šlo o neštěstí, v průplavu, když byly oba čluny znovu pohromadě, tma černá jako smůla, motory vypnuté, vesla rovnoběžně vedle sebe na nafukovacích polštářích, slova opět ztišená v sotva slyšitelný šepot, Sevillu znovu přepadla úzkost, kterou pocítil před několika hodinami, když se dověděl od delfínů, že Bob všechno věděl, čekal, až Petr konečně naloží své vaky do menšího člunu, čekání se mu zdálo téměř nesnesitelné, nervy měl k prasknutí, spánky mu bušily, pod pažemi mu ustavičně prýštil pot, přemáhal se, aby zachoval klid, Arlette ho vzala za ruku, okamžitě ji vyprostil, byla zvlhlá a Petr pořád nebyl hotov, byl vždycky tak úzkostlivý, tak puntičkář ský, Sevilly se zmocnila šílená netrpělivost, napůl zlost, napůl panika, otevřel ústa a okamžitě se vzpamatoval, došel na příď gumového člunu, ztuhl jako očarován, hleděl na něj osvětlený ciferník palubního kompasu, bylo to přátelské setkání v oceánu temnot, jediný pevný a uklidňující bod v nepřátelském světě, a náhle si vzpomněl, bylo to v létě 1944 v Normandii, stál za živým plotem, probíhal noční útok,

objevily se před ním svítivé ručičky jeho náramkových hodinek a odrážely se od nepřátelské tmy, pocítil úlevu a rozjasnilo se mu, začal mu znova fungovat mozek, Todde, vezměte si deset mužů a jděte prozkoumat potok, který slyšíte tam dole v údolí, a budete-li muset střílet, nepostřílejte jeden druhého, ten strašný pocit jako z tíživého snu, když postupují poslepu a neustále se vrhají do léček, ty hrozné normanské ploty, za každou skupinou stromů obdivuhodně kamuflovaný německý kulomet čekající v naprostém tichu, moje přední hlídka byla pokaždé zkosena, dovedli se bít, chladná Arlettina ruka mu tápala po šíji, ucítil na uchu její rty, Petr je hotov, tak dobrá, vyplujeme, řekl Sevilla, něco kdesi zapraskalo, jako by se znenadání roztrhl nějaký závoj, ale ne, to je přece šílenství vplout do průplavu tak bezhlavě, nic nevidět a nic neprozkoumat předem, počkejme, řekl, řekni mu, ať počká, naklonil se přes okraj, dvakrát plácl dlaní na vodní hladinu, za vteřinu mu prsty nadzvedla teplá a hladká masa, hmatal ve vodě, byli tam oba dva, zapískal tiše v delfínštině „Fa! Bi!“, je zvláštní, jak se to pískání snadno začlenilo do poryvů větru a šplouchání vody o skaliska, co si asi myslí tamti druzí, kteří určitě tisknou uši ke svému odposlouchávači? „Fa, Bi, poplavete průplavem až k moři.“

„A potom?“

„Snad je tam člun. Snad je tam žabí muž. Vrátíte se a řeknete nám to.“

Ticho, pak zapískal Fa.

„Dobře. Je tam žabák, plave k nám, co dělám?“

„Udeříš ho.“

„Ach, to ne,“ řekl Fa. „Udeřím ho, potopí se a umře. Ach, to ne.“

„Ty ho neudeříš: on zabije nás.“

Ticho, a zapískala Bi. „Překousnu mu hadici zuby. Vystoupí na vzduch. Zezadu ho trochu strčím a vyhodím ho na skály.“

Podivuhodný odpor k násilí: vyřadí ho z boje, ale uchová mu život.

„Dobře,“ řekl Sevilla.

Zmizeli a on si je oba představil, jak kloužou v černé vodě, vede je jemný přístoj jejich sonaru, který před nimi kreslí překážky tak

přesně, jako by je viděli, jsou protáhlí, ohební, letí jako šípy, ženou je pružné pohyby mocného ocasu, zázračně šetří silami, nedělají hluk, nečeří hladinu, nejsou po nich víry, plynou jako sama voda, proklouzávají a voda se ani nepohne, voda a jejich tělo tvoří jeden celek, jejich pouhá váha je v této rychlosti strašná zbraň, pod obalem elastické kůže sto šedesát až dvě stě kilogramů svalů ovládaných mozkem stejně zchytralým jako mozek člověka, ale kontrolovaným dobrotou.

Za několik vteřin je Sevilla ucítil znovu pod rukou. Fa zapískal.

„Loď jako tvoje, z gumy. Větší."

„Pluje loď?"

„Ne. Zakotvená. U východu."

Číhají, čekají na ně, přehradili jim cestu. Mužové B. asi pochopili, že se chystají uprchnout. Buď když odposlouchávali, nebo když nic neslyšeli.

Sevilla uvažoval, Arlettiny rty se mu přitiskly k tváři, Petr říká, že se máme přiblížit a napadnout je ručními granáty. Sevilla vyhledal Arlettino ucho. Ne. Řekni mu, že ne. Na házení granátů musí být vidět. A bude-li boj, budou mrtví na obou stranách. Na naší také. Mlčel, čas plynul, potily se mu dlaně.

„Co dělám?" zahvízdal Fa.

„Jak je loď připoutána?"

„Lano a něco na konci."

„Lanem? Víš to jistě? Ne řetězem, ale lanem?"

„Ano."

Sevilla se vzpřímil.

„Ponoříš se. Překoušeš lano v zubech. A potlačíš loď tichounce, tichounce."

„Kam?"

„Vpravo. Je tam proud. Musíš ho najít."

„Bi ho najde," řekla Bi.

Zmizeli, Arlettina ústa znovu u jeho tváře, jak se loď pohne, ucítí to, Sevilla položil ruku na Arlettinu tvář, zvedl kadeř vlasů, našel její ucho a šeptem řekl: ne, noc je temná, nemají orientační body, ponořil pravou ruku do vody a uvažoval: zpozorují to, ale příliš poz-

dě, budou na skaliscích, ztratí souřadnice, v nejlepším případě bude v lodi pár trhlin.

Naklonil se k levému boku a hmatal levou rukou, až se dotkl Petrovy ruky, cítil, že se Petr naklání, Petře, jestli se to delfínům podaří, po vyplutí z průplavu asi hodinu veslujte směrem doleva, pak zapněte motor, pět minut ho nechte spuštěný, zastavte ho, poslouchejte, znovu ho zapněte a tak pořád dál, bylo ticho, Petr zašeptal, jestli budou vyřazeni, proč toho hned nevyužít a nezapnout motor na plný plyn?, ne, řekl Sevilla energicky, je tu někde určitě mateřská loď, upozorní ji rádiem, objeví váš motor sonarem a v minutě budou u vás. Víte přece, že v noci tyhle končiny rybáři nenavštěvují moc často.“

„Pa,“ zahvízdala Bi, „kde máš ruku?“

Sevilla ponořil ruku do vody a Bi se od něho nechala hladit, než začala mluvit.

„To je legrace,“ řekla. „Loď plave, oni nic nevědí.“

„Mluví mezi sebou?“

„Ne,“ řekla Bi. „Nemluví. Loď plave. Oni nemluví.“

Bi zakvokala. Sevilla se sklonil na levý bok, Petře, vydechl šeptem, na shledanou, a náhle, z jednoho člunu na druhý, ve tmě nad gumovými okraji, bez jediného slova se tápavě vyhledaly čtyři ruce a dlouhé vteřiny se pevně tiskly, Sevilla polkl, srdce mu prudce bušilo, to je zvláštní, přítomnost je tak intenzívní, že zmizí, dříve než skončí, těch několik vteřin je už minulost, okamžik, na který se už ohlížíš zpátky.

„Jeďte, Petříku,“ zašeptal Sevilla.

Slyšel, jak si přesedá a zasazuje vesla.

Bi hvízdla: „Já mu pomůžu.“

Sevilla zasadil svoje vesla a začal opatrně plout, ale za okamžik je vytáhl: Fa ho tlačil zezadu. Zapískal: ne tak rychle, Fa. Vzal pádlo, podal je Arlette a řekl: hlídej dotykem břeh na druhé straně, já budu hlídat svůj. Ale Fa tlačil člun přímo po ose, sám si upravoval cestu tak přesně, jako by jasně viděl.

Při ústí průlivu dostal Sevilla prudký studený políček větru od jihu a člun začal tancovat, Sevilla seděl na levém boku a vesloval, až se ručička kompasu zastavila na jihu, zahvízdal: Fa, jestlipak dokážeš

udržet směr k jihu, ale ano, zavolej Bi, já jsem tady, řekla Bi, člun nabral rychlost, Bi asi tlačila taky, Sevilla vzal Arlettino veslo a uložil je na hák, ale svoje si ponechal vedle sebe, sedl si, ucítil Arlettinu váhu na své paži, opřela se mu o rameno, její vlasy ho šimraly po tváři, Bi zahvízdala, Pa, proč nezapneš motor?, naklonil se, nic neviděl, ani je neslyšel, tak tichá byla jejich plavba, tlačili asi člun po obou stranách motoru tam, kde jsou zadní gumové polštáře připojeny k podlaze, zapískal, později, jsme ještě moc blízko, mají ve vodě přístroje, které slyší motory, jsi unavená?, Bi vydala hvizd, který se podobal smíchu, hned nato následoval další smích, už dlouho se Fa a Bi necítili tak šťastni, tlačit ve vodě tři sta kilo, což byla váha člunu, jeho posádky a motoru, pro ně nebylo nic, tato nenadálá projížďka na širém moři v noci s Ma a Pa byla nejlepší ze všech her, chápali důležitost svého poslání, pomáhali hodným bohům vyhánět bohy zlé, všechno bylo znovu jasné, Sevilla se zeptal, jak dlouho můžete tlačit?, chvíli se dohadovali pískáním a Fa řekl, dlouhou plavbu a poloviční, Sevilla pohlédl na svítící ciferník svých hodinek, deset hodin třicet pět, řekněme hodinu, musím počítat s tím, že se Fa vytahuje, v jedenáct hodin třicet pět zapne motor, tehdy přijde nejnebezpečnější okamžik, pošle Fa dvě míle dopředu, Bi nechá dvě míle vzadu, sonary obou delfínů objeví podezřelé pohyby lodí, v téhle chvíli uhánějí nehlučně po hladině temného moře, dají se určit stejně obtížně jako ryba, jedině snad pomocí bojí opatřených sonarem, které vlastní US námořnictvo, ty jsou tak citlivé, že určí na vzdálenost několika mil vydechnutí vzduchu a vodní páry u velryby, ale síla tohoto hluku se rozhodně nedá srovná s dechem delfínů, pomyslel si Sevilla, vyklonil se, spustil pravou ruku přes gumové okraje člunu, cítil pod prsty prudký odpor vody, kterou proráželi, a řekl potichu, to je úžasné, tlačí nás rychlostí aspoň devíti uzlů, Arlette neodpověděla, mlčení se prodlužovalo, podle pohybů jejího těla poznal, že mu pláče na prsou, položil jí levou ruku na rameno, čekal a náhle si uvědomil, včera, to bylo včera, co Goldstein přijel na ostrov, zdá se to tak dávno a ve skutečnosti je to chvíle, jeden den, jedna noc, jeden den, a uprostřed druhé noci přišli o všechno, už nemají *Caribee*, ani přístav, ani dům ani ostrov a dokonce ani vlast, mně je to opravdu jedno, teď není doba na to, abychom se zuby nehty drželi vlastního hnízdečka, vy-

pukne-li atomová válka ztratíme všechno včetně samotné planety, jak je to všechno zoufale nesmyslné, zvířata bojují o potravu nebo aby uchránila své území, ale nikdy, nikdy v dějinách nepojala plán zničit celý druh ani zema po které chodí, Arlettin hlas mu šeptal do ucha, miláčku, myslíš, že máme naději?, odpověděl uklidňujícím hlasem, ano myslím si to, seděl za volantem na nafukovacím sedadle Arlette vedle něho, upíral oči na kompas, v levé ruce držel veslo, připraven poopravit jedním nebo dvěma údery směr, ale ani to nebylo nutné, jak to ti delfíni dělají, že tlačí člun přímo k jihu bez nejmenšího odbočení, přestože do nich narážejí z boku dlouhé vlny, strkají je, smýkají jimi a strhávají je z dráhy, Arlette se vzpřímila, nemám strach ze smrti, zajíkala se, mám strach, že se nám to nepovede, určitě se to podaří řekl přesvědčivě, ve skutečnosti si tím zdaleka nebyl jist, naděje jsou stále velmi nejisté, nebyl tak naivní, aby si myslel, že nějaká věc zvítězí, protože je spravedlivá ale nemohl si dovolit přepych být pesimistou, nebylo jiné cesty než doufat, nesli s sebou pravdu, která by mohla zadržet zkázu světa, před nimi už ji donesli z čiré náklonnosti Fa a Bi Bobovi po vyčerpávající čtyřiadvacetihodinové plavbě, Bob ji nechtěl, a této noci, v této minutě v Karibském moři jde o poslední naději člověka, Sevilla žasl nad důležitostí této hry, nikdy předtím si ji neformuloval v tak jasných výrazech a v jediném okamžiku, Arlette, jako by sledovala chod jeho myšlenek, mu zašeptala chvějícím se hlasem do ucha, jestli se nám to podaří, bude země naší zásluhou, nedořekla tu větu, on si opakoval naší zásluhou, pochybovačně, jako by se, protože je součástí lidského rodu, podílel proti své vůli na lidské zpozdilosti a krutosti, třebaže proti nim bojuje, naslouchal nárazům vody do gumových chráničů, když příď, zvednutá hřebenem vlny, klesala zpátky na propadlou hladinu, podlaha z dřevěných prken mu zapraštěla pod nohama, vzduch byl vlažný a stejně vlahé bylo i Karibské moře, když do něho vnořil ruku, ani necítil chlad, rozkládalo se kolem nich temné, živé ve svých hlubinách, určitě dostatečně rybnaté, aby v průběhu věků uživilo Indiány i bělochy, jenže ti druzí pokládali za výhodnější vyhubit ty první, neslyšel Fa a Bi, pouze jejich rytmické oddechování, když jejich průduch vyplouval nad hladinu a otvíral se, naší zásluhou, řekl polohlasně a pochybovačně, nebo zásluhou lidskosti delfínů?

FIKCE A SKUTEČNOST

Román o dvojici delfínů, kteří pomáhají čestným lidem odvrátit zkázu světa, je zatím posledním dílem francouzského romanopisce, dramatika a esejisty Roberta Merla. Tento angažovaný, důsledně humanistický spisovatel nar. 1908 v Tébasse, Alžírsko je českým čtenářům znám především zásluhou knihy *Smrt je mým řemeslem*, která dosáhla v češtině vyššího nákladu než v samotné Francii a značně přesáhla náklady v jiných zemích. Smutným a krutě hrůzným „hrdinou“ románu je SS-Obersturmbannfurer Rudolf Hoess v knize nazývaný Rudolf Lang, velitel koncentračního tábora v Osvětimi a „vynálezce“ plynových komor, v nichž osobně zplynoval jen půl druhého miliónu židů, kniha působí drtivě svou vnější nezaujatostí, s níž je líčen mechanismus koncentračních táborů a psychologie maléhо byrokrata, který se stává jedním z největších katů v dějinách. Je příznačné, že tento román nikdy nevyšel v Západním Německu a že značná část francouzské kritiky ho označila za umělecký neúspěch. Robert Merle podlehl na čas depresi z těchto hlasů a teprve vřelé přijetí v Československu a jinde v za hraničí mu dodalo nové sebevědomí a chuť k dalšímu psaní. Obrovská studijní práce na tomto románu a především útoky těch, kterým se nelíbilo zaměření díla a kteří chtěli, aby jeho autor odešel zapomenut ze scény, způsobily, že z tohoto dosud politicky „nevinného“ spisovatele se stal angažovaný a aktivní bojovník proti fašismu a všem jeho soudobým projevům — revanšismu, kolonialismu, rasismu, militarismu a sociálnímu útisku.

Čeští čtenáři znají i jiná díla Roberta Merla. Před nedávnem se jim dostal do rukou i jeho první román, který napsal ve svých čtyřiceti letech a který byl hned po vydání odměněn nejvyšší francouzskou literární cenou — Goncourtovou: *Víkend na Zuydcoote*. Merle v něm podává osobní svědectví o tragických začátcích druhé světové války, spojených s pádem Francie: o bitvě u Dunkerque a dramatické evakuaci britských jednotek. Sám se zúčastnil války a byl u Dunkerque zajat Němci, jeho kniha je do značné míry autobiografická a realistické líčení této hořké porážky je tak silné a působivé, že kniha patří k nejlepším dílům inspirovaným druhou světovou válkou. O její oblibě svědčí i to, že byla úspěšně zfilmována.

Naši čtenáři se mohli seznámit i s překladem jeho díla *Ostrov*, jež vyšlo ve Francii roku 1962 česky 1964. Merle patří ke spisovatelům, kteří ve své literární práci vždy vycházejí ze skutečných fakt a osudů. Tato daná historická fakta pak zpracovávají a rozšiřují pomocí své obrazotvornosti, vdechují jim život. I *Ostrov* vychází z určité už literárně zpracované události, ze vzpoury na lodi Bounty: autor domýšlí další osudy vzbouřenců z Bounty, vysazených na malém ostrůvku v Tichomoří. Kolem britských důstojníků, námořníků a domorodců rozehrává řadu konfliktů, jež všechny vyznívají v ostrou kritiku rasismu, kolonialismu, formálního parlamentarismu a trpné filosofie nenásilí. Dobrodružný námět, který dokáže strhnout prosté i nejvzdělanější čtenáře, má nenásilný filosofický náboj, Merle se bez obav přiznává ke svému záměru, že mu nejde jen o pobavení čtenářů, ale že je chce také přesvědčovat o správnosti idejí, jež hlásá. Tuto zásadu splňuje i ve svých filosoficky podbarvených dramatech Sisyfos a smrt, Nový Sisyfos, Vláda žen, Spravedlnost v Miramaru a Flamineo, jež byly hrány ve francouzském rozhlase, divadle i televizi a jež vyšly i v českém překladu. Vláda žen byla hrána i na českých jevištích. Robert Merle se neangažuje ve prospěch myšlenky pokroku a lidství pouze svým dílem, ale celým svým životem. Hned po osvobození Alžírská odchází na dva roky do mladé republiky, aby pomáhal budovat její vysoké školství, a píše o alžírské revoluci knihu. Dvakrát navštívil Kubu zajímavé pro čtenáře knihy Až delfín promluví je to, že pokaždé letěl přes Prahu a výsledkem jeho cest je historická reportáž, jak se zrodila svoboda na této výspě socialismu u amerického pobřeží, reportáž s názvem Moncada, první bitva Fidela Castra 1965. A účastní se na správné straně barikády politických akcí mezi spisovateli a intelektuály v Paříži, kde žije, i mezi studenty v Rouenu, kam dojíždí na universitu přednášet anglickou a americkou literaturu. Nezůstávají mu vzdáleny současné velké problémy doby: stupňování války v jihovýchodní Asii, nebezpečné atomové zbrojení, jež podněcují jisté síly v USA, a hrozba třetí světové války, která by znamenala konec civilizace, ne-li naprostý zánik života na naší planetě. Ke všem těmto problémům se vyslovuje v knize, kterou čtenář právě dočetl a kterou jsme nazvali *Až delfín promluví* přesný překlad

francouzského tituluje *Zvíře obdařené rozumem*, první její francouzské vydání vyšlo v roce 1967.

K této poslední Merlově knize snad není třeba dodávat žádný výklad. Její děj, ideje i záměr jsou zcela jasné každému, kdo si ji přečte. Spisovatel před časem prohlásil, že jeho cílem je psát filosofický apolitický román a že se přitom snaží vyprávět příběh tak, aby ho mohl se zájmem číst každý a aby mu každý mohl rozumět. Román o delfínech, stejně jako jeho ostatní próza i divadelní hry, jsou dokladem této jeho snahy. Merle nechápe různé experimenty moderní prózy, které už nepodávají žádné sdělení, které nemluví ke čtenářům, ale nanejvýš k několika kritikům a ostatním spisovatelům, a pokládaje za zbytečné. Jako u jiných svých knih vychází z ověřených faktů: všechny pokusy s delfíny, které autor zajímavě rozvádí v první polovině svého románu, odpovídají skutečnosti. Spisovatel se při jejich líčení opírá o údaje francouzských delfinologů Paula Budkera a René-Guy Busnela a prostudoval i řadu odborných studií a děl amerických cetologů, jmenovitě práce Johna C. Lillyho jehož kniha *Člověk a delfín* vyšla také v češtině. Teprve tam, kde dává delfínům promlouvat, dostává se ke slovu jeho umělecká fantazie, její cesty jsou naprosto logické. Už dnes proskakují na veřejnost zprávy, že delfínů se používá k různým podmořským pracím, ba dokonce že někteří vědci dosáhli přímé komunikace s tímto živočišným druhem pomocí řeči. Jsou tyto zprávy pravdivé, nebo jsou dosud předčasné, nebo je zde přání otcem myšlenky? Není vyloučeno, že v době, kterou si určil autor, bude mnohé z jeho utopie skutečností, i když ještě přísně utajovanou, a naprosto není vyloučeno, že spisovatel pouze předbíhá skutečnosti o krátkou lhůtu několika let. To ovšem v jeho knize není podstatné, stejně jako není podstatné, jakým směrem se může vyvíjet hrozba příštího světového konfliktu, důležité je ono naléhavé varování, které chtěl spisovatel tímto dílem vyslovit. Na posledních stránkách knihy *Smrt je mým řemeslem* se neblaze proslulý velitel tábora v Osvětimi a hromadný vrah před soudem ptá, proč on se má odpovídat za svoje činy, když letci, kteří svrhli atomové pumy na Hirošimu a Nagasaki, nebyli potrestáni. K této otázce, která měla ovšem v době napsání románu *Smrt je mým řemeslem* před dvaceti

lety poněkud jiné aspekty, se vlastně Merle románem o delfínech vrací. Odpovídá na ni tak, že každý, kdo ať vědomě, či z hloupé nedbalosti pomáhá stisknout spoušť atomové zbraně, je spoluviníkem na zločinu proti lidskosti. Jeho mladý vědec Michael Gilchrist se nechá demonstrativně zavřít pro odpírání vojenské služby ve Vietnamu, aby burcoval lhostejné veřejné mínění, hrdina knihy vědec Sevilla jen pomalu procitá ze svých iluzí o nestrannosti a nezávislosti vědy, ale pak se tím energičtěji rozhodne překazit plány těch, kdo sní o světovládě a v zájmu těchto snů jsou ochotni vyvraždit celé lidstvo. Patří k vypravěčskému umění spisovatele Merla, jak do románu o volbě mezi životem a smrti, mezi dobrem a zlem zasadil delfíny a jejich probuzenou a v poměru k davovému šílenství lidí vlastně paradoxní humánnost.

Na Merlově románu velmi překvapuje znalost amerického prostředí. Líčení psychologie amerického *„muže z ulice“* i různých politických představitelů včetně presidenta je naprosto věrohodné, opírá se o osobní zkušenosti i o americkou literaturu, kterou autor podrobně zná. Dalo by se říci, že popis amerických poměrů je daleko přesvědčivější, jsou-li všechny neblahé stránky amerického způsobu života viděny takto zvnějška, než když je podává autor Američan. Mnohému českému čtenáři se zásluhou nezaujatého francouzského spisovatele otevřou oči nad tím, co dosud často pokládal za neobratnou propagandu. Autor je snad příliš pesimistický v líčeni všeobecné lhostejnosti amerického veřejného mínění, leckteré známky z dnešního života ukazují, že zvláště mladí Američané přestávají být takto neteční. Jinak ovšem válka v jihovýchodní Asii, řádění tajných služeb a nebezpečné tužby amerických jestřábů jsou bohužel krutou skutečností.

Pro českého čtenáře je četba románu Až delfín promluví zajímavá ještě po jiné stránce. Jak autor uvádí v předmluvě, měl na něho při psaní tohoto politickofantastického románu mezi jinými světovými spisovateli silný vliv náš Karel Čapek, především jeho *Válka s mloky*. Čtenář si může sám učinit srovnání, nakolik se Čapkovo působení projevuje v utopii o delfínech. Merlův obdiv k Čapkovi je jedním z pout, která francouzského spisovatele víží k naší zemi. Robert Merle navštívil Československo několikrát. Má zde tisíce přátel mezi čtená-

ři a je si vědom, že naše země je pro něho a jeho stejně smýšlející druhy bezpečným spojením se světem budoucnosti.

Miroslav Drápal

MAŤA (GREEN T)
knižní velkoobchod pro nestandardní nakladatelství
Podbělohorská 17
150 00 Praha 5
tel. 02/ 52 46 00

MAŤA (GREEN T) — výhradní distributor nakladatelství Argo, Volvox Globator, Vokno, Perseus, Střední Evropa.

ROBERT MERLE: Až delfín promluví
Z francouzského originálu Un animal doué de raison
(Gallimard, Paris 1967)
přeložil Miroslav Drápal. Obálka Libor Batrla.
Vydalo nakladatelství ARGO,
U družstva Život 10, 140 00 Praha 4
roku 1992 jako svoji 6. publikaci.
Vydání třetí, v ARGO první (fotoreprint). Tisk Brno.

ISBN 80-901198-5-9